بێناسنامەکان

عەزیز نەسین

گۆڕینی لە فارسییەوە
حمە کەریم عارف

* بێناسنامەکان (رۆمان)
* نووسینی: عەزیز نەسین
* گۆڕینی لە فارسیەوە: حمە کەریم عارف
* چاپی یەکەم: ١٩٨٦
* لە بلاّو کراوەکانی یەکێتیی نووسەرانی کوردستان/ زنجیرە: ٣٩
* چاپخانەی شەهید عبدالخالق معروف
*چاپی چوارەم ٢٠٠٩
*تایپ: سروشت رزگار حەساری
*هەڵەچن:سەرگوڵ محەمەد ئەمین

له جیاتی پێشەکی
نەسین
خواجە نەسرەدینی سەدەی بیستەم
ن: جەلال زەنگابادی / و:حەمە کەریم عارف

نەسین، بەشی هەرە زۆری فەلسەفەی خۆی لەمەڕ ژیان وئەدەب لە یەکێك لە قەسیدەکانیا چڕکردووەتەوە کە دەڵێت:

(ئەرکی منە کە
بەپڕی
بەقوڵی
بژیم
ئەرکی من: خۆشەویستییە
بە ئازادی
وبە بەهێزی
ئەرکی منە کە بنووسم
پەڕە دوای پەڕە
لە پێناوی گەلەکەم
ئەرکی منە کە بخەبتم
لە ڕای ناندا
لە پێناوی ئاشتیدا)

***

لە وەڵامی پرسیارێکدا: (یەکەم چیرۆکی خۆت بیر دێت؟) نەسین ڕووداوێك دەگێڕێتەوە کە لە یابان بۆی پێشهاتووە، دەڵێت:ئێوارەیەك یەکێك چیرۆکێك دەخوێنێتەوە کە بەدڵی ئامادەبووان دەبێت و نەسینش زۆری لا پەسند دەبێت ودەکەوێتە ستایشی نووسەرەکەی کە نایناسێت..ئامادەبووان سەرسام دەبن و وادەزانن گاڵتە دەکات..کە هۆی سەرسامییەکەیان دەپرسێت، وەڵامی دەدەنەوە کە ئەمە چیرۆکێکی ئەوە، ئیدی لەسەرسامی و لەڕووداماندا دەمی دادەچەقێنێ.

نەسین لە ڕێگەی گێڕانەوەی ئەم ڕووداوەوە دەیەوێ بڵێ کە زەحمەتە یەکەم چیرۆکی خۆی وەبیر بێتەوە. چونکە خودانی هەزاران چیرۆکە. جا ئەگەر ئەمە حاڵی چیرۆکنووسەکە بێ، دەبێ حاڵی وەرگێڕو توێژەرێکی وەك من چ بێت کە بەناو دارستانێکی بەرینی دووره کەشفی بەرهەمێن وی کەوتووم. بە تایبەتی کە کارەکانی نەخراونەتە بەر توێژینەوەیەکی ئەوتۆو لە خانەی

بەئانقەست (فەرامۆشکراو) دان، تەنانەت لە زمانی تورکیداو، لە ئەنسکلۆپیدیای (مێژووی ئەدەبی تورکی)دا ناوی نەهاتووە! ئەوەندەی بێگانان بایەخی دەدەنێ ،لەناو خۆدا بایەخی پێنادرێت..کە ئەمە خۆی لە خۆیدا سەتیرێکەو دەچێتە سەر سەتیرە نەسینییەکان. جا بۆیە ئەم هەوڵە بچووکەی بەندە، تەنیا درزێکەو دەخرێتە کەوشەن و ئاقاری چرە دارستانەکەی نەسین.

* کۆمیدیایەکی مرۆڤانی

ئاشکرایە کە مرۆڤ تاقە بوونەوەرێکە کە پێدەکەنێ و پێکەنین لە تایبەتمەندییەکانی ئەوە. ئەرستۆو هزرڤانانی دیکەش ئەوە دووپاتدەکەنەوە کە پێکەنین هەمیشە پەیوەستە بەلایەنی رۆحی ژیانی مرۆڤ و هەندێ دیاردەی چالاکییە سایکۆلۆجییەکانی مرۆڤەوە. چیرنیشفسکی گوتەنی لە کاتێکدا کە "جێگای کۆمیدی لە نێو بێگیانان ورووەکاندا نییە" ئێمە "بەگیانلەبەران پێدەکەنین، چونکە مرۆڤ ورەفتاری مرۆڤمان بیر دەخەنەوە.."وەکو مەیموون، بەتریق، بۆق، مشك، ورچ، پشیلە، زەرافە، سەگ وگوێدرێژ... بەلام سروشت برگسون گوتەنی "دەشێت دیمەنی سروشتی جوان و دڵرفێن بێت، یان ناشیرین بێت، بەلام هەرگیز پێکەنین ئاوەر نابێت."ئەمە لەرووی دروستبوونەوە، بەلام لە رووی زەرورەت وکاریگەرییەوە ئەوا ئەمیل میشال سیورانی فەیلەسوف گوتەنی "پێکەنین بیانوویەکی گەورەی ژیانە! دەبێ ئەوە بڵێم کە من لە هەرەتی چرکەساتەکانی نائومێدیدا، دەمتوانی پێبکەنم. هەر ئەمەشە کە مرۆڤ لە گیاندار جیا دەکاتەوە" ورەنگە (کاندس د.لانگر)ی رەخنەگر گوتەنی "تەوس تایبەتمەندییەکی دیار بێ لە روانگەی مۆدێرنیتەوە بۆ جیهان و شۆخی(هزل)یش مەرجێکی زەروری و لەوەیە بەس بێ بۆ ئەقڵیەتی پاش مۆدێرنیتە".. لەوەیە نەسین هەر زوو پەی بە بایەخی ستراتیجی پێکەنین بردبێ، بۆیە ئەوەتا جارێك گوتوویەتی: " من چیرۆکان دەنووسم، تا خەڵکی بەدەم پێکەنینەوە بیر لە ژیان بکەنەوەو بەدەم بیرکردنەوەشەوە پێبکەنن". دیارە مەبەستی لە پێکەنین سەتیری کۆمیدی ئامێزە، کە لە رێگەیەوە سەروگوێلاکی دکتاتۆران و بیرۆکراتان و ریاکارانی هەموو بوارەکان دەکوتێتەوە. تەوس و توانجی نەسین ختوکەدانێکی قێزەوەر نییە، بەڵکو تەوس و توانجێکی لەبەردلانی نیوەرۆك ئیجابییە، بەڵکو جەوهەرە دژی رواڵەت، قۆریات و حەیف و زوڵمان ئاوەرووت دەکات و گیانی شۆخیبازی پڕ لە جورئەتی ئامانجدار بلاودەکاتەوە کە چەوساوان دە توانن پەنای بۆ بەرن و داخی دڵی خۆیانی پێ برێژن بەسەر زۆردارانو تۆڵەی خۆیانی پێبکەنەوە. ئەمە جگە لە رۆڵی کاراو کاریگەری پێکەنین، لە زاڵبوون بەسەر کول و کۆڤان و دژوارییەکانی ژیانداو، بلاوکردنەوەی شۆخی و گەشاندنەوەو بەهێزکردنی گیانی گەشبینی لە دڵ و دەروونانەدا.ئەمە جگە لە کاری ئیجابیانەی لەسەر تەندروستی سایکۆلۆژی و بەدەنی، رینۆلد نیبور لەم رووەوە دەڵێت: "ئێمە بەزەبری پێکەنین بە سەرڤە سەرڤەکانی ژیان ، سەلامەتی و ساغڵەمی ئەقڵی خۆمان دەپارێزین..." جێگەی خۆیەتی لێرەدا ئەم رووداوە پڕ دەلالەتە لەوبارەیەوە بگێرینەوە: رۆژێك چابینی لیبۆکی بە ناوبانگی ئیتالی سەردانی دکتۆرێکی دەروونی دەکات و سکالای حاڵی خۆی دەکات و دەڵێت:

- دکتۆر! من نەخۆشم، تامی لەزەت لەهیچ شتێك ناکەم..چەندین ساڵە ناتوانم پێبکەنم.. پێکەنینم ژبیر کرد..تەحەمولی هیچ شتێك ناکەم، تەگبیرم چییە؟

دکتۆرەکە وەڵامی دەداتەوە:

- منیش وەکو تۆ وابووم، چوومە سێرك و بەتەمەشاکردنی هەڵسو کەوتە ناسك و دڵگیرەکانی لیبۆکە بەناوبانگەکەی...دڵم ئیسراحەتی کردو چابوومەوە... بۆیە ئامۆژگاریت دەکەم چەند جارێك بچیتە ئەو سێرکە...

ئیدی نەخۆشەکە دەستی خستە سەرسینگی و هەناسەیەکی قوڵی هەڵکێشاو گوتی:

– دکتۆری ئازیز من ئەو لیبۆکەم!

ئەم حیکایەتە حەقیقەتی حاڵی ئەو پێکەنینسازانەشمان بۆ بەدیار دەخات، کە بەزۆری خەڵکی دێننە پێکەنین و خۆیشیان بەئازارەوە دەتلێنەوە!!

پێدەچێت نەسین، بەزەبری ئەفراندنی کۆمیدی بازنەی کۆمیدیای تەقلیدی وئاسایی بەزاندبێ، توانیبێتی شتە پوچ و ناشیرینەکانیش بکات بە هەوێنی کارە کۆمیدییەکانی خۆی. لێ کۆمیدیای تەقلیدی لەکۆنەوەو تا ئیستاش بەدەوری خەوش و کێماسییە مرۆڤانییە بچووکەکاندا خولاوەتەوەو کردوونی بە هەوێن و شتە ناشیرین و پوچەکانی بۆ تراجیدیا بەجێ هێشتووە، نك گروتمان لەم بارەیەوە دەڵێت: "کۆمیدی بەدەوری لاوازی و شتە پوچە مرۆڤانییەکاندا دەخولێتەوە"..

ئەدەبی نەسین خۆی لە خۆیدا عەمارێکی تەژی داشۆرینی توندو حەیابەرەی زوڵم و زۆرداری بیرۆکراتییەتی گەمژەو بۆگەنی و گەندەڵی کۆمەڵگەی ئەرستۆکراتی و داڕوخانی ئەخلاقی دەوڵەمەندان و دابەزینی بەها مەعنەوییەکان و ڕیاکاری و دروشم و گوتارە سیاسییە بۆش و بەتاڵەکان و دیماگۆگییەتی لاسارو زوڵم و زۆرو گەندەڵی و کەربازاڕی باو و ڕەواجدار بوو... نەسین توانی بەزەبری شێوازی پڕ داهێنانی کەم وێنەی خۆی، ئەو شتانە بەسەر سانسۆردا تێپەڕێنێ کە قەدەغە بوون. بێگومان ئەم بنگۆم لێدانە لە سانسۆر ئەرکی هەرە بنەڕەتی داهێنەرەو نیشانەی زیرەکییەتی لە هەموو شوێن و زەمانێکدا.. بۆیە "چیرۆکەکانی نەسین بە (کۆمیدیایەکی مرۆڤانی)گەلی تورکیای هاوچەرخ دەژمێردرێت و خۆی لە خۆیدا ئەوزارێکی سەرسوڕهێنەرو وردیشە بۆ شیکاری داهێنان" بەگوێرەی راوبۆچوونی ل. ئۆ.ئیلکایڤا کە پێی وایە ئەوەی عەزیز نەسین دەینووسێت سیمای زۆر وڵاتی دیکەشی گرتووەتە خۆ چونکە "ژیانی تورکیای هاوچەرخ وناکۆکییەکانی ژیانی کۆمەڵایەتی، لە جەوهەردا هەمان ئەو ژیان و ناکۆکییەیە کە لە زۆر وڵاتانی دیدا بەدی دەکرێن ". هەر ئەمەش بۆخۆی رازی ناوبانگی جیهانیی نەسینە، بۆ نموونە د. مرتەزا مەردیها دەڵێت: "هەرچەندە فەزای تورکیا لە کارەکانی عەزیز نەسیندا زاڵە، بەڵام کارەکانی بارو دۆخی سیاسی و کۆمەڵایەتی لای ئێمەش دەگرنەوە، کە دەیانخوێنمەوە هەستدەکەم چیرۆکێن خۆماڵی لای خۆمان دەخوێنمەوە ".. هەر بۆیە نەسین توانی لە نێو سەتیریستەکاندا پایەیەکی میللی گەورە نەك هەر لەوڵاتی خۆیدا بەڵکو لە زۆر وڵاتی دیکەدا،

له ڕێگەی وەرگێرانی بەرهەمەکانییەوە پەیدا بکات..گەشترین نموونەی ئەمەش ڕەزا هەمڕایە (لە دایکبووی ساڵی ١٩١٩یە، نووسەرێکی سەتیرەو دەیان بەرهەمی نەسینی کردوون بەفارسی) کە هەندێ جار ناچار بووە چیرۆکەکانی خۆی بە ناوی نەسینەوە بلاّوبکاتەوە، تا بیروبۆچوونەکانی لە ڕێگەی شۆرەت و نێوبانگی نەسینەوە بلاّو بکاتەوەو ڕەواجیان پێ بدات و خۆیشی لە شەڕی سانسۆرودەزگا سەرکوتکەرەکان دوور بخاتەوە!!

کەواتە بەم پێیە دەکرێت بڵێن کۆمیدیای نەسینی، نموونەیەکی زندوو وبەرچاوی کۆمیدیای ڕەسەنە و بەزەبری ئەفراندن و داهێنان بازنەی ناوچەیی بەزاندووەو گەییوەتە دنیا وئەوەتا شۆرەتی نەسین، شۆرەتی نووسەرە تورکە سەتیرنووسەکانی تورکیای وەکو: ڕەفعەت ئیلگاز(١٩١١– ؟) و مزەفەر ئیزگوی کردووەتە ژێرەوەو تەنانەت شانی داوە لە شانی زۆر سەتیرنووسی جیهانی وەکو:ئیریش کاستنەری ئەڵمانی و یوری یاشکی رووسی و ئاندراس کورتیی هەنگاری و ئیلیا پوڤیسلی یۆگسلافی و ئەفرەهیم کیشونی ئیسرائیلی، بەڵکو ناوی لەگەڵ ناوی دیارترین هونەرمەندانی ئەدەبی ساتیری جیهانیدا دەدرەوشێتەوە، لە ئەریستۆفانی یۆنانی(٤٤٥–٣٨٦ پ.ز)یەوە بیگرە و بە ئاراسمۆسی هۆڵەندی(١٤٦٦–١٥٣٦)وسیرڤانتسی ئەسپانی(١٥٤٧–١٦١٦)و مۆلییری فەرەنسی(١٦٢٢–١٦٧٣)وسویفتی ئیرلەندی(١٦٦٧–١٧٤٥)و ئەندرسنی دانیمارکی (١٨٠٥–١٨٧٥)و گۆگۆڵی رووسی (١٨٠٩–١٨٥٢)و تووینی ئەمریکی (١٨٣٥–١٩١٠)و ئەناتۆل فرانسی فەرەنسی (١٨٤٤–١٩٢٤)و شۆی ئیرلەندی(١٨٥٦–١٩٥٠)و هاوپتمانی ئەڵمانی (١٨٦٢–١٩٤٦)و ئالکوکونستانتینۆفی بولغاری(١٨٦٣–١٨٩٧)ەوە تا دەگاتە یارۆسلاڤ هاشکی چیکی (١٨٨٣–١٩٢٣).

لێرەدا ئەم پرسیارە بەرۆکمان دەگرێت: چۆن نەسین ئەم ژانرە ئەدەبییە دلڕفێنەی دۆزییەوە؟.. لە بندێڕی وەڵامە پەراگەندەکانی نەسیندا لێرەو لەوێ، ئەوە دەردەکەوێ هەر زوو پەی بە ڕادەی کاریگەری و بایەخی سەتیر بردووەو کەشفی کردووە. هەر لە منداڵییەوە کاتێ کە منداڵێکی بچووك بووە و لەدەرسەکانیا سەرکەوتوو بووەو خەڵکانی دیکەی سمێڵدار دەرنەچوون و زۆرجا سەریان کردووەتە سەری، سەتیر بووە بە تاقە چەکی دەستی و کە دەرەقەتی هاوپۆلە زەلامەکانی نەهاتووە، گاڵتەی پێکردوون و بەر تەوس و توانجی داون و تا وای لێهاتووە گروپێکی لە دەور خڕبووەتەوەو لەسەریان کردووەتەوە. تا وای لێهات نەسین ئەم چەکە کاریگەرو دەگمەنەی لەسەر ئاستی گشتی، بەتایبەتی لەنووسینە ئیبداعیەکانیدا وەکو ئامرازێکی داکۆکی لە چەوساوەو هەژاران بەکار هێنا وبەڵێنی بە خۆی و بە خەڵکی دا کە : "تا زوڵم، گەوجاندن، چەوساندنەوە، کۆیلاندن و دکتاتۆرییەت بمێنێ، لەسەر نووسینی سەتیر بەردەوام دەبم. ئەمەش ئەوە دەگەیەنێ کە من تا دوا ساتەکانی ژیانم دەسبەرداری نووسین نابم."

نەسین دڵنیابوو لەوەی کە تەوس و شۆخی دەورێکی یەجگار گەورەی لە ئاشتیدا دەبێت، چونکە وێرای ئاوەرووت کردنی خراپییەکان، دەبێتە مایەی راستکردنەوەو لە نێو بردنیشیان، لەم بارەیەوە دەڵێت: "تۆ کە کۆمەڵگە دەخەیە پێکەنین، یانی تۆ بەشداری لە

خزمـەتکردنی ئاشـتیدا دەکـەیت. ژن و مێردێـك شـەڕدەکەن یـانی پێناکـەنن، کـە دوو مـرۆڤ دەکەونـە دەمـەقاڵی توند، پێناکەنن. بـەڵام کـە پێبکـەنن واتـا شـەڕەکەیان تـەواو بـوو. کـە دوو سەربازی بەشەڕهاتوو پێکەنین، ئیدی پەنجە بە پەلەپیتکەوە نانەن. "ئا بەمجۆرە نەسین پێـی وایە "ئەو پێکەنینانەی لە دنیادا دەنگدەدەنەوە، بەشدارییەکی کارا لـە خزمـەتکردنی ئاشـتی جیهانیدا دەکەن، چونکە هەرگیز دانووی جەنگ و پێکەنین لە یەك مەنجەڵدا ناکوڵێ "

رەنگە ئەوەی یارمەتی نەسینی دابێ بۆ کەشفکردنی بایەخی تەوس و بەکارهێنانی وەکو چەکێك ئەوە بێ کە "ئەدەبی سەتیر هونەرێکی هەرە باوی میللییە لە تورکیاو گەلی تورکی بە هەستی سەتیرئامێزی پەرەسەندووی خۆی بە قووڵی هاوسۆزی دەگەڵ ئەم ژانرە ئەدەبییـەدا کـە یاسا تایبەتییـەکانی چەسپاند، دەکات " بۆیـە سـەیرە "ئەگـەر لـە تورکیـادا نووسـکارێن سەتیر پەیدا نـەبن و هەڵنەکەون، چونکە تورکیـا –نەسین گوتـەنی–بۆ خۆی مەیـدانی سـەتیر بازییە ".

جا وەکو چۆن رەمزی جوحایی (بەر لـە نەسین) لـە لای تـورك لـە ئـاخرو ئۆخری سـەدەی چواردەی زایینـی و سـەرەتای سـەدەی پـازدەی زایینیـدا وەکـو زەرورەت و پێداویسـتییەکی ئـەدەبی مێـژوویی سـەری هەڵدا، ئـەو حاڵەتـە دووبـارە لـە سـەدەی بیسـتەمدا لـە چوارچێوەی فـۆرم و نـاوەڕۆکێکی هاوچـەرخ و بـەناوی نەسـینی (خواجـە نەسـرەدینی سـەدەی بیسـتەم) سەری هەڵدایەوە. دیارە لە بارو دۆخ و هەلو مەرجی گۆڕانکاری مێـژوویی پـڕ لـە نیگـەرانی و لــە قۆناغــە دژوارەکــانی گوێزانــەوەی مێــژوویی بــە زەبــری هێــزی ســوپایی و ململانێــی خوێناویـدا، خـەڵك ناچار دەبن کـە بێدەنگ بـبن.. چونکە ئـازادی دەربـڕین لـە دەسـتدەدەن و هـەنگێ ویـژدانی تـاك لـەبواری داهێنـانی هـزری و هونەریـدا خـۆی لـە نێـوان دوو هەڵوێسـتدا دەبینێتــەوە. یــان لــە نــاو دەســەڵاتی تــازەداو بــەدەم ماســتاو ســاردکردنەوەو ڕیاکارییــەوە دەتوێتـەوە، کـە ئەمـە هەڵوێسـتێکی یـەجگار قورسـەو نـە هونەرمەنـدی داهێنـەر و نـەهزرڤانی رەسەن خۆی لێنادەن. هەڵوێستی دووەم ئەوەیە کە خاوەنانی بێدەنگ ببن...جا لەو حاڵەتـەدا خۆ دەدەنە پەنای ویژدانی دەستە جەمی (میللی) کە ئەویش دەستپێشکەری خـۆی دەکات و رەمزێکی هونەری سەتیر ، کە رەمزی جوحاییە، هەڵدەبژێرێ یا بەرهەمدێنێ،ئیدی هـەمووان لەرێگەی ئەوەوە گوزارشت لـە رای خۆیـان دەربـارەی جووتـە دەسـەڵاتی سوپایی و سیاسـی دەکـەن ، لایەکـەوەو جیهـانبینی خۆیـان بـۆ بونیـادی کۆمەڵایـەتی و چـۆنییەتی روو بـەروو بوونەوەی ئەو بونیادە بەرجەستە دەکەن لە لایـەکی دییـەوە بـەبێ ئـەوەی کەسیان دووچاری زەبـرو زەنگـی دەسـەڵاتی سـوپایی حـوکمڕان ببنـەوە... ئەمـەش فەنـدێکی هونـەری سـادەیە کۆمەڵگـە مرۆڤایەتییــەکان وەکــو گــەلان و وەك تــاك زانیویانــە...و لــە رێگەیــەوە بــوونی کۆمەڵایەتی و ساغڵەمی سایکۆڵۆژی خۆیـان پاراسـتووە، بەپێی ئەنجامگیرییـەکانی د. محمد رجب النجار.

جـا نەسـین بـەخۆی لەمبارەیـەوە بێـزاری خـۆی سـەبارەت بـە نالەبارییـەکانی بـارودۆخی وڵاتەکەی دەردەبڕێت و دەڵێت: "من شـەرم دەکـەم کـە تـورکم!" هۆیەکەشـی ئەوەیـە "کـەش و

هەوای تورکیا دژی دیموکراتییەتە، دەستورێکی دژ بە دیموکراتییەتی تێدایە... جا لەمجۆرە کەش و هەوایەدا ،ناکرێت باسی مافی مرۆڤ بکرێت". جا لێرەدا ئەم پرسیارە بەرۆکمان دەگرێت: ئەدیب کام سەنگەر هەڵدەبژێرێت و چۆن؟!

نەسین پێی وایە مەحەکی ئەدەبی راستەقینە ئەوەیە کە لەسەنگەری جەماوەردابێ و ئەدیب تا دوا هەناسە بەگژ زاڵماندا بچێتەوە. بۆیە زۆر زەحمەتە ئەو ئەدیبانەی کە لە ئاسودەیی و خۆشگوزەرانی و دڵنیاییدا دەژین، ئەدەبێکی راستەقینەی کاریگەر بەرهەم بێنن و لەمبارەیەوە دەڵێت:

"..باشترین کاری خۆم لە زروفی زۆر سەختدا، لە زندان و تاراوگاندا نووسیوە، ئەمەش ئەوە ناگەیەنێ کە من داوا بکەم نووسەر بخرێتە زروفێکی سەختەوە، تا ئەفراندن بکات! نووسەر دەتوانێ لە زروفی باشیشدا داهێنانی خۆی بکات، بەڵام ئەوەی دەمەوێ پێی لەسەر دابگرم و دووپاتی بکەمەوە ئەوەیە کە نووسەر پێویستی بە هەندێ جۆری نیگەرانی و بێزاری و تورەیی هەیە تا نووسینێکی ئیبداعی بەرهەمبێنێ. ئەگەر ئەو جورعانەی کەم بێ ،ئەوا کارە ئەدەبییەکەی دێتە خوارەوەو لاواز دەبێت." بۆیەش پێی وایە "رژیم و سیستەمە زیرەك و فریوکارەکان زۆر بە توانان لەوەدا کە نووسەر لە بورجی عاجی بنەن و گەلەك رەمزی ئەدەبییان، کە لە قۆناغێك لە قۆناغەکاندا لە مەیدانی داهێناندا شت بوون پوکاندەوە بەوەی پلەو پایەی سیاسییان پێدان و کۆشك و تەلاریان دانێ و بە گەشت و سیاحەت بۆ هەندەرانیان ناردن..." بەمەش حاڵەتی نیگەرانی و رارایی لای ئەو نووسەرانەی کە هەرەشەو گورەشە کاری تێنەکردوون، کەم دەبێتەوە.

هەڵبەتە نەسین کە بەخۆی ئەفسەر بوو، هەرچی دەکرد نەیدەتوانی ئەفسەری و نووسەری پێکەوە بگونجێنێت و هەستی بەناکۆکییەکی زۆر لە نێوان ئەو دوو کارەدا دەکرد، بۆیە دەستی لەو سوپایە کێشایەوە کە لە ساڵانی (١٩٣٧-١٩٤٤)دا کاری تێدا کرد. ئاشکرایە نەسین بەئارەزووی خۆی نەچووە کۆلیجی سوپایی، بەڵکو دەستکورتی و هەژاری ناچاریان کرد ئەو کۆلیژە هەڵبژێرێ چونکە بە خۆرایی بوو. بەڵام کە دەستی کێشایەوە ئیدی هیچ ناکۆکییەکی لەوەدا نەدەبینی کە کۆنە ئەفسەرو تازە نووسەرە، بەڵکو بە پێچەوانەوە شانازی بە قۆناغی قوتابییەتی و خزمەتی سەربازی خۆیەوە دەکرد، کە فێری زەبت و رەبت و سەبرو تەحەمولی کردبوو، ئەمە جگە لەوەی وەکو ئەفسەرێك زۆر ناوچەی تورکیا گەرابوو و بە بەردەوامی تێکەڵی خەڵکی بووبوو، ئەمە خۆی لە خۆیدا بووە سەرچاوەیەك بۆ نووسینەکانی.. ئەگەر کابرایەکی سیڤیل بووایە بە خۆرایی ئەو دەلیڤەو زروفانەی بۆ نەدەرەخسا!

*چۆن وچی دەنووسی...؟

نەسین فایلی تایبەتی بۆ چیرۆك و رۆمان و شانۆنامەو گوتاران کردبووەوەو لە هەر بوارێکدا بینووسیایە پشتی بەو فایلانە دەبەست. لە چیرۆکەکانی سەرەتایدا پشتی بە نەقڵی راستەو خۆ دەبەست و پاشان ئەم قۆناغەی بەزاندو چاوە تیژەکانی کەوتنە قۆستنەوەی رۆژانە رووداوەکان تا بەزەبری ئاوەزی بە توانای بیانگۆرێت بۆ وێنەی هونەری، ئەمە جگە لەوەی کە بە چاکی ئەفسانەو حیکایەتە میللییەکانی رەعەمەل دێنا کە خۆی لە خۆیدا بە سەرچاوەیەکی دیکەی دەوڵەمەندی کۆمیدیا دەژمێردرێت، ئیدی کەلەپوور و حیکایەتی کۆنی دەهێناو لە قاڵبی تەکنیکی تازەی دەداو چەمك و مەبەستە کۆمەڵایەتی و سیاسییەکانی خۆی بە دوور لە راپۆرتکاری و جەڵەبییەت پێ دەردەبڕی. واتە نەسین کەلەپوری میللی هەرسکرد ولەباری هونەری و ئەستاتیکییەوە بە جۆرێ داپڕشتەوە کە لەگەڵ ژیانی رۆژگاری خۆیدا بسازێ و بگونجێت.

نەسین توانی بە ئاوێتەکردنی ئەفسانەو واقیع، بازنەی واقیعی سنوردار ببەزێنێ و پێ بنێتە جیهانی بەرینی واقیعی سایکۆلۆژی وەکو کۆلەکەیەکی بنەرەتی لە کۆڵەکەکانی تەنز لە ئەدەبیاتدا " هەوڵمدا لە رێگەی تێکەڵکردنی سییانەی واقیع، ئەفسانەو دەروونەوە ئەزموونی ئەفراندنی خۆم فراژوبکەم و لە دەروونی خەڵکییەوە نزیك بم، بەوەی بچمە قوڵایی دەروونیانەوە لە جیاتی وێنە گرتنی رواڵەتی دەروونیان، هەڵبەتە مەودای دەروونی لە شانۆنامەکانم دا زۆری یارمەتی دام ، شەقڵێکی تازەی پێ بەخشین."دیارە ئەمە سەبارەت بە رۆمان و چیرۆکەکانیشی دروستە.

هەرچەند نەسین لە هەڤپەیڤینەکانیدا حەزی نەدەکرد باسی وردەکارییەکانی ژیانی تایبەتی خۆی بکات وخۆی لێ دەبوارد، بەڵام وێرای ئەوەش دووپاتی کردووەتەوە کە ژیانی سەخت و دژوار بووەو حەزناکات بیگێڕێتەوەو "زۆربەی وردەکارییەکانی ژینم لەبن دێڕی کورتە چیرۆکەکانمدا پەخش و بڵاون. خوێنەر دەتوانێ زۆر وردەکاری ژیانم لەوێندەردا بناسێتەوە، منی نووسەر لە ناو هەموو چیرۆکەکانمدا هەم، هیچ چیرۆکێکم لە من خاڵی نییە، ئەگەر وەکو نووسەر بوونم نەبێ ،ئەوا تاپۆو سێبەری من وەکو مرۆڤ هەیە، بەتایبەتی تاپۆی کۆمەڵایەتی یان بەشێوەیەکی وردتر وەکو سێبەری کۆمەڵایەتی."

جگە لە ئەزموونەکانی ژیانی خۆی و ئەو واقیعەی تیایدا دەژیا و ئەو کەلەپورە میللییەی دەوری دابوو، نەسین هەر شتێك ئەزموونی داهێنانی دەوڵەمەند بکردایە بەشێوەیەك لە شێوەکان وەریدەگرت، داهێنەر ، فۆکنەر گوتەنی "دزێکی کارامەیە، دەزانێ چۆن دزی دەکات و چۆن دزییەکانی دەشارێتەوە!" لە راستیدا نەسین ئیعتراف بەکاریگەری چیخۆف لەسەر بەرهەمەکانی خۆی دەکات، هەرچەندە ئەم کاریگەرییە لە تەفاسیلدا دیار نییە بەڵام لە کەش و هەوا گشتییەکەیدا دیارە کە چۆن مامەڵە لەگەڵ مرۆڤی سادەدا و بە شێوازێکی کورتبڕانە دەکات. دیارە بەرهەمێن نەسین لە سێبەری کاریگەری نووسەرانی دیکەی وەکو ئەندرسن بەدەر نین، بۆ نموونە نەسین هەوێنی چیرۆکی (ئافرەتی موجیزە)ی لەو وەرگرتووەو پاشان لە رووی شێوەو ناوەرۆکەوە بە شێوازی تایبەتی خۆی داپڕشتووەتەوە. نەسین جارێك لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا:

"چ فاكتەرێك لە كاری نووسەردا گرینگە؟" دەڵێت: "زەمەن بۆ نووسەر زۆر زەرورییە تا بتوانێ نووسینەكانی پوختە بكات." لێ مەخابن نەسین زۆربەی بەرهەمەكانی پوختە نەكردوون و پەلە پەل و كەڵكەڵەی ژمارە زۆری پێوە دیارە، كەلەپوری دەوڵەمەندی نەسین لە كاڵ و كرچی و كاوێژكردنەوە خاڵی نییە. دەربارەی نەسین گوتراوە كە زیاتر بابەتەكان یەخەی ئەویان گرتووە بۆ نووسین، تا ئەو یەخەی بابەتەكان بگرێ و بیانهونەرێنێ!.. نەسین تەنزنووسی بە سەیدەلانی شوبهاندووە: "وەكو چۆن سەیدەلانی كەرەستەو گیای جۆراو جۆر تێكەڵ دەكات و پاشان ئاوەكەی دەگرێت و دەیكات بە دەرمانی شەفا بەخش، تەنزنووسیش هەمان شت دەكات، لە هزرو ئاوەزی خۆیدا داب و نەریت و خوو خدە وئاكاری كۆمەڵگە لێك دەداتەوەو شرۆڤەی دەكات و لە ئەنجامدا كارێكی تەوسئامێز و تاڵ و توندو پڕتەشەری وای لێدەخولقێنێ كە تەحەمول ناكرێت، تەنزنووس ناچارە ئەو تڵپەیە بە دەموچاوی خاینان و زاڵمان و سپڵەو نۆكەران و چەقۆكێشانی ناو كۆمەڵگەدا بدات".

*مرۆڤی سادە قارەمانی سەرەكین...

وێنەی مرۆڤی بچووك و سادە بە شێوەو ئاستی جیاواز لە بەرهەمێن ئەم نووسەرانە بەدیار كەوت: تۆفیق فیكرەت ١٨٦٧-١٩١٥، خالید زیبا ١٨٦٦-١٩٤٥، عومەر سەیفەدین ١٨٨٤-١٩٢٠، رەفیق خالید ١٨٨٨-١٩٦٥، سەلاحەدین ئەنیس ١٨٩٢-١٩٤٢، سەدری ئەرتیم ١٨٩٨-١٩٤٣، سەباحەدین عەلی ١٩٠٧-١٩٤٨، بەكر سدقی ١٩٠٥- ١٩٥٦ و سەعید فایەق ١٩٠٦-١٩٥٤، كاری ئەمانە دەكەونە خانەی (ریالزمی رەخنەیی) ئەوجا وێنەێن مرۆڤی چالاك و تێكۆشەر لە بەرهەمێن ئەم نووسەرانە دەركەوتن: نازم حیكمەت ١٩٠٢- ١٩٦٣، كەنعان خەلوسی ١٩٠٨- ١٩٥٤٣، ویەشار كەمال ١٩٢٣- ...ئیدی وێنەی مرۆڤی بچووكی قوربانی چەوساندنەوە، خەریك بوو بە تەواوەتی لە بەرهەمێن ئەوانە، كە شەقڵی (ریالزمی سۆسیالزم)یان وەرگرتبوو، ون ببێ و نەمێنێ.

لێ بەرهەمێن نەسین، باشترین نموونەی ریالزمی رەخنەیین، كە پڕن لە جەماوەری چەوساوە. بەش مەینەت، هەژارو بێنەوایان، ئاوارەو دەربەدەران، بێزراوان و بە پەراوێزكراوان، كە لە بنی بنی كۆمەڵگەوە دەژین و ئەوەی راستیش بێ هەر ئەوان بناغەی كۆمەڵگەن. نەسین بێوچان پەردە لە رووی ئارامیی ساختەو پەردەپۆشكراو هەڵەماڵێ و پانۆرامایەكی هەموو چین و توێژە كۆمەڵایەتییەكانمان پێ نیشاندەدات.بەڵام قارەمانی سەرەكی نەسین وەكو نموونەیەكی كۆمەڵایەتی دەروونی هەر مرۆڤە سادەكەی قوربانی دەستی بێدادی كۆمەڵایەتی و چەوسانەوەیە،ئیدی جوتیار بێ یان پیشەوەر، كرێكار بێ یا فەرمانبەری بچووك، یان رۆشنبیری پلیشاوە بێ... لە كەمترین مافێن مرۆڤانی مەحرومەو شەوو رۆژ بە دووی نانێكی حەڵاڵدا هانكە هانكێتی. بەهرەمەندو بە تواناش بێ هەموو دەرگاكان لە رووی دادەخرێن. . ئاشكرایە زۆربەی قارەمانانی نەسین لەو جوتیارانەن كە هاتوونەتە شار و لەوێندەر تووشی شەرە شەق و سەریەشە و روتكردنەوەو چەوسانەوە دەبن. دیارە نەسین نایەت وێنەی تەجریدی مرۆڤی سادەمان

پیشکەش بکات، بەڵکو لە جوانترین وێنەی کۆمەڵایەتیدا سیما واقیعییەکانی بەرجەستە دەکات. نەسین لەم بوارەدا کاریکاتێریستێکی دەگمەنە بە شێوازە گوزارشتییەکەی پۆرترێتی سەرنج راکێشی قارەمانە قەیراناوییەکانی دەکێشێت، دیمەنی تراجیکۆمیدی چارەنووسی قارەمانەکانی لە کەش و هەوای جیاوازی تورکیایی و نا تورکیایی، کۆن و تازەو ئایندەگەری، واقیعی و فانتازی سەیرو عەنتیکەدا بەرجەستە دەکات. نەسین حیکایەتخوانێکی بە توانایەو شێوازێکی کورتبڕی گێڕانەوەی خۆش و ئیشتیا بزوێنەو خوێنەر رادەکێشێت. زمانی میللی لە دیالۆگی نێوان قارەمانەکانیا بەکار دێنێ، دیارە زمانی هەر قارەمانەش بەگوێرەی ئاستی رۆشنبیری و هوشیاری خۆیەتی و دوورە لە هەر زێدەبێژی و دەستکردییەك. نەسین کە لە ئەدەبی خۆیدا پەنا بۆ مرۆڤی سادە دەبات ودەیکات بە قارەمانی سەرەکی بەرهەمەکانی، ئەمە خۆی لە خۆیدا پەرە پێدانی کەلەپوری میللییە (واتە پەرەپێدانی حیکایەت و نوکتەو نمایشەکانی ئورتاو قەرەقۆزە.)ئەم رەوت و رێچکەیەش لە ئەدەبی تورکیدا دەگەرێتەوە بۆ قۆناغی (سەروەتی فنون) لە سالآنی ١٩٨٦– ١٩٠١دا. بەلآم لەگەڵ ئەمەشدا ل.. ئو.ئەلکایڤای توێژەر پێی وایە کە "نەسین خۆی لە چوارچێوەی هاوسۆزی دەگەڵ خەڵکێن سادەدا قەتیس نەهێشتووەتەوە بەڵکو هەندێ جار بە توندی سیماو خەسڵەتە سەلبییەکانی وەکو تاکخوازی و تەنگبینی و گوێنەدان بە کلۆڵی و بێنەوایی خەڵکانی دی و تەمەڵی... یانی سەرکۆنە کردووەو دەکات." بگرە گاڵتەیان پێدەکات و عەیبەکانیان بە جۆرێ دەخاتە روو کە خۆیان بە خۆیان پێبکەنن، تا هەستی قەدرو کەرامەتی مرۆڤانیان لە ناخدا بێدار بکاتەوە.

ئەدەبی نەسین کاتێ گەشایەوەو خەملی کە هەردوو هوشیاری کۆمەلآیەتی و هونەری تێیدا یەکانگیر بوون و بوو بە ئەدەبێکی ریالزمی رەخنەیی، کە بەشێوەیەکی ئەمین و هوشیارانە واقیعی وێنە دەگرت و تاکیدی لەسەر کرۆك و جەوهەران دەکرد. بەلآم ئەمە واناگەیەنێ کە هەندێ لە کارەکانی ساکارو سەرڤەسەرڤە نەبوون و لە کرۆك و جەوهەردا کاریگەر نەبوون

عەزیز نەسین باشترین شایەتی سەردەمی خۆیەتی و واقیعیانە پشتیوانی لە مرۆڤی چەوساوە کردووەو کەچهۆشی مرۆڤی سادەی داوەتە بەر تەوس و توانج و رەخنە. جا گوتاری ئەدەبی ئەو نووسەرە، تا وەزع و حاڵ و ڕەوشان لێرەو لەوێ نامرۆڤانە بێ هەر بەتەڕو تازەیی دەمێنێتەوەو گەندەڵی دەسەڵاتان رسوا دەکات و بەشداری لە بێدار کردنەوەو شۆڕشگێراندن و ئایندەروانیدا دەکات و، بەڕاستی و پڕ بە پێستی وشە ئەدەبێکی واقیعی بێ رۆخ و کەنارە.

*بێناسنامەکان وەکو نموونەیەك:

دوور لە راستی نییە گەر بڵێن رەنگە هەر هەموو وردەکارییە هونەرییەکانی نەسین لە رۆمانی (بێناسنامەکان)دا بەرجەستە بووبێ. ئەم رۆمانە وەکو شاجوانی کەلەپوری زۆرو زەبەندی نەسین رامان دەگرێت. بەڕاستی پانۆرامایەکی خەستکراوەی چیرۆك و رۆمان و شانۆنامەکانییەتی کە گەندەڵی و قەشمەرجاڕی بیرۆکراتییەت و دکتاتۆرییەت ریسوا دەکەن. ئەو بیرۆکراتییەت و دکتاتۆرییەتەی یەکدەگرن تا مرۆڤانی مرۆۋ بسڕنەوەو بیشێوێنن ئەمما شێواندن... دیارە

خراترین بیۆکراتییەت و دکتاتۆرییەت ئەوەیە بتخەنە پێکەنین. .هەڵبەتە کورتکردنەوەی ئەم رۆمانە لێرەدا ئەستەمە، چونکە رۆمانەکە لە ناوەرۆکدا کۆمەڵێك چیرۆکی گرتووەتە خۆ و، پڕە لە چڕە رووداوان و گەلێك دیمەنێن پانۆرامی بە لق و پۆپی لێدەبێتەوە، بەلأم هەولێکی لەگەڵ دەدەین تا وێنەیەکی بخەینە بەر هزرو زەینی ئەو خوێنەرانەی کە رۆمانەکەیان نەدیتووە. نەسین لە (بێناسنامەکان)دا داوی چارەنووسی مرۆڤێکی گوندەکی بە ناوی یەشار(زندە بەفارسی و کوردی)و(حی بە عارەبی) دەگرێتە دەست و بەرەبەرە هەڵیدەکات. (رەشید)ی بابی زندە لەبەر هەژاری و سەرقاڵی بە پەیداکردنی بژێوی و پێداویستییەکانی ژیانەوە، ناپەرژێتە سەر ئەوەی لە دایکبوونی منداڵەکەی لە دایەرەی نفوسدا تۆمار بکات. کە وەختی چوونە قوتابخانەی دێت داوای ناسنامەی لێدەکەن تا بە قوتابی قەیدی بکەن، ئیدی بابی دەچێتە دایەرەی نفوس تا ئەم کێشەیە چارەسەر بکات، لەوێندەر پێی دەڵێن ناکرێ تەسکرەی بدەنێ چونکە کوڕەکەی لە تۆماری شەهیدانی یەکەم جە نگی جیهانیدا تۆمار کراوەو لە ساڵی ١٩١٥دا لەبەرەی چناق قەلأدا شەهید بووە و لە دایکبووی ساڵی ١٨٩٦، بابی زۆری پێ سەیر دەبێت چونکە ئەو بەخۆی لە ساڵی ١٨٩٧دا لەدایك بووەو هاجەری ژنی کە لە ساڵی ١٩١١دا خواستوویەتی لەدایکبووی ساڵی ١٩٠٦.

چونکە تۆمارو فایلەکانی دەوڵەت بەلای فەرمانبەری نفوسەوە مەحاڵە هەڵە بکەن و تا رادەی پیرۆزی دروستن، ئیدی زندەی منداڵی کە لە بەردەمیدا وەستاوەو بە چاوی خۆی دەیبینێ لە ناسنامە مەحروم دەکات و بەوەش لە چوونە قوتابخانە بێبەش دەبێت... هەرچەندە بابی تۆڵەی ئەو بێبەشبوونەی بۆ دەکاتەوەو دەیباتە حوجرەکەی گوند و لای مەلا داوود دەیخاتە بەر خوێندن، لێ مەینەتییەکانی زندە (زندووی —مردوو، مردووی —زندوو) لێرەوە دەست پێدەکات و زنجیرەی ژیانی تراجیکۆمیدی زندە یەك لە دووی یەك دێت و ئیدی بە درێژایی تەمەنی دەکەوێتە ناو ونگەو گێژاوەکانی دایەرەو دەزگاکانی دەوڵەتەوە،ئیدی بەپێی بەرژەوەندی دەزگا دەوڵەتییەکان، زیندوو دەکرێتەوەو دەمرێنرێت. لە تەمەنی بیست ساڵیدا لە کاتی مارەبڕینی ئەقدەس دا کە کیژی دۆستێکی بابییەتی ،دەستگیر دەکرێت کە گوایە لە خزمەتی سەربازی هەلأتووە، رەوانەی سەربازی دەکرێت و بە خۆشییەوە خزمەتی خۆی ئەنجام دەدات بەو ئومێدەی زندووەو جزدانی ئەسکەری دەدرێتێ... لێ نە دەفتەری خزمەتی وێدەدەن و نە خزمەتەکەی بۆ تۆمار دەکەن، چونکە لە تۆمارەکانی تۆمارگەدا زندوو نییە! ئەمجارەیان دەرکەوت کە لە ساڵی ١٩٣٥دا لە دەڤەری دەرسیم شەهید بووە، کەچی بەرێوەبەرایەتی باج بە میراتگری زندووی بابی ،کە لە کاتی تەواوبوونی سەربازییەکەی زندەدا مردبوو، دەزانێ و هەموو ئەو قەرزو قۆلأنەی کە لەسەری کەڵەکە بوون لەمی دەسەنن، تا بتوانێ میراتەکانی تری بابی وەربگرێت... بەلأم زۆری پێناچێت دیسان دایەرەکانی دەوڵەت بە مردووی لە قەڵەم دەدەن و لە مافی میراتگری بێ بەشی دەکەن. خەزوری (واتە بابی ئەقدەس) ئەوپەڕی هەوڵی ماددی و مەعنەوی بۆ دەدات و چ لەرووی دانەوەی قەرزەکانی بابی و چ لە رووی پەنابردنە بەر دادگایان و گرتنی ئەوقاتی دەستبڕ کە لە کێشانەوەی هەموو ئەو پارانەی کە زندە قەرزی دەکات ناپرینگێنەوە. ئیدی بە قسەی زل و بۆش

و بەتاڵ سەرقاڵی دەکەن! هەر لەو سەروبەندەدا زندە روو دەکاتە ئەستەمبوڵ تا ناسیاوێکی بابی کارێکی بۆ دابین بکات و پێی بژی و بەدەم کارەوە هەوڵبدات بەهەر نرخێ بووە ناسنامە وەربگرێت، بەڵکو بتوانێ بەفەرمی ئەقدەس مارە بکات و بە ئاسودەیی و ئاسایی بژی... لێ هەیهو، لەوێندەرش بوو بە قوربانییەکی چەوسانەوەو دەستبڕی، مادامێکی لەلایەکەوە مردووەو هیچ مافێکی نییەو لەلایەکی ترەوە زندووەو، لەسەرێتی هەموو ئەرکەکانی بێ کەم و زیاد جێبەجێ بکات... بەڵێ کە کار پەیوەست بێ بە بەرژەوەندی دەوڵەتەوە ئەوا زندووە، بەڵام کە نۆرە بێتە سەر بەرژەوەندی ئەو وەکو هاووڵاتی و مرۆڤ ئەوا نەك هەر مردووە بەڵکو شەهیدیشە، بۆیە دەبینین هاواری لێ هەڵدەستێت و دەڵێت: "منی کلۆڵ.. کە ویستم بچمە قوتابخانە، گوتیان نابێ تۆ مردوویت، کە نۆرەی چوونە سەربازیم هات گوتیان تۆ زندووی. بۆ دانەوەی قەرزو قۆڵەی بابم زندوو بووم. بەڵام بۆ وەرگرتنی میراتەکەی مردوو بووم. کە داوای ناسنامە دەکەم دەڵێن مردوویت. کە داوای وەرگرتنی مافەکانم دەکەم دەمخەنە شێتخانەوە!"و (ئەمە نموونەیەکی راستەقینەی یاساو دادوەرییە لە وڵاتی ئێمە، هەرکەسێك هەقیقەت بڵێ، بە شێت لە قەڵەم دەدرێت و دەبێ بخرێتە شێتخانەوە!) بە راستیش کاتێ لە دایەرەیەکدا هاواری کردبوو کە (من زندووم و شێت نیم) توڕیان دابووە شێتخانەوە. هەروەها جارێکی دیکەش لە زندانیان کردبوو بەو حەساوەی زندووەو سوکایەتی بە فەرمنبەرێك کردبوو لە کاتی ئەنجامدانی کارەکەیدا! تا کار گەییە ئەوەی زندە لەخۆی بپرسێت: "بەراستی هەندێ جا گومان دەکەم و نازانم من مردووم یان زندووم؟!"

چونکە تەنانەت لە ناو زندانیشدا بۆی نییە کار لە کارگەی زندانەکەدا بکات، چونکە ناسنامەی نییە.ئا بەمجۆرە گەلێك لەو حاڵەتە سەیرە پێکەنیناوییە گریان ئامێزانەمان بەرچاو دەکەون کە زندە سەبارەت بەخۆی یان بەوانەی توشیان دەبێت، دەیانگێڕێتەوە... بۆ نموونە توشمان دەبێت بە توشی (ریچارد- رەشاد) ناوێکی جاسوسەوە کە تۆبەی کردووەو دەیەوێت بەشێوەیەکی ئارەزوومەندانە خۆی بە دەزگا دەسەڵاتدارەکانی تورکیا تەسلیم بکات، تا لە رابردووی خراپی خۆی ژێوان بێتەوەو ژیانێکی تازە دەست پێبکات (ژنێکی تورك بێنێ) کەچی دایەرەو دەزگا ئەمنییەکان هەر ئاوڕی لێنادەنەوە!! یان وەختێ زندە دەیەوێت مەرگە موش بخوات و بمرێت و لە کوڵ ئەو هەموو کلۆڵییە ببێتەوە، نامرێت چونکە مەرگەموشەکە غەشی لێکراوەو بە هیچ جۆرێ کاری تێناکات، کەچی دواتر دەبینین لە ئەنجامی خواردنی خوارنگەیەکەوە ژەهراوی دەبێت و چیوای نامێنێ بمرێت!!

یەکێك لەو گاڵتەجاڕییانەی لە میانەی هەوڵەکانی زندەدا بۆ دۆزینەوەی کارێك کە لە برسا نەمرێت، ئەوەیە کە کارێن وەکو پاسەوانی و بێستانەوانی و پۆستەبەری وا دەخوازن مرۆڤ کارنامەو بەهرەو پسپۆڕی هەبێ، بەڵام پلەو پایەی وەکو پارێزگار یان بەرێوەبەری شارەوانی یان سەفیر هیچی ناوێ مادامێکی واسیتە لە هەزار بەڵگەنامەو کارنامە باشتر بێ.نەسین تەکنیکی سینەمایی (بەتایبەتی فلاش باك)ی لەم رۆمانەدا بەکار هێناوەو سەرەداوی گێڕانەوەی داوەتە دەستی زندە کە قارەمانی سەرەکییە ئەو (مرۆڤە بچووکە -سادە)یەی کە توانای حیکایەتخوانی

خۆی (شەهرەزاد ئاسا)، هەموو شەوێك و بە درێژایی هەژدە فەسڵن، لە پاش شێوی ئێوارانی زندانیانەوە تا کاتی نووستنیان، بە شێوازی (هەزارو یەك شەوە) سەلماندووەو لە ماوەی چوار هەفتەدا (کە ماوەی حەپسییەکەی زندەیە) هەموو رۆمانەکە دەگێڕێتەوە. لێ حیکایەتخوانی تەقلیدی (نووسەر یان غەیری نووسەر) تەنیا دەورێکی لاوەکی و بچووکی هەیە، کە هەموو دەورەکەی لە فەسڵی یەکەمدا کە دەورێکی بچووکەو لە جیاتی دەستپێکە، ئەوەیە کە گێڕانەوەکە لە فەسڵی دووەمەوە تا کۆتایی بە زندە دەسپێرێت (رۆمانەکە لە هەژدە فەسڵن پێکهاتووە).
زندەش تەنیا سەربوری ژیانی خۆی ناگێڕێتەوە، بەڵکو چەند چیرۆکێکی دیکەی هاوپەیوەست لەگەڵ چیرۆکی ژیانی خۆیدا دەگێڕێتەوە کە هیچیان لە چیرۆکی ژیانی خۆی کەمتر نییە... بە شێوەیەکی دوور لە راپۆرتکاری و بەزەبری حیبکە و گرێچنێکی درامی سەرنجراکێش گەشتێکی خۆشمان بەناو رووداو و دیمەنێن دڵگیری گوند و شار و سەربازخانەو شێتخانەو باخ و دایەرەو دادگا و زندان و نەخۆشخانانەدا پێدەکات...
زەمەنی گێڕانەوەکە بریتییە لە ماوەی زندانییەکەی زندە، بەڵام زەمەنی گشتی رۆمانەکە هەموو ژیانی دەگرێتەوە لەرۆژی لەدایکبوونییەوە تا رۆژی بەربوونی لە زندان، تا خۆی و ژنەکەی و منداڵەکەیان کە بەڕێوەیە، لەناو گێژاوی سیستەمی بیرۆکراتی دژوارو سەختدا رووبەرووی چارەنووسێکی نادیار ببنەوە. جا لێرەدا پاش ئەوەی زۆربەی بەرهەمەکانی نەسینم خوێندەوە دەبێ ئاماژە بۆ ئەو حەقیقەتە بکەم کە ئەم رۆمانە (بێناسنامەکان) گەورەکراوەی دوو چیرۆکی لێکچوون کە بریتین لە (بژی نیشتمان) و(یەشار نە زندووە نە مردوو) کە هەر یەکێکیان بە کورتکراوەو ئەسڵی ئەم رۆمانە دەژمێردرێن، بەتایبەتی یەکەمیان کە خودی رۆمانەکەیە بە بچووککراوەیی. لێ چیرۆکەکانی دیکەی ناو رۆمانەکە، توانیم ئەسڵی هەنێکیان بدۆزمەوە کە بریتین لە: (لە تاکسیدا)یان (تاکسی پێنج ریاڵی) و (بەشێك لە سامانی دەوڵەت) کە چیرۆکی شەبقەیەکەو (رووداوسان) ئەو چیرۆکەیە کە قارەمانەکەی بەوەی خۆی دەخاتە بەر ترۆمبێلی دەوڵەمەندان نان پەیدا دەکات، هەروەها (کارتی راسپاردن) کە واسیتەیە، (خۆکوژی بە مەرگەموش) و (گۆڵچی) و (تەشریفات) ئەمیش چیرۆکی ئەو پیرەژنەیە کە بانگ دەکرێت بۆ خزمەتی ئەسکەری، بەڵام زۆر بە جوانی رەعەمەل هێنراوە.
کە زندە سەربهوردی خۆی دەگێڕێتەوە، گەلێك لایەنی چاکی تێدایە لەوانە سەرنج و خۆشەویستی و سۆزی زندانییەکان چ لەباری مادی و چ لەباری مەعنەوییەوە بۆ لای خۆی رادەکێشێت، هەروەها خەم و پەژارەو داخی کلۆڵی خۆی بەبادا دەدات، چونکە کلۆڵی و داماوی ئەم کوڕە بەرادەیەکە تەنانەت ئەگەر گوێگریشی دەست نەکەوتبایە دەبووایە بەسەرهاتی خۆی بۆ دیواران.. دارو درەختان گێڕابووایەوە دەنا لە داخانا دەتەقی...ئەرێ بەشی ئێمەی ئەدیب و وەرگێڕەرانیش هەر ئەم مەینەتی و کلۆڵییە نییە؟! ئێمەش لە (اصعف الایمان)دا ناژین؟! لە کۆتاییدا دەبێ قسەیەك لەمەڕ وەرگێڕانی کوردیی ئەم رۆمانە دڵگیرەوە بکرێت کە لەلایەن چیرۆکنووس و وەرگێڕی بەتواناو ئەزموونـدار حەمەکەریم عارفەوە ئەنجامدراوە، جا ئەم وەرگێڕانە هەند جوانە نەك هەر هاوتای وەرگێڕانە فارسییەکە دەکاتەوە، بەڵکو هاوتای دەقە

تورکییەکەش دەکاتەوە. خۆزگە چاپی دووەم دەکرایەوە، چونکە چاپی یەکەم ،جگە لە کەمی نوسخەکانی وخراپی کاغەزەکەی و دەرهێنانە هونەرییەکەی، چووەتەخانەی نەبووان و دەست ناکەوێت (لە ساڵی ١٩٨٦داو لە چیا و بەدەم رۆژگاری پێشمەرگایەتییەوە چاپ بووە.)

*نەسین و ئەدەبی منداڵان:

نەسین جگە لەوەی یەکێکە لە دیارترین وەستایانی ئەدەبی تەنزو سەتیر، لایەنگرێکی بێ هاوتای ئەدەبیاتی منداڵانیش بوو و، لەم رووەوە گەلەك نموونەی جوانی بەرهەم هێناوە کە جوانترینیان بیرەوەری منداڵی خۆیەتی بەناوی (منیش رۆژێ لە رۆژان منداڵ بووم.)

چونکە نەسین دەرکی بەزەرورەتی ئەدەبێکی تایبەت بە منداڵان کردبوو، بۆیە مشتو مڕێکی زۆری لەگەڵ ئەوانەدا بەرپا کردووە کە پێیان وابوو ئەدەبی منداڵان زەروری نییەو بەرپەرچی گەلێك لە راوبۆچوونەکانی ئەوانەی داوەتەوەو پێویستە پوختەی راوبۆچوونەکانی نەسین لەم بارەیەوە بخرێتە روو.

ئەگەر جیاوازی ئاشکرا لە نێوان تواناو ئاست و شێوەی تێگەییشتنی منداڵان و گەورەدا سەبارەت بە چلۆنایەتی شوێن و کات هەبێ ، ئەوا بێگومان جۆری تێگەییشتنیان لە کا رێن ئەدەبی چوونیەك نابێ، ئەمە جگە لەوەی کە تەمەنی منداڵییەتی مرۆڤ بە چەند قۆناغێکی جیاوازدا تێدەپەڕێت و هەر قۆناغەشیان تایبەتمەندی خۆی هەیەو تەمەنی منداڵییەتی مرۆڤ رێژەیەکی زۆری تێکرای تەمەنی مرۆڤ پێکدێنێ ئەگەر لەگەڵ تەمەنی منداڵییەتی گیاندارانداا بەراورد بکرێ بۆ نموونە (تەمەنی منداڵییەتی هیچ گیانلەبەرێکی رووی زەمین ناگاتە تەمەنی منداڵییەتی مرۆڤ) هەڵبەتە بەرەچاوکردنی تێکرای دەورەی ژیانی هەریەکێکیان.(هەرگیانلەبەرێ بگری لە فیلەوە تا باڵندەو پەرندە، منداڵییەتی رێژەیەکی کەم لە دەورەی تەواوی ژیانی دەگرێتەوە بۆ نموونە رێژەی منداڵییەتی پشیلە (ا-٢٤)ە هی سەگ (١-٢٠)ە کەچی منداڵییەتی مرۆڤ دەگاتە (١-٢) بەو حەساوەی تێکرای تەمەنی(٦٠ ساڵە) یانی قۆناغی کامل بوون و پیری دوو قۆناغی کورتن لە چاو قۆناغی منداڵییەتیدا) جا بەم پێیە بوونی ئەدەبی منداڵان بە پێی قۆناغەکانی منداڵییەتی پێویست و زەرورییە، قۆناغی پێش چوونە قوتابخانە(٠-٦) قۆناغی نەوجەوانی(٦-٩) و قۆناغی هەرزەکاری(٩-١٢)و قۆناغی جەوانی و لاوی(١٣-١٨) ساڵان.

زۆرجار ئەوە سەلمێنراوە کە نووسین بۆ منداڵان ئەستەمەو، لە راستیدا قورسترە لە نووسین بۆ گەورە. بەڵام بۆچی؟ "چونکە نووسەر بە خۆی گەورەیەو لە دنیایەکی جیاواز لە دنیای منداڵاندا دەژی و، لە منداڵییەتی خۆی دوور کەوتووەتەوەو رەنگە هەر بیریشی چووبێتەوە." ئا بەمجۆرە "نووسین بۆ منداڵان لە جیهانی تایبەتی خۆیاندا وەکو ئەوە وایە بۆ خەڵکانێکی غەریب و بێگانەی خەیاڵی لە دەرێی زەویدا بنووسیت." دیارە ئەمە وا دەخوازێ کە "نووسەر لە جیهانی خۆی بێتە دەرێ و تا دەتوانێ خۆی بە جیهانی منداڵدا بکات." لێ چۆن ئەمە دەکرێت؟ "هەندێ کەس سوورن لەسەر ئەوەی کە پێویستە نووسەر دابەزێ بۆ ئاستی منداڵ.. بەڕای من ئەمە بیرۆکەیەکی هەڵەیە، ئەمە زیاتر لەوە دەچێت کەسێکی گەورە بێت یاری منداڵانە بکات، واتە

لاسایی بکاتەوە، هەڵبەتە ئەمە کارێکی ئاسایی نییە و ئەو کارە ئەدەبییەش کە ئەنجامی ئەوەبێت، ئاسایی نابێت."

نەسین پێی وایە نووسین بۆ منداڵان بەر لەهەر شتێك پێویستی بە تەکنیکە، واتە نووسین بۆ منداڵان جۆرە تەکنیکێکی هونەرییە و مرۆڤ دەتوانێ بەزەبری مومارەسە فێری بێ و مەعلانی لێ پەیدا بکات، وەکو چۆن دەتوانێ بە مومارەسە فێری نووسینی نمایشنامان ببێ. لێ نەسین بیری دەکەوێتەوە ودەڵێت: "من مەبەستم ئەوە نییە کە هەرکەسێك مومارەسەی پەیدا کرد ئیدی نمایشنامەی چاك بەرهەم دێنێ، یان کتێبی منداڵانی چاك دەنووسێت، بەڵکو مەبەستم ئەوەیە کە مومارەسە زەرورییە بۆ بەرهەمهێنانی کتێبی چاك." هەروەها "نوسینی درامایەك بۆ منداڵان ماندووبوونی دووقاتی دەوێ، بۆیە پێتڤییە تواناو بەهرەیەکی تەکنیکیت هەبێ بۆ نووسینی نمایشنامەو نووسینی دیکە بۆ منداڵان، دەنا لەوەیە بۆت بێ و بە رێکەوت شانۆنامەیەکی باش بۆ منداڵان بەرهەم بێنێ... لەگەڵ ئەمەشدا ئێمە دەمانەوێت خۆمان لە رێکەوت بپارێزین تا فێر بین بە هوشیارییەوە بنووسین."

*پۆرترێتی نەسین:

دەمووچاوی نەسین (کە ناوی راستەقینەی محەمەد نوسرەت)ە تەنانەت لە پیریشدا هەر دەمووچاوێکی منداڵانەی بێگەرد بوو. خۆشترین خواردن بە لایەوە : لۆبیاو ماسی بوو. جگەرەو چایی زۆر دەکێشاو دەخواردەوە. هەمیشە گلەیی لە قەڵەوی و قورسی خۆی دەکرد. بەهۆی ساڵانی دوورو درێژی ناو زندانانەوە، دەستی راستەی پەکی کەوتبوو و نەیدەتوانی بە ئاسانی پێی بنووسێت. بۆیە رەشنووسەکانی بە تەباشیر لەسەر تەختە رەش دەنووسی و پاشان لەسەر ئامێری چاپ(تایپ) پاکنووسی دەکردنەوە. ئەمە جگە لەوەی کە ژنی دووەمی (ماراڵ)لە ساڵی ١٩٥٢وە بەزۆری یارمەتی دەدا لە چاپکردن و چاککردنەوەی نووسینەکانیدا.

وادیارە نەسین کەسایەتییەکی دوو فاقی هەبووە، لە بەرهەمەکانیاو لە ئەدەبەکەیدا هێرشبەرێکی گەورە بووە، کەچی لە ژیانی ئاساییدا شەرمنێکی کەمدووی بەسەبرو زۆر حەلیم بووە، لێ لەگەڵ ئەوەشدا خەڵکانێك لە زمانی تیژی کە هەرگیز لە قەڵەمەکەی کەمتر نەبووە، دەرباز نەبوونە. بۆ نموونە دەگێڕنەوە دەڵێن جارێکیان سکرتێرەیەکی نووسەرێك لە یەکێك لە میهرەجانەکاندا لێی دەپرسێت: — من چاوەڕوانی یەشار کەمالم و نایناسم، چۆن بیناسم؟!

نەسین یەکسەر وەڵامی دەداتەوە:

- کە ناشیرنترین پیاوت بینی لە فرۆکە دابەزی و بە زمانێکی تورکی خراپ قسەی کرد، بزانە کە ئەوە یەشار کەمالە...

ئەوەش روویداو وەختێ یەشار کەمال پێی گوت کە چۆن منی ناسیوە، سکرتێرەکە راستی مەسەلەکەی پێ گوتبوو، ئیدی یەشار کەمال لە قاقای پێکەنینی دابوو و گوتبووی:—کەواتە نەسینی ئەدەبسز لێرەیە!

نەسین دایکی خۆی زۆر خۆشدەویست و لە بارەیەوە دەڵێت: "هەر شتێکی چاك لەمندا، دەگەڕێتەوە بۆ ئەو و لە چاکی دایکمەوەیە."و باسی ئەوە دەکات کە چۆن ئەو ئافرەتە چاکەی لە دڵ و دەروونیدا چەسپاندووەو دەڵێت: "دایکم نەخوێنەوار بوو بەلاَم لەگەڵ ئەوەشدا ناسك و هەستیارو دڵ و دەروون چاك بوو، جا لەبەر ئەوەی دایکان باشترین ئافرەتێن دنیان، بۆیە دایکم باشترین ئافرەتی دنیا بوو."

رۆژێك گوڵێکم لە باخچە کردەوەو بەپەلە چووم پێشکەش بە دایکم کرد، کە زۆر شاد بوو و گوتی: بابچین گوڵی دیکەش بکەینەوە.. چووینە باخچەکەوەو گوڵێکی نیشاندام و گوتی:- بڕوانە چەند جوانە. گوڵیش ڕۆحیان هەیە و بۆ خۆ دەژین، ئەگەر گوڵێك بکەینەوە، ئەوا بوونەوەرێکی زندوو ،زندەوەرێك دەمرێت، جا باشتر وایە هەر بە چڵەکەی خۆیەوە بمێنیٚ، چونکە لە ناو ئینجانەدا ئەم جوانی و تەڕی و تازەییەی نابیٚ!"

لیٚ نەسین هەر زوو و لەتەمەنی یازدەساڵیدا سۆزی ئەم دایکە باشەی لە دەست دا و لە یەکێك لە قەسیدەکانیا بەمجۆرەی دەلاوێنیٚ:

"جوانترینی هەموو دایکان

جوانترینی هەموو جوانان!

لە سێزدە ساڵیدا مێردی کرد

لە پازدە ساڵیدا منی بوو،

لە هەڕەتی گەنجیدا مرد

لە بیست و شەش ساڵیدا..."

لیٚ بابی هەشتاو چوار ساڵ عومری ڕانی، پیاوێکی دیندار بوو، لەگەڵ ڕاو بیرو بیرکردنەوەی کوڕەکەیدا نەبوو. بەلاٚم لەگەڵ ئەوەشدا لە تەنگانەدا فریای دەکەوت و منداڵەکانی دەلاواند. نەسین لە قەسیدەیەکیدا بە ناوی (لە یادی بابمدا) ستایشی هەڵوێستەکانی دەکات. نەسین زۆربەی کاتی خۆی لە هەتیوخانەدا بەسەر دەبرد کە بە خۆی بۆ پەروەردەی منداڵانی هەتیوی دامەزراندبوو، ئەمەی لە سوڕانەوەو دانیشتن و چەنەبازی لەگەڵ نووسەران و ڕۆژنامە نووساندا لە مەیخانەو کۆڕەکان پیٚ باشتر بوو.. ئیدی نەسین تا دوا ڕۆژەکانی ژیانی و کۆچی دوایی لە ٧-٧-١٩٩٥ هەر جددی بوو. هەمیشە مەرگ و نووسین کەڵکەڵەی بەردەوامی بوون و لە گوتەیەکیدا دەڵێت: " بۆیە دەنووسم، چونکە بیر لە مردن دەکەمەوە." و "مرۆڤی هوشیار کە بیر لە مردن دەکاتەوە، جوانترین کار دەکات." بەڕاستی داهێنەران نە دەتوانن مەرگ بسڕنەوەو نە دەتوانن دوای بخەن، لیٚ دەتوانن بە گژیدا بچنەوەو سامی بشکێنن، ئەگەر شتێکی نەمریان بەرهەمهێناو جاویدانی پێبەخشین. بێگومان عەزیز نەسین لە جوملەی ئەم نەمرانەیە.

*نەسین لە بواری ڕۆژنامەوانیدا:

نەسین پاش ئەوەی دەسبەرداری سوپا بوو تا خۆی بۆ ئەدەب تەرخان بکات، ناچار بوو بۆ ماوەیەك لە بوارێن وێنەگری، ژمیریاری، فرۆشیاری دەستگێڕدا کار بکات،بەتایبەتی پاش

بەربوونی لە زنـدانان. لێ نـزیکترین کـار لـە خـۆی و لـە ئەدەبەکەیـەوە کـاری رۆژنامـەوانی بـوو، گوتارەکانی یەجگار ئاگرین بوون، زۆرجار بوونەتە مایەی داخستنی رۆژنامان و حەپسکردنی خۆیشی، یەکێك لەوانە گوتارێکی بوو دژی شای ئێران و مەلیك فاروق، کە لە سۆنگەیەوە بۆ ماوەی شەش مانگان زیندان کرا. ئەمە ناوی هەندێ لەو رۆژنامانەیە کە کاری تێدا کردوون و بەناوی خۆی و ناوی خوازراوەوە کە گەییوەتە (٢٠٠)ناو بەرهەمی تێدا بلاٌو کردووەتەوە.

١- لە ساڵی ١٩٣٩دا لە گۆڤاری (یدیگون)دا نووسەر بووە.

٢- لـە رۆژنامـەی (ئەقشـام)دا زنجـیرە وتـارێکی بـەناوی (گونـەدەکی) بـلاٌو کردووەتـەوەو رەخنـەی تونـدو تیـژی بـە زمـانی گوندەکییـەکی ساویلکەوە لـە بـارو دۆخـی خراپـی گونـدەکان گرتووەو ئەمەش بووەتە مایەی راگرتنی رۆژنامەکەو حەپسکردنی خۆی لە ساڵی ١٩٤٢دا

٣- لەگەڵ سەباحەدین عەلی نووسەردا گۆڤاری(مارکو پاشا)ی لە ساڵی ١٩٤٦دا دەرکردووە، کە گۆڤارێکی سیاسی سەتیر بوو،و زۆر کەسی لەخۆی خڕکردەوە، لێ تەمەنی کورت بوو، بەهۆی گوتارە ئاگرینەکانی نەسینەوە داخرا و بە خۆیشی حەپس کرا.

٤- لەسـەرەتای پەنجایـەکانی سـەدەی بیسـتەمدا وەکـو نووسـەر لـە گۆڤـاری (ئـاق بابـا)ی هەفتانەدا کاری کردووە.

٥- چیرۆکەکانی لە هەردوو گۆڤاری (میللەت) و (مرۆڤی نوێ)دا بلاٌو کردووەتەوە.

٦- رۆژنامەی (تان– فەجر)ی دەرکردو پاشان داخرا.

*پەسننامە دەربارەی نەسین:

"ئەوە چل و سێ ساڵە ئاق بابا دەردەچێت، گەلێك لە گەورە نووسەرانی تورکی جێی خۆیان تێدا گرتووە وەکو: ئەرجومەن ئەکرەم، عوسمان جەمال، رەشاد نوری،ومەحمود پسـەر... لێ شتاقیان وەکـو نەسـین نـەبوون، هەرکـە دەسـتی دەدایـە قەڵـەم بـە ئاسـانی لەمـەڕ ئـەو بابەتـەی بـەردەمی دەنووسی و سەرکەوتووانەش دەینووسی."

زیا ئورتاج

سەرنووسەری گۆڤاری (ئاق بابا)ی هەفتانە

***

"گەورەترین تەنزنووسی تورکیایە. لە ئێراندا ناسراوەو زۆر بەرهەمی کراون بە فارسی... خەڵکی بەتاسـەوە بەرهەمـەکانی دەخوێننـەوە، چـونکە ژیـانی ئـەوان عـەکس دەکاتـەوە... بـەخۆی دەڵێت:"کارەکانم بۆیە بەم رادەیە ئێرانییەکان رادەکێشێت، دیارە لێکچوونێکی زۆر لە نێوان هـەردوو کۆمەڵگـەی تـورکی و ئێرانـی هاوچـەرخدا هەیـە.. هـەروەها دەبـێ دان بـەوەدا بنـرێ کـە خـەڵکی لـە هـەردوو تورکیـاو ئێرانـی ئـەمڕۆدا لـە ڕەوش و بـارودۆخێکی چـوون یەکـدا لـەباری کۆمەلاٌیـەتی و ئـابوری و سیاسـیدا دەژیـن و بگـرە هـەمان گـیرو گرفـت و کێشـە رووبـەروویان دەبێتەوە."

تەمین باغچەبان

نووسەرو وەرگێڕی ئێرانی

***

"تەنزنووسەو لە زۆربەی هەرە زۆری ئەدیبانی تورکیا ناسراوترە، چ لەبەر تەوس و توانجە توندەکانی و چ لەبەر زۆری بەرهەمەکانی. یەکێك لە تایبەتمەندییەکانی نووسینی نەسین ئەوەیە کە رووداو و رۆژانە مەسەلەکان وەردەگرێت و مامەڵەیان لە تەکدا دەکات، کە ناکۆکییەکانی کۆمەڵگەی تورك دەنوێنێ و، جا چ لە چیرۆکەکانیدا و چ لە کارە ئەدەبییەکانی دیکەیدا وێنەیەکی تەنزاوی پێکەنینئامێزی ئەو رۆژانە شتە ناکۆکانە دەگرێت..."

اکمل الدین احسان

توێژەرو وەرگێڕی میسری

***

"رەنگە زۆر زەحمەت بێ، لە کۆی ئەدەبی جیهانی ساڵانی چلەکان و شێستەکانی سەدەی بیستەمدا ، نووسەرێکی دی بدۆزرێتەوە بە رادەی عەزیز نەسینی بلیمەتی نووسەری تورکیا دیارو بەناوبانگ بێ... دەبێ بۆ هۆی ئەمە ، جگە لە بەهرە خودییە هەرەگەورەکەی نەسین، لە مێژووی رەوشی تورکیای تازەدا بگەڕێین، ئەو رەوشەی کە ئەم هونەرمەندە دەگمەنەی بەرهەم هێنا و ئەو سەرچاوە زندووەی تەنزو تەنزنووسی بۆ دابین کرد."

خاتوو.ل.ئو.ئەلکایڤا

توێژەری روسیایی

***

"نەسین کۆمەڵێك خەسڵەتی لە خۆ گرتووە کە زۆر زەحمەتە لە یەك کەسدا هەبن، تێکۆشەرێکە لە پێناوی مافی مرۆڤدا،کەسێکە تەنزنووسە، فەیلەسوفە، خەباتکارە دژی هەر توندرەوییەکی نەتەوەیی و ئاینی، ئەو توندرەوییەی هەمیشە حوکمرانان بۆ پەراوێزکردنی هاووڵاتیان بەکاری دێنن، نەسین ئاشقی ژیان بوو، لێ لە مردن نەدەترسا، نەسین سنوورو کەوشەنان ناناسێت، بەرهەمەکانی هەموو کۆمەڵگەی مرۆڤ دەگرنە خۆ."

گونتەر فالراف

نووسەری ئەڵمانی

***

*ئەو خەڵاتانەی نەسین وەریگرتوون:

ئەوەی غەریب و سەیرو مایەی گاڵتە پێکردن و تەوس و توانجە ئەوەیە کە نەسین بە پێچەوانەی ئەدیبان و هەڵکەوتوانی جیهانەوە، لە هەندەراندا شۆرەت و ناوی پەیداکرد و خەڵاتانی وەرگرت، بەر لەوەی تورکیای وڵاتی خۆی ئەم کەسایەتییە ئەدەبییەی خۆی بناسێت، ئەمەش لیستێکە لەو خەڵاتە ئەدەبییانەی بە رەنجی خۆی و بەرهەمی خۆی وەریگرتووە:

١-(گەڵای زێڕین) ١٩٥٦،ئیتاڵیا. لەسەر چیرۆکی(فیلەکەی حەمدی)کە زۆر تەنزنووسی دیکەی دنیا لە ١٢٧ دەوڵەتی دنیاوە بەشداری ئەم پێشبڕکێیەیان کردبوو.

٢-(گەڵای زێڕین)١٩٥٧،ئەڵمانیا، لەسەر چیرۆکی(ئاهەنگی کردنەوەی کارگەی تازە).

٣-(ژیشکی زێڕین)١٩٦٦،بولغاریا، لەسەر چیرۆکی (خزمەتێکی نیشتمانی) لە فیستیڤاڵی ڕێزگرتنی تەنزنووس ئەلکوکونستانتینۆف و ٣٠٠نووسەری دنیا بەشداری پێشبڕکێیەکەیان کردبوو، خەڵاتی یەکەم بە نیوەیی درا بە نەسین و نووسەری ئەڵمانی ئەریش کاستنەر.

٤-ڕۆژنامەی (میللەت)،تورکیا، لەسەر شانۆنامەی(سێ قەرەقۆز).

٥-گۆڤاری (تیمساح)١٩٦٩،مۆسکۆ، لەسەر چیرۆکی (خەڵکی رادەبن).

٦-(کۆڕی زانیاری تورکی)١٩٧٠، لەسە چیرۆکی(چیچو)

٧-(لوتس)١٩٧٤،یەکێتیی نووسەرانی ئافرۆ ئاسیایی.

٨-(خیتری پیوتر)١٩٧٩،بولغاریا.

٩-فیستیڤاڵی(ئەو نووسەرەی گەل هەڵیبژارد)١٩٨٥-١٩٨٦،تورکیا.

تێبینی:مامۆستای ئەدیب جەلال زەنگابادی بۆ ئەم باسە شازدە سەرچاوەی بەپێزی عەرەبی و فارسی و ئینگلیزی و تورکی و ئینتەرنێتی بەکار هێناوە ،کە بەندە لەبەر هەندێ هۆی تەکنیکی نەمتوانی لێرەدا تۆماریان بکەمەوە، جا هەرکەسێك ئەو سەرچاوانەی مەبەست بێ دەتوانێ بگەڕێتەوە سەر ئەو سەرچاوەیەی کە بەندە باسەکەم لێوەی وەرگێڕاوە کە بریتییە لە:
گۆڤاری(گولان العربی) ژمارە(٨١) شوباتی ٢٠٠٣ل١٧٧-١٨٥.

(١)

یەکێك لە خۆ خلافاندن و سەر گەرمی بەندییان چیرۆك گێڕانەوەیە. لە زۆربەی قاوشەکاندا یەکێك هەڵدەکەوت کە شەوانە چیرۆکی بۆ بەندییەکان دەگێڕایەوە. هەر کە دنیا تاریك دەبوو، و بەندییەکان شیڤیان دەخوارد، لە بێکاریدا لە دەوری کاکی چیرۆك بێژ خڕ دەبوونەوە... بە گوێ گرتن لە چیرۆك و سەربوردەی سەر گەرم کەر کاتی پڕ خەم و خەفەتی زیندانیان فەرامۆش دەکرد.
چاکترین حەکایەتخوان و چیرۆك بێژ دەچوونە قاوشی یەك. بەندییانی ئەم قاوشە بە زۆری پارەدار و دەوڵەمەند و رێك و پێك بوون. چاکتر ئەرکی چیرۆك بێژیان دەکێشا. لە رووی خۆراك و جێگاو جگەرە و شتی دییەوە خافڵیان نەدەکرد. چێرۆك بێژیش بۆ ئەوەی پتر خۆی خوشەویست بکات و زیاتر سەرنجی بەندییەکان رابکێشێت و ئالودەیان بکات، زۆر بە تاسوقەوە چیرۆکەکەی دەگێڕایەوە تا بەندییەکان شریتی عومری رابوردوویان لە بیر بچێتەوە.
یەکێك لەم چێرۆك بێژانە لە راستیدا حەشری دەکرد. بەندییە ئەبەدییەکانیش تا ئێستا وێنەی ئەویان نەدی بوو. دەیان بگرە هەزاران رۆمانی خوێندبووەوە و هەمووی ئەز بەر بوو. جا چ رۆمان گەلێکیش: بێ نەوایان، ژنی نانەوا، ئاسنگەران، سێ پیاوی جەنگاوەرو...
هەر چەند شەوێك، یەکیك لەم رۆمانانەی بۆ بەندییەکان دەگێڕاوە. هەندێکیان دەیان جاروبگرە پترش ئەم چیرۆکانەیان خویند بووەوە، یان لە چیرۆك بیژانیان ژنەوتبوو.. بۆیە حەزیان دەکرد شتێك لە عوسمانیش ببیەن.
چیرۆك گوتن تا نیوە شەو درێژەی دەکێشا، لە سەعات دوانزەی تەواودا چیرۆك بیژ، لە جێیەکی ناسکدا چیرۆکەکەی دەبڕی و پاشماوەکەی بۆ سبەی شەو دەهێشتەوە.
بەندییەکان کە بە تەواوی مەست و خۆشحاڵ دەبوون، بە رەزامەندییەوە لە چەپڵەیان دەدا و دەچوونە ژێر جێگاوەو لێی رادەکشان. ئەم چیرۆك بێژە یەك عەیبی هەبوو، چونکە لە سەر هیرۆیین راهاتبوو، هەرکە هیرۆیینی لێ دەبڕا، دەکەوتە وڕێنە! بۆیە بەندییەکان ناچار بوون تێوەی ژەنن و لە خەوی هەستێنن.
رۆژێ یەکێك لە بەندییەکان پێنج سەد لیرەی لێ گوم بوو. ئەم مەسەلەیە دەنگی دایەوە، گشت بەندییەکانی قاوشی یەکی پەست و نیگەران کرد. تاکو ئەو رۆژە شتی وا لە قاوشی یەکدا رووی نەدا بوو، بەندییانی قاوشی یەك هەموو بەرچاو تێرو خانەدان بوون، دزییان بە گەورە ترین و نەگریس ترین خیانەت دەزانی. بەلای ئەوانەوە دزی ئابرومەند هەرگیز دزی لە دزانی دی ناکات.
گشت بەندییەکان گومانیان لە کابرای چیرۆك بیژ بوو.. چونکە ئەو بابایەکی تلیاك کێش بوو، وجگە لەو پارەیەی کە بەندییەکان پێیان دەدا چ دەرامەتێکی دی نەبوو. کابرای چیرۆك بێژ کە بەمەی زانی گوتی:
– برادەران، وەرن بم پشکن. بێ شەرەف بن ئەگەر ئەمە نەکەن. ردێن چەرموی قاوشەکە، لێفە و دۆشەکی کابرای چیرۆك بێژی هێناو لە ناوەندی ژوورەکەدا فڕێی دا... برادەران پارەکەیان لە نێو نوینەکانیدا دۆزییەوە، خۆشیان بە پاڵ کردە دەرەوە.

ئـەو شـەوە هـەموو بەندییـەکان بـە نیگـەرانی سـەریان نایـەوە، جێـی چیرۆك بێژەکـە دیـار بـوو، و دەبووا بەهەر نرخێك بووە چیرۆك بێژێکی دی پەیدا بکەن.

(٢)

منداڵێك کە هەشت ساڵ بەر لە دایکی و یەك ساڵ بەر لە باوکی هاتۆتە دنیاوە!...

سبەی بەیانی بەندییەکان هەموو بە چەشنی سەرخۆش وڕو وکاس بوو بوون، تاقـەتیان نـەبوو لە نێو جێگاکانیان بێنەدەرەوە.

وەختێ کە ماموری زیندان هات بێداریان بکاتەوە، ریـش سـپی زینـدان هێشـتا لـە نێـو جێگاکەیـدا راکشا بوو، گوتی:

– قوربان وازمان لێ بێنە. چ سەر مەخە سەرمان، گەلەك بێ حەواسین. دوێ شەو نە نووستووین.

مـاموری زینـدان یـەکێکی کوڵەبنـە بـوو. هـەموو پێیـان دەگـوت بسـتە بـاڵا. ئاگـاداری پێشـهاتەکە بوو، وەڵامی دایەوە:

– ئێوە ئێستا هەستن، قەولی پیاوان بێ ئەگەر لە بنی عەرزیشا بووە حەکایەتخوانێکی چاکتان بۆ پەیدا بکەم.

بەندییەکان بە نابە دڵی هەستان. بەرنامەی رۆژانەی زیندان بە بێ تاقەتی و تەمەڵییەوە دەسـتی پێکرد. کـەس تاقـەتی شـوخیو قسـە کردنـی نـەبوو.دوای نیـوەڕۆ بەنـدیی تازەیـان هێنـاو بەسـەر قاوشەکانا دابەشیان کردن.

کـابرای کوڵەبنـە، گـەنجێکی رەقەڵـەی رەنـگ هـەڵبزرکاوی بـۆ قاوشـی یـەك هێنـاو بـەردێن سـپی قاوشەکەی گوت:

– ئەم کوڕە بابایەکی تازە کارە... بە باشی نازانم بینێرمە قاوشەکانی دی. ئەمشـەو لـەلای خۆتـان گلی بدەنەوە، جێگاکەی عوسمانی بدەنێ تا سبەینێ تەگبیرێکی دەکەم.

بەندییانی قاوشی یەك رازی نەبوون بابایەکی غەریبە بێتە ژوورەکەیان.لێ کە چاویان بـە قـەڵافاتی ترسـاوی کـەوت کـە وەکـو بـێ نێـو ئـاو دەلـەرزی و زاتـی نـەدەکرد سـەیری ناوچـاوی کـەس بکـات، دڵیان پێ سووتا. ردێن سپی قاوشەکە بە نا بەدڵییەوە گوتی:

– دانیشە بابە گیان.. مەترسە.. هیچ خەمت نەبێ.

بەندییـە تازەکـە لـەو جێیـەی کـە بـۆی دەسـت نیشـان کـرا دانیشـت. یـەکێك لـە بەندییـەکان جگەرەیـەکی دایـە. گەنجـە تـازە هاتووەکـە جگەرەکـەی وەرگـرت. چـونکە شـقارتەی پـێ نـەبوو چاوەروانی کـرد تـا یـەکێکیان شـقارتەی بداتـێ. بەهـەر حاڵ جگەرەکـەی داگیرسـاند. ردێـن سـپی قاوشەکە پرسی:

– لێفەو راخەرت هەیە؟

– نەء.

– تۆ کییێت وچ کارەیت؟

کوڕە گەنجەکە وەڵامی نەدایەوە...
ردێن سپی لێی پرسییەوە:
– تاوانت چییە؟
گەنجەکە دیسان وەڵامی نەدایەوە. یەکێك لە بەندییەکان بە تەوسەرە گوتی:– هەڵبەتە تاوانی نەکردووە!...
دوو سێ کەس پێکەنین. کوڕە گەنجەکە بێ سڵ کردنەوە گوتی:
– گوتتان، تاوانم چییە؟
– بەڵێ، براله، خۆ بە خۆڕایی بۆ ئێرەیان نە هێناوی؟
تەواوی بەندییەکان بە بێدەنگی و تاسەوە چاوەڕێی وەڵامی بەندیی تازە بوون. ئەویش بە کورتی گوتی:– هیچ!
هەموو، تێکڕا لە قاقای پێکەنینیان دا. بەندیی یەکەم گوتی:
– نەمگوت تاوانی نییە!...
بەندییەکی دی بەتەوسەوە گوتی:
– بەستەزمانە لە مزگەتدا دەریان هێناوەو بۆ ئێرەیان هێناوە!..
دیسان بە دەنگی بەرزپێکەنین. ردێن سپی قاوشەکە گوتی:
– کوڕی باش، من بە قەد تەمەنی تۆ حەپسیم کێشاوە، تا ئەمڕۆ نەمدیوە کەسێك بڵێ من فلان خەتام کردووە بۆیە زیندان کراوم، هەموو هەر دەڵێن بێ گوناحین!...
بەندییەکەی تەکی کە جگەرەکەی پێ دابوو گوتی:
– برادەر گیان خەجاڵەت مەبە... هەموومان هەر گیرۆدەی یەك نەگبەتین، دەمانەوێ وەخت بە سەربەرین و مژول بین. چ شەرمیش نییە پیاو بکەوێتە زیندانەوە، ئەم گرفتارییانە دێنە ڕێی هەموو پیاوێك.. بڵێ بزانین مەسەلە چییە؟
بەندیی تازە دیسان ورتەی نەکرد. وەك بڵێی هیچ قسەیەکی پێ نەبێ.
ردێن سپی قاوشەکە پرسی:– بەلای کەمەوە بڵێ بزانین نێوت چیە؟
– زیندە!...
– ئەمە نێو نییە؟ ئەی نێوی باوکت چییە؟
کە بەندییە تازەکە وەڵامی نەدایەوە، یەکێك لە بەندییەکان گوتی:
– دیارە دەبێ باوکی نەبێ! بێ کەس و کارە!...
کابرای گەنج هاتە وەڵام:– بۆنەء، باوکم هەیە... نێوی مردەیە.
– چیت گوت؟
– عەرزم کردن نێوم زیندەیە و نێوی باوکیشم مردەیە.
ردێن سپی قاوشەکە بە نارەزاییەوە گوتی:
– ئەوە مەزاقمان پێ دەکەی کوڕۆ؟
– نە بەخوڵلای... هەر ئەوەیە کە عەرزم کردن، من بابایەکی زیندووم کە لە مێژە مردووم!...

سەدای پێکەنینی بەندییەکان بەرز بووەوە، ردێن سپی قاوش گوتی:

– بەم عومرە گەییم شتی وام نەبیست...

یەکێك لە بەندییەکان گوتی:

– ئێ ڕاست دەکات، چما ئێمە کە ئێستا زیندووین، ئەمە ژیانە؟

یەکێکی دی گوتی:

– ناشوکری مەکە برادەر... لە ئێمەش خراپتر هەن. مەسەلێکی مەنشورە کاتێ کە زەلامێکیان بردە پای قەنارە، برادەردەکەی پێی گوت خەم مەخۆ لەمەش خراپتر هەیە... کابرای مەحکوم گوتی:– گەوجە لەمە خراپتر چییە؟ برادەرەکەی گوتی: بەڵێ خراپترش هەیە، جاران کە یەکێکیان ئیعدام کردبا بەر لە ئیعدام کردنەکەی قازوقیان تێ دەبڕی!

بەندییەکان لە ژێر لێوەوە گوتیان:

– هەزار شوکر کە ئێمە هێشتا زیندووین.

ردێن سپی قاوشەکە گوتی:

– کاکی زیندە وێ دەچێ بەسەرهاتی تۆ زۆر سەرنج راکێش بێ... بڵێ بزانم چیت بەسەر هاتووە؟!...

زیندە ناچار بوو سەر بهوردی خۆی بگێڕێتەوە، گوتی:

– ئێوەگەل، چاك یان خراپ بۆ خۆتان دەژین، بەلأم من، من لە خانەی زیندوواندا نیم!...

بەندییەکان تەماشای یەکیان کرد، بە ئیشارەت یەکدییان حاڵی کرد کە یارۆ شێتە... ردێن سپی قاوشەکە پرسی:

– یانی تۆ ئێستا زیندوونیت؟!

– بە خوڵلای نازانم چۆنتان بۆ باس بکەم.. ئێوە زەلامێك لە بەردەم خوتاندا دەبینن، وایە؟

– بەڵێ... دەی بینین.

– نەکەونە فێڵی چاوتانەوە، لە راستیدا ئەوە من نیم.

یەکێك لە بەندییەکان بە کەم حەوسەڵەییەوە گوتی:

– یارۆ کردوینی بەفیلیم، ورینە دەکات.

ردێن سپی قاوشەکە بە ئیشارەتی دەست بێدەنگی کردنو گوتی:

– ئەم بابایە، پیاوی ئەم قسانە نییە، ئێمە خۆمان رۆژگارمان خەتم کردووە، قەرەباڵغی مەکەن بزانم مەسەلە چییە

یەکێك لە بەندییەکان پرسی:

– بە قسەی تۆ بێ، تۆ ئێستا لیرە نیت؟

– راستە.. یانی هەمو نیم...

یەکێك لە بەندییەکان بە تەوسەوە گوتی:

– ئەم برادەرەیان بە هەڵە بۆ ئێرە هێناوە... دەبووا بۆ شێت خانەیان ببردایە!

زیندە نیگایەکی تەوس ئامێزی تێ سرەواندو گوتی:

– که گوێت له بەسەر هاتەکەم بێ ئەوجا باوەڕدێنی که زۆر ساغم.

ردێن سپی به گلەییەوە گوتی:

– باشه زووتر باسی بکه بزانم چییه؟

(زینده)، هەناسەیەکی قوڵی هەڵکێشا و دەستی به گێرانەوەی به سەر هاتی ژیانی خۆی کرد:

– که یەکەم جار زانیم مردووم، تەمەنم دەساڵ بوو.

یەکێك له بەندییەکان پرسی:

– چۆن زانیت مردوویت؟

– ئەو گوندەی که تیای له دایك بووم، ئەوسا قوتابخانەی دەوڵەتی تێدا نەبوو. تەنیا حوجرەی تێدا بوو، حوجرەکەی مەلا داود، ئەو مەلا داوده لەسەر شێوازی کۆن قورئانی به مندالآن دەگوتەوە. دوای هاتۆچۆیەکی زۆر دەوڵەت ناچار بوو قوتابخانەیەکی تازه بابەت له گوندە- کەماندا بکاتەوە. چونکه بابی منیش یەکێك بوو له ناوداران، دەوڵەمەندی گوندەکە، بڕیاری دا نێوم له قوتابخانەکه قەید بکات، ئەوە بوو ڕۆژێ دەستی گرتمو چووین بۆ قوتابخانە.

سەرنجی بەندییەکانی راکێشا، حاڵی بوون که ئەم تازه بەندییه شێت نییەو بەسەر هاتەکەشی دڵگیرە. به کڕییەکی تەواوەوە گوێیان بۆ قسەکانی شل کرد.زینده زۆر شیرینو ئارام دەدوا، بێ ئەوەی گوێ بەقسەی بەندییەکان بدات درێژەی به حەکایەتەکەی دا.

– بەڕێوەبەری قوتابخانەکه ئاشنای بابم بوو... زۆر به گەرمیو ڕووخۆشییەوە دەستی بابمی گوشی و چاك و خۆشی لەگەڵ کرد. بابم گوتی:

– دەمەوێ نێوی کورەکەم له قوتابخانەکەی ئێوەدا قەید بکەم.

بەڕێوەبەر گوتی: کارێکی زۆر چاکه... ماشەڵڵا کورەکەت گەورە بووە، کەمێکیش دوا کەوتووە، ناسنامەکەی کەرم بکه با نێوی بنووسم. که جەنابی بەڕێوەبەر، نێوی ناسنامەی برد، بابم هەڵوەستەیەکی کرد و گوتی: فەرمووتان ناسنامە؟.. ناسنامەی بۆ چییه؟ جەنابی بەڕێوەبەر گوتی: بەڵێ، ناسنامەی پێویستە. بابم دیسانەوە خۆی گێل کرد وپرسی: ناسنامەی بەندەت دەوێ؟ و دەستی به بەرکیا کرد تا ناسنامەکەی خۆی دەربێنێ. بەڕێوەبەری قوتابخانه گوتی: نەخێر قوربان ناسنامەی منداڵەکەم دەوێ... بابم دەستی به پێکەنین کردو گوتی: منداڵێکی بستو نیوی، ناسنامەی بۆ چییه؟ جەنابی بەڕێوەبەر دیسان پێکەنی و گوتی: بێ ناسنامه ناتوانین نێوی کەس له قوتابخانه تۆمار بکەین... بابم نارەحەت بوو، و گوتی: ناسنامەکەیم گوم کردووەوکاتم نییه بیبەم دانەیەکی دی بۆ دەربێنم. به ناسنامەکەی من ناو نووسی بکه دوایی ناسنامەکەی خۆی دێنم!

بابم که دوکانداری شارە دێیەکه بوو، لێرەشا هەر چەنەبازی دەکرد! هەر چەندە جەنابی بەڕێوەبەر دەیگوت نابێ، بابم ناچووە ژێر بارو پێی دادەگرت که جەنابی بەڕێوەبەر ناسنامەکەی بابم له بری ئەوەکەی من قبوڵ بکاتو دەیگوت: جەنابی بەڕێوەبەر له ئەنجاما هەموو شتێکی من دەبێ بەهی ئەم کوڕە!.. زەوی.. خانوو.. باخ.. دوکان، تەواوی ژیانی من دەبێ بەهی ئەو، ئیدی کو ناتوانێ سوود له ناسنامەکەی من وەربگرێ؟

جەنابی بەڕێوەبەر بە خۆرایی خۆی ئەزیەت دەدا کە قەناعەت بە بابم بکات... چمکی چاکەتەکەی بابم گرتو بە ئەسپایی گوتم:

– بابە با بچینە لای مەلا داود... حوجرەکەی ئەو چاکترە...

بابم گوتی:– ڕاست دەڵێی کورم، ئەو ناسنامەی ناوێ. دایەرەی دەوڵەت حەوسەڵەی گەڕەکە!

جەنابی بەڕێوەبەر کە نەی دەویست دڵی بابم بڕەنجێ گوتی: ئەمە گرفتێکی ئەوتۆ نییە، چ زەحمەتێکی تێدا نییە، عەرزوحاڵێ بنووسە بۆ دایەرەی ئامار و بە دوو سێ ڕۆژان ناسنامەکەی تەواو دەبێ... مەخابنە ئەم منداڵە بخەیتە حوجرە.

لە قوتابخانەکە هاتینە دەرێ و یەکراست چووین بۆ بەر مزگەوتی گوند، عەرزوحاڵ چییەك لەوێ بوو، گوێی لە قسەکانی بابم گرت، عەرزوحاڵێکی بۆ دایەرەی ئامار نووسی، ئەوجا پەنجەکەڵەی دەستی چەپی بابمی گرتو بە ئەستامپاکەیدا سووی‌و پایینی عەرزوحاڵەکەی پێ پەنجە مۆرکرد...

عەرزوحاڵمان بردو چووین بۆ دایەرەی ئامار... وای، وای چ حەشرێ بوو، هێندە قەرەباڵغ بوو سەگ ساحێبی خۆی نە دەناسییەوە.

بابم گوتی:– ڕۆڵە گیان، ئەگەر دەمزانی ناسنامە دەرکردن ئەمەندە هاسانە تا ئێستا حەوت زەمان بوو ناسنامەم بۆ دەرهێنا بووی.

بابم عەرزوحاڵەکەی نیشانی ئەم و ئەو داو پرسی کە مراجەعەتی کوێ بکەین. دوای سەرو سۆراغێکی زۆر ئەو مامورەمان دۆزییەوە کە کارەکەی ئێمەی بە دەست بوو... نزیکەی پازدە ساڵ بەسەر ئەو ڕۆژەگارەدا تێ پەڕیوە، کەچی هێشتا قەلآفاتی ئەو مامورەم هەر لەبەر چاو ماوە و تاکو ئێستا بنیادەمێکم نەدیوە لەو بچێت... کە دەڵێم بنیادەم... لاتان وایە چۆن چۆنی بوو؟

هێندە لاوازو داتەکیوو بوو، یەك یەك پەراسوکانیت بژماردبا. سەری رووتاوە، چاوەکانی بە قوڵا چوو بوون، لێوە ڕەشەکانی دڵی بنیادەمیان تێك دەدا، یەك سەعاتی ڕەبەق لەبەردەم ئەو پیاوەدا وێستاین، من بە نیگەرانی و ترسەوە دەمڕوانییە سەروسیمای و زاتم نەدەکرد لە جێی خۆ ببزووم... بە ئەسپایی لە بابم پرسی: بابە ئەوە ناواخنی ئەم زەلامەیان دەرکردووە؟ بابم مۆڕیەکی لێکردمو:وس ڕۆڵە یارۆ بژنەوێ توڕە دەبێ.

دوای ماوەیەك بە دەنگێکی گڕی ئەوتۆ کە لەو قەلافاتە ناهات لە بابمی پرسی: چیت دەوێ؟ بابم زۆر بە ڕێزەوە گوتی: قوربان عەرزوحاڵێکمان هەیە. بە هەر دوودەست زەرفەکەی بۆ درێژکرد و لە سەری ڕۆیی: ناسنامە بۆ کوڕەکەم دەردێنم...

مامورەکە، عەرزوحاڵەکەی وەرگرت. ماوەیەك سەیری کرد. چەناگەی خوراند، دوو سێ جار عەینەکەکەی بەرزونزم کردەوە و گوتی: ئا... ئا... ها... ئا... ئەوجا پرسی: ناسنامەکەی خۆت کوا؟ بابم دەست بەجێ ناسنامەکەی خۆی دەرهێنا و دای پێی، مامورەکە ناسنامەکەی باوکمی وەرگرت، ماوەیەك ئەم دیو و ئەو دیوی کرد، تەماشای پەڕەکانی کرد، دەنگێکی تایبەتی لە دەمییەوە دەرهێنا. چەند جارێ عەینەکەکەی بەرز کردەوە، پەردە ڕەشەکەی پشت سەری لادایە لاوە. لە ژوورەکەدا دۆسییەو تۆماری ئەستور ئەستور لەسەر یەکدی هەڵچنرا بوون... دەستی بە

هەڵدانـەوەی پـەڕەی تۆمـار و دۆسـییەکان کـرد. ماوەیـەك ژێـرو ژووری کـردن. تۆمارەکـان بـە ئەندازەیـە ئەسـتوورو قەبـە بـوو بـوون کـە یـارۆ نـایتوانی بـەرزیان بکاتـەوە، زۆری نـەما بـوو بـە عەردیـدا بکـەوێ. لـە یـەکێك دەچـوو کـە لەگـەڵ یـەکێکی دیـدا بـە شـەر هـاتبێ. بـە هـەزار حـاڵ دۆسییەکانی بەرز کردنەوە، ماوەیەك لەگەڵ تۆمارەکاندا زۆرانبازی کرد.. کەوتـە هەناسـە بڕکـێ.. بە ئەسپایی بە بابم گوت: بابە دەکرێ کۆمەکی پـێ بکـەین... ئـەم کـابرا مردەڵەیـە تاقـەتی نییـە تۆمارەکان بەرز بکاتەوە. باوکم دەستی گوشیمو بە ئەسپایی گوتی: دەیـەوێ بـە دووی سـابیقەدا بگەڕێ!.. ئێمە خەتو خوێندەواریمان نییە کە یارمەتی بدەین...

کابرای مامور کـە لـە تـەواوی کونـەکانی لەشییەوە ئارەقـەی دەردەدا، بـە هـەزار حـاڵ یـەکێك لـە تۆمارەکـانی هێنـاو لەسـەر مێزەکـە داینـا، بـە سـیمای شـەکەتەوە کەوتـە پـەڕە هەڵدانـەوەی دۆسـییەکە... دۆسـییەکان هێنـدەیان گـەردو تـۆز لێ نیشـتبوو کـە مامورەکـە هـەر پەڕەیـەکی هەڵدەدایەوە یەك دنیا تۆزی لێ هەڵدەستا. چاوم بڕی بووە پەنجە لاوازکانی کابرای مـامور، لـە پـڕ پەنجەی لە جێیەك راگرت و گوتی: ئەها... دۆزیمەوە.

ئەوجا وەکو یـەکێك کـە فـەتحێکی گـەورەی کـرد بـێ و پـەردەی لـە سـەر نهێنییـەکی مـەزن لادابـێ رووی کردە بابم و پرسی: تۆ ناوت (رەشیدە)؟

بابم گوتی: بەڵێ.. وایە.

مامورەکە سەری لە قاندو گوتی: لە ساڵی ١٨٩٧ دا لە دایك بوویت؟ بابم گوتی: بەڵێ.. وایە.

مامورەکە هێشتا هەر سەری دەلەقی، پرسی: لـە گـەڕەکی ئاشـەکە.. کۆڵانی تـاوس کاشـی، ژمـارە هەشـتی کۆنو ژمـارە بیسـتو هەشـتی نـوێ دا دادەنیشـیتو لـە سـاڵی ١٩١١ دا (هاجـەر) خانـت خواستووە؟

بابم بەوپەڕی خۆشحاڵییەوە گوتی: زۆر تەواوە.. چۆن دەفـەرموون وایـە، حەمـدو سـەنا بـۆ خـوا.. هـەزار شـوکرکە زوو دۆزرایـەوە. کـابرای مـامور بەسـەر سـامییەوە پرسـی: بـۆ کوڕەکـەت نێـو نـاوە (زیندە)؟ بابم بە پێکەنینەوە گوتی: هەموو منداڵەکانی پێش ئەومان مردن، لەبەر ئەوە نێومان لـێ نا زیندە.

سـەرم لـەوە سـوڕما بـوو کـە کـابرای مـامور ئاگـای لـە تـەواوی زینـدەگیمان بـوو، تەنانـەت نێـوی دایکمی دەزانی. بە ئەسپایی بە بابم گوت:

– بابە ئەم کابرایە عیلمی غەیبی هەیە؟

بـابم گـوتی: ووس بـە کـوڕە، مـاموری دەوڵـەت پێویسـتە لـە هـەموو شـتێ ئاگـادار بـێ. ئەمانـە لـە دۆسییەکەدا نووسراوە...

ماموری ئامار مڵچە مڵچێکی تایبەتی لـە دەمییـەوە دەرهێنـا، سـەری بـە راسـت و چەپـدا لـە قانـدو گوتی: قوربان گیان ئێمە ناتوانین ناسنامە بە بابایەکی مردوو بدەین، لە کوێ بینراوە ناسنامە بـە بابایەکی مردوو بدرێ؟ کوڕەکەی تۆ لە مێژە مردووە.

کە گوێم لەم قسانەی مامورەکە بوو، دەستم بە گریان کرد... بابم کە زۆر توڕە بوو بوو کێشـای بـە سەرمدا و گوتی: زەڕە زەڕ کوڕە.. با بزانین ئەم برادەرە چی دەڵێ، ئەوجا رووی کردە مامورەکە و

بەهەمان توڕەییەوە لە سەری ڕۆیی: قوربان ئەوە خەیاڵتان لە کوێیە؟ ئەمە کوڕەکەمە کە لێرەدا وێستاوە، کەچی ئێوە دەفەرموون لە مێژە مردووە؟

من بە هۆنە هۆن وەڵامم دایەوە: بابە من مردووم و تۆش نازانی؟ ئەمجارەیان بابم بە هەردوو دەستان کێشای بە سەرماو گوتی: ووس بە هەتیوو... بێڵە بزانین مامور چی دەڵێ...

مامورى ئامار تۆمارەکەی لە بەردەم بابم ڕاگرت و گوتی: سەیرکە کاکە من لە خۆوە قسان ناکەم، لێرەدا نووسراوە کە ناوت ڕەشیدە و کوڕی محەمەدی. لە ساڵی ١٨٩٧ دا لە دایك بوویت و لە ساڵی ١٩١١ دا هاجەرەت خواستووەو خوا کوڕێکی پێ بەخشیون ناوی زیندەیە.

بابم تەواوی قسەکانی کابرای مامورى سەلماند... ئەمجا نۆرەی مامورى ئامارە کە توڕە ببێ: باشە کە هەموو شتێ ڕاست و دروستە ئیدی چی دەڵێی؟.. بابم گوتی: مەسەلەی مردنی منداڵەکە ڕاست نییە. مامورى ئامار پتر کەللەیی بوو: کە کارەکە لە قازانجتان بێ ڕاستە، خۆ ئەگەر زیانتانی تێدا بێ نادروستە...

بابم هەوڵی دەدا قەناعەت بە مامورەکە بکات، گوتی: جەناب مەسەلە قازانج و زیان نییە، دەمەوێ منداڵەکەم بنێرمە قوتابخانەی دەوڵەتی و جەنابی بەڕێوەبەر داوای ناسنامەکەی کردووە.

مامورەکە مستێکی قایمی بە دۆسییەکەدا ماڵی و هاواری کرد: شەجرە نامەی تۆ لەم دۆسییەدایە.. لە دۆسییەکەدا نووسراوە کە کورەکەتان مردووە... ئێمە ناسنامە بە مردوو نادەین و بڕایەوە.

سەدای گریانم بەرزتر بوو، و گوتم، بابە گیان بۆچی پێت نەگووتم کە مردووم؟

بابم گوێچەکەی سویمەوەو گوتی: بێدەنگ دەبی یان بتکوژم هەتیو! ئەوەی لە دۆسییەکەدا نووسراوە ڕاست نییە تۆ زیندوویت و نەمردوی! گوتم: مامورى دەوڵەت درۆ ناکات.. هەڵبەتە شتێك هەر هەیە؟!

بابم تفێکی ڕۆکردە سەر زەوی و گوتی: گوێی مەدەرێ بۆ خۆی دەڵێ.

مامورى ئامار لە قسەکانی بابم پەست بوو، و نەڕاندی: تەوس بە مامورى دەوڵەت دەکەی؟

بابم کە زانی هەڵەی کردووە و لەوانەیە تووشی دەردی سەرییەك ببێ، شێوازی قسەکرنەکەی گۆڕی و بە پارانەوەوە گوتی: قوربان من بە ئێوەم نەبوو، لەگەڵ کوڕەکەی خۆمم بوو.. من هەڵەی وا ناکەم بە تایبەتی لە رووی پایە بەرزێکی وەکو جەنابتان.. ئەستە غفیروڵلا.. ببورە. ئەگەر بەدحاڵییەك رووی دابێ داوای لێ بوردن دەکەم.. کابرای مامور کە ئاگری لێ دەباری و ڕەنگ و رووی مردووی لێ نیشتبوو، کەمێ هێور بووەوە و گوتی: ئێوەی کلاش خوار هەموو کارێکتان هەر کەڵەکە! بۆ ئەوەی منداڵەکانتان عەسکەری نەیان گرێتەوە لەگەڵ کوێخادا دەست تێکەڵ دەکەن. تەمەنیان کەم و زیاد دەنوسن وهەزار فڕوفێڵ دەکەن. هەم بۆ خۆتان و هەم بۆ ئێمەش سەریەشە دروست دەکەن..

بابی بێچارەم، مات و مەلول نەیدەزانی چ وەڵامێکی مامورى ئامار بداتەوە.. چۆن دەیتوانی مەرگی کوڕەکەی کە لە تەکیا وەستاوە قەبوڵ بکا؟ مامورەکەش سوور بوو لەسەر قسەکەی خۆی.

بابم پرسی: قوربان ئێستا دۆسییەکان راست دەڵێ، بە ئەرک نەبێ سەیرێکی بکە بزانە کورەکەم کەنگێ مردووە؟

قسەکانی بابم بە جۆرێ دڵی داخورپاندم، تەواو باوەڕم هات کە بە راستی راستی مردووم و ئاگام لێ نییە! لە پرمەی گریانم دا. بابم بە سەریا کێشام و گوتی: بێدەنگبە کورە، با بزانم کاکی مامور چ دەڵێ: ماموری دایەرەی ئامار ماوەیەك دۆسییەکەی ژێرو ژوور کرد و گوتی: لە ساڵی ١٩١٥دا، وەختێ کە یەکەم جەنگی جیهان دەستی پێکردوە چووەتە خزمەتی سەر بازی...

بابم بەسەر سامییەوە قسەی مامورەکەی بڕی: کێ چووەتە سەربازی؟! مامورەکە بە خوێن ساردییەوە گوتی: کوڕەکەت دەڵێم... کە لە بەرەی جەنگدا شەهید بووە..

بابم کە ئەبڵەق بوو بوو، هاواری کرد: قوربان بەندە لە ساڵی ١٩١١ دا هاجەر خانم خواستووە.. خۆ ئەگەر لە یەکەم رۆژەوە منداڵمان بوو بێ ئەوا لە ساڵی ١٩١٥ دا تەمەنی چوار ساڵ بووە.. چۆن منداڵی چوار ساڵان براوە بۆ سەربازی و لە جەنگ دا شەهید بووە؟

لەم ماوەیەدا کە بابم لەگەڵ مامورەکەدا سێ و دووی دەکرد، کۆمەڵێك لە پشتمانەوە وێستا بوون و چاوەڕێی نۆرەی خۆیان بوون. لە قاقای پێکەنینیان دا.. مامورەکە پتر نارەحەت بوو.. بە توڕەییەوە دۆسییەکەی داخستەوە و گوتی: هەر ئەوەیە، لەوە پتر سەرم قاڵ مەکەو لاکەوە با فریای کاری مەردم بکەوم!

بابم بە پاڕانەوەوە گوتی: قوربان بۆ خاتری خوا جارێکی دی بە دۆسییەکەدا بچۆوە، لەوانەیە هەڵە بێ. مامورەکە بە نابە دڵییەوە دۆسییەکەی کردەوەو ماوەیەکی دی پەڕەکانی هەڵدایەوە گوتی: هەق بە تۆیە.. هەڵە بووە.. لە کۆنا گوتویانە هەڵە دەگەڕێتەوە...

وەختی شام کردنی بەندییەکان بوو.. فەڕاشەکان سینی گەورە گەورەیان بە سەرسەرەوە بوو، هێدی هێدی بە ڕاڕەو و قاوشەکاندا دەڕۆیین.. لە دەرگای ژوورەکانیان دەداو هاواریان دەکرد: چەند کەسن؟..

بەندییانی قاوشی یەك کە کەوتبوونە ژێر کاریگەری حەکایەتەکەی زیندەوە، دڵیان گیرابوو، ونەیان دەویست شام بخۆن، ولێ ردێن سپی قاوشەکە بێدەنگییەکەی شکاندو گوتی:- کوڕینە شام عەشقە... ئەمەی زیندە دەستی داوەتێ بە ٣-٤ ساڵی دی تەواوی ناکات.. سفرەکە رابخەن با شیوەکەمان بخۆین.. با پاشماوەی حەکایەتەکە بۆ دوای شام بمێنێ..

ئەوجا ئیشارەتی بۆ زیندە کرد و گوتی:- تۆش وەرە شیوەکەت بخۆ و هلاکیت دەربکە تا دوای شام زمانت باشتر بگەڕێ!

دوو سێ بەندیی بەپەلە سفرەکەیان راخست.. نان و قاپەکانیان لە ناوەندی سفرەکەدا دانا، هەموو شتێکیان ئامادە کرد و تێکڕابە تاسەوە هەڵیان کوتایە سەر خواردنەکە!

بەدەم پێکەنین و شۆخی و گاڵتەوە شامیان کرد.. چای گەرم و پڕ رەنگیان نۆشی، لەسەر قسەی ردێن سپی قاوشەکە هەر کەس کە پەتۆو سەرینی زیادەی هەبوو هێنای لە ناوەندی قاوشەکەدا داینا.. جێیەکی گەرمو نەرمیان بۆ زیندە ساز کرد تا خەیاڵی ئاسودە بێ.

ئەوجا جێگایان لێ ڕاخستو چوونە ژێرییەوە و ڕاكشان تا زیندە پاشماوەی حەكایەتەكەیان بۆ بگێڕێتەوە. زیندە هەناسەیەكی قوڵی هەڵكێشا و گوتی:– كە مامورەكە دانی بە هەڵەكەیدا نا، ئێمە زۆر خۆشحاڵ بووین. هەموو بێدەنگ بووین تا قسەكانی مامورەكە كە دەیویست مێژووی ڕاستەقینەی لە دایك بوونەكەی من بڵێ، چاكتر بژنەوین. ماموری ئامار دوای ئەوەی كۆكەیەكی بۆ كرد گوتی: بەڵێ ڕاستە، كوڕەكەت لە ساڵی ١٨٩٦ دا لە دایك بووە، كە لە ساڵی ١٩١٥دا چووە بۆ بەرەی جەنگ نۆزدە ساڵ بووەو كوژراوە.

بابم كە كۆنترۆڵی خۆی لە دەست دا بوو، هاواری كرد و گوتی: باشە كە كوڕەكەم لە ساڵی ١٨٩٦ دا لە دایك بووە، ئەدی خۆم كەی لە دایك بووم؟

مامورەكە سەیرێكی دۆسییەكەی كرد و گوتی: تۆ لە ساڵی ١٨٩٧ دا لە دایك بوویت!. بابم پاشەو پاش كشایەوە نێو قەرەباڵغییەكەی پشتمانەوە و گوتی:– خەڵكینە ئێوە بیستووتانە باوك ساڵێ لە دوای كوڕەكەی لە دایك ببێ؟!

قاقای خەڵكەكە چوو بە ئاسماناو مامورەكەیان گاڵتە باران كرد.. مامورەكە كە تەواو شەكەت بوو بوو، هاواری كرد: خەتای من چییە لە دۆسییەكەدا وا نووسراوە، من چ تەخسیرێكم نییە..

یەكێك لە نێو حەشاماتەكەوە گوتی: قوربان خوا ئەقڵی بە بنیادەم داوە.. لە كوێ بووەو دەبێ باوك ساڵێ لە دوای كوڕ لە دایك ببێ؟! مامورەكە نەیدەیویست خۆی بخاتە ئەم گێژاوەوە، دۆسییەكەی داخستەوە و گوتی: من نە غەیب زانم و نە مامانی ژنی ئەم پیاوە بووم تاكو بزانم كەنگێ كوڕەكەی لە دایك بووە. دۆسییەكە وا نووسراوە.

بابم بە توڕەییەوە گوتی: دەچم لەلای سەرۆك شكایەت دەكەم...

مامورەكە بە پێكەنینەوە گوتی: كوێت پێ خۆشە بچۆ... سڵاوی ئێمەش بگەیەنە!..

بابم دەستی گرتمو كشان كشان بەرەو ژووری سەرۆكی بردم.. من لە ئاقیبەتی كارەكە دەترسام، وەكو هەوری بەهار ئەشكم هەڵدەرشت... بابم گوێی بادام و گوتی: بیبڕەوە توخمە سەگ! یارۆ لە زیندوو بوونی خۆی بە گومانە چ جای زیندوو بوون یان مردوو بوونی تۆ!

بابم لە دەرگای ژووری سەرۆكی دا. چووینە ژوورەوە. هەموو شتێكی بۆ سەرۆك گێڕایەوە. سەرۆك، مامورەكەی داواكرد. دوای ماوەیەك ماموری ئامار بە خۆی و دۆسییە گەورەكەیەوە هات. سەرۆك لێی پرسی: شكایەتی ئەم برادەرە چییە؟.. مەگەر ئەحواڵی كوڕەكەی لە دۆسییەكەدا تۆمار نەبووە؟

مامورەكە گوتی: بۆنەء قوربان.. تۆمار بووە.. دۆسییەكەی لە بەردەم سەرۆك دا واز كرد و درێژەی پێدا: سەرنج بفەرموون.. چەند جارێكم بۆ خویندەوە.. تێ ناگات، دەیەوێ بە زۆر ناسنامە بۆ مردوو وەربگرێ.

ئەمجا نۆرەی سەرۆك دایەرەیە. نیگایەكی ئەوەندە توڕەی بڕییە بابم وەك ئەوەی بابم پیاو كوژ بێ یان كڵاوەكەی جەنابی سەرۆكی فڕاند بێ. لە كاتێكا كە لە توڕەیی دا دەلەرزی، پرسی: گوتت دەیەوێ ناسنامە بۆ مردوو وەربگرێ؟ ئەمە چ كەڵەكێكە؟ دۆسییەكەم بدەرێ با بزانم..

مامورەکە، دۆسییەکەی بردە پێشترەوە و عەینەکە زەرەبینەکەی جەنابی سەرۆکی دایە دەستی و گوتی: فەرموون قوربان سەرنج بدەن. بابی رەشید. دایکی هاجەر. لە ساڵی ١٩١٥ دا لە یەکەم جەنگی جیهانیدا شەهید بووە، ناویمان لە دۆسییەکەدا ئیشارە کردووە.

جەنابی سەرۆك لە بابی پرسیم: باشە کاکە لەمە روونتر نابێ... کوڕەکەت مردووە و ئیدی ناسنامەی چیت دەوێ؟

بابم کە تەواو وڕوکاس بوو بوو گوتی: جەنابی سەرۆك من لە ساڵی ١٩١١ دا ژنم هێناوە، چۆن لە ساڵی ١٩١٥ دا کوڕەکەیان بۆ سەربازی بردم؟..

سەرۆك ئامار، سەرە روتاوەکەی بە دەستە سرەکەی سری و گوتی: ئەم قسەیە راستە!

نووکی قەڵەمە زێڕەکەی خستە ژێر دانی و کەوتە بیرکردنەوە، لە ژێر لێوەوە ورتە ورتی دەکرد و سەری بادەدا. بابم کە ئومێدی پەیدا کرد بووەوە گوتی: جەنابی سەرۆك تکا دەکەم دەستور بدەن کە هەڵەی دۆسییەکە راست بکەنەوە. سەرۆك ئامار قسەکەی بابمی بڕی و گوتی لەوانەیە تۆ بێوە ژنێکت خواستبێ و ئەم کوڕە لە مێردی یەکەمی بێ.

من ئیدی تاقەتی ژنەوتنی ئەم قسانەم نەما، بە گریانەوە دەستی بابم گرت و گوتم: با بڕۆین بابە، ناسنامەم ناوێ.. ناچمە قوتابخانەی دەوڵەتیش.. یاڵڵا.. با بڕۆین.

بابم بە توندی دەستی دامە دواوە و شەقاوێك لە سەرۆك چووە پێشەوەو گوتی: جەنابی سەرۆك دۆسییەکانی ئێوە بوون بە جنوکە.. وڕینە دەکەن.. بۆ ژنەکەی من چەند ساڵە تا مێردی تریشی کرد بێ؟ ماموری ئامار وەکو فەرماندەیەکی بەرندە کە لە مەیدانی جەنگەوە گەڕابێتەوە، سینگی هێنایە پێشەوەو گوتی: هەڵە مەکە کاکە، دۆسییەکەی ئێمە یەك زەرە بەرز و نزمی تێدا نییە، فەرموو ئەمەش ئەحواڵی ژنەکەت، هاجەری کیژی حەسەن قولی لە ساڵی ١٩٠٦ دا لە دایك بووە..

بابم قسەی مامورەکەی بڕی و گوتی: بە پێی دۆسییەکەی ئێوە ژنەکەی من لە ساڵی ١٩٠٦ دا لە دایك بووە، بەڵام لە ساڵی ١٨٩٦ دا واتە هەشت ساڵ بەر لەوەی خۆی بێتە دنیاوە کوڕێکی بووە!

تر.. ر.. ر.. ر

بابم دەنگێکی تایبەتی ئەوتۆی دەرهێنا کە سەرۆك ئامار ومامورەکەش کەوتنە پێکەنین!..

سەرۆك ئامار بە زۆر پێکەنینەکەی بڕیو گوتی: راستە زۆر تێکەڵو پێکەڵە! من سەری لێ دەرناکەم.. هەڵبەتە هەڵەیەك بووەو کراوە، بەڵام لە کوێ، نازانم...

مامورەکە هێشتاش هەر دەست بەردار نەبوو: قوربان دۆسییە هەرگیز هەڵە ناکات!

من لە بابم پرسی: بابە ناشێت تۆ هەڵە بی؟!

بابم بە نابەدڵییەوە مۆڕەیەکی لێکردم و گوتی: — تۆ چەنە لێ مەدە..

سەرۆك ئامار، دیسان ماوەیەك کاغەزەکانو دۆسییەکەی ژێر و ژوور کرد، بەڵام سەری لێ دەرنەکرد. دۆسییەکەی لەسەر مێزەکە پەرت کردەوە و گوتی: هیچ کارێکی لەگەڵ ناکرێ، هەر ئەوەیە کە هەیە!!.. بابم کە دەرەقەتی سەرۆك ئامار نەدەهات، داخی دڵی خۆی بە من رشت. مستە کۆڵەیەکی توندی بە سەرما کێشا و گوتی: قوڕ بەسەر، قوتابخانەی دەوڵەتی چی؟ گریمان ١٠–٢٠ ساڵ چوویتە قوتابخانە ئاقیبەت وەکو ئەمانە دەردەچیت و هڕ لە بڕ ناکەیتەوە...

بابم بە توڕەیی دەستی گرتم و دوای خۆی دام. لە ژوورەکەی سەرۆك ئامار هاتینە دەرێ، چونکە چ ئیومێدێکمان نەما بەرەو ماڵ کەوتینە ڕێ. بەڵێ هاوڕێیان.. دە ساڵ بووم کە بۆ یەکەمجار زانیم مردوم!

بەندییەك کە لە تەك زیندەوە دانیشتبوو گوتی:

– ئەی ئێستا ناسنامەت نییە؟

– نەخێر، برادەر.

– دواییش نەچوویت ناسنامە دەر بکەی؟

– زۆرم زەحمەت کێشا.. ماوەیەك هەوڵم دا کە ناسنامە دەربکەمبەلاّم چێ نەبوو، و نەبوو... (لەهەر جێیەك کە قازانجی دەوڵەتی تێدا بێ یەخەم دەگرن‌و دەڵێن تۆ زیندوویت و هەقی خۆیان وەر دەگرن.. لەهەر جێیەکیش زیانی دەوڵەتی تێدا بێ لەسەر پێیەك دەوەستن و دەی سەلمێنن کە مردووم و هەقەکەم دەفەوتێ! لە راستیدا هەندێ جاران خۆشم گومان پەیدا دەکەم و نازانم مردووم یان زیندوو.) لەم کاتەدا دەنگی شاوری ماموری زیندان بەرز بووەوە، لە قاوشەکاندا دەنگی جاڕچییان کاتی نووستنی راگەیاند...

بەندییانی قاوشی یەك کە دڵبەندی سەر بورد و حەکایەتەکەی زیندە بوو بوون، چوونە ژێر جێگاکانیانەوەو خەونیان بەسەبەی شەوەوە دەبینی تا زیندە پاشماوەی حەکایەتە شیرین‌و سەرنج راکێشەکەی بگێڕێتەوە.

(٣)

ئەقدەس شیرازی

سبەینێی ئەو رۆژە زۆری نەما ناکۆکییەکی توندوتیژ لە نێو بەندییەکانی قاوشی یەکدا رووبدات لەسەر حەکایەت کردنی زیندە.

هەندێکیان دەیانگوت با زیندە بەیانیانش دوای قاوەڵتی حەکایەت بکات‌و سەر گەرمیان بکات. بەلاّم هەندێکیان رازی نەبوون بە حەکایەت کردنی بەیانیان، چونکە یەکەم لە کاریان دەکات‌و دووەم هەر چۆنێ بێ رۆژ دەگوزەرێ. شەوان بەلای بەندییانەوە دژوار ودرێژەو لە بڕانەوە نایەت.

لە ئەنجامدا لەسەر قسەی ردێن سپی قاوشەکە بڕیار درا کە زیندە تەنیا شەوان و دوای شیو حەکایەتیان بۆ بکات.

بەم جۆرە هەر کە مامورە بستە بالاّکە شاورەکەی لێداو دەستوری دا کە بەندییەکان بچنە قاوشەکانی خۆیان، بەندییەکانی قاوشی یەك بە غاردان خۆیان بە قاوشەکەدا کرد. زرەی زنجیری دەرگا ئاسنەکە هاتە گوێ، سەر ژمێری بەندییەکان تەواو بوو، و سینییە خواردن هێنرا. ردێن سپی قاوشەکە گازی کردن:– ئەهای کوڕ گەل خێرا سفرەکە راخەن و زوو شیوەکەتان بخۆن بەشکو حەکایەتەکە دەست پێ بکات.

بەندییەکان وەك ئەوەی تەراتێنی نان خواردنیان هەبێ بەپەلە هەڵیانە کوتایە سەر سفرەکە.. کە شیویان کرد، ردێن سپی قاوشەکە دەستوری دا کە چای بێنن: ئەهای.. چای چی ١٠–١٥ چای تازەدەم بۆ ئێرە بنێرە.. ئەوجا رووی کردە بەندییەکان و گوتی:

– کوڕ گەل خێراتر جێگاکانتان رابخەن.. سەرینەکانتان بدەنە پاڵ دیوارەکە تا چایەکانمان بخۆینەوەو زیندە پاشماوەی حەکایەتەکەی باس بکات.
چای چییەکە، چایی هێناو لە بەردەم گەورەترینیاندا دای نا، ردێن سپی قاوشەکە یەکەم پیاڵەی لە بەردەم زیندەدا دانا وگوتی: ڕۆڵەگیان زوو چایەکەت هەڵدەو دەست بە حەکایەتەکە بکە. شەوو رۆژی دوور ودرێژی زیندان دەبێ بە قسەی شیرین ببرێتە سەر.. خێراکە، کات زێڕە.. بیخۆرەوەو دەست پێ بکە.
زیندە چایەکەی هەر بەگەرمی خواردەوە، پیاڵەکەی دایە دەست شاگرد چای چییەکەو دەستی پێکرد:– برادەران گەیی بووینە کوێ؟ ردێن سپی قاوشەکە گوتی:
– لەو شوێنەدا بووی کە لە دۆسییەی ئاماردا وەکو شەهیدێکی جەنگ تومار کرایتو ناسنامەیان پێ نەدایت. ئیدی چی بوو؟!
بەڵێ.. ناسنامەیان پێم نەدا.. قوتابخانەی دەوڵەتی وەری نەگرتم .دایکم خودا عافوی بکات بەر لەمن ٥ منداڵی بوو بوو، هەر پێنجیان مردبوون، هەر بۆیەش منیان نێو نابوو زیندە. بەلاّم دەوڵەت منی لە خانەی مردووانـدا حسێب دەکرد.. لە گوندەکەمانـدا مەلا (داود)ێك هەبوو حوجرەی هەبوو. بۆ دەرس خوێندن چوومە نك ئەو... کیژێکی دراوسێمان هەبوو نێوی ئەقدەس بوو... با پیرانی ئێرانیو خاڵوانی شیرازی بوون، ئەو کیژە لە جوانیا هاوتای نەبوو، چاوە رەشو گەشەکانی بنیادەمیان شێتو شەیدا دەکرد.. هەر لە منداڵییەوە بۆ یەکدییان دانا بووین.
یەکێك لە بەندییەکان پرسی:
– بۆ یەکدی دانان چییە؟
– ئەو ژنانەی کە یەکدیان خۆش دەوێ، کە سکیان دەبێ قەولو قەرار لەگەڵ یەکدا دەبەستن، ئەگەر منداڵی یەکێکیان کچ بێو هی ئەوی دیکەیان کوڕ بێ بیاندەن بە یەکدی. ئەم جۆرە خوو نەریتانە لە گوند و شارۆچکەکاندا زۆرە... کاتی لە دایك بوونی ئەم نەوزادانەو کاتی ناوك برینیان لە یەکدیان مارەدەکەنو ئەوانیش ناچارن یەکدیان بوێو ببن بە ژنو مێردی یەکدی! وەل حاسڵ ئەقدەس لە قوتابخانەی دەوڵەتی دا دەیخوێند و منیش لە حوجرەکەی مەلا داود. چاوەڕێی ئەوە بووم هەر کاتێ ناسنامەم بۆ دەربچێ بچمە قوتابخانەی دەوڵەتی. گەلێ جاران بە بیانووی دیدەنی ئەقدەسەوە دەچووم بۆ قوتابخانەی دەوڵەتی. پشتم بە دیواری قوتابخانەکەوە دەداو چەندین سەعات سەیری جستو جۆ و یاری منداڵانم دەکرد... بەلاّم چ هەواڵێك لە ناسنامەکەم نەبوو... بابم هێندەی سەر بەم دایەرە وبەو دایەرەیەدا کرد وەڕس بوو، دەستی لە ناسنامەکەم شۆرد... منیش کە گەورە بوو بووم و سەیرم دەکرد حوجرەی مەلا داود بە کەڵکم نایەت ئیدی دەستم لە خوێندن هەڵگرت و شانم دایە بەر کاروباری کشتوکاڵییەوە..
چەند ساڵێ تێ پەڕین، هاو تەمەنەکانم بۆ سەربازی گاز کران، ئیدی کەس ناوی منی نەهێناو ئەنجام لە دۆسییەی دەوڵەتی دا بە شەهیدی جەنگ تۆمار کرا بووم! هاوڕێکانم خزمەتی سوپاییان تەواو کرد و گەڕانەوە سەر کاروکاسبی خۆیان... هەموو ژنیان هێنا، سەروەتو سامانیان پێکەوە نا، منیش بێ رێ و شوێن و سەرگەردان... لە خەجاڵەتی خۆمدا نەمدەتوانی

بچمە چاخانەکەی نێو ئاوایی. لەو لاشەوە ئەقدەس پێی لێ کرد بوومە کەوشەوەو دەیویست زووتر بیگوازمەوە.
ئەقدەس هەقی بوو، جوانترین کیژی گوند بوو. هاو تەمەنانی ئەو یەکی ۲-۳ منداڵیان هەبوو، ئەویش لەو ناوە بە تەنیا مابووەوە، خوازبێنی کەری زۆری هەبوو، شیر بایی موڵیان دەخستە بەردەم بابی... باب و دایکی ئەقدەس هەموو رۆژی دەیان کردە سەرم کە کچەکەیان خەریکە پیر دەبێ، ئەگەر پیاوی مەیدان نیت زوو هەواڵمان لێ بگێڕەوە وئێمەش رزگار بکە. بەلاّم من هیچم لە دەست نەدەهات.. نە دەوڵەت مۆڵەتی شایی پێ دەدام و نە دڵم دەهات دەست بەرداری ئەقدەس بم.. هێندەم خۆش دەویست، ئامادە بووم گیانی خۆم ببەخشم، بەلاّم ئەقدەس لە دەست نەدەم.. ئەقدەسیش منی لە خۆی خۆشتر دەویست.
رۆژی کە لە باغەکەی بابم دا کارم دەکرد، ئەقدەس هاتە تەکم و رێك و ڕەوان گوتی: بۆ باب و داکت نانێریتە داخوازیم و کارەکە نابڕیتەوە؟
ناچار بووم راستییەکەی پێ بڵێم: تا سەربازی تەواو نەکەم، ناتوانم ژن بێنم..
پرسی: بۆ ناچیت بۆ سەربازی؟.. ناکا نەخۆش بی؟
گوتم: نەخێر لە گوێزی ساغ ساغترم، تەنیا بە هۆی ناسنامەوە کارم گەندە..
ئەقدەس کە چاوەکانی تەژی ئەشك بوو بوون، سەری هەڵبڕی و گوتی: من ئەم قسانە نازانم. باب و دایکم زۆریان بۆ هێناوم. یەك هەفتەت مۆڵەت هەیە یان کارەکە بڕێنەوە یان مەبە بە بەر هەڵستی بەختی من.. ئەمەی گوت و بە توڕەییەوە رۆیی...
دنیام لەبەر چاو تاریك بوو... کیژێ کە لە جوانیا هاوتای نییە و تەواوی گەنجانی دێ تامەزرۆین، بە هۆی نەبوونی ناسنامەوە لە دەستم بچێت، هەر ئەو شەوە پێم لە بابم کردە کەوشەوە و گوتم ئەگەر ئەقدەسم بۆ نەهێنی سەری خۆ هەڵدەگرم ، خۆم دەکوژم... بابم ناچار بوو بچێتە خواز بێنی ئەقدەس و بە هەرحاڵێ بووە لەلای مەلا مارەی بکات و ببین بە ژن و مێردو دوای ئەوەی ناسنامەکەم تەواو بوو ژن و میردایەتیمان لە تۆمارگەدا تۆمار بکرێ...
سبەی بەیانی بابم هەواڵی بۆ بابی ئەقدەس نارد کە بێن بۆ ماڵی ئێمە بۆ بڕانەوەی شیربایی و مەرجەکانی شایی... لای عەسر باب و مامەکانی ئەقدەس هاتن بۆ ماڵی ئێمە.. میوانەکان لە حەوشەدا و لە ژێر دار هەنجیرەکەدا و لە دەوری مێزێکی گەورە دانیشتن. ئیدی ئەوەی لە لادێدا عادەت و پێویست بوو لەسەر میزەکە هەڵچنرا بوو. سەعاتی چاڵمە.. مەکینەی درومان.. ئاوێنە.. رادێو. ۲-۳ گوڵدان. چەند دەستە جلێك، خاولی حەمام، دوو سێ قالیچەو شتی تری لەم بابەتە.
دوای ئەوەی میوانەکان چاو شەربەتیان خوارەدەوە، قسە کرایەوە.. لەم کۆڕانەدا خانەوادەی زاوا هەوڵ دەدەن بە شان و باڵی کوڕەکەیاندا هەڵبدەن و بووکەکە کەم بکەن.. هەر وەها خانەوادەی بووکێ بە شان و باڵی کیژەکەیاندا هەڵدەدەن تا شیربایی پتر لە ماڵی زاوا بپچڕنەوە. بەم چەشنە هەر لایەکیان هەوڵ دەدەن بۆر بە لایەکەی دی بدات و خۆی مەزن و خانەدان بنوێنێ...
ئەو رۆژە بابم دەستی بە قسان کرد و گوتی: ئەگەر بمەوێ گشت خەسێتە چاکەکانی کوڕەکەم بگێڕمەوە بە هەفتەیەکی تریش دوایی نایەت.. ئێوە خۆتان زۆر چاکی دەناسن. زرنگ، بەکار،

بەهێز، بە ئەدەب، پڕدیانەت، بێ غەلوغەشە. سەری بچێ نوێژی ناچیت، تا ئێستا ڕۆژووی نە خواردووەو... و.. و...!

سەرم داخست بوو، درۆکانی بابم خەجاڵەتیان کرد بووم، بەڵام بابم هەر گوێی لێ نەبوو، دەتگوت تەسجیلی قووت داوە.. و پەیتا پەیتا باسی چاکەی من و خانەوادەکەمانی دەکرد. لە کۆتاییدا گوتی: کچەکەتان لە ماڵی ئێمەدا بەختەوەر دەبێ، ئەگەر ئامادەن کچەکەتان بە کوڕەکەم بدەن ئەوا تاجی سەرمانەو ماڵی ئێمە پێویستی بەکچەکەتانە، ئەگەر ناشی دەن ئەوا ئارەزووی خۆتانە..

قەومو قیلەی ئەقدەس بە قسەکانی بابم پێکەنین، بابی ئەقدەس بە کەمێك رووی گرژیو نارەحەتییەوە گوتی: تۆ وەسپی کوڕی خۆت کرد، بەڵام ئاگات لە چاکەی کچەکەی من نییە... لەم ناوچەیەدا هاوتای نییە.. هێندە بە حەیاو شەرمە سێ مانگان بە برسێتی بمێنێتەوە دەم هەڵنایەنێ قسەیەك بکات. هەموو کارێکی کابانی دەزانێ، چێشت لێنان، جل شتن، مندالْ بەخێوکردن، مانگا دۆشین... مەڕ لەوەڕاندن و.. و.. و...

زۆری نەما بوو بەسەر خەزوورمدا بقیژێنم و بڵێم: پیاوی ئاقڵ، خۆ من کچەکەت بۆ کارەکەری نایەنم تا ئەم قسانە بکەیت.. ئەقدەس خۆشەویستی منە.. کۆڵەکەی ماڵی منە.. روناکی ژیانی منە. من ئامادەم بە برژانگەکانم خاکی بەر پێی بماڵم.. ئامادەم دڕك بە چاومدا بچێ بەڵام بەدەستی ئەودا نەچێ.. چما دێڵم ئەقدەس لە ماڵی مندا دەست بەرەش و سپییەوە بدات؟ مەگەر خوا بەرداره ئەم دەستە سپی و نەرمو شلانە کە شاکاری خۆیەتی پیس ببێ؟

بەهەر حاڵێ بوو خۆم گرتو قسەم نەکرد.. بابم لە وەڵامی بابی ئەقدەس دا گوتی: ئەمانە هەموو کەس دەیزانن.. کیژەکەی تۆش پارچە گەوهەرێکە بۆ خۆی.

ئەوجا ئیشارەتی بۆ شتەکانی سەر مێزەمە کرد ودرێژەی پێدا:

ئەمانە هی کیژەکەی تۆن، بڵێ بزانم چیت دەوێ؟

بابی ئەقدەس زەردەخەنەیەکی کرد وگوتی: ئەمانە زۆر کەمن، پێویستە ١٠ هەزار لیرەو پارچە ئەرزەیەكو ١٠ مانگاو ٢٠ سەر مەڕ شیر بابیمان بدەیتێ و گەردانەیەکی زێڕ، چوار جووت بازنی ئاڵتوون، جووتێ گوارەش بە دیاری بۆ بووکەکەت بکەیت.

تەوێڵی بابم لە توڕەییدا چرچو لوچ بوو، دیقەتم دا زۆری نەماوە کە کۆڕەکە بشێوێ و کارەکە تێك بچێ، دەست بەجێ هەستام و چووم بۆ ئەو ژوورەی دایکمو ژنانی دراوسێ لە پشت پەنجەرەکەیەوە وەستا بوون، دامێنی دایکم گرتو بە پاڕانەوەوە گوتم: بابم رازی بکە کە هەر چییان دەوێ بیدات.

دایکم پەنجەرەکەی کردەوە ولەوێوە هاواری کرد: قەبوڵمانە دەیدەین فەرموو شیرینی بخۆن.

بابم ئیدی نەیتوانی قسە لە قسەکەی دایکم بکات. پێکەنی و گوتی: موبارەکە.. دەنگی چەپڵە ڕێزانی پیاوان و هەڵهەڵەی ژنان بەرزبووەوەو شیرینیان خوارد. بە گوێرەی خوو عادەتی گوند منیان بردە نێو حەوشە تا دەستی خەزورم ماچ بکەم... کە هاتمە نێو حەوشەو بەرەو لای

خەزوورم چووم، لە پڕ دەرگای حەوشە کرایەوە، پۆلیسێك هاتە ژوورێ و پرسی: زیندەی کوڕی ڕەشید کێیە!
بابم گوتی: چ کارێکتان پێیەتی؟
- سەرۆکی پاسگا کاری پێیەتی.
زانیم دیسانەوە گیروگرفتی بێ ناسنامەیی و زیندوو بوونو مردوو بوونەکەم سەری هەڵداوەتەوە!
فیڕەی شاورەکەی بستە باڵا کە کاتی نووستنی رادەگەیاند لە ڕاڕەو وقاوشەکاندا دەنگی دایەوە. بەندییەکان نەیان دەویست بخەونو پێیان دادەگرت کە زیندە پاشماوەی حەکایەتەکەی بگێڕێتەوە، بەڵام ردێن سپی قاوشەکە کە دەیزانی مامورانی زیندانەکە نارەحەت دەبن، داوای لە بەندییەکان کرد کە دەستوری زیندان رەچاو بکەنو زووتر بخەون: بەندییەکان بە ناڕەزایی و روو گرژییەوە چوونە ژێر جیگاکانیانەوە، زۆری نەبرد پڕخەپڕخیان بەرز بووەوە.

(٤)

سەربازی فیرار

سێیەمین شەو بوو کە زیندە حەکایەتی دەکرد.. بەندییەکان بە ئەندازەیەك تامە زۆری ژنەوتنی پاشماوەی حەکایەتەکەی بوو بوون هەر کە دەنگی شاوری مامورە بستە باڵاکە بەرز دەبووەوە، بەرەو ژوورەکەیان غاریان دەدا.. هەرکە سەر ژمێرییان تەواو دەبوو.. کوڕگەل بە پەلە سفرەکەیان رادەخستو شیوەکەیان دەخوارد...
چایەکەیان دەخوارد وناخوارد خێرا جێگاکانیان رادەخستو ئامادەی بیستنی پاشماوەی حەکایەتەکەی زیندە دەبوون، ئەویش بۆ ئەوەی پتر سەرنجیان راکێشێت و تامەزرۆیان بکات، نەرمە کۆکەیەکی بۆ دەکرد وەك ئەوی بیەوێ شتێك بیر خۆی بێنێتەوە، نێوچەوانی دەگوشی و دەیگوت: بەڵێ برادەران، وەکو عەرزم کردن میوانەکانمان لەماڵەوە بەجێ هێشت و منو بابم لەگەڵ پۆلیسەکەدا چووین بۆ لای سەرۆك پاسگا، بابم لە سەرۆکی پرسی:- ئەمرێکت بە ئێمە هەیە؟
سەرۆکی پاسگا کە باوکمی دەناسی، بە رێزەوە وەڵامی دایەوە: خەبەریان داوە کە کوڕەکەت سەربازی فیرارە.
دەست بەجێ خۆم لە قسەکەی هەڵقورتاند: جەنابی سەرۆك کێ گوتویەتی کە من فیرارم؟ ئامادەم پارەش بدەم بە مەرجێ بمبەی بۆ سەر بازی...
بابم گوتی: کوڕی من چ خەتایەکی نییە، بە گوێرەی بەڵگەنامەی دەوڵەتی لە تەمەنی سێ ساڵیدا لە یەکێك لە جەنگەکاندا شەهید بووە.. جا کەسێك کەمردبێ چۆن بۆ سەربازی دەبرێ؟
سەرۆکی پاسگا بە گومانی ئەوەی کە بابم لە رووی تەوسەوە ئەم قسانە دەکات، زۆر نارەحەت بوو، وگوتی: ئەم گاڵتانە لە تۆ ناوەشێتەوە.. بابم بە هەمان خوێن ساردییەوە وەڵامی دایەوە: بە گیانی تۆ گاڵتە ناکەم. زۆریش بە راستمە. سەرۆك باوەڕی نەدەکرد. بەڕەقییەوە پرسی: بەم زل و

زەلامییـەوە وا لـە بـەردەمی منـدا وێسـتاوە، تـۆش دەفـەرمووی لـە جـەنگ دا شـەهید بـووە.. پـێم رادەبوێری؟

بابم پێکەنی و گوتی: بەخوا. بە قورئان.. حەحیقەتت عەرز دەکـەم... مـن ئـەم قسـانەم بـە مـاموری ئاماریش گوت، بەڵام بە گوێی دا نەچوو.

سـەرۆك کەوتـە بـیر کردنـەوە. بـورای قسـە کـردنیم نـەداو گـوتم: چـونکە ناسـنامەم نییـە، لـە قوتابخانەی دەوڵەتیش قەبوڵیان نەکردم.

سەرۆك پاسگا وەڵامـی دایـەوە: قوتابخانـە شـتێکی دییـە... و سـەربازی شـتێکی دییـە! خزمـەتی سەربازی، ئەرکی نەتەوەیی هەموو گەنجێکە... بە هیچ بیانوویەك نابێ لە ئەنجامـدانی ئـەم ئەرکـە رابکەیت. بەم قسانەش کڵاوم ناچێتە سەر.

گوتم: جەنابی سەرۆك وەڵڵا، من لە خوام گەرەکە بمبەی بۆ سەربازی و ناسنامەم بدەیتێ.

سەرۆك گوتی: هەروایە، بۆ سەربازیت دەنێرم و داوییش بیرێ لە ناسنامەکەت دەکەمەوە.

سەیری ئەو بەختە بکە، تەواو لەو کاتەدا کە کاری زەماوەندی منو ئەقدەس لە تـەواو بووندا بـوو کەوتمە داوەوە. بەهـەر حاڵ شاییەکەمان دواخسـت، ئەقدەس سوێندی خـوارد و پـەیمانی دا کـە چاوەڕوانم بکات، منیش بەخەیاڵی ئاسودە بۆ سەربازی چووم.

زینندە بێدەنگ بوو، ئەو خەمە گەورەیەی کە لە دڵیدا پەنگی خوارد بووەوە، لە ئەشکی چاوەکانیا خۆی نواند.

یەکێك لە بەندییەکان دڕی بە بێدەنگییەکە دا و گوتی:

– هەقیەتیێ، لەم وولاتەدا نایەڵن مرۆڤ بەرەحەتی و ئاسوودەیی بژی. هەمووومان دەمانـەوێ سـاغو سەلامەت بین، ماڵ و ژیان بۆخۆ پێکەوە بنەین، کاری مەردانە بکەین، بەڵام نایەڵن.

ردێن سپی قاوشەکە قسەکەی پێ بڕی:– واز بێنە با بزانین کارەکە بەرەو کوێ دەچێت؟

زینندە لە سەری ڕۆیی:– بـەڵێ، بردیـانم بـۆ سـەربازخانە.. نـازانن چ ئارەزوویـەکی خزمـەت کـردنم هەبوو! کاری چل سەربازانم دەکرد، هەر بۆ ئەوەی بچمە دڵی مەسئولەکانەوە هـەر کـارێ قـورس و زەحمەت بوایە دەمکرد. تا دوا ڕۆژی خزمەت کـەس ڕەخنـەی لـێم نـەبوو. دوو سـاڵم تـەواو کـرد. هاوڕێکانم ڕەها بوون، من هێشتا هەر سەرباز بووم، دەترسام ئەگەر قسەیەك بکـەم یـان بیانوویـەك بگرم کـارم خـراپ ببـێ. چاوەڕوان بـووم خۆیـان جزدانـی عەسـکەرییەکەم بـۆ پڕبکەنـەوە و بیدەنـە دەستم. ئاقیبەت ئەو ڕۆژەهات. ڕۆژێ سەر گروبانەکە گـازی کـردم و گـوتی: بچـۆ بـۆ نووسـینگەی جەنابی سەروان، کاری پێتە.

پرسیم: قوربان چ کارێکی پێمە؟!

گوتی: سەبارەت بە ڕەها بوونتە...

بەترسو لەرزەوە بەرەو نووسینگەی جەنابی سەروان کەوتمە ڕێ.. لە رووی خۆتان نەبێ جـەنابی سـەروان پیـاوێکی چـاك بـوو. هەفتـەی ڕۆژێـك سـەربازەکانی دارکـاری دەکـرد، تـا سـەرو کەللـەی خڵتانی خوێن نەکردبان دەستی لێ هەڵناگرتن!..

بەدەم ڕێگاوە هەرچی نزاو وێردێکم دەزانی خوێندمنو لە خوا دەپاڕامەوە کە بم پارێزی. دەترسام جەنابی سەروان شەوێ باش نەخەوتبێ و داخی دڵی خۆی بەمن بڕێژێ. بەڵام باش بوو بە سەلامەتی تێ پەڕی، وەختێ کە چوومە ژوورەوە قاچەکانم بە توندی دا بە زەویدا و سڵاوێکی سەربازیانەم کرد، جەنابی سەروان بە ڕوویەکی خۆشەوە وەڵامی دامەوەو گوتی: کوڕم هاوڕێکانت هەموو ڕەها بوون، هەر کارێ دەکەین کە تۆش ڕەها بکەین ڕێك ناکەوێ.

خۆم گێل کرد وگوتم: بۆ جەنابی سەروان؟...

– چونکە ناسنامەت نییە ناتوانین وەرەقەت بدەینێ...

سەرم داخست و وەك خەتاکاران چ قسەیەکم نەکرد، جەنابی سەروان درێژەی پێدا: نامەمان بۆ سەرکردایەتی جەنگ نووسیوە، لەوێشەوە بۆ دایەرەی سەرباز وەزیفەیان نووسیوە، دوێنێ وەڵامەکەیانمان پێ گەیی، گوێ بگرە بۆتی بخوێنەوە. وەڵامی نووسراوی فلان بەروار دەربارەی سەربازی وەزیفە زیندەی کوڕی ڕەشید بەو شێوەیەی کە دەستمان کەوتووە، ناوبراو لە ساڵی ١٩٣٥ دا لە کاتی ئەنجامدانی ئەرکی پیرۆزی سەربازیدا لە بەرەی دەرسیم شەهید بووە.

بێ سێ و دوو هاوارم کرد: جەنابی سەرۆك ئەمە مەحاڵە...

خۆم لە دەنگی خۆم ترسام، لێ جەنابی سەروان بە هیچ جۆرێ نارەحەت نەبوو. بە پێکەنینەوە گوتی: بەڵێ ئەمە نەبووە و نابێ کەسێك شەهید بووبێ و ئێستا لەبەردەم مندا وێستا بێ.

پتر غیرەت گرتمی و گوتم: بە گوێرەی دۆسییەی دایەرەی ئامار من لە یەکەم جەنگی جیهاندا لە بەرەی چناق قەڵادا شەهید بووم؟..

جەنابی سەروان ڕووی گرژ بوو، بەو خەیاڵەی کە گاڵتەم پێکردووە، مۆڕیەکی لێکردم، لە دڵی خۆمدا گوتم هەر ئێستا بەر شاپو زللەم دەدات. بەم حاڵەوە زاتم خستە بەرخۆم و گوتم: سەربازێ کە لە ساڵی ١٩١٥ دا شەهید بوو بێ چۆن جارێکی دی لە ساڵی ١٩٣٥ دا شەهید بووەتەوە؟ لێرەوە ئاشکرایە کە هەڵەیان کردووە.

جەنابی سەروان قەدەرێ لێم وورد بووەوەو گوتی:

– ئەوە چییە، شێت بوویت کوڕە؟

بە وریاییەوە وێستام و وەڵامم دایەوە: قوربان حەقیقەتت عەرز دەکەم، بۆ هەر کارێك قازانجی دەوڵەتی تێدا بێ زیندووم، بۆ کارێکیش کە زیانی دەوڵەتی تێدا بێ ئەوا دەمێکە مردووم.

جەنابی سەروان سەری لەقاند و گوتی: بچۆوە سەر کاری خۆت تا بزانم چی دەبێ.

لە ژوورەکەی سەروان هاتمە دەرێ. چەند مانگێکی دی سەربازیم کرد، لێ نەمتوانی زیندویەتی خۆم بسەلمێنم و بەڵگەنامەی تەواو کردنی سەربازی وەربگرم... ئاخری ڕۆژێك جل و جنجۆرەکەیان داوە دەستم و لەسەربازخانەکە کردیانمە دەرەوە. دوای ئەم هەموو زەحمەت و نا ڕەحەتییە بڕیارم دا بگەڕێمەوە بۆ دێ...

دوو مانگان بوو کە هەواڵی بابم نازانی... چ نامەیەکیشیم پێ نەگەیی بوو. لەگەڵ ئەوەشدا کە پارەم کەم پێ بوو، هەندێ دیاریم بۆ ئەقدەس و دایکم کڕی. دەستێ جلی چاك و جووتێ پێلاویشم بۆ خۆم کڕی، بەرەو ئاوایی کەوتمە ڕێ.

به درێژایی ڕێگا بیرم هەر لە لای ئەقدەس بوو، هەرکە ئوتومبیلە کە لە کەنار قەلآی گوندەکەمان ڕاوێستا و ڕێبوارەکان دابەزین بەرەو ماڵی ئەقدەس کەوتمە ڕێ. قۆندەرەکانم جیڕەیان دەهات، بە وەی دڵخۆش بووم کە ئەگەر ئەقدەس لە پشت پەنجەرەکەشەوە نەم بینێ ئەوا بە جیڕە جیڕی قوندەرەکانم ئاگادار دەبێتەوەو لە ماڵ دێتە دەرێ. لێ بێهودە بوو، لە بری ئەقدەس بابی هاتە دەرێ، کەمنی بینی گوتی: " بەخێر بێیتەوە ڕۆڵە...

هەستم کرد قسەکانی دەجۆێتەوە و دوو دڵە لەوەی سەیرم بکات، دڵم داخورپا و بیرم بە لای ئەوەدا چوو کە ناشێت ئەقدەسی بە یەکێکی دی دابێ. چوومە پێشەوە کە دەستی ماچ بکەم..

دەستی بردە دواوەو بە پچڕ پچڕی گوتی: " نامەکەی منت پێ گەیی؟

مات و سەرسام سەیرم کرد وسەرم بادا: " نە"

خەزورم بە دوودڵییەوە گوتی: " تەمەنی درێژی بۆ خۆت بێ..

سیمایم خوێندەوە و زانیم کە بابم مردووە. بێ دەسەلآتانە دەستم بە گریان کرد وگوتم: لە دنیا دا تەنیا باوکێم هەبوو ئەویشم لە دەست چوو. من ئیستا بیکەس وتەنیا باڵ ماومەتەوە...

خەزورم گوتی: ئەم قسەیە چییە.. ئەی ئێمە چین؟ باوکت نەما خۆ من ماوم.

چەند کەسێکی دی هاتن و بە گریانەوە بۆ ماڵەوەیان بردمەوە. هەر یەکەیان دەیویست و هەوڵی دەدا زیاتر دڵم بداتەوە، منیش بیر و هۆشم لە لای ئەقدەس بوو، و تامەزرۆی دیداری ئەو بووم.

بابی ئەقدەس گوتی: بابت زۆر بە ڕەحەتی لە دنیا دەرچوو، لەسەرە مەرگیا من بە دیارییەوە بووم، گوتی زۆر دڵم بە کوڕەکەم دەسوتێ، بە داخەوەم نەمتوانی ناسنامەی بۆ دەربێنم، بەلآم بەڵگەنامەی تەواو کردنی سەربازی دەدەنێ و کاری چاك دەبێ و ئەویش دەتوانێ بە ئاسودەیی لەم کۆمەڵەدا بژی".

دووبارە دەستم بە گریان کردەوە، پتر بۆ بەد بەختی خۆم دەگریام کە نەمتوانی بوو بەڵگەنامەی تەواوکردنی سەربازی وەربگرم.

سبەی بەیانی بابی ئەقدەس هاتە ماڵمان و گوتی: " کوڕم باجگری دارایی چەند ڕۆژێکە بە دوای تۆدا دەگەڕێ.

بەسەر سامی پرسیم: " مامۆری دارایی چ کارێکی بە منە؟

خەزورم گوتی: باوکی ڕەحمەتیت هەندێ پارە بە دایەرەی دارایی قەرزارە، هەر وەها پارەی هەندێ لە بانقەکان قەرزارە، چونکە تۆ تاقە میراتگری ئەوی پێویستە قەرزەکانی بابت بدەیتەوە.

گوتم: یەکەم، پارەم نییە.. دووەم، دوو جاران مردووم، پارەش لە مردووان وەرناگیرێ.

گوتی: وەڵلا ڕۆڵە گیان پێویستە قەرزەکانی بابت بدەیتەوە تا بتوانی میراتییەکەی وەربگری.. پێشینیان گوتویانە مردن هەقە و میرات حەلآڵ..

چونکە بابم سەروەتێکی زۆری هەبوو، خەزورم نایویست ئەم میراتە بۆ دەوڵەت بێ. خۆی کارەکانی هەڵسوڕاند، پارەیەکی زۆری بۆ پەیدا کردم، تەواوی قەرزەکانی بابم دانەوە. بە ئومێدی میراتەکەی تا بینا قاقام کەوتە ژێر قەرزاری. وەختێ هەموو قەرزەکانی بابم دانەوە، ئەوجا نۆرە هاتە سەر وەرگرتنی میراتەکەی، چوومە بەر مزگەوتی ئاوایی، چوومە لای عەرزو حاڵ نووسەکە،

بەراستی عەرزوحاڵ نووسێکی شارەزا بوو، عەرزوحاڵێکی خۆمانەی بۆ نووسیم. بە راستی ئەگەر عەرزوحاڵەکە بخرایەتە بەردەم (گا)ش دەست بەجێ دەیزانی کە خاوەنەکەی چی گەرەکە.. عەرز و حاڵەکەم بۆ دایەرەی دارایی برد، قەدەرێ ئەم لاو ئەولام پێ کرد تا ژووری ئەو مامورەم دۆزییەوە کە کارەکەی منی لە لابوو. ریزێکی درێژ لە بەردەم ژوورەکەیدا وێستا بوون، عەرزو حاڵەکەم بە دەستەوە گرتو چووم لە ریزدا وێستام، ماوەیەك باوێشکم دا تا نۆرەم هات. کابرای مامور عەرز وحاڵەکەی لێ وەرگرتم، قەدەرێ ئەم دیوو ئەو دیوی کرد. چەند جارێك پشت گوێو چەناگەی خوراند، ئەوجا بە ئیشارەتی سەر مامورێکی دی نیشان دام و گوتی: ئەمە لای من نییە... بیبە ئەوێ! وای.. تف لەم بەختو نێو چەوانە، تاقێکی تەواو ماتەڵ بووم تازە بە ناخێری هەڵە دەرچوو.. چارم نەبوو، چوومە ریزەوە، ماوەیەکی تریش ماتەڵ بوومو باوێشکم دا تا عەرز و حاڵەکەم بە دەستی ئەو برادەرە گەیی. ماوەیەك عەرز وحاڵەکەی خوێندمەوە، ئەوجا مۆرەکەی هەڵگرت و ئەوەندە بە توندی بە عەرزوحاڵەکەیدا دا وام زانی عەرز و حاڵەکە پارچە پارچە بوو، و ئیدی لە کەڵك کەوت، مەعلوم نەبوو کە کاکی مامور لە ژنەکەی پڕ بوو یان لە منداڵەکانی تورە بوو، یان لەگەڵ خاوەن خانووەکەیدا بەشەر هاتبوو کە ئەوەندە تورەیەو داخی خۆی بە کاغەزەکەی من دەرێژێ، بەڵام وەك بڵێی بەوەندەش دڵی ئاوی نەخواردەوە چەند مۆرێکی دی لە عەرز وحاڵەکە دا، دوا مۆری هێندە بە توندی لێدا کە تا ماوەیەك بەسەر عەرز وحاڵەکەدا چەسپ بوو. بە کورتی چەند جارێ ئەم مێز و ئەو مێزیان پێکردم و چەند ژوورێك گەڕام تا کاری ساغ کردنەوەی عەرز وحاڵ و کردنەوەی فایل تەواو بوو.

یەکێك لە بەندییەکان دەنگێکی تایبەتی لە دەمییەوە دەرهێنا تر.. ر.. ر.. ر ئەم دەنگە بە رادەیەك نا ئاسایی بوو کە تەواوی بەندییەکان کەوتنە پێکەنین. یەکێکی دی پرسی:

– دوای ئەم هەموو بێنەو.. برۆیە ئەوجا کاری ساغ کردنەوەی عەرز وحاڵەکە تەواو بوو؟ بێگومان وەرگرتنی میراتەکە هێشتا تەواو نەبووە؟!.. زیندەش وێڕای گشت نارەحەتییەکی خۆی پێکەنی و گوتی: بەڵێ.. گوێ بگرن بزانن کارم گەییوەتە کوێ.

ردێن سپی قاوشەکە بە ئیشارەی دەست بێدەنگی کرد و زیندە لە سەری رۆیی:– چ مۆرێ ما کە بە عەرز وحاڵەکەمیەوە نەنێن، چ ئیمزایەك ما کە لە سەری نەکەن! چ بەروارێ ما کە لە سەری نەنووسن!.. بە قەد نووکە دەرزییەك جێی سپی بەسەر عەرز وحاڵەکەوە نەما. ناچار بوون پارچە کاغەزێکی دی بدەنە دەمەوە. عەرز وحاڵەکە هێندە گەورە بوو، وردە وردە شێوەی تۆماری وەرگرت. لا حەولە وەلا.. کێ دەتوانێ بەرگەی ئەم هەموو نارەحەتییە بگرێ و قسان نەکات، وەختێ کە دەمویست قەرزەکانی بابم بدەمەوە دەست بەجێ پارەکەیان لێ وەرگرتم و تاقە سەعاتێ چییە ماتەڵیان نەکردم، بەڵام وەختێ کە نۆرە هاتە سەرپارە وەرگرتن ئەمڕۆ بڕۆ سبەی وەرەوە هەر تەواو نەبوو.

بەدبەختی گەورە ئەمە بوو کە کاری میرات وەرگرتنەکەم دەبوایە لە شار تەواو ببێ. ماوەکیش چوومە شار، بەرۆژ لە دایەرەکانا دەسوڕامەوە و شەویشم لە کاروان سەرا و ئوتێلەکاندا

دەگوزەراند. بە ئومێدی ئەو ڕۆژە بووم کە میراتەکەی بابم وەربگرم و ئەقدەس بگوازمەوە، بەڵام ئەفسوس... هەمووی خەون و خەیاڵ بوو.
یەکێك لە بەندییەکان پرسی:- پارەکانیان پێ نەدایت؟
- بۆنەء، بەڵام حیسابەکان غەڵەت بوون... ئەوەی کە من حسێبم بۆ گرتبووەوە نزیکەی ١٥-٢٠ هەزار لێرەی دەکرد، بەڵام هێندە ئەم بەشە میراتو ئەو مافی دەوڵەت و ئەو بەشە بودجەیان لێ داشکاند لە ئاکامدا مایەوە سەر تەنیا ٣ هەزار لیرە.
یەکێك لە بەندییەکان لەپڕ گوتی:- وای...
- وای... بەڵام چ وایەك! ئەگەر لە هەوەڵەوە دەمزانی تەنیا سێ هەزار لیرەم پێ دەبڕێ، نە قەرزەکانی بابم دەدایەوە و نە دوای میراتەکەی دەکەوتم.. ئەو پارانەی کە بۆ دانەوەی قەرزەکانی بابم قەرزم کرد بوون گەلێك لەو میراتییە زۆرتر بوون کە وەرم گرت، بەڵام ئیدی کارێك بوو، و لە دەستم چوو، هیچ چارەیەکم نەبوو.. وەك دەڵێن کردە پەشیمان نەك نەکردە پەشیمان! ڕاستە بۆ وەرگرتنی ٣ هەزار لیرە پتر لە ٥ هەزار لیرەم خەرج کرد بوو، ئیدی لەوەیا بوو بەشە میراتەکەم چنگ بکەوێ‌و کارەکەم لە تەواو بوونا بوو، دوا ئیمزام کرد و بەڵگەنامەی پارەکەم وەرگرت و بۆ خەزینەم برد، سەرۆك خەزنە کە چاکی دەناسیم بەڵگەنامەکەی لێ وەرگرتم، سەیرێکی کرد و گوتی: زۆر چاکە، تەواوە...
ئەم قسەیە هێندەی دڵخۆش کردم، خەریك بوو بکەومە سەما! سەرۆك خەزنە بەدەم پشکنینی پەڕەکانی فایلەکەوە دەیگوت: بەڵگەی قەرزدانەوەی بانق... بەڵگەی سپاردن.. بەڵگەی دارایی... پولەکە شی تەواوە.. دەستوری سەرۆکیشی پێوەیە. زۆر چاکە و چ کەمو کوڕییەکی نییە.
لە خۆشیاندا ئۆقرەم نەبوو، بەڵام ئەفسوس خۆشییەکەم زۆری نەخایاند. سەرۆك خەزنە کە فایلەکەی دەپشکنی گوتی: تف
پرسیم: چی بووە؟
- هیچ تەنیا ژمارەی فایلەکەتیان لێرە نەنووسیوە...
- ئەی تەگبیر؟
- دەبێ هەر ئێستا بڕۆی ژمارەی لێ بدەن!
- قوربان توبی خوا، تەگبیرێکی بکە، هێندە هیلاکم وا گیانم دەرهات. ژمارەی بۆ چییە؟
- من ئیمزاکەی دەکەم، بەڵام کاشێرەکە پارەکەت ناداتێ.. خۆت دەزانی پێوەندی بە منەوە نییە.
برادەران، خەنجەرت لێدابام خوێنم لێ نەدەهات، سەرۆك خەزنە بەزەیی پێدا هاتەوەو گوتی:خاڵە بە خۆڕایی خۆت ماتەڵ مەکە...کاتەکەت لە دەست دەچێ. بڕۆ خێرا ژمارەی لێ بدەو بێرەوە.
بە مۆنییەوە وەڵامم دایەوە:- تا من دەچمە ئەوێ و دەگەڕێمەوە دەبێ بە شەو، چۆنە سبەی بەیانی بێمەوە؟..
سەرۆك خەزنە سەری بادا و گوتی: سبەی ئاخر ڕۆژە کە دەتوانی پارەکەت وەربگری.. بە گوێرەی یاسا ئەگەر فایلی میرات تا شەش مانگ تەواو نەبێ هەموو پارەکە دەبێ بە موڵکی

دەوڵەت، سبەی شەش مانگەکەت تەواو دەبێ. دەبێ ئەمڕۆ ژمارەکە بێنی و سبەی پارەکەت وەربگری..

بێ دەسەڵاتانە دەستم بە داد و بێداد کرد.. سەرۆك خەزنە کە پیاوێکی باش بوو بە روویەکی خۆشەوە گوتی: بێدەنگ بە.. لەوانەیە سەرۆك دایەرە گوێی لە دەنگت بێ و وا هەست بکات کە لە کاتی ئەنجامدانی فرماندا سەرزەنشتی ماموری دەوڵەت دەکەیت، ئەوجا وەرە ئەو کەرە لەو قورەی دەربێنە.

بە ئەسپایی پرسیم: ئێستا چارە؟

– هەر ئەوەیە کە گوتم، دەبێ سبەی پارەکەت وەربگری، خۆ ئەگەر فریا نەکەوی و بەر لەوەی پارەکەت وەربگری بانق دابخرێ ئەوا پارەکەت لە کیس دەچێت، راکەو وەختەکەت بە فیڕۆمەدە.

دەستم بە راکردن کرد. پێ پیلکەکانم دوو دوو دەبڕی. یەکێك لە بەندییەکان گوتی: بێچارە چ زەحمەتێکی کێشاوە...

زیندە هەناسەیەکی هەڵکێشاو گوتی: هێشتا چیتان دیوە؟.. ئەم گلۆڵەیە سەری درێژە! کە ویستم بچمە قوتابخانە زیندوو نەبووم.. کە بۆ سەربازی بانگیان کردم زیندوو بووم، لە کاتی تەواو بوونا مردوو بووم.. بەڵام کە ویستم بەشە میرات وەربگرم مردوو بووم...

ماوەیەك لە نیوە شەو تێ پەڕی بوو، بەندییەکان مەجبور بوون بخەون.. بە نابە دڵییەوە حەکایەتەکەیان بە نیوە چڵی جێ هێشتو چوونە ژێر جیگاکانیانەوە. لە کاتێکا هەموویان حەزیان دەکرد گەر تا بەیانیش بووە دانیشن و گوێ لە پاشماوەی حەکایەتەکەی زیندە بگرن. حەکایەتێکی بە لەزەت بوو، بەڵام ناچار بوون تاکو سبەی شەو سەبر بکەن.

(٥)

هەر دەرگایەك بە جۆرێ دەکرێتەوە.

چوارەمین شەو بوو کە زیندە حەکایەتی بۆ بەندییەکان دەکرد. ئەم شەوش بەندییانی قاوشی یەك لەوانی دی زووتر هاتنە ژوورەوە وماموران مژوڵی ژماردنی بەندییەکان بوون.

شەوانی زیندان تاڵ وغەمناکە، کۆمەڵە مرۆڤێکی بێ چارە ونائومێد بە سیمای پڕ لەغەم و داخەوە هەر یەکەیان لە سووچێکدا دانیشتبوون و ئەژنۆیان لە باوەش گرتبوو.

لە قاوشی یەك دا، بەندییەکان کەرەسەی شیویان ئامادە دەکرد، چرایەکی کز بەبن میچەکەوە هەڵواسرا بوو کە بەحاڵ ژوورەکەی روناك دەکردەوە، لە ژوورەوەدا کترییەك ئاو دەکوڵا و قۆرییەکی دوکەڵاوی بە سەرەوە بوو.

بۆنێکی پیس و ناخۆش لە ئاودەستەکەوە دەهات. بۆنی ئەو پیازەی کە لەسەر پەرێمزەکە سوریان دەکردەوە، تێکەڵ بە بۆنی ئاودەستەکە دەبوو و تەبیاتی بنیادەمی تێك دەدا...

دەنگی خشە خشی سۆڵی کۆمەڵێك کە بە ڕاڕەوەکەدا هاتوچۆیان دەکرد دەگەییە گوێ.

چەند بەندییەك بە پارچە رۆژنامە ئاگری نێو مەقلی یەکەیان باوەشێن دەکرد. شاگرد ئاشپەزێك بە دەنگی بەرز هاواری دەکرد:

لۆبیای گەرم، پیاڵەی بە لیرەیەك....
ردێن سپی قاوشەکە، زیندەی گاز کرد: "وەرە نانەکەت بخۆ..."
زینـدە وەکـو بـیٚ دەسـەڵاتێکی نیـوە مـردوو لـە کـەنار سـفرەکەدا دانیشـت.. بەپەلـە شـیوەکەیان خـواردو سـفرەکەیان پێچـایەوە... پـێش ئـەوەی چـای ئامـادە بـیٚ یـەکێك لـە بەندییـەکانی گـوتی: "کورگەل بێدەنگ بن، زیندە دەیەویٚ دەست بە حەکایەتەکەی بکات".
وەك بڵێی تـەواوی بەندییـەکان چاوەڕوانی ئـەم پێشـنیازە بوون، هـەر کـەس وازی لـە کـاری خـۆی هێنـاو لەسـەر جێگاکانیـان دانیشـتن. زینـدە هەناسـەیەکی قـوڵی هەڵکێشـا، دەیویسـت بـەو ئاهـە ئاگراوییە تەواوی خەم ودەردەکانی هەڵڕێژیٚ.
ردێن سپی قاوشەکە گوتی: رۆڵە قسان بکە... با بزانین ئاقیبەتی کارەکەت بە کویٚ گەیی.
زیندە سەری لەقاند: "بە چاوان... دەیڵێم.. ئەگەرچی بـەم زووانـە حەکایەتـەکانم تـەواو نابێـت... لیٚ بەلای کەمەوە باری سەرشانم سووك دەبیٚ". ئێستێکی کردوپرسی: "گەیی بووینە کویٚ؟".
یەکێك لە بەندییەکان دەست بە جیٚ وەڵامی دایەوە: "گەیینە ئەو شوێنەی کە دەستت بـە راکـردن کرد.. دوو دوو پیٚ پیلکانەکانت دەبڕی بۆ ئەوەی ژمارەی فایلەکەت بێنی.
– راستە... بەراکردن لە دایەرە هاتمە دەریٚ، دەمویست تا دەوام هەڵنـەگیراوە ژمارەکـە وەربگـرمو بیهێنم. لەسەر جادەکە چاوەڕوانی تاکسیم کرد، بەڵام کوا تاکسی؟ کام شوفێری شیرپاك و حەڵاڵ زادە بۆ منی رادەگریٚ؟ تا ئافرەتی خشکۆكو پیاوانی شیك پـۆش وەسـتا بـن مـن سـوار ناکـەن.... هەر چـەند دەپاڕامـەوە، هـاوارم دەکـرد، جنێـوم دەدا گوێیـان لـیٚ نـەبوو. شـەکەت بـووم، دوای نیـو سەعات شوفێرێکی بەوێڵ کە دڵی پیٚ سووتا بووم رای گرتو پرسی:
– بۆ کویٚ؟
گوتم: دەچمە باژێری کافرۆشەکان.
بە ئیشارەی سەر گوتی: سەرکەوە...
دەستم برد، دەسکی دەرگاکەم گرت و بام دا... بەراست دا... بە چەپدا.. بە جۆریٚ بام دەدا ئەگەر پۆڵاش با دەچەمی، کەچی دەرگای پیرە تاکسی نەجوڵا. دەستم بە بۆڵە بۆڵ کرد.
شوفێرەکە گوتی:ئەوە چی دەکەی؟ دە سواربە دەی...
گوتم:– برادەر دەرگاکە ناکرێتەوە... ئاخر چۆن سوار بم؟
گوتی: – بەلای چەپا بای بدە.
گوتم: – بابە گیان بام دا... ناکرێتەوە.
گوتی: – چما نانت نەخواردووە؟! توند بای بدە..
لەم کاتەدا کۆمەڵە گـەنجێکی بێکارە، ئـەو گەنجانـەی کـە هەمیشـە سـەری کـۆڵان و خیابانـەکانیان گرتـووە، کـە چـاویان بـەم دیمەنـە کـەوت دەسـتیان بـە گاڵتـە کـردن و پـەلار هاویشـتن کـرد، تێکـڕا هاواریان کرد: "بای بدە بابە گیان بای بدە بە جۆریٚ بای بدە کە بابت بە چاو ببینی"!.

له لایەکەوە لە دەنگە دەنگی گەنجەکان و لەلایەکی دییەوە لە داخی دڵی خۆمدا تەواو شێت و دین بوو بووم.. هەر چەندە هێزم بە بەرخۆ دەدا و دەسکی دەرگاکەم بەم دیوو، و بەودیوا بادەدا دەرگاکە نەدەکرایەوە.

شوفێرەکە لە پشت ڕێبوارەکەی تەنیشتییەوە دەستی درێژ کردو گوتی: – تۆ دەڵێی ڕاست و چەپت لێ گۆڕاوە.. سەیرکە با بەلای کەمەوە فێر ببی. بە پەنجەیەك دەسکەکەی بەرز کردەوەو بای دا، دەرگاکە تەقەیەکی لێوە هات و کرایەوە. بەپەلە خۆم خزاندە ژوورەوە، لە شەرمەزاریدا دەنگم دەرناهات، شوفێرەکە کەوتە خوتەو بۆڵە، لەبەر خۆیەوە دەیگوت: "خوایە لەم دنیایەدا چەند جۆرە خەڵقەندەت هەیە؟ زۆر شوکور خوایە کە ڕزقی ئەم بنیادەمە بێ باشارانە دەدەیت".

یەکێك لە ڕێبوارەکان لە دوای شوفێرەکەوە هەڵیدایە: هەقتە... ئەم گەنجە هێشتا چەپ و ڕاستی خۆی ناناسێت!.

کابرای شوفێر کە دیتی یەکێك لە ڕێبوارەکان پشتگیری دەکات، پتر شولی لێ هەڵکێشاو گوتی: "منی بێ چارە دەبێ دەرسی ڕێبوارەکانیش بدەم... بابە گیان ئەم ئوتومبیلە خارجییانە لە گوڵ ناسکترن.. نابێ زۆرانبازی لەگەڵدا بکرێ. خۆ دەرگای زۆرخانە نییە. هەر چۆنێ بێ بیکەیتەوە... دەبێ زۆر بە هێمنی و لەسەر خۆ بەلای چەپدا بای بدەیت تا دەرگاکە دەکرێتەوە:. من بیرم لەلای وەرگرتنی ژمارەی فایل بوو، گوێم بە قسەی شوفێرو ڕێبوارەکان نەدا، بۆ ئەوەی شتەکە لە کورتی ببڕێتەوە زۆر بە ئارامی و بە ئەدەبەوە گوتم: هەقتانە، بەلام منیش چ خەتایەکم نییە... کارەکەم گیری خواردووەو بیرم لەلای خۆم نییە. نەمتوانی دەرگاکە بکەمەوە..

شوفێرەکە هەر وازی نەهێناو گوتی: "بابە گیان کەسێ کە دەرگای تاکسییەکی بۆ نەکرێتەوە، مانەوەی لە دنیادا بێ سوودە".

زۆری نەما بوو بکەومە وێزەی و بڵێم: "فلانی تۆ وەرە بنیادەمێکی زیندوو بدۆزەوەو ئەوجا ئەرکەکەی بڵێ"، بەلام لەوە ترسام کە لە ناوەندی ڕێگاکە دا دام بگرێ و کارەکەم بەنیوە چڵی بمێنێتەوە.. زمانی خۆم گرت و بێدەنگ بووم. ئەمجا ڕێبوارێکی دی کە سەرو ردێنی سپی بوو بوو دەستی پێکردو گوتی: "هۆی ئەوەیە کە سەرنج نادەن! دڵیشیان بەماڵی خەڵکی ناسووتێ".

پڕ بە دڵ حەزم دەکرد بکێشم بەنێو دەمی ئەم پیرەمێردەداو لاڵی بکەم تا جارێکی دی خۆی لە کاری خەڵکانی دی هەڵنەقورتێنێ، بەلام فایلەکەم لە دەست دەچوو.

شوفێرەکە لە وەلامی ڕێبوارەکەدا گوتی: وەڵڵا باوکە گیان من تەواو هەراسان بووم.. دەبێ ڕۆژی هەزاران جار ڕێبوارەکان فێری کردنەوەو داخستنی دەرگاکە بکەم... بریا دەوڵەت قوتابخانەیەکی بۆ ڕێبوارەکان دەکردەوە.

ڕێبوارەکە وەلامی دایەوە: ڕۆڵە گیان ئەم کارانە پێویستی بەچوونە قوتابخانە و دەورە بینین نییە، بنیادەم دەبێ تۆزێ هۆش و گۆشی بێ.

جا وەرەو کەرە لەو قوڕە دەربێنە، تەماشایەکی ڕێبوارەکانی دیم کرد. خوا خوام بوو یەکێکیان ڕەحمی بتلیسێتەوەو بڵێ: "دە بەسە بابە... ئەوەندە ئەم بێچارەیە سەر کۆنە مەکەن". لێ ورتە لە کەسەوە نەهات. هەر دەتگوت لەوێش نین.

تۆزێکی دی ڕۆییشتین، ڕێبوارێکی بە تەمەن بە شوفێرەکەی گوت: ڕۆڵە من لێرەدا دادەبەزم.
شوفێرەکە وێستا، زۆر بە بەبێ ئەدەبییەوە گوتی: "خێراکە ماتەڵ مەبە".
ئەوجا نۆرەی کابرای بە تەمەنە کە گیرۆدە ببێ. دوای ئەوەی چەند جارێك دەسکی دەرگاکەی بەلای چەپدا بادا، هیلاك بوو،وگوتی: ڕۆڵە گیان دەرگاکە ناکرێتەوە.
شوفێرەکە بە تووڕەییەوە گوتی: "بەلای ڕاستدا بای بدە باوکە گیان..." ڕێبوارەکە گوتی: "تۆ ئێستا بەو برادەرەت گوت بە لای چەپدا بای بدە، کەچی بە من دەڵێی بە لای ڕاستدا....".
– لاحەولە وەلا..کەس قسەی ڕاستودروستی بە گوێدا ناچێت.بابە لە دەرەوە دەبێ بەلای چەپدا بای بدەیولە ژوورەوە بەلای ڕاستدا..
ڕێبواری بە تەمەن کە چەند چرکەیەك لەمەوپێش لەگەڵ شوفێرەکەدا وەکو باوك وکوڕ وابوون، هاواری کرد: "جا خەتای من چییە، تاکسییەکەت فریشقەیە".
چەند ئۆتۆمبیلێ لە دوامانەوە ریز بوون ودەستیان بە هۆڕن لێدان کرد. شوفێرەکە بە تەوسەوە وەڵامی دایەوە: پیرەمێردی خەڵەفاو کادیلاکت دەوێ، ئەمەش لە ئێوە زیادە. دەی خێرا دابەزە، پۆلیس دێت و سزام دەدا.
ڕێگا پەنگا بووەوەو تاکسییەکە زۆر بە زەحمەتو لەسەرخۆ دەچووە پێشێ، لە شوفێرەکەم پرسی: "ئەمە چ وەعزێکە؟ بۆ شەقامەکان گیراون؟ ئەمە وڵات نییە؟"
شوفێرەکە بە تووڕەییەوە مۆڕەی لێکردم وگوتی: چ پەلەتە، نیازی کوێت هەیە؟
گوتم: کاری دایەرەم هەیەو زۆر بە پەلەم، ئەگەر تاکو سەعات پێنج تەواو نەبێ، ئەو پارەیەی کە دەبێ وەری بگرم لە کیسم دەچێت.
شوفێرەکە لە قاقای پێکەنینی داو سەعاتەکەی نیشان دام: ئەوە تۆ لە کوێی برادەر... سەعات شەش و نیوە.
کێشام بەسەری خۆمداو گوتم: "ماڵوێران خۆم، ئەم هەموو تەوس و توانجەم قەبوڵ کرد، ئەم هەموو پاڕانەوەیەم بێ سوود بوو... جا تازە خێرا یان سووك بڕانێن دەرگا بکرێتەوە یان نەکرێتەوە بە من چی. من تەنیا سبەیم بە دەستەوە ماوە کە ژمارەی فایلەکەم وەربگرم. دایەرەکانی دەوڵەتیش هێندە لە یەکدی دوورن کە لە ڕۆژێکدا ناکرێ ژمارە وەربگرمو پارەکەشم وەربگرم.
بەندییەکان کە بێدەنگ بوو بوون لە پڕ کەوتنە جم و جۆڵ، یەکێکیان بە دەنگی بەرز گوتی: دەوەرە تەگبیری بکەن. ئەوانی دیش بە یەك دەنگ وەڵامیان دایەوە: "هێ..ی ...ی وەستا.. چۆنی تەگبیر بکەین.. "
زیندە دەمی وشك بوو بوو، بیرەوەرییە تاڵەکان بەرادەیەك کاریان تێ کرد بوو کە نایتوانی درێژە بە حەکایەتەکەی بدات. ردێن سپی قاوشەکە هاواری کرد: ئا.. ئا.. ها..ی چای چی چەند چایەکی گەرم بێنە..
شاگرد چای چییەکە بە ڕاکردن هات.. لە بەردەرگاکە وێستاو بە دوو دڵییەوە گوتی:– قوربان نیوە شەوە.. شتەکانمان پێچاوەتەوە.. ئەگەر دەفەرموون...

ردێن سپی لە ژێر لێوەوە هەندێ جنێوی داو گوتی: "نە پێویست ناکا برۆ..
شاوری ماموره بستە باڵاکە لە ڕاڕەوەکاندا دەنگی دایەوە وکاتی نووستنی ڕاگەیاند. ردێن سپی قاوشەکە گوتی: کوڕینە بچنە ژێر جیگاکانتانەوە، ئێستا ئەو هەتیوە دێت و قسەیەك دەکات. با پاشماوەی حەکایەتەکە بۆ سبەی شەو بمێنێ.
بەندییەکان بەپەلە چوونە ژێر جیگاکانیانەوە وخۆیان کردە خەوتوو.

(٦)

مەڵێ ئالیهە بڵێ بەڵا.

تەواوی بەندییەکان لە قاوشەکەدا کۆبوو بوونەوە.. زووتر خواردنیان ئامادە کرد بوو، چاوەڕێ بوون سەر ژمێرییان تەواو بێ، ماموران دەرگاکان داخەن وبڕۆن، تا دەست بەجێ سفرەکە رابخەن و شیوەکەیان بخۆن و حەکایەتەکەی زیندە بژنەون.
هەرکە دەرگا ئاسنەکەی زیندان داخرا، سفرەکەیان راخست بە بێدەنگی شیویان خوارد. دەتگوت گشت بەندییەکان لە بیری ئەنجامی سەرگوزشتە وبەسەرهاتەکەی زیندە دان، حەزیان دەکرد تا زووترە ئەوە بزانن کە زیندە میراتەکەی وەرگرت یان نا؟
زیندە لە قاقای پێکەنینی داو گوتی:
– ئێوە چەند خۆش باوەڕن؟ زۆریش پەلەتانە، پێشینیان گوتوویانە ئەگەر سەبرت بێ بەرسیلە بە ترێ دەبێ.
یەکێك لە بەندییە ئەبەدییەکان لەو سەری ژوورەکەوە هاواری کرد:
– زووتر حەکایەتەکەت بکە..
– بە چاوان.. لە کوێ بووین؟ ئا لە نێو تاکسییەکەدا بووم کە زانیم سەعات شەش و نیوە. بەڵام دایەرە سەعات پێنج هەڵدەگیرێ و دەبوایە بەر لە سەعات پێنج بگەمە ئەوێ. هیچ چارەیەك نەبوو، دەبوو چاوەڕوانی سبەینێ بکەم. سبەینێ بەیانی زوو لەماڵ هاتمە دەرێ و بەرەو دایەرە کەوتمە ڕێ تا زووتر ژمارەی فایلەکەم وەربگرم و بیبەم بۆ لای کاشێر. هەر کە گەییمە بەر دایەرە لەم و لەوم پرسی کە لە کوێ ژمارەی فایل دەدەن؟! گوتیان بچۆ هۆڵەکە و لە پرسگا بپرسە... چوومە پرسگا، دوو کیژی نەشمیلە لەوێ دانیشتبوون، یەکێکیان کلاڤە خورییەکی لە مەچەکی ئاڵاند بوو، ئەوی تریشیان دەی کردەوەودەیکرد بە گلۆڵە. چونکە نەیان دەویست ببم بە بەر هەڵستی کارەکەیان، لەبەر پەنجەرەکە دا وێستام وچاوەڕوان بووم لێ ببنەوە ولێم بپرسن: چیت دەوێ؟ بەڵام ئەوان سەرقاڵی کاری خۆیان بوون و هەر ئاوڕیشیان لە من نەدایەوە!
کات دەڕۆیی و پارەکەم لە کیس دەچوو. دڵم وەکو سەماوەر لە کوڵوجوشا بوو. کچەکان سەرگەرمی قسەکردن بوون، یەکێکیان گوتی:
باشە بە بیری تۆ "ئەعزەم" ئەو پاڵتو فەرووەی لە کوێ بوو؟
دووەمیان گوتی: چ بزانم خوشکێ! خۆی دەڵێ بە قیست کڕیومە..
– نە گیانە، باوەڕ ناکەم، وابزانم یوسف بۆی کڕیوە.

سەبرم سوا، بۆ ئەوەی سەرنجیان رابکێشم، کاغەزەکانم لەبەر دەمیانا دانا، کەچی ئاگادار نەبوونەوە.
یەکێکیان دەیگوت: موچەکەی ئەعزەم بەشی ئەو شتانە ناکات.
دووەمیان گوتی: ئێمە هەقمان چییە، لە کوێی بوو، کێ بۆی کڕیوە.
– ئا.. وا.. ئەم قسانە چییە؟ هەموویان وەکو من و تو سادەنین.
– پێستی سروشتی نییە، دەست کردە.
– دەست کرد بێ یان سروشتی، دیارە زۆر گرانە، بۆ من و تۆ ناتوانین لەم پاڵتۆیانە بکڕین؟
کردنەوەی کلاّفە خورییەکە تەواو بوو. یەکێك لە کچەکان گۆڤارێکی بە دەستەوە گرت و کەوتە پەڕە هەڵدانەوە. زاتم دایە بەر خۆم و گوتم:
– ببورە، خا.. خا.. نم.. ئەم ژمارەیە..
دیسان گوێیان بە قسەکەم نەدا، کیژی یەکەم گوتی:
– سێ ساڵە ئەم پاڵتۆیەم لە بەردایە.
دووەم گوتی: من چوار ساڵە. چما ئێمەش ژن نین، حەز ناکەین هەموو ساڵێ پاڵتۆکانمان بگۆڕین؟
ئەم جارەیان بە دەنگی بەرز گوتم: ئەرێ خانم ئەمە بۆ کوێ ببەم...؟
کچی یەکەم چاوێکی بە کاغەزەکانم دا خشاند و گوتی:
– لە ڕاڕەوەکەدا، ژووری چوارەم بە دەستە چەپدا.
چوومە ژووری چوارەم، بە ئەسپایی دەرگاکەم کردەوە، چوومە ژوورەوە، پیاوێك سەری خوار کرد بووەوە وفایلەکانی ڕێك دەخست، هەر بەو دەقەوە هاواری کرد: سەگباب ئەوە لە کوێ بوویت؟
لە بەردەرگاکەدا وێستام. کابرا سەری بلند کرد ومنی بینی، هەوەڵ جار بزەیەکی فێنکی بە ڕوومدا داو ئەوجا بە روو گڕی پرسی: بۆ بەبێ مۆڵەت دێیە ژوورەوە؟ ئێرە دایەرەیە.. پێویستە لە دەرگا بدەیت و مۆڵەت وەربگری.
بە شەرمەوە وەڵامم دایەوە: کاری بە پەلەم هەیە. فەڕاشەکە لەبەر دەرگا نەبوو.
بە توڕەییەوە نەڕاندی بە سەرما: ئەی ئێمە لێرە پیاز پاك دەکەین. نابینی سەد فایلم لەبەر دەستدایە. بێنە بزانم چیت دەوێ؟
کاغەزەکانم لەسەر مێزەکەی دانا، هێشتا ورتەم نەکرد بوو، گوتی:
– ئەها.. بچۆ بۆ لای کاك برایم.
– کاك برایم کێیە؟
– چۆن نای ناسیت؟ کاك برایم لەم دایەرەیەدا لە گای قەش دیارترە. ئافرەتێك کە لە تەنیشت میزەکەی ئەو دانیشبوو، گوتی: لە ڕارەوەکەدا بپرسە نیشانت دەدەن.
هاتمە دەرێ لە ڕاڕەوەکەدا چەند کەسێك کە لە دەرگاوان دەچوون لەسەر کورسی دانیشت بوون.
بە بۆنەی میراتییەوە لەم ماوەیەدا هێندە هاتووچۆی دایەرەکانم کرد بوو، ئاشنای سیمای

دەرگاوانـەکان بـوو بـووم. پیاوێـك لـە بـەردەرگای یـەکێك لـە ژوورەکـان دانیشـتبوو، خـەریکی تەزبیحا–ت بوو.. ترق.. ترق.. چوومە لای و پرسیم:

– ئەرێ فەرمان بەرتان هەیە بە نێوی کاك برایم؟

یارۆ بە جۆرێ بە ڕووما هاتەوە، هەر ژێوان بوومەوە.. دەتگوت سەر زەنشتی دایەرەکەم کردووە. برادەران ئێوە نازانن، هەندێ لەم دەرگاوانانە چ پلەو پایەکیان هەیە! لە سەرۆك دایەرەیەك پتر دەستیان دەڕوات.. پڕ بەدڵ حەزم دەکرد ناسنامەم هەبوایە و ببوایەم بە دەرگاوان لە یەکێك لە دایەرەکاندا.. لەم وڵاتەی ئێمەدا هیچ کارێك لە دەرگاوانی چاکتر نییە. کە پیاو دەرگاوانی سەرۆك دایەرەیەك یان بەرێوەبەرێکی گشتی یان وەزیرێك بێ ئیدی نانی دەکەوێتە رۆنەوە.

هەندێکیان ئەوەندە دژوارن پیاو حەز دەکات ئیزراعیل ببینێ بەڵام ئەوان نەبینێ. خۆش بەختانە ئەو دەرگاوانەی من پرسیارم لێکرد لە چاکەکان بوو. ماوەیەك پشت گوێی خوراند، تاوێك چاوی هەڵگۆفت، دوو سێ جار باوێشکی داو ئەمجا وەڵامی دایەوە:

– کام کاك برایمت دەوێ؟

– بۆ چەند کاك برایمتان هەیە؟

– زۆر.. زیاد لە نیوەی فەرمانبەرانی ئەم دایەرەیە برایمیان ناوە.

ئەوجا دەستی بە ژماردنیان کرد:

– سەرۆکی دایەرەکە نێوی برایمە. پێی دەڵێن برایم مەمەدی، برایمێکی دیمان هەیە مێردی زولێخا خانە. برایمێکی دی قەمورە، یەکێکی دی شێتە.

گوتم: وەڵڵا نازانم کارەکەی من لەلای کامیانە!

– بڵێ بزانم کارەکەت چییە، تا پێت بڵێم بۆ کوێ بچیت.

– لە راستیدا کاری میراتم هەیە. خوا مردووی هەموو لایەك ببەخشێت.. بابم عومری درێژی بۆ تۆ جێ هێشتووە، هەموو ئیشەکەم تەواو بووە تەنیا ژمارەیەکی کەمە کە بیبەم و پارەکەم وەربگرم.

دەرگاوانەکە هەستایە سەر پێ. دەستی خستە سەر شانم و گوتی: ها.. ها.. ها.. ئێستا حاڵی بووم.. خۆ لە هەوەڵەوە ئەمەت گوتبا.. دەبێ بچیت بۆ لای برایم درۆزن.

– برادەر ئەوە پێم رادەبوێری؟

– رابواردنی چی؟.

لە سیمایا دیار بوو کە بابەتی رابواردن نییە، پرسیم:

– ووتت برایم درۆزن؟

– بەڵێ.. تۆ نەشارەزایت.. لە ڕاڕەوەکەدا، دوا دەرگا بە دەستی راستدا.

– خوا دەست بە باڵتەوە بگرێ برادەر خوا حافیز...

بەرەو ئەو ژوورەی کە نیشانی دام چووم. لە دەرگام دا و چوومە ژوورەوە. کابرایەکی لاوازی رەقەڵە بە حاڵ لە پشت دەفتەرو فایلەکانەوە دەبینرا. سڵاوم کرد و پرسیم:

– ببورن، ئێوە کاك برایمن؟

- چیت دەوێ؟
- ژمارەیەکی میراتیم دەوێ.
- کاك برایم چووە بۆ لای ئالیهە خان..
پرسیم: ئالیهە خان لە کوێیە؟
کوت و پڕ توڕە بوو، و هاواری کرد
- من چوزانم لە کوێیە؟!
- ببورە، مەبەستم ئەوەیە لە کوێ کار دەکات؟
- سکرتێری جەنابی سەرۆکە.
- ژوورەکەی جەنابی سەرۆك کامەیە؟
دەمی داچەقاند، هەر بەو دەقەوە، بە پەنجە ئیشارەتی کرد و گوتی:
- لێرەیە، کوڕی باش ئەمە پرسی ناوێ، بچۆ نهومی دووەم نیشانت دەدەن.
بەپەلە هاتمە دەرێ.. کات بەخێرایی دەڕۆیی، من بەپەلە دەڕۆیشتم، یەکێك لە بەرانبەرمەوە بەپەلە دەهات و هێندە بە توندی شانی بەرم کەوت، کاغەزەکانم پەرت و بڵاوبوونەوە و خۆشم گرمۆڵە بووم، ئەوەی کە شانی لێدا بووم گوتی: "هێواش.. مامە.. خۆ ئاگرت پێ نییە؟..
بە هەزار حاڵ هەستامەوە.. کاغەزەکانم کۆکردەوە، بۆ ئەوەی لەگەڵ یارودا یەخانگیر نەبم و کارەکەم لە دەست نەچێ گوتم:
- ببورە.. دوای لێ بوردن دەکەم.
بەڵام ئەو لە عوزر خواییەکەی من شێت گیرتر بوو، و هاواری کرد:
- پێویست ناکات تەوازۆبخوازی. وەکو بنیادەم برۆ بە ڕێوە.
بەخۆم گوت، "بەلا دەبارێ." بۆ ئەوەی خۆم لە شەڕی لادەم بە نەرمییەوە گوتم:
- کاکە خەیاڵم بڵاوە.. ماندووم.. بە دەستی خۆم نەبوو. لە بەیانییەوە تا ئێستا من لەم ڕاڕەوانە دا دێم ودەچم.
خوا کاری راست بێنێ. ئەویش کۆتایی پێ هێناو گوتی:
- وەڵلا منیش پەلەمە.. هێندە سەر کەوتووم و دابەزیووم شێت بووم. جگەرەیەکی داگیرساند. یەکێکیشی بە من دا وگوتی:
- من بە دوای ئالیهە خاندا دەگەڕێم...
بە خۆشییەوە گوتم: منیش بە دوای ئەودا دەگەڕێم. تۆ چ کارت پێیەتی؟
- ئەی تو؟
- من ژمارەی فایلم گەرەکە.
- بۆ چما ئەو دەفتەرداره؟
- نەخێر کارم بە کاك برایمە.. کا برایمە چووەتە لای ئەو..
- منیش کارم بە کاك رەمزی هەیە، دەڵێن چووەتە ژوورەکەی ئەو. لە پارەوە تاکو ئێستا بەدوی یەك فایل دا وێڵم و هێشتا هیچم بە هیچ نەکردووە.

لە یەكدی جودا بووینەوە.. كە گەییە نیوەی قاڵدرمەكە لە دواوە بانگی كردم: "ئەگەر ئالیهە خانت دۆزییەوە، منیش ئاگادار بكەوە.

لە پلەكانی سەرەوە دەنگی ئافرەتێك هاتە گوێ.

– منیش بەداوی ئالیهە خاندا دەگەڕێم. گەر دۆزیتەوە منیش ئاگادار بكەوە.

پیرەمێردێكیش لە ڕاڕەوەكەوە هاواری كرد: "منیش كارم بەو هەیە." كە گەییمە نهۆمی دووەم، دیار بوو كە كۆمەڵێك بە دوای ئالیهەخان دا دەگەڕێن. بە پرسیار ئالیهە خانم دۆزییەوە. لە دەرگام داو چومە ژوورەوە... سێ ئافرەت لە پشتی مێزەوە دانیشتبوون، پرسیم:

– ببورن، ئالیهە خان كامتانن؟

ورتە لە كەسیانەوە نەهات.. پرسیم: "كاك برایم لێرە نییە؟"

یەكێكیان بە نازەوە سەری بەرز كردەوە، زەردەخەنەیەكی كرد وپرسی:

– چیت دەوێ؟

– ژمارەی فایلم دەوێ..

ئەو كچەی وەڵامی دامەوە سەری بە ژوورەكەی تەكیا كێشاو گازی كرد:

ئالیهە كاریان بە تۆ هەیە.. كاك برایم بۆ كوێ چوو؟

دەنگێكی تەوس ئامێز لە ژوورەكەی تەنیشتەوە بەرز بووەوە:

– چوو بۆ حیسابات...

لە ئافرەتەكانم پرسی: "حیسابات لە كۆییە؟"

– لە نهۆمی چوارەمە...

لەوێ هاتمە دەرێ و چووم بۆ نهۆمی چوارەم... بەر دەرگای حیسابات ئەوەندە قەرەباڵغ بوو سەگ خاوەنی خۆی نەناسییەوە.. لەهەر لایەكەوە جۆرە دەنگێك دەهات. یەكێك هاواری دەكرد: خەزنە لە كوێیە؟

دووەم: سەرۆك بۆ كوێ چووە؟

سێیەم: بۆ مەردم سەرگەدان دەكرێت؟

چوارەم: یەك هەفتەیە بە خۆڕایی دەسوڕێمەوە.

چای چییەكە، كە چەند پیاڵەیەكی خستبووە نێو سینی یەك و هاواری دەكرد:

– هۆپ.. نەسوتێن.. تەڕنەبن..

پیرێژنێك كە دەستی منداڵێكی گرتبوو، پرسی: ببورن، ئاودەست لە كوێیە؟ ئەم منداڵە تەنگاوە...

یەكێكم دۆزییەوە كە لە دەرگاوان دەچوو.. چوومە لایەوەو پرسیم:

– كاك برایمت نەدیوە؟

بێ ئەوەی وەڵامی من بداتەوە، دەرگاكەی كردەوە و چووە ژوورەوە..

من لەبەر دەرگاكە مامەوە.. دوو پیاوی پیر لە تەنیشت منەوە بە دەنگی بەرز قسەیان دەكرد و پێدەكەنین:" ماشەڵلا سەیركە چ هەوایەكە.. دەشڵێن لە دایەرەكاندا كار نییە؟ فەرمانبەرەكان لە

بەیانییەوە تا عەسر بێکارن! بێگومان ئەم حەشامەتە بە خۆرایی بۆ ئێرە نەهاتوون.. هەڵبەتە کاریان هەیە؟

مەعلوم نەبوو بە راستیان بوو یان گاڵتەیان دەکرد، لە پاڵە پەستۆی خەڵکەکەو لە بۆنی ئارەقەی گیانی مەردم دا دڵم تێك هەڵدەهات. بریارم دا بە هەر نرخێ بووە رێیەك لە نێو حەشاماتەکەوە بکەمەوە وبچمە دەرەوە.

لەو کاتەدا کە هەوڵم دەدا رێیەك پەیدا بکەم و بێمە دەرێ، ژنێکی قەڵەو خۆی بە سەرما دا و گوتی:" کاکە تۆزێ ئاوم بدەرێ.. خەریکە دەمرم...

هاتمە کەنارەوە گوتم:" ئاوی چی؟ .. هەوانییە چ جای ئاو". ژنە قەڵەوەکە دەستی لە گەردنم توند کرد: ئەوەندە بە دوای سەرۆکی حیساباتا گەرام ئاوی پێم داهات، خەریکە دەمرم.

بە تۆبزی دەستی ئەو ژنە قەڵەوەم لە گەردنی خۆ هەڵگرت. لە پاڵ دیوارەکەدا دامناو گوتم:" خانم گیان.. من لە تۆ بەد بەخت ترم.."

ژنە قەڵەوەکە بە پەرێشانییەوە دەیویست خۆی بخاتە باوەشم، کەلێنێکم دۆزییەوە و بۆی دەرچووم، دوای ماندوو بوون و گەرانێکی زۆر ژووری حیاساباتم دۆزییەوە و بەبێ مۆڵەت وەرگرتن چوومە ژوورەوە.. ئافرەتێك میکیاجەکەی دەموچاوی تازە دەکردەوە.. پیاوێکیش لە پشت رۆژنامەیەکەوە پەنهان بوو بوو و سەرگەرمی مۆتالا بوو. چونکە ئافرەتەکە خەریکی ئارایشت کردن بوو، بریارم دا لە کاکی رۆژنامە خوێن بپرسم.. چوومە لایەوەو گوتم: "ببورە، ئێرە حیساباتە؟!"

رۆژنامەکەی هێنایە خوارەوە، سمێڵ بابر وعەینەك لە چاو کە بە ئاشکرا لە تورەیی دا دەلەرزی. لێوەکانی لە ژێر سمێڵییەوە بزواند وقیژاندی:

- مەگەر کوێری کابرا، تابلۆی بەر دەرگاکەت نەدیت؟

- دیتم قوربان، ئالیهە خان بۆ ئێرەی ناردم. کارم بە کاك برایمە.

- کاك برایم چوو بۆ هۆڵی کۆنفرانس... برۆ بۆ ئەوێ.

پرسیم: هۆڵی کۆنفرانس لە کوێیە؟

- چوزانم کابرا.. برۆ لە پرسگا بپرسە...

هاتمە دەرێ، دوای ئەم هەموو شەرە شەقە، تازە دەبێ بچم لە پرسگا بپرسم واتە هەمان شوێن کە لە هەوەڵەوە دەستم پێ کرد بوو. لە راڕەوەکەدا تووشی پیرەمێردێك بووم، داوای کۆمەکم لێ کرد. پێکەنی وگوتی: "هێشتا لە هەولی رێگا دایت. من سەرم لە نێو ئەم دایەرەیەدا سپی کرد و بە هیچ شوێنێ نەگەییم، چاکتر وایە بچیتەلای بەڕێوەبەری گشتی دایەرەو شکایەتی خۆتی بۆ بکەیت، بەڵکو کارێکت بۆ بکا ئەگینا...

یەکراست چوومە بەر دەرگای ژووری بەڕێوە بەری گشتی، ویستم بچمە ژوورەوە، یەکێك لە دواوە چاکەتەکەی گرتم، تورِی دامە ئەو لاوە وگوتی:

- بۆ کوێ...؟ سەرت داخستووە و دەتەوێ بچیتە ژوورەوە؟!

- دەمەوێ بچمە لای بەڕێوە بەری گشتی...

یارۆ رادیۆیەکی بچووکی بە دەستەوە گرتبوو، هەر بەو دەقەوە کە گوێی لەمن دەگرت، گوتی:

– بەم ئاسانییە.. ئەی ئێمە لێرەدا چ کارەین؟

زانیم دەرگاوانی بەڕێوە بەری گشتییە.. هەڵم دایێ و گوتم:

– ببورە ئاگام لێ نەبوو.. مۆڵەتم بدە بچمە خزمەت جەنابی بەڕێوەبەری گشتی...

دەرگاوانەکە هەموو هەستو نەستی لەلای رادیۆکە بوو، گوێی لە تەراتێنی فوتبۆڵ دەگرت. هاواری کرد: "یاڵلا گۆڵ بکە بێ ناموس.. تف... "ئەوجا رووی کردە من وگوتی: نەخێر مۆڵەتت نادەم...

– بۆ چی؟..

– جەنابی بەڕێوەبەری گشتی لێرە نییە...

– دەتوانم چاوەڕوانی بکەم؟

– نەء، تا ئاخری دەوام تەشریف نایەنێ... سبەی وەرەوە لێرە دەبێ.. کەوتمە پاڕانەوە: براگیان، بە قوربانت بم کارەکەم پەلەیە.. وەختەکەم لە کیس دەچێ و بەد بەخت دەبم. یارمەتیم بدە بەڵکو ئەورۆ دەگەمە خزمەتی. دەتوانم لە کوێ ببینم؟!

وەك بڵێی دڵێ پێ سووتام، گوتی: "چووەتە ستودێوی وەرزش کە سەیری تەراتێنی فوتبۆڵ بکات بچۆ لەوێ بیدوزەوە."

لە دایەرە هاتمە دەرێ، بەهەر زەحمەتێ بوو خۆم گەیاندە ستودێو. هێندە قەرەباڵغ بوو دەرزیت هەڵدابا بە عەردی نەدەکەوت.

– چۆن لەم قەرەباڵغییەدا جەنابی بەڕێوەبەری گشتی وەدۆزم؟

ئیدی خۆم بە نێو حەشاماتەکەدا کرد، پێی ئەم و ئەوم دەشێلا، جنێویان دەدامێ، دەڵەکیان دەدام، خۆم گەیاندە کەنار مێزەی هەواڵ نیرەکان.. دڵنیا بووم کە ئەوان جەنابی بەڕێوەبەری گشتی دەناسن. گەنجێك سەرگەرمی نووسین بوو، لێی چوومە پێشەوە و پرسیم: "ئەرێ جەنابی بەڕێوەبەری گشتی لە کوێیە؟"

بە دەست ئیشارەتی بۆ ژوورێکی سەرەوەی خۆی کرد، یەکراست بە پلەکاندا بەسەر کەوتم، پاسەوانێك لەبەر دەرگا وێستا بوو، پرسی: "ها، بۆ کوێ؟"

– کارم بە جەنابی بەڕێوەبەری گشتی هەیە..

هێندەیان دەڵەکە دابووم، چاکەتەکەم تیکە تیکە بوو بوو، ئەگەر پشتێنم نەبایە پانتوڵەکەم دەکەوت.

پاسەوانەکە قەدەرێ لە قەد و باڵام وورد بووەوە، گوتی:

– کاری چیت هەیە؟

ئەگەر بمگوتبا ژمارەی فایلم دەوێ، موحەقەق لەو بانەوە دەی خستمە خوارەوە، خۆم گێڤ کردەوە وگوتم: "مەسەلەیەکی گرنگە... نهێنییە و دەبێ بە خۆی بڵێم..."

پاسەوانەکە باوەڕی کرد، دەرگاکەی کردەوە و چووە ژوورەوە... تا مۆڵەت وەربگرێ، منیش لە دووی ئەوەوە خۆم بە ژووریّ دا کرد. زەلامێك لە پشت مێزەکەوە دانیشتبوو. تەلەفۆنی دەکرد. پاسەوانەکە تەمەنایەکی عەسکەریانەی کرد وگوتی: "قسەیەکی نهێنی هەیە..."

من پشتینەکەم بە دەستم گرت و سلاّوم کرد. بەڕێوەبەری گشتی پرسی:

– چییە؟

حەکایەتی فایلەکەم لە نوکەوە بۆ گێڕایەوە و گوتم قوربان دوو دانە ساڵە من بەدوای ئەم فایلە دا غاردەدەم. بەرێوەبەری گشتی کە لە توڕەیی دا دین بوو بوو، ئەمری بە پاسەوانەکە کرد:" بیکە دەرەوە" پاسەوانەکە قۆڵی گرتم، دەیویست لە ژوورەکە، وەدەرمنیّ. بەلاّم من ئامادە نەبووم هەروا بە ئاسانی ئەم هەلە لە کیس خۆ بدەم.. دەستم بە هاوار وفریاد کرد:

– ئەمە چ وەزعێکە؟ ئەمە چ وولاّتێکە؟ منی بێچارە دوو دانە ساڵە سەر گەردانی نێو دایەرەکانم. ئێوەش سەیری تەراتێنی فوتبۆڵ دەکەن.. من هاوارم دەکرد. سەرۆك جوێنی دەدا. پاسەوانەکەش مرخێش مرخێش دەیویست بمکاتە دەرەوە. کەسمان هۆشمان لای ئەوە نەبوو کە میکرۆفۆنەکە وازە ودەنگمان لە بڵند گۆ گەورەکانەوە دەچێتە نێو هۆڵەکەو تەماشا ڤانان گوێیان لیّ دەبیّ.

لە لەحزەیەکدا، کۆنترۆڵ و زەبت و رەبتی هۆڵەکە خرۆشا. حەشاما تەکە وەکو شارە میرۆلە هرپیان کردە ژوورەکەی بەرێوەبەرەوە. تەراتێنەکە بە نیوە چڵی مایەوە. خەڵکەکە مێز و کورسییان شکاند. بوو بە شاور لێدان. بوو بەو رۆژەی قەرە وەیسی تێدا کوژرا. بوو بە فەرتەنەیەك هەر مەپرسە.

بەندییەکانیش تێکڕا گوتیان:" هەر مەپرسە.."

زیندە لە سەری رۆیی:– چەند پۆلیسێك هاتنە ژوورەوە کە بۆ شێت خانەم بەرن. زۆرم پیّ داگرت لیّ بیّ سوود بوو. پاسەوانەکان شل کوتی عەمریان کردم. بەنیوە مردوێتی بۆ شێت خانەیان بردم.

شێت خانەی چی! لەویّ قوڕەکە هێندەی تر خەست بووەوە. بۆ ئەوەی رزگاربم، بەسەرهاتی خۆم و مردنەکەمم بۆ دکتۆرەکان گێڕایەوە. ئەوانیش بە گومانی ئەوەی کە بە راستی دینم، عەمریان دا کە بمخەنە ژوورێکی تەنیاوە.

بەڵیّ گەلی براینە ئەمە نموونەیەکی راستەقینەی یاسا و دادی وولاّتی ئێمەیە. هەر کەسێك قسەی راست و ماقوڵ بکات شێتە و دەبیّ ببریّ بۆ شێت خانە..

منی بێچارە کە دەمویست بچمە قوتابخانە دەیانگوت مردوویت. کە کاتی سەربازیم هات گوتیان زیندوویت. بۆ دانەوەی قەرزەکانی بابم زیندوو بووم، بۆ وەرگرتنی بەشە میراتی یەکەم مردمەوە. کە داوای ناسنامە دەکەم دەڵێن تۆ مردگی. کە دەمەویّ مافی خۆ وەربگرم دەمخەنە شێت خانەوە..

ماموره بستە بالاّکە فوی بە شاورەکەی دا کرد. کاتی نووستنی راگەیاند.. بەندییەکان خزانە ژێر جێگاکانیانەوە و پاشماوەی حەکایەتەکە بۆ سبەی شەویّ مایەوە.

(٧)

بۆ هەندێ کەسان دین دەبن؟

شەوانە کە دنیا تاری دەبوو، مامورەکان بە زەحمەت بەندییەکانیان دەکردە ژوورەوە. بە تایبەتی ئەو ڕۆژانەی هەوا خۆش ودنیا هەتاو بوایە، بەندییەکان هەوڵیان دەدا پتر لە نێو حەساری زیندانەکەدا وەمێنن. کەچی بەندییانی قاوشی یەك هەرکە گوێیان لە یەکەم شاور دەبوو، بە غادان بەر و ژوورەکەی خۆیان دەچوون. بەپەلە شیویان ئامادە دەکرد. جێگایان ڕادەخستو ئامادە دەبوون کە پاشماوەی حەکایەتەکەی زیندە بژنەون!

بەندییەکان دەیانویست بزانن کە زیندە کو لە شێت خانە هاتە دەرێ و کەوتە زیندانەوە...؟

کە سفرەکەیان کۆکردەوە، یەکێك لە بەندییەکان جگەرەیەکی داگیرساند و دایە زیندە وگوتی: "زووتر دەست بە حەکایەتەکە بکە."

زیندە گوتی: بە چاوان هەر ئێستا...

تەواوی بەندییەکان کڕ بوون. زیندە مژێکی لە جگەرەکەی داو گوتی:

– لە شێت خانەدا هەر کەس داد وبیدادی کردبا و بیویستبا هەقی خۆی وەربگرێ و بیسەلمێنێ کە ئاقلە ڕەنج بێ وەر دەبوو، بۆ بێدەنگ کردنی بەڵایەکی وایان بەسەردا دەهێنا هەر بە ڕاستی ڕاستی شێت دەبوو. بەم چەشنە، منیش جڵەوی خۆم پێ ناگیرا وهەمیشە جنێوم دەدا وهات و هاوارم دەکرد.

ردێن سپی زیندانەکە چایەکی بۆ زیندە داناو گوتی:

– چاکت دەکرد، بە لای کەمەوە دڵت فێنك دەبووەوە.

زیندە لە قاقای پێکەنینی دا:– هەردڵ، گیانیشم فێنك دەبووەوە. ئەو ئاوە ساردەی بە منیاندا دەکرد، بکرایتە دەریاوە دەی بەست!...

یەکێك لە بەندیەکان پرسی: چما سەهۆڵاویان بە سەرتدا دەڕشت؟

– بۆی ناوێ. کە من داد و بیدادم دەکرد، پزیشکەکانیش دەیان ویست فێنك ببمەوە و حەرارەتم کەم ببێتەوە... ئیدی بە فراویان پێدا دەڕشتم.

یەکێك لە بەندییەکان کە لە ژوورەکەدا پاڵ کەوتبوو، هاواری کرد:

– بابە وازی لێ بێنن بزانین چی دەڵێ.

زیندە لە سەری ڕۆیی: لە لایەکەوە بە فراویان بە سەرما دەکرد و لە لایەکی دییەوە بە شەق بەر دەبوونە وێزەم. منیش پەیتا پەیتا جنێوم دەدا و باب ودایکیانم نە دەبوارد... ڕۆژێ سەراپایان لە ئاو هەڵکێشام، جڵێکی سپیان لە بەرکردم و بردیانم بۆ لای پزیشکی شێت خانە. کە چاوم بە پزیشکەکە کەوت دڵم خۆش بوو. و لە دڵی خۆمدا گوتم" "بێگومان ئەمەیان قسەی ماقوڵ وەردەگرێ."

سڵاوم لە حازری کرد و گوتم: "جەنابی دکتۆر وەڵلا.. بە خوا من شێت نیم."

پزیشکەکە بەدەم زەردەخەنەوە گوتی:جا کێ گوتوویە تۆ شێتی؟

ئافرەتێکی شۆخ و شەنگ و سپی پۆش کە لە تەك پزیشکەکەوە وێستا بوو، بە لە بزێکی شیرین گوتی:

– جا کام شێتی ئەم دنیایە خۆی بە شێت دەزانیٚ؟

پزیشکەکە مۆڕەیەکی لە پەرستارەکە کرد و بەروو گرژییەوە گوتی:

– تۆ دەخلٚت نەبیٚ.. شرینقەی تایبەتی حازرە؟

– بەلٚیٚ حازرە..

پەرستارەکە دەرزییەکەی هێنا. ڕۆژی ڕەش بە چاو نەبینن. دەرزییەکە گەلێك لەو دلیوانەی کە دایکم کۆنە لیفەکانی پیٚ دەدروەوە ترسناکتر وئەستورتر بوو.

لەپڕ تێکڕای بەندییەکان گوتیان: دەوەرە، ئەم بارە ڕاست بکەوە.. ئەوجا بە دەنگی بەرز پێکەنین و زیندە درێژەی بە قسەکەی دا:

– کە چاوم بە دەرزییەکە کەوت یا فاین خەریك بوو لە ترساندا لە هۆش خۆ بچم. هاوارم کرد: جەنابی دکتۆر بە قەبری بابم من شێت نیم.. پێم دەلێن تۆ مردوویت. ئاخر مرۆڤی مردوو شێت نابیٚ!.. کە ئەم ناماقولییەم کرد، ئیدی کاکی دکتۆر هاتە سەر ئەو باوەڕەی کە نەك هەر شێتم، بەلٚکو شێتێکی پەتریم. ڕووی کردە پەرستارەکە و گوتی:

– دەرزییەکە دانیٚ.. بچۆ بلٚیٚ با دووسیٚ مامور بێن. کەمەر بەندەکانیش بێنن...

ویستم هەلٚیٚم.. بە قەلٚەمبازێك خۆم گەیاندە بەر دەرگاکە، پەرستارەکە قیژەیەکی ئەوتۆی کرد خەریك بوو پەردەی گوێم بدڕیٚ..

دەرگاکە کرایەوە دوو مامور بە غاردان هاتنە ژوورەوە. قۆلٚیان توند گرتم. هەولٚم دەدا قۆلٚم لە دەستیان دەربێنم و هەلٚیٚم کەچی کارەکە گەندتر بوو. پەرستارەکە بورایەوە.

پزیشکەکە بە خۆی دەرزییەکی گەورەتری دەرهێنا. دەرزییەکە هێندە گەورە بوو بۆ ئەوە دەشیا کەمنی بە دیوارەکەوە پیٚ دابکوتن.

شایەتمانێکم هێنا و خۆم ڕاپسکاند، بەلاٚم بیٚ سوود بوو. مامورەکان وەکو مەڕی قوربانی بە عەردیاندا دام. پزیشکەکە پانتۆلٚەکەی هێنامە خوارەوە و دەرزییەکەی برد. ئیٚدی ئاگام لە هیچ نەما، هاوارێکم کرد و بورامەوە.

دوای چەند ڕۆژێك کە بەهۆش هاتمەوە، پەرستارەکە بۆی گێڕامەوە کە لەو ماوەیەدا هەر بانگی ئەقدەسم کردووە... سەیرم کرد فایدەی نییەو کەس نایەویٚ گویٚ لە قسەم بگریٚ. ملم دایە خەت و بڕیارم دا کە بەکردەوە بۆ دکتۆرەکانی بسەلمێنم کە شێت نیم.

دوای ماوەیەك دەست و پێیان کردمەوە. کاری گسك دان و پاك کردنەوەی ژوورەکان کەوتە ئەستۆی من. هێندە بە دلٚو گیان کارەکانم ئەنجام دەدا شێت خانەکە بوو بوو بە گولٚ. پزیشکەکانیش دۆستانە دەیان دوواندم. چونکە دەیان بینی کە ئەگەر من کار نەکەم وەزع خراپ دەبیٚ، و هەموو ڕۆژیٚ چیرۆکم بۆ دەگێڕانەوە و سەرگەرمم دەکردن... پزیشکەکان پارەیان دەدامیٚ و دەستیان دەگرتم.

رۆژێ بە سەرۆکی شێت خانەکەم گوت: "جەنابی دکتۆر بە لای کەمەوە لە لای خۆتان دام بمەزرێنن و مۆچەیەکم بۆ ببڕنەوە...

سەرۆکی شێت خانەکە گوتی: ئەگەر ناسنامەت هەبێ، ئەم کارەت بۆ دەکەم.

گوتم: جەنابی دکتۆر من ناتوانم تا ئاخری تەمەنم بە خۆڕایی کار بۆ ئێوە بکەم، کەواتە بە لای کەمەوە ڕێم بدەن با بڕۆم.

سەرۆك گوتی: جا کێ ڕێی لێ گرتوویت فەرموو بڕۆ...

وا مزانی بەراستییەتی، هەر هەستام و کەوتمە ڕێ. سەرۆك گوتی:

– بۆ کوێ؟

گوتم: تۆ گوتت بڕۆ.. منیش دەمەوێ بڕۆم.

پزیشکەکە گوتی: من وام نەگوت.. ئەگەر ناسنامەت هەیە دەبێ.. ئەگینا پێویستە فیرار بکەی... کە فیرایشت کرد ئێمە لە تۆماری شێت خانەکەدا دەنووسین شێتێکی بەرباد فیرای کردووە.. ئەو ساکە پێویست بە ناسنامەش ناکات.. هەرکە هەلت بۆ هەڵکەوت یەك دەنك مەوەستە. بەڵام بە کەس نەڵێی کە من فێرم کردوویت..

– نەخێر جەنابی دکتۆر، خۆ من شێت نیم تا بە خەڵکی بڵێم...

کە لە ژوورەکەی دکتۆر هاتمە دەرێ، لە دواوە گازی کردم: هەر کە لێرە دەرچوویت، هەوڵ بدە هەر چۆنێ بووە تەگبیری ناسنامەیەك بکەیت..

گوتم: جەنابی دکتۆر نام دەنێ، چی بکەم؟

گوتی: بچۆ دادگا و عەرز وحاڵێ بدە. دادگاش دوای لێکۆڵینەوە ناسنامەت دەداتێ..

تا ماوم خۆشەویستی ئەم پزیشکە فەرامۆش ناکەم. بیرم دێت رۆژێ کە لەگەڵ برادەرەکانیدا گاڵتەی دەکرد، قاوەم بۆ بردن. پزیشکەکان باسی مرۆڤی ئاسایی و چۆن هەندێ کەس شێت دەبن، دەکەن. تاکو ئێستاش قسەکانیان لە گوێم دا دەزرنگێتەوە.. سەرۆکی شێت خانەکە دەیگوت:

– مرۆڤی ئاسایی وەکو مەنجەڵێك وان کە لەسەر ئاگر دانرا بێ، کە ئاوی مەنجەڵەکە دێتە کوڵ و جۆش لە قەراخەکەیەوە دەڕژێ، تەنانەت مەنجەڵی هەڵم پەست لە سەرەوە کونی بۆ کراوە تا بەشێ لە هەڵمەکەی لێوە دەربچێ و نەتەقێ.. ئادەمیزادیش وان. پێویستیان بەوەیە هەندێ جاران خەم و دەردی دڵیان هەڵڕێژن. ئەگەر ئەم دەرگایە نەبێ دڵیان دەتەقێ و بۆیە کاری نا ئاسایی دەکەن و بە قسەی ئێمە رەفتاری وا دەکەن کە دوورە لە رەفتاری مرۆڤی ژیرو ئاقڵەوە.. و نابێ کەس عەیب لەم کەسانە بگرێ..

هەر ئەو شەوە رام کرد. بەو تۆزە پارەیەی کە پزیشکەکان پێیان دابووم خۆم گەیاندە شار. سبەی بەیانی زوو چوومە نك یەکێك لە عەرزوحاڵ نووسەکانی بەر پۆستە خانە، حاڵی خۆم بۆ باس کرد و داوام لێ کرد عەرز وحاڵێکم بۆ دادگا بۆ بنووسێت. کابرای عەرز وحاڵ نووس، عەرز و حاڵێکی ئاگرینی وای بۆ نووسیم قورئان بە حەقت هەر کەس بیخوێنایەتەوە فرمێسك دەزاییە چاوی. هەر کەسێ عەرز وحاڵەکەمی بە دەستەوە گرتبا دەسووتا.

عـەرز و حاڵەکـەم دا بـە دادگـا. ژمارەیـەکیان دامـیٚ و گوتیـان جوابـت لیٚ دەگێڕینـەوە. ئیـدی چاوەڕوانی کۆ بوونەوە بووم. بۆ کار دۆزینەوە کەوتمە نێو کوچە و بازاڕەکان. بەڵام کوا کار؟.. ناسنامە دارو خوێنـەوارە حێلـەکان بـیٚ کـار بـوون.. ئیـدی کـیٚ کـار بـە بابایـەکی مـردوو دەدات.. دەسـت مایەکەشـم لـە تـەواو بوونـا بـوو... حـەیران و سـەرگەردان رۆژم بـە شـەو دەسـپارد و نەمدەزانی لەم گەورە شارەدا چی بکەم.

بابم بە رەحمەت بیٚ لەگەڵ مردووی حازری دا، دۆستێکی گیانی بە گیانی هەبوو. چوومە کنی و باسی ژیان و گوزەرانی خۆم بۆ کرد. دۆستەکەی بابم هەندیٚ پارەی بە قەرز دامیٚ و بریار بوو هەر وەختیٚ بەشە میراتییەکەم وەرگرت قەرزەکەی بدەمەوە.

خوا حافیزیم لە دۆستەکەی بابم کرد و بەرەو ئەو چاخانەیەی کە شەوان لێی دەنووستم، کەوتمە ڕیٚ. وێستگاکە زۆر قەرەباڵغ بوو، شۆفێرەکان هاواریان دەکرد: یاڵلا.. مەیدانی ڕێگای ئاسن.. بە خۆڕایی.. ئـەوەی نەیـەت پەشـیمانە.. خێـرا کـەن ٢٠ لـیرەش دەدەیـن.. هـەم خزمـەتی نیشـتمان دەکەن و هەم ٢٠ لیٚرەشتان دەست دەکەویٚ! بە خوڕاییە کوڕینە، لەبەر خاتری نیشتمان وەرن!...

سـەرم سـورما، خێـرە وا بـە بـەلاش خـەڵکی دەبـەن و ٢٠ لیرەشـی دەدەنـیٚ! بـابم بـە رەحمـەت بـیٚ هەمیشـە دەیگـوت: "ڕۆڵـە گیـان ئەگـەر شـتێکیان بـە خـۆڕایی دایتـیٚ نەخەڵـەتا بـی وەری بگـری، چونکە گەلێك پتر لەوەی دەت دەنی سوودت لیٚ وەردەگرن"

هـەر چـەندە قسـەکەی بـابم لـە یـاد بـوو، وەلیٚ مەنجـەڵی تـەماحم هـاتبووە کـوڵ و جـۆش. شـانم هەڵتەکاند و لە دڵی خۆمدا گوتم: "قسەکەی بابم کۆنە، ٢٠ لیرە دەدەن و بە خۆڕایی دەم بەن.. با بچم بزانم چ باسە!..

سـواری ئوتـومبیلی خـۆڕایی بـووم و بـەرەو ڕێگـای ئاسـن ڕۆییشـتم.. لـە ڕێگـادا لـە زەلامێکـی تەنیشت خۆمەوە پرسی: "ئەریٚ کیٚ پارەکەمان دەدات؟"

کابرای تاین مۆڕەیەکی لێکردم و گوتی: "پێشەوای حیزب دەیدا.. نە لـە قسـەکەی حـاڵی بـووم و نە بە جوانیشم زانی بپرسم پێشەوای حیزب یـانی چـی، سـەرم لـە قانـد و گـوتم: هـەر کەسێك بـیٚ دیارە مرۆڤێکی چاکە بۆیە بە خۆڕایی دەمان بات..."

کە گەیینە وێستگای ڕێگای ئاسن، جمەی دەهـات، قەرەباڵغییـەکی وەهـا بـوو دەرزیت هەڵـدابا بـە عەردی نەدەکەوت. کۆمەڵێك کوڕو کاڵ ئاڵایان بە دەستەوە گرتبـوو. منـداڵان سروودیان دەگوت. هەنـدێکی دی هورایـان دەکێشـا و چـەپڵەیان دەقوتـا. "بـژی نیشـتمان"، "پایـەدار بـیٚ حیزبمـان" گوێی بنیادەم لـە هـات و هـاواردا کـەڕ دەبوو. تـا مـن کەوتمـە خـۆ، بە دەڵـەك دان خستمیانە نێوە راستی حەشاماتەکەوە. هەرچی هەوڵ و تەقەللام دا بـیٚ سـوود بـوو. سـەیرم کـرد چ چارێك نییـە، خۆم دایەدەم حەشاماتەکەوە، وەکو پوشـەکەی دەم شـەپۆلی دەریـا بـەم لاو بـەو لادا دەی ڕەتانـدم. قیروسیا چی دەبیٚ با ببـیٚ. چـی دەکـەن بـا بیکـەن. لـە دوێنییـەوە هیچـم نـەخوارد بـوو. لـە برسـانا قۆڕەی سکم دەهات، لە شەکەتیدا لاقەکانم دەلەرزین!

هێندە بێ حەواس بووم کە پێم لە عەردی دەبرا، دەکەوتمە سەرشانی خەڵکەکە. پیچەکی ما بوو لە هیلاکی و لە برسانا ببورێمەوە. لە زەلامێکی تەك خۆمەوە پرسی: برادەر ئەم ڕێیە لە کوێ دا کوتایی دێت؟

لە کابرا وایە من باسی مەسەلەی رامیاری دەکەم. گوتی:

– مەبەستت ئەوەیە کە ئامانجمان لە مەیدانی رامیاری وولاتدا چییە؟

گوتم: تۆبە.. خوا نەکات.. مەبەستم ئەمەیە کە خەریکە لە هیلاکی دا پەکم بکەوێ...

کابرا لەوە دەچوو دەمێ بێ قسانی نەکردبێ و خوا خوای کەسێکی بوو کە گوێی لێ بگرێ. بێ ئەوەی گوێ بە قسەکەی من بدات گوتی:

– سوپاس بۆ خوا بارودۆخی وولاتەکەمان زۆرچاکە.. ڕێیەکی راست و دروستی گرتۆتە بەر. هەموو دەزانن وولاتی ئێمە بە خێرایی بەرەو پێش دەچێت. هەوەڵ خوا و ئەوجا بە هیمەتی ڕێبەرانی چاك، وولاتمان بەرەو بەرزی و پێشەکەوتن دەڕوات...

بەتوڕەییەوە قسەکەیم بڕی و گوتم: "بابە کێ ئەم شتانە نازانێت؟! منداڵی ساواش دەزانن وولاتمان بە خێرایی بەرەو پێش دەچێ. مەبەستم ئەمەیە کە ئەم شەقامە لە کوێ دوایی دێ و ئێمە بۆ کوێ دەڕۆین؟!

کابرا نیگایەکی گوماناوی تێ بڕیم و گوتی: چما نازانیت؟ دەچینە پێشوازی پێشەوای حیزب. بۆ ویستگای ڕێگای ئاسن دەچین.. بە پەلە گوتم: جا ماقوڵە ئەمە نەزانم؟..

– ئەی بۆ دەپرسیت؟

– لە راستیدا شارەزانیم.. یەکەمجارە بەشداری دەکەم.. زۆر قەرەباڵغە.

کابرا گوتی: جا جارێ چیت دیوە! دە هێندەی دی لەوێن، لە وێستگای ڕێگای ئاسن.

کوێخای گوند، هەر کەسە و ٢٠ لیرەی داوەتێ، خۆ ئەگەر پتری دابا قەرەباڵغییەکە گەلێك پتر دەبوو. وورد ودرشتی دێهاتییەکان دەهاتن.

بەدەم قسەوە گەییشتینە ڕێگای ئاسن. چاوشەکان دەهۆڵ و زوڕنایان لێدەدا. کۆمەڵێك لە ناوەندی مەیدانەکە دا هەڵدەپەڕین. بە جۆرێ هاتبوومە سەر کەیف و زەوق ئەگەر برسیم نەبوایە بێ سێ و دوو خۆم پێدا دەکرد. زۆرم حەز دەکرد نێوی ئەو زەلامە بزانم کە چوو بووین بۆ پێشوازی... بەڵام دەترسام بپرسم... دەترسام بە جاسوسم لە قەڵەم بدەن و بمگرن. بە تایبەتی کە بەڵگەنامە و ناسنامەم نەبوو. لەم کاتەدا یەکێك چووە سەر سەکۆی وێستگاکە ودەستی بە قسان کرد:

– برادەران.. ئاگاتان لێ بێ، ئەوڕۆ جەژنێکی گەورەی ئێمەیە، پێشەوای حیزب دێت بۆ سەردانی لقی شارەکەمان. ئێمەش دەبێ کارێکی وا بکەین کە ئابڕوی حیزب و وولاتەکەمان بپارێزن. پێویستە هەر کەسێك ئەرکی خۆی بە جوانی و بێ هیچ عەیبێ ئەنجام بدات. ئەوانەی کە ماموری زەبت و ڕەبتن ئەرکیان گرنگ ترە. جا بۆ ئەوەی ماموران ئەرکی خۆیان چاکتر بزانن. فەرموو با بێنە هۆڵەکەوە تا کاکی سەرپەرشتیار کارەکانیان دیاری بکات.

کابرا زۆری قسان کرد، من تا کو ئێستا قسەی وا چاکم نەژنەوتبوو کە قسەکانی تەواو بوو، کۆمەڵێك هڕیان کردە هۆڵەکەوە. منیش بێ ئەوەی بە هیچ بزانم دوایان کەوتم. دوو کەس کە لە تەك منەوە دەڕۆیشتن قسەیان بۆ یەکدی دەکرد، یەکەمیان گوتی: پێویستە پارەکەمان لە هەوەڵەوە وەربگرین.. چەند رۆژێ لەمەوپێش کە بۆ پێشوازی رابەرێکی تری حیزب هاتبووین پارەکەیان خواردین و...

دووەمیان گوتی: ناکا ئەمجارەش کڵاومان بکەنە سەر...؟

یەکەمیان گوتی: نە بابە کوێخا سویندی بە سەری ژنەکەی خواردووە کە پارەی هیچ کەسێك نەخوات، بەڵام وریایی چاکترە!

چووینە نێو هۆڵی وێستگای رێگای ئاسنەوە.. سەیرم کرد ٣٠،٤٠ سەر بەران وگاو وشتر ئامادە کراون کە لە بەر پێی پێشەوای حیزبا سەر ببڕێن. سەر پەشتیاری ماموران چووە سەر مێزێك و دەستی بە قسات کرد:

– برادەران بێدەنگ بن. دەیقەیەك گوێ بۆ قسەکانی من بگرن، بەرنامەی پێشوازی ئەوڕۆمان لەگەڵ پیشوازییەکانی جاراندا جیاوازە.. پێویستە هەموو کارەکان پوختەبن.. هەر کەسێك کاری خۆی ئەنجام نەدات بەر پرسیار دەبێ...

یەکێك لە نێو قەرەباڵغییەکەوە هاراوی کرد: باشە گۆشتی قوربانی دەدەنە ئێمە یان نا؟

– بێگومان دەتان دەینێ.. گوشتێ ئەم قوربانیانە هی ئێوەیە.

کابرا گوتی: بەڵام هەفتەی پێشوو دەست خەڕۆتان کردین و تاقە پشکێ گوشتتان نەداینێ.

– راستی یەکەی ئەو قوربانیانە نەخۆش بوون، شارەوانی نەیهێشت گۆشتەکە دابەش بکەین.

یەکێکی دی هاواری کرد: کەی پارەکانمان دەدەنێ؟

سەر پەرشتیاری مامورەکان وەڵامی دایەوە: هەر کە ئاهەنگەکە تەواو بوو، دەتان دەینێ..

– قەبوڵی ناکەین.. دەبێ لە هەوەڵەوە پارەکەمان بدەنێ.

سەر پەرشتیارەکە گوتی: ئێمە تا ئێستا چەند جارێکمان تاقی کردوەتەوە، ئەگەر لە پێشەوە پارەکە بدەین کەس تا کۆتایی ئاهەنگەکە نامێنێتەوە.

یەکێك لە نێو قەرەباڵغییەکەوە گوتی: کە ئاهەنگەکەش تەواو بوو، ئێوە فێڵمان لێدەکەن، بۆیە لە پێشەوە پارەکەمان دەوێ. خۆ ئەگەر قەبوڵیشت نییە ئەوا دەگەڕێینەوە.

کۆمەڵێك دەستیان بە هوراکێشان کرد، کۆمەڵێکی دی دەستیان بە چەپڵە لێدان کرد. ئاخری بریاردرا کە نیوەی پارەکە پێشەکی بدرێ و نیوەکەی تری بۆ دوای ئاهەنگەکە بمێنێ.

سەر پەرشتیارەکە پارەی بە چەند کەسێك داو، بەوانی دی گوت:

– دوای بەرنامەکە دەتان دەمێ...

ئەوجا لە سەر رونکردنەوەی بەرنامەکە رۆیی وگوتی: برادەران، ژیان هەر پارە نییە، تۆزێ بیر لە نیشتمان بکەنەوە، لەبەر خاتری ئەو شەهیدانەی کە لە رێگای نیشتماندا گیانیان بەخت کرد. کەمێ تێبکۆشن. خەمی پارەکەتان نەبێ و وابزانن لە گیرفانتانایە. لە رێگای پاراستنی ئابڕوی حیزبدا خەبات بکەن. دوای چەند دەیقەیەکی دی ئوتومبیلەکە دێتە ژوورەوە. دەبێ ئەرکی

خۆمـان بـه چـاکی ئـه‌نجام بـده‌ین. ئێـوه‌ی لاوان کـه هـه‌وێنی حیـزبن ده‌بـن بـه دوو به‌شـه‌وه. کۆمه‌ڵێکتان پێویسته ئوتومبیله‌که‌ی پێشه‌وای حیزب بخه‌نه سه‌ر ده‌ست و کۆمه‌ڵه‌که‌ی دی ده‌بێ یاوه‌رانی پێشه‌وای حیزب بخه‌نه سه‌ر شان. حاڵی بوون؟ کاك داودخان هه‌ر یه‌کێکتان ده‌نێرێته لایه‌ك، نه‌که‌ن جێگاکانتان بگۆڕن، پێویسته هه‌مووتان په‌یڕه‌وی دستوره‌کانی داودخان بکه‌ن و به موو لێی لا ناده‌ن...

ئه‌وجا رووی کرده داودخان وگوتی: هاوڕێ زۆر وریـا بـه... لاواز وره‌قه‌ڵـه‌کان بنێـره بـا بچـنه ریزه‌وه وهورا بکێشن وچه‌پڵه لێ بده‌ن. ئابڕومان نه‌به‌یت ها...

له دڵی خۆما گوتم: "بۆ ئه‌وه‌ی خۆم بنوێنم و پاره‌ی چاك وه‌ربگرم پێویسته بڕۆمه نێو ئه‌وانه‌ی که ئوتومبیله‌که‌ی پێشه‌وا ده‌خه‌نه سه‌ر ده‌ست و به‌رزی ده‌که‌نه‌وه... بێ سێ ودوو چوومه نێو ئه‌وانه‌وه. له وێشدا کۆمه‌ڵێك خه‌ریکی باس کردنی پاره بوون وده‌یانگوت: ده‌بێ یه‌کی په‌نجا لیره‌مان بده‌نێ.

داودخان که سه‌رقاڵی دابه‌شکردنی خه‌ڵکه‌که بوو، که چاوی به من که‌وت قۆڵی گرتم وبۆ ده‌ره‌وه: بڕۆ به کاری خۆته‌وه فیسقه گوله. تۆ له کوێ ده‌توانی ترومبێل هه‌ڵگری؟

گوتم چۆن ناتوانم. سه‌یر مه‌که له‌ڕ ولاوازم. هه‌وه‌ڵ خوا وئه‌وجا غیره‌تی خۆم. ئوتومبیل هـه‌ر هـیچ نییه، عه‌نته‌رناشیش هه‌ڵده‌گرم... هه‌ر کارێ قورسه به منی بسپێرن.. وه‌ڵێ داودخان گوێی به قسه‌که‌م نه‌دا و ئیشاره‌تی کردمێ که بچمه ریزی هوراکێشه‌کانه‌وه. که داودخان رۆیی، خۆم کرده نێو ئه‌و کۆمه‌ڵه‌وه که بریار بوو یاوه‌رانی پێشه‌وای حیزب بخه‌نه سه‌ر شان. خۆ ئه‌گه‌ر ئوتومبیلم پێ هه‌ڵنه‌گیرێ، خۆیان ده‌توانم..

یه‌کێکی دی هات که ئه‌رکی ئێمه روون بکاته‌وه، گوتی: براده‌ران باش گوێ بگرن، بزانن چی ده‌ڵێم. کۆمه‌ڵێك ژن و پیاوی به‌ڕێز له‌گه‌ڵ پێشه‌وای حیزبدا بۆ شاره‌که‌مان ته‌شریف ده‌هێنن، ئێوه ده‌بێ ئه‌وانه بخه‌نه سه‌ر شانتان، ئاگاتان لێ بێ که ژنه‌کان نه‌خه‌نه سه‌ر شانتان. ماوه‌یه‌ك له‌مه پێش که پێشه‌وای حیزبی خه‌نیم هاتبوو یه‌کێك له‌م گه‌وجانه له دواوه سه‌ری خستبووه نێو لنگی ژنێك و خستبوویه سه‌ر شانی. ژنی بێچاره هێنده ترسا بوو که له هۆش خۆی چوو. به‌ڵام یارۆ ده‌ست به‌ردار نه‌بوو بوو، وه‌کو ورچێ که بنیاده‌می راوکردبێ ژنه‌ی هێنا بوو، وبردبووی و به عه‌ردی دا دابوو.

هه‌ندێ له پیاوه‌کانیش رازی نین که بچنه سه‌ر شانی هیچ که‌سێك. هه‌قتان به‌سه‌ر ئه‌وانه‌شه‌وه نه‌بێ. که‌س به تۆبزی نه‌خه‌نه سه‌رشانتان وا نه‌زانن گونییه گه‌نمه ویه‌کسه‌ر له زه‌وی به‌رزی بکه‌ن و بکه‌ونه ڕێ. زۆر به ئه‌ده‌به‌وه مۆڵه‌تی لێ وه‌ربگرن، ئه‌وجا شانی بۆ نه‌وی بکه‌ون که سه‌رکه‌وت ئه‌وجا بکه‌ونه ڕێ.. کورته باڵاکانتان مرۆڤی باڵا به‌رز هه‌ڵنه‌گرن. چونکه ئه‌مه ده‌بێته مایه‌ی پێکه‌نین وگاڵته‌وئابڕومان ده‌چێت.. حاڵی بوون؟

هه‌موو به یه‌ك ده‌نگ وه‌ڵامیان دایه‌وه: به‌ڵێ قوربان.

که هه‌موو بێده‌نگ بوون، سه‌ر په‌رشتیار مه‌به‌ستێکی تازه‌ی بیر که‌وتبووه‌وه، دووباره ده‌ستی به قسان کرده‌وه: بابه‌تێکی دی هه‌یه که زۆر گرنگه و پێویسته وریای بن، له‌وانه‌یه هه‌ندێکیان قۆڕ

بن، ئاگاتان لەوانە بێ کە سەرتان بەر جێی ناسکیان نەکەوێ... ئیدی چ قسەیەکم نییە، بچنە دەرەوەی وێستگاکە و لە جێی خۆتان بوەستن.
چووینە دەرەوە، لە ژێر ئالا هەڵکراوەکاندا وێستاین، زۆری نەبرد دەنگی هۆڕنی ئوتومبیل بەرز بووەوە. دەهۆڵ و زوڕنا کەوتە گەڕ. ئوتومبیلەکە داخڵی وێستگاکە بوو، وێستا. گەورەکانی حیزب دابەزین. مەڕو گا بە عەردیا دران.
سەر دەستەکەی ئێمە دەستوری دا: بۆ پێشەوە بەرەو گەورەکان... برادەران بۆ هەڵگرتنی یاوەرانی پێشەوای حیزب هەڵمەتیان برد، من کە گیان داهێزراو، برسی وماندوو بووم، کەوتمە دواوە... کە گەییمە جێ سەیرم کرد کەس نەما بوو، لە دڵی خۆمدا گوتم: خوایە، چار چییە؟
تەماشای دەورو بەری خۆم کرد، پیاوێکی زەلامم بینی، زۆر پۆشتە و پەرداخ بوو، بۆینباخی بەستبوو، لەبەرخوارنگاکەدا وێستا بوو دەستی خستبووە کەمەری. ئیدی زانیم یەکێکە لە گەورەکانی حیزب، بەرەو پیری چووم. قەد وبالای سێ هێندەی من وگەردنی چوار هێندەی گەردنی من بوو. دە سەیری کەرێتی من بکەن، بیرم نەکردەوە کە ئەم کابرایەیان بۆ نەبردووە. بە ئەسپایی چووم و لە پشتییەوە وێستام.. بە سڵ کردنەوە دانەویمەوە. ناوی خوام هێنا و خۆم خستە ناو گەڵییەوە، هەڵمدایە سەر شانم.. هەر لە خواوە بوو کە ئەو هەموو هێزەم کەوتبووە بەر. ئەگینا هەر لە زەویش بۆم بەرز نەدەکرایەوە.. بەو هیوایەی کە بکەومە بەر چاوی پێشەوای حیزب و پارەی باشم بدەنێ و ناسنامەیەك دەربێنم، دوو ئەوەندەش با هەر هەڵم دەگرت!
دوو– سێ کەس هاتن بە لامەوە، دەیانویست لێمی وەربگرن. گوتم: لاکەون... سەخڵەتم مەکەن. پێشینیان راستیان گوتووە ئێسقان لە سەگ نا سە نرێ. ئەگەر لە بری ئەم سێ کەسە یەك فەوج سەربازیش هاتبان نەیان دەتوانی ئەو کابرایەم لێ بسەنن.
بەدبەختی من لەوەدا بوو کە زەلامەکەی سەرشانم وەکو بنیادەم بە رەحەتی دانانیشت. ئیدی هەر لەقە فرتێی بوو، دەیویست بێتە خوارەوە. هاواری دەکرد: "کوڕە.. وازم لێ بێنە.. دامگرە.. بۆ ئەم کارەدەکەی؟!
بەڵام من گوێم لێ نەبوو، بریارم دابوو تا ناوەندی مەیدانەکەی بەرم و لە پاڵ پەیکەرەکەی ئەتاتورکدا کە تەواوی پێشەوا وگەورەکانی حیزب لە وێندەرێ وەستا بوون، دای بنەم... بۆیە گوتم: قوربان بە خۆڕایی خۆت هیلاك مەکە.. تا نەت گەیەنمە پاڵ پەیکەرەکە مەحاڵە دات بگرم...
یارۆ بە توڕەییەوە گوتی: کاکە من حیزبی نیم. من گارسۆنی خوارنگای وێستگاکەم.. وامزانی ئەمە بە فێڵ دەڵێ و دەیەوێ تاقیم بکاتەوە...
گوتم: ئەستەغفروڵلا.. ئەمە چ قسەیەکە.. ئەوەندەش نەزان نیم کە دۆستی خۆمان نەناسم. ئێمەش بەشی خۆمان دنیامان دیتوە... گارسون چ حەددی هەیە وەکو تۆ پۆشتە و پەرداخ بێ...
بەڵام دیسان هاواری کردەوە: وەڵلا.. بە خوا.. من گارسۆنی خوارنگام... وازم لێ بێنە وئابڕوم مەبە...
کە بینی هەڕەشە و گورەشە دادی نادات کەوتە پاڕانەوە:

– برادەر من کارم هەیە.. تو سەری خۆت وازم لیٚ بیٚنە.. میوانمان هەیە.. ئەگەر من نەبم کارەکان خراپ دەبیٚ. بەڕیٚوەبەری خوارنگاکە قاوم دەدات.. بیکە بە خاتری خوا.

دیسان گویٚم نەدایێ و خیراتر بەرەو مەیدانەکە کوتام.. ئەمجا کابرا دەستی بە جنیٚودان کرد:

– گەماڵ بابی ئەحمەق.. وازم لیٚ بیٚنە، دام بگرە هەی ناپیاو... وردە وردە جنیٚوەکانی خەست تر دەکرد. غیرەتم جولاّو گوتم:

– بزانە کاکە، تۆ ناتوانیت هەڵم بخەڵەتیٚنی.. من بەڵیٚنم بە حیزب داوە و ئامادە نیم دەست بەردارت بم.

یارۆ کە بینی بە هیچ جۆریٚ ناتوانیٚ لە دەستم قوتار بیٚ وەکو پیاو لە سەرشانم دانیشت. ورگی هیٚندە زل بوو لەم لاو لەو لای سەرمەوە شۆڕ بوو بووەوە. وردە وردە هیلاك تر دەبووم. لە برساناو لە هیلاکی دا لاقەکانم دەلەرزین. سەیریٚکی ئەم لاو ئەولای خۆم کرد تا موسوڵمانیٚ بدۆزمەوە بزانم چەند دەیقەیەك یارۆم لیٚ وەرگریٚ تا پشوویەك بدەم... بەلاّم تەواوی برادەران رۆیی بوون. بە هەزار حاڵ ریٚم دەکرد، بە ئاشکرا هەناسە بڕکیٚم پیٚ کەوتبوو، هانکە هانك دەڕۆییشتم.

ئاخری گەییمە مەیدانەکە، دوو–سیٚ هەنگاوم مابوو بۆ پەیکەرەکەی ئەتا تورك. نازانم پیٚیان دایە بەر پیٚم یا پیٚم هەڵنووتا، یان هیٚزم تیا نەما، کەوتم. یارۆی کوڵم لە بەرانبەر پەیکەرەکەی ئەتاتورکدا بە دەما کەوت...

زیندە بیٚدەنگ بوو. یەکیٚك لە بەندییەکان پرسی:

– ئەی پارەکە، وەرت گرت یان نا؟

– نە بابە، پارەی چی؟ تۆزیٚکیش قەرزار بووین. بەر پرسیارانی حیزبی شار گارسونەکەیان دەناسی، لەم کارەی من زۆر توڕە بوون، بە خەیاڵی ئەوەی کە من پیاو خراپم و ویستوومە گاڵتەیان پیٚ بکەم، یەخەیان بەر نادام. دوای هەزار سویٚند وکەلام، دوای یەك سەعات پاڕانەوەو عوزرخوایی. ئەمجاش بە چەند شەق و زللەیەك وازیان لیٚ هیٚنام. ماندوو ومردوو کەوتمە ڕیٚ.. لە برسانا سکم قوڕەی دەهات.. ویستم تۆزیٚ نانی وشك پەیدا بکەم وبیخۆم.. کە گەیشتمە بەر نانەواخانەیەك ویستام، دەستم بە گیرفانم دا کرد، دڵم داخورپا، جزدانی پارەکەشیان دزی بووم. ئەو پارەی کە بەو هەزار حاڵەی لە دۆستەکەی بابم قەرزم کرد بوو. نامەردیٚك بۆ خۆی دزی بووی.. دوایی زانیم کە ئەو رۆژە گیرفانی گەلیٚ کەسیان بڕی بوو.. بەهەڵەداوان بەرەو پۆلیسخانە کوتام. سکالاّم کرد کە پارەکەم بۆ بدۆزنەوە. ماموری پۆلیس بەر لە هەموو شتیٚ ناوی پرسیم و داوای ناسنامەی لیٚکردم، ئەوجا پرسی: تۆ کیٚی؟ لە کویٚوە هاتووی؟ بۆ کویٚ دەڕۆیت؟

بەندییەکان گوتیان: جا وەرە کەر لەو قوڕەی دەریٚنە...

چەند دەیقەیەك لە نیوە شەو تیٚ پەڕی بوو. بەندییەکان لە شەکەتیدا چاویان هەڵنەدەهات... هەر کە زیندە لە حەکایەت کردن بووەوەو پاشماوەکەی بۆ سبەی شەو دانا، هەموو چوونە ژیٚر جیٚگاکانیانەوە و هیٚندەی پیٚ نەچوو پرخ و هوریان بەرز بووەوە.

ماموره بستەباڵاکە یان هاوار دەکات یان شاور لێدەدا.

" هـی.. ی.. ی.. بچـنە ژوورەوە.. ف.. ی.. ر.. ر.. ر.. ر.. ! خێـرا بچـنە ژوورەوە.. ف.. ی.. ر.. ر.. ر..!

چونکە رۆژی دیدەنی بوو، بەندییەکان نەیان دەویست هەروا بە ئاسانی مل بدەنە خەت. ماموره بستە باڵاکەش پەیتا پەیتا شاوری لێدەدا.

لە رۆژانی وادا ئەو کەسانەی کە دۆست و ناسیاو نەیەن بۆ لایان غەمیان زۆر زۆر دەبیّ.. زینـدە وەعزی لە گشتیان خراپ تر بوو.کەسی نەبوو کە بۆ دیدەنی بێت... کەس هەر نایزانی لە کوێیە. لە پەنای دیوارەکەدا دادەنیشت وشیعری بە قەد و باڵای ئەقدەس دا هەڵدەگوت و هێدی هێدی ئەشکی هەڵدەڕشت.

کە ردێن سپی قاوشەکە بە باوەشی پڕ لە میوە وجگەرەوە گەڕایەوە و بینی زینـدە دەگـری، بـە سوعبەتەوە نووکە پێیەکی تێوە ژەند وگوتی:

– هەستە قەشمەر.. پیاو ناگری.. خێرا هەستە فرمێسکەکانت بسرە با کەس نەت بینیّ ئەگینا دەبیت بە گاڵتەجاڕ، خێراکە تا کەس نەهاتووەتە ژوورەوە..

زینـدە بە قوڵی چاکەتەکەی چاوی سڕی و بە تۆبزی، زەردەخەنەیەکی کرد. بەندییەکان هاتنە ژوورەوە، کیسـە و پریاسـکەکانیان لـە ناوەنـدی ژوورەکـەدا هەڵڕشـت.. بـە دەم پـاقلاوە و میـوە خواردنەوە سەر گەرمی ئامادە کردنی شیوبوون..

دوای شیوخواردن، بەندییەکان کە ئەو شـەو، لـە شـەوانی رابوردوو خۆشحاڵتر بوون لـە دەوری زینـدە خڕ بوونـەوە، داوایـان لێکرد پاشماوەی حەکایەتەکەیان بۆ بگێڕێتـەوە. زینـدە وەکـو ئـەو بۆکس وەشێنانەی کە بەر لـە دەست پێکردنـی تـەراتێن ماوەیـەك خـۆ گـەرم دەکەنـەوە و لەسـەر ئـەژنۆیان دادەنیشـن، ماوەیـەك قسـەی جـۆراو جـۆری بـۆ کـردن.. یـەك دوو نوکتـەی خۆشـی بـۆ گێڕانـەوە. کـە بـرادەران تـەواو تامـەزرۆی ژنـەوتنی پاشمـاوەی حەکایەتەکـە بـوون، دەسـتی بـە گێڕانەوەی بە سەرهاتەکە کرد:

– بەڵیّ برادەران، خۆ پیشوازییەکەی پێشـەوای حیزبتـان لـە بیر ماوە؟ پارەیـان نـەدامیّ، گیرفـان بڕەکـانیش جزدانەکـەیان لیّ دزیـم. منـی گێـل و گـەوج چـوومە پۆلیسـخانە و بـە نـاخێرم شکایەتم کرد. پۆلیس لە بری ئـەوەی شـکایەتم بپرسـن و دزەکە بدۆزنـەوە، یەخـەی منـی کلۆڵیـان گـرت کـە کـێم... لـە کوێـوە هـاتووم و کـوا ناسـنامەکەت.. ئیـدی بـە هـەزار حـاڵ تـا لـە شـکایەتەکەم ژێـوان بوومەوەو لە چنگی پۆلیس رزگار بووم.

یەکراست چوومەوە کن دۆستەکەی بابم. حاڵ و بەسـەرهاتەکەم بۆ گێڕایـەوە.. دۆستەکەی بابم دڵی دامەوە وگوتی: خۆت نیگەران مەکە، بابت مردووە، خۆ من ماوم. ئەوقاتێکت بۆ دەگرم و بە هەر نرخیّ بووە بەشە میراتییەکەت بۆ وەردەگرم.

لەگەڵ دۆستەکەی بابم دا چووینە کن ئەوقاتێك و مەسەلەکەمان بە دوور ودرێژی بۆ گێڕایەوە. دوای ئەوەی گوێی لە قسەکانمان بوو گوتی:- هەق بە ئێوەیە و لە زەرفی یەك دانە مانگدا رای دادگات دەدەمە دەست.

هەندێ پارەی کاشی لە دۆستەکەی بابم وەرگرت و فایلی بۆ کردمەوە. هێشتا رۆژی دادگا دیار نەبوو، چ جای رای دادگا... هەر کاتێ دەچوومە نووسینگەکەی دەیگوت: مانگێکی دی وەرەوە. شەش مانگ تێ پەری تا یەکەم جەلسەی من چێ بوو.. رۆژی دادگا ئەقدەس و بابیشی هاتبوون. کە لە دادگا دا چاوم بە ئەقدەس کەوت گوڕێکم هاتەوە بەر. ئەقدەس هات لە تەکمەوە دانیشت و بە ئەسپایی گوتی: ئازیزەکەم، بە تەمای ئەو خوایە ئەوڕۆ کارەکەت تەواو دەبێ. میراتییەکەت وەردەگریت.

دەمێ بوو، دەستم لە وەرگرتنی میراتییەکە شۆرد بوو. هەموو ئومێدیکم ئەمە بوو کە ناسنامەیەکم بدەنێ و بتوانم ئەقدەس بگوازمەوە... پارە هەر پەیا دەبێ. ناسنامە خەمی گەورەیە. جەلسەی دادگا دەستی پێکرد.. ئەوقاتەکەم دەستی بە قسان کرد.. پەیتا پەیتا مادە و یاسای دەهێنایەوە. کارەکە بە قازانجی من دەڕۆیی، زۆری نەما بوو دادگا بریار بدات کە من زیندووم و کوڕی بابی خۆمم و دەبێ بەشە میراتەکەم وەربگرم. کابرایەك لە جێی خۆی راست بووەوە، خۆی ناساند کە ئەوقاتی دەوڵەتە، دەستی بە بەر پەرچدانەوەی قسەکانی ئەوقاتەکەی من کرد، دەك خوایە کوێری بکەی.. ئەم قسانە چییە؟ چۆن دەبێ مرۆڤ هێندە حەسوود بێ... بۆ بە خۆڕایی ئەمە دەکەیت، ئاخر چیت پێ دەبڕێ؟ کابرا پێی داگرتو دەیویست قسەکانی خۆی بسەلمێنێ، گوتی: ئەم زەوی و سامانەی رەشیدی رەحمەتی بەشێکە لە خەزینەی دەوڵەت وماڵی موسوڵمانانە و رەحمەتی کوڕی وای نییە، بۆیە دەبێ داوای شکایەتکەر رەفز بکرێ.

دیسان بەندییەکان گوتیان: جا وەرە کەر لە قوڕ دەربێنە.. کە قسەکانی ئەوقاتی دەوڵەتی گێڕایەوە، کۆمەڵێك لە بەندییەکان لە داخانا پاڵ کەوتن! زیندە نەفەسی تازە کردەوەو لە سەری ڕۆیی:

- قسەکانی جەنابی ئەوقاتی دەوڵەت ئومێد بڕیان کردم.. چش لەوەی کە بەشە میراتیان نە دەدامێ، لەوە دەترسام بە تۆمەتی ساختەچێتییەوە فایلم بۆ بکەنەوە.. لە شکایەتەکەم زۆر ژیوان بووم، بەڵام ئیدی کارێ بوو و تێ پەڕی. لە ژێرەوە سەیرێکی ئەقدەسم کرد.. ئەقدەس یش دەیویست سەیری من بکات. هەرچەندە چاوەگەش و جوانەکانی تەژی روونك بوون. بەڵام کە چاومان بە یەکدی کەوت بزەیەکی کرد.. بە ساقەی پێکەنینەکەی بم... هەموو میراتەکە بە قوربانی زەردەخەنەیەکی ئەو بێ.. من زەوی و پارە ومیراتم بۆ ئەو بوو، بۆ ئەوە بوو کە بتوانم حاڵ و ژیان و ئاسودەیی بۆ ئەو دابین بکەم. من وئەقدەس بە نیگا وئیشارەت رازو نیازمان دەکرد، لە پڕ دەنگی سەرۆك دادگام ژنەوت. سەرۆك بە ئەوقاتەکەی منی گوت:

- ئەگەر بەرگرییەکت هەیە بیکە...

ئەوقاتی من لە بەرانبەر ئەوقاتی دەوڵەتدا چی پێ دەکرێ! بە تەمەڵی و شەکەتییەوە هەستایە سەر پێ. کۆکەیەکی بۆ کردو گوتی:

– قوربان دەربارەی بوونی موەکیلەکەی من، بوونی خۆی چاکترین بەڵگەی زیندووبوونیەتی.. وەکو خۆتان دەبینن نەك هەر شەهید نەبووە، بەڵکو زرب و زیندووە و ئەوەتا لە دادگا دا دانیشتووە. دەفتەر وتۆماری دەوڵەت گەلێ چەشنە هەڵەی تێ دەکەوێ، بە تایبەتی بەم زەلامە زیندووەیان گوتووە کە دوو جاران شەهید بووە!.. ئەوقاتەکەم کە گەییە ئێرە، هێندە بە دڵ و بە گیان قسانی دەکرد، پیاو حەزی دەکرد دەمولێوی راموسێ. قسە لەوەی چاکتر نابێ، بەڵگەکانی ئەویش بەجێ و پەسەند بوو، لەگەڵ سەلماندنی ئەوەدا کە من زیندووم و کوڕی بابمم، دادگا بڕیاری بە قانجی من دەدا... بەڵام ئاخۆ ئەوقاتی دەوڵەت رازی دەبێ؟! هێشتا ئەوقاتەکەی من قسەکانی تەواو نەبوو بوو، ئەو راپەڕی و گوتی:
– بوونی کەسێك لە دادگادا ئەوە ساغ ناکاتەوە کە مردوویەك زیندوو بووەتەوە. کاری ئەوقاتی بەڕێز وشکایەتکاری ئەم فایلە تاوان و کلاوە. ئەمانە بۆ ماشینەوەی ماڵی خەڵکی، کەسێکی تریان لە بری کوڕی رەشیدی رەحمەتی هێناوە بۆ دادگا، ئەوقاتەکەی من هەڵیدایە و گوتی:
– وەکیلەکەی من کە جەنابتان بە مردووی لە قەڵەم دەدەن، تاقە میراتگری رەشیدی رەحمەتییە. گشت قەرز و قۆڵەکانی بابی رەحمەتیی داوەتەوە. چۆن دەتوانین ئەم پیاوە بە مردوو حسێب بکەین؟ تا ئێستا لە کوێ بینراوە غەریبەیەك بێت و قەرز وقۆڵەی کەسێکی نەناسراو بداتەوە؟
لە دڵی خۆمدا گوتم: هەر بژی ئەوقاتەکەی خۆم. ئەگەر لە دادگادا نەبوایە نێو دەویم ماچ دەکرد. مەرج بێ ئەگەر میراتییەکەم بدەنێ ئەم پیاوەتییەی بدەمەوە، نا پیاو بم ئەگەر نەیدەمەوە.
بە ڕواڵەت دیار بوو کە ئێمە براوە دەبین. تەنیا ئەوەندە بەس بوو کە ئەوقاتی دەوڵەت رازی ببێ و چ قسەیەکی دی نەکات. بەڵام ئەو نەحلە تییە دەست بەردار نەبوو. دەیویست بە تۆبزی بیسەلمێنێ کە مردووم. هەر دوو ئەوقاتەکە کەوتبوونە گیانی یەکدی. ئەم دەیگوت: دەبێ. ئەو دەیگوت: نابێ. مشت و مڕ درێژەی کێشا، ئەوقاتەکەی من دەیکێشا بە بەسەر مێزەکەدا: من دەیسەلمێنم. ئەوقاتی دەوڵەت هاواری دەکرد: ناتوانی بیسەلمێنی.
ماڵی سەرۆك دادگا ئاوا بێ کە بەری مشت و مڕەکەی گرت، ئەگینا لەوانە بوو کار بگاتە کوتەك و کوتەك کاری و لەبەر خاتری میراتەکەی من خوێن برژێ. سەرۆك دادگا دەستوری دا. ئەوقاتەکان لە جێی خۆیان دانیشتن. گوتی: بەرای من فایلەکە نوقسانە... گەواهی دایەرەی ئامار دەربارەی مەرگی شکایەتکار... گەواهی دایەرەی سەربازی دەربارەی دەربازی ئەنجامدانی خزمەتی سەربازیی شکایەتکار...دەبێ بدرێتە دادگای تەمییز بۆیە دادگا بۆ دوو مانگی دی تازە دەکەمەوە...
جەلسەی دادگا داخرا، کە قازییەکان لە سالۆنەکە چوونە دەرێ. ئەوقاتەکەی من چوو بۆلای ئەوقاتی دەوڵەت... هەر دوو ئەوقاتەکە تا چەند چرکەیەك لەمەو بەر شیرو تیریان لە یەکدی دەسوو لە پڕ دەستیان لە ملی یەکدی کرد و دەتگوت دوو بران و چەندین ساڵە یەکیان نەدیووە. دەستیان بە ماچ و موچ کرد.
کە ئەمەم بینی، هەناسەیەکی قوڵم هەڵکێشاو زانیم گشت ئەم مشت و مڕو یارییە بۆ کێشانەوەی پارەکەی منی بێچارە بوو، چ بەرگری و لایەن گرتنێکی من لە گۆڕێدا نەبووە...

که له دادگا هاتینه دەرەوە، دۆستەکەی بابم بە خەمبارییەوە گوتی: ڕۆڵە بە خۆڕایی کاتی خۆت بە فیڕۆ مەدە. ئەم دادگایەش هیچت بۆ ناکات. بە قسەی من دەکەی تا زووترە بڕۆ بۆ ئەستەموڵ. ئەگەر خۆت بگەیەنیتە کاک "بەرجەستە" ئیشەکەت بۆ رادەپەڕێنی.

پرسیم: کاک بەرجەستە کێیە؟

– رۆڵە گیان کاک بەرجەستە کوڕی حەقی پینە دۆزی خۆمانە.باوکی رەحمەتیت زۆری بە سەرەوە هەیە.. تۆ بیرت نایەت ئەم بەرجەستەیەی کە ئەوڕۆ لە ئەستەموڵدا هەموو شتێکی بە دەستە لە ماڵی بابی تۆدا گەورە بووە. ئەگەر بتوانی خۆت بگەیەنیتە ئەو بێگومان دەستت دەگرێ و هەر چییەکت بۆی بۆتی دەکات.

بابی ئەقدەس یش قسەی دۆستەکەی بابمی بەگەن کرد. خۆشم شێوەی کوڕەکەی حەقی پینە دۆزم بیر کەوتەوە. کوڕێکی بزێوی بەد رەوشت بوو، هەموو خەڵکی ئاوایی دادو بێدادیان بوو لە دەستی.

خۆم بە لامەوە گرنگ نەبوو بڕۆم بۆ ئەستەموڵ. تەنیا رای ئەقدەسم بەلاوە گرنگ و مەبەست بوو... بۆیە دووسێ رۆژ بە بیانووی بیر کردنەوەوە مۆڵەتم وەرگرت تاکو ئەقدەس ببینم و پرسێکی پێ بکەم.

سبەینێ، دوای نیوەڕۆ بەڵێنم بە ئەقدەس دا کە بێ بۆ نێو باخەکەی باوکی... منیش بە هەزار ترس و لە رزەوە، بە سڵ کردنەوەیەکی زۆرەوە لەم کۆڵان و لەو کۆڵانەوە خۆم گەیاندە باخەکە.

هەر کە یەکترمان بینی، هەر دوو وەك هەوری بەهار دەستمان بە گریان کرد، کە کوڵی دڵمان نیشتەوە، دەستی ئەقدەسم گرت و گوتم:

– ئەقدەس بەڵێنم دەدەیێ کە چاوەڕوانم بکەیت؟

بەدەم هەنسك هەڵدانەوە سەری خستە سەر سینگم و گوتی:

– سوێندت بۆ دەخۆم... کە پرچی سپیت بۆ بهۆنمەوە. بڕۆ و خەیاڵت ئاسودە بێ. کاری خۆت ئەنجام بدەو زوو بگەڕێوە... هەمیشە چاوم لە ڕێی گەرانەوەتە...

زۆرم هەوڵدا کە بەلای کەمەوە دووسێ ماچم بداتێ، بەلام بێ وێژدانە نەچووە ژێر بارو گوتی: عەشقەکەمان حەرام مەکە... بیهێڵە بۆ دوای مارە بڕین. تا تاریکی ئێوارە ماینەوە. ئەوسا خودا حافیزیمان لێکدی کرد و بە فرمێسك ڕشتنەوە هەر کەسەمان رووی کردەوە ماڵی خۆی. هەر ئەو شەوە چووم بۆ ماڵی دۆستەکەی بابم و گوتم: ئامادەم سبەینێ بچم بۆ ئەستەموڵ.

تکام لێکرد کە ئەدەرسی کاک بەرجەستەم بداتێ.

گوتی: ئەدرەسەکەیم لە لا نییە، بەلام دەزانم لە حیزب دایە، هەموو هەر دەیناسن.

پرسیم: بارەگای حیزب لە کوێیە؟

– نازانم... حیزب لە کوێیە.. ئەدرەسی چاخانەیەکت دەدەمێ کە جێی هاوشارییەکانی خۆمانە، بچۆ هاوشارییەکان وەدۆزە.. بێگومان ئەوان دەزانن...

ئەدرەسی چاخانەکەم وەرگرت، سبەی بەیانی لە نێو ئەشك و گریەی بەرێ خەرانا بەرەو ئەستەموڵ بەڕێ کەوتم.

-٩-

ئەو کارتی راسپاردنەی کە لە زێڕ بە نرختر بوو.

حەکایەت کردن بۆ زیندە چەند لایەنێکی چاکی هەبوو. یەکەم ڕێزوخۆشەویستی بەندییەکانی بەلای خۆیدا رادەکێشا وخەرجیان دابین دەکرد و وریاییان دەکرد... دووەم گێڕانەوەی حەکایەت غەم و پەژارەی دڵی سووك دەکرد. وەك ئەوە بوو باری سەرشانی لا بچێ و بەسەر دۆستەکانیا دابەش ببێ... تەنانەت ئەگەر کەسیش نەبوایە گوێی لێ بگرێ دەبوایە حەکایەت بۆ دیوارەکان... درەختەکان بکات.. ئەگینا لە داخا شەقی دەبرد...

بۆیە هەر کە دنیا تاریك دەبوو، و بەندییەکان دەهاتنە ژوورەوە، زیندە بە شەوق و زەقەوە خۆی بۆ حەکایەت کردن ئامادە دەکرد.

برادەران، پەندی پێشینانە کە تێر ئاگای لە برسی نییە.. تا کەسێ خۆی گرفتار نەبێ ناتوانێ بزانێ من چ بەد بەختی و رەنجێکم کێشاوە... ژیانی سەگێکی بەرەڵڵا لە من گەلێك باشتر بووە..

یەکێك لە بەندییەکان کە لەسەر جێگاکەی راکشا بوو، قسەکەی زیندەی بڕی و گوتی:

- ڕۆڵە گیان واز لە بەد بەختی بێنە... هەموو ئەو ڕۆژگارانەمان دیوە، پاشماوەی حەکایەتەکە بگێڕەوە بزانین چ "..." خوارد!..

- بەسەر چاوان... ویستم... داوای لێ بوردن دەکەم.. بەڵێ برادەران... چووم بۆ ئەستەموڵ، لەم شارە گەورەیەدا هیچ شوێنێ بەڵەد نەبووم... ئەدەرسی یەکێك لە هاوشارییەکانم پێ بوو... چۆنی بدۆزمەوە؟.غەریب وتەنیا لێرەوە دەچووم بۆ ئەوێ و لەوێوە بۆ ئێرە دەهاتم. پرسیارم لە هەر کەسێ دەکرد لە بری وەڵام یان پێدەکەنی یان شانی هەڵدەتەکاند...

دوای ڕۆژێ سوڕانەوەو پرس کردن، چاخانەی هاوشارییەکانم دۆزییەوە... چووم بۆ ئەوێ... دوای چاك و خۆشی و هەواڵ پرسین.. هاوشارییەکەم پرسی: "چۆن بوو وا ڕێت کەوتە ئەستەموڵ؟.."

حاڵ و مەسەلەکەم بۆی گێڕایەوە... کاك بەرجەسەتە لە ئەستەموڵدا هێندە ناسراو بوو، گشت کەسێك، تەنانەت هاوشارییە بێ کارەکەی منیش دەیناسی. هەڵبەت نەیدەزانی کە کاك بەرجەستە هاو شاری خۆمانە و کوڕی حەقی پینە دۆزە... منیش لەبەر دۆستەکەی بابم چ قسەیەکم لەم بارەیەوە نەکرد.

هەر چەندە هاوشارییەکەم زۆری هەوڵدا کە بزانێ ئاشنایەتیم لەگەڵ کاك بەرجەستەدا تا چ رادەیەکە، بەڵام هیچی وام بۆ دەرنەخست. هاوشارییەکەم زۆرم لە گەڵدا گەرم وگوڕ بوو، ئیدی نازانم لەبەر ئەو بوو کە دەیزانی بۆرە ئاشنایەتییەکەم لەگەڵ کاك بەر جەستە دا هەیە و رەنگە سوودێکی بۆ ئەویش تێدا بێ، یان هاوشارییان لە غەریبی دا پتر دڵ بە یەکەوە دەنێن. بردمی بۆ ئەو ئوتیلەی کە خۆی لێی بوو، هەزار خۆزگە بەکاروانسەرا وچاخانەی گوندەکان... هێندە پیس بوو دڵم تێك هەڵدەهات.. بەڵام چارم نەبوو.. دەبوا بیگوزەرێنم...

سبەی بەیانی چووم بۆ نووسینگەی کاك بەرجەستە لە بارەگای حیزبی "..." گوتیان لە کۆبوونەوەی کرێکارانە. یەکڕاست چووم بۆ کۆبوونەوەکە .. قسەی بۆ کرێکارەکان دەکرد. هێندە بەگەرمی قسانی دەکرد هەر مەپرسە... دوو سێ هەزار کرێکار دەبوون، ورتە لە کەسیانەوە نەدەهات. بەڵام دیار بوو کەس لە قسەکانی تێ نەدەگەیی!

ماوەیەك بە گێژ و وێژی وێستام و لە جوڵە و وتەکانی کوڕەکەی حەقی پینە دۆز خێل بوومەوە. بە رەحمەت بێ بابی هەمیشە بە سەری خۆیا دەدا و دەیگوت: هەتیو تۆ قەت بە پیاو نابی؟.. هەقی بوو، ئەو کوڕە کورتە بنەیە هێندە چەتوون بوو، سەرجەمی خەڵکی ئاوایی لە دەستی بێزار بوون. تەنانەت دایکیشی لە داخی ئیشە قورەکانی ئەو سەری خۆی هەڵگرت و تەڵاقی وەرگرت! بابیشی لە داخی ئەو سەری نایەوەو مرد...

لە تایفەکەشیاندا کەس ئامادە نەبوو بیگرێتە خۆ.. هەموو دەیانگوت: سەگی کۆڵانەکان دەبن بە مرۆڤ و ئەم هەتیوە پیاو نابێ... وەلێ ئەوەتا من وا بە چاوی خۆم دەیبینم ئا ئەو کوڕەی حەقی پینە دۆز بووە بە پیاو، پیاوێکی گەورەش... برسێتی ورووتی فەرامۆش کردووە.

بە حەپەساوییەوە دەمروانی. کە قسەکانی تەواو بوو، هاڕەی چەپڵەو سەدای هوراکێشان گوێی بنیادەمیان کەڕ دەکرد... هەندێکیان بە رادەیەك گەرم بوو بوون کڵاوەکانیان بە حەوادا هەڵدەدا!.

ژمارەیەکی زۆر رژانە ساڵۆنەکەوەو لە دەوری کاك بەرجەستە خڕ بوونەوە. منیش بە هەر زەحمەتێ بوو رێیەکم کردەوە و چوومە بەرەوە.. هەر کە چاوی پێم کەوت دەستی لە مل کردم و ماچی کردم. لە دڵی خۆمدا گوتم: دۆستەکەی بابم چەند کابرایەکی بێ ویژدان بوو کە لە پاشە ملە زەمی کاك بەرجەستەی دەکرد!.

ئەوجا بە خەڵکەکەی نیشاندام و گوتی: فەرموون ئەمەش یەکێکە لە هاو وڵاتیە دەردە دارەکانمان، من هەمیشە ئامادەم خزمەتی هاو وڵاتیان بکەم.

خەریك بوو لە شەرمانا ببم بە دڵۆپێ ئاو.. من شایانی ئەم هەموو خۆشەویستییە نەبووم... کاك بەرجەستە بەم پلە و پایەیەوە ئامادەی خزمەتی من بوو!.. بە شەرمەوە گوتم: ئەم فەرمایشتە چییە قوربان.. من نۆکەری تۆم.. ئێمە بچووکی تۆین.

هێندە هەراو غەڵبە غەڵب بوو، تاقە یەك وشەشی لەم قسانەم بەر گوێ نەکەوت. لە دڵی خۆمدا گوتم: چۆنە بەم گەرما و گەرمە داوای کەمێ پارەی لێ بکەم.. وەڵی هەستم کرد کە کارێکی دروست نییە و وازم لەم بیرە هێنا... و گوتم: ئەرێ دەتوانم لە کوێ بت بینم؟

گوتی: من لە هەموو شوێنێکا ئامادەی خزمەتم.

پرسیم: کەنگێ بێمە خزمەتتان؟

– هەر کاتێ حەز دەکەیت لە خزمەتت دام!

لە راستیدا کە چاوم بەم ماریفەتو وێڵ وئاکارە مرۆڤایەتییەی کاك بەرجەستە کەوت شەرمەزار بووم. راستە بابم بە خێوی کرد بوو، زۆری بە سەرییەوە هەبوو. بەڵام رەوشت و وێڵی کاك بەرجەستە لەمانە بە نرختر بوو، بە تایبەتی لە رۆژگارێکا کە برا برای خۆی ناناسێت، بوونی مرۆڤێکی وەکو ئەو کیمیا بوو..

گوتم: دوای نیوەڕۆ دێم بۆ نووسینگە..

بە ڕوویەکی خۆشەوە گوتی: من هەموو کاتێ، لە هەموو شوێنێکدا ئامادەی خزمەتم...

بـرادەران، کەسـێ نـەمرێ دوای نیـوەڕۆ هـەر هـیچ نییـە.. بـەڵام بـۆ سـبەی و دوو سـبەی و دوای هەفتەیەکیش هەر نەمتوانی بیدۆزێمەوە.

توخوا سـەیری گـەوجی و گێلـی مـن بکـەن. مـن نـەمزانی کـە" هـەموو کـاتێ" واتـە هـیچ کاتێـك و" هەموو شوێنێ" یـانی هـەرگیز، ئەمانـە هـەمووی قسـەی رووتـن. سیاسـییەکان بـۆ خـۆ سـەپاندن و خۆ خۆشەوست کردن ئەمە دەکەن و هەمیشە ئەم ڕستانە دەڵێنەوە.

دوای ماوەیـەك سـەرگەردانی و بـێ و بـڕۆ دەرگـاوانی ژوورەکـەی کاك بەجەسـتە کـە تومـەز دڵـی بـە حاڵم سووتا بوو ئەم شتەی پێ گوتم، چونکە زانیم پیـاوێکی چاکە کەوتمـە سـەر دەسـت و پێـی و گوتم: وەعزی من جیایە لە هی خەڵکانی دی. خۆی چاکم دەناسیت تۆ هـەر ئەوەنـدە ڕێـم بـدە کـە بچمە ژوورەوەو بیبینم، ئیدی ئەوی دی بۆ خۆی ساز دەبێت.

دەرگاوانەکە گوتی: چۆنت دەناسێت؟

بە کـورتی هـەموو شـتێکم بـۆ گێڕایـەوە، گـوتم ئـەو ڕۆژەش کـە لـە کۆبوونەوەکـەدا بینیمـی ئـەملاو ئەولای ماچ کردمو بە خەڵکەکەی ناساندم، دەرگاوانی ناڕەسەن بە تەوسێکەوە پێکـەنی و گـوتی: ئەو ڕۆژی سەدان کەس ماچ دەکات!... ئەمە بەڵگەی ئاشنایەتی نییە... هەموو سیاسییەکان وان. چما تۆ خەڵکی ئەم وڵاتە نیت؟!..

وام هەست کرد ئەم قسانەی لە رووی ناڕەسەنییەوەیەو دەیەوێ دەستم پێوە بنێ و نەیەڵێت بچمە لای کاك بەرجەستە.. کەوتمـە تکاو پاڕانـەوەو گـوتم: -بابـە عەزیـەتم مـەدە.. مـن هـاوڕێی منـداڵی ئەوم.. ڕێم بدە بچمە ژوورەوە.

لێ ئەم قسانەی بە گوێدا نەچوو، گـوتی: -ئەگـەر بیویسـتایە بـت بینـێ کـاتی دیـدەنی بـۆ دیـاری دەکردیت..

مشت و مڕەکەمان گەرم بوو، هەموو فەڕاش و دەرگاوانـەکان پێیـان زانـی... کۆمـەڵێك لـە دەورمـان خڕ بوونەوە.

هەندێکیان پێدەکەنین.. هەندێکیان گاڵتەیان دەکرد. هەرکەسە و شتێکی دەگوت. بەڵام من باوەڕم نەدەکرد پیاوێ کە لە ماڵی بابم دا گـەورە بـوو بـێ و چـەندین سـاڵ هـاووازی یەکدی بووین، وابـە هاسـانی بم خەڵـەتێنێ. بۆیـە ئامـادە نـەبووم دەسـت لـە دیـدەنی هـەڵگرم و بـڕۆم بـە دوی کـاری خۆمـدا.. پـێ داگـرتنیش لـەوە پـتر بـێ فایـدە بـوو. ناچـار لـە بـەر دەرگاکـە لاچـووم، کـەمێك لـە ڕارەوەکـەدا هاتوچـۆم کـرد.. دەبـوو بـە هـەر نرخـێ بـووە خـۆم بـە ژوورێ دا بکـەم. وام دانـا بـوو چاوەڕێ بکەم تا دەرگاوانەکە دەچێ بۆ چا هێنان یـان هـەر کـارێکی دی، خـۆم بـە ژوورەکـەی کـاك بەرجەستەدا بکـەم.. هێنـدەم ڕق لـە دەرگاوانەکـە هەسـتا بـوو، بڕیـارم دا یەکـەم داواکـاریم لـە کـاك بەرجەسـتە لابردنـی ئـەو دەرگاوانـە بـێ. لـەم بیرانـەدا بـووم یـەکێك لـە ژوورەکـەی تەنیشـتەوە دەرگاوانەکەی گاز گرد. دەرگاوانەکە بەدەم دەنگەکەوە چوو. منـیش بـە پەلـە دەرگاکـەم کـردەوە و چوومە ژوورەوە..

وام دەزانی ژووریکی گەورەیە، کەچی بچووك بوو، و هیچکەسێك لە ژوورەوە نەدەبینرا... لە ژوورەکەی پشتەوە سەدای پێکەنین و سوعبەتم بەر گوێ کەوت.. بە دەنگەکەوە چووم، دەرگاکە واز بوو، سەرم نزم کردەوە و بە دزییەوە سەیرێکی نێو ژوورەکەی پشتەوەم کرد.. کە چاوم بەو دیمەنە کەوت ئەوجا زانیم کە دەرگاوانەکە بۆ چی مۆڵەتی نەدەدام بچمە ژوورەوە. کیژێکی شۆخ و شەنگ لە پشت مێزێکەوە دانیشتبوو، دیاربوو کوڕەکەی حەقی پینە دۆز شتی دەگوت و کیژەکە چاپی دەکرد بەڵام نەك هەر وا بە شێوەیەکی ئاسایی. کاکم دەستی لە ملی کچەکە کرد بوو، و بەدەم قسەکردنەوە یاری بە قژوگەردنی دەکرد!..کچەکەش بە نازو عیشوەوە سەری بەم لاو بەولادا دەبرد...

ماوەیەك سەیری دیمەنەکەم کرد.هەستم کرد خەریکە وەختەکە دەڕوات ولەوەیە دەرگاوانەکە بێتەوەو ئەم هەلەم لە دەست بدات. بۆ ئەوەی ئاگادار بێتەوە نەرمە کۆکەیەکم کرد....کاك بەرجەستە داچڵەکی وئاوڕێکی بۆ لای من دایەوە.دەیویست قسەیەك بکات،بەڵام من مۆڵەتم نەدا، بەرەو پیری رام کرد،چۆن ئەو رۆژە ئەو لە کۆبوونەوەکەدا بە گەرمی باوەشی بە مندا کردوماچی کردم، منیش ئەمرۆ هەمان شتم لە گەڵدا کرد.دەستم خستە ملی، دەیویست بکشێتەوە،توند بە خۆوەم گوشی وماچم کرد،کاك بەرجەستە بە هەرحاڵێ بوو خۆی لە باوەشم دەرهێناوبە ساردییەکەوە پرسی: "چیت دەوێ؟ تۆ کێیت؟"

وەك سەهۆڵێك بکێتە ئاوی گەرمەوە، بەو چەشنە توامەوە.ئێستا چی یێ بڵێم: باشە مەزنی بکەموبکەومە سەر دەستو پێی؟یان خۆم بناسێنمودەستەکەی بخەمە روو؟ لە دڵی خۆمدا گوتم هەرچییەك دەبێ بابێ،بۆیە بە رەقی وەڵامم دایەوە:ئەمە چ قسەیەکە..گوایە تۆ من ناناست؟ من زیندەم، کوڕی رەشید..هێشتا هەر نەت ناسیمەوە؟

لەم کاتەدا دەرگاوانەکە بە سەرسامی هاتە ژوورەوە، کاك بەرجەستە ئیشرەتی بۆ کرد کە بمکاتە دەرەوە.دەرگاوانەکە هاتوتوند بازووی گرتمو گوتی:"برۆ دەرێ". کە هەستم کرد وەزەکە روو لە خراپییە تا هێزم تێدا بوو کێشام بەسەر سیگی دەرگاوانەکەداو گوتم:

– کوڕی حەقی پینەدۆز تومەز زۆر خۆت لێ گۆڕاوە! حەیا شتێکی چاکە..تۆ چەندینساڵ لە ماڵی بابی منا بوویت...

کاك بەرجەستە بە رادەیەك لە قسەکانم دەهری بووبوو دەمارەکانی لاملیت یەك یەك بژماردایە. سوور بووبووەوە! هاواری کرد:

– من نێوم بەرجەستەیەو حەقی پینەدۆزیش ناناسم.

خانمی سکرتێر گوتی:

– قوربان کۆبونەوەت هەیە.. فەرموو تو تەشریف بەرە بۆ کۆبونەوەکەت بەندە قسەی لەگەڵدا دەکەم.

بەڵام من دەست بەردار نەبووم، لەو زیاتر هاوارم کرد:

– تۆ دایك و باوکی خۆت ناناسیت... بەڵام ناتوانیت نکۆڵی لەو شتانە بکەیت کە من بەسەرم هێناویت.

بەرجەستە کە ئەم قسانەی ژنەوت کوت و پڕ گۆڕا، قسەکەی پێ بڕیم و بە سکرتێرەکەی گوت: ئێوە بچنە دەرەوە.

سکرتێر و دەرگاوانەکە چوونە دەرێ ودەرگاکەیان توند داخست. کاك بەرجەستە وەکو دۆستێکی گیانی بەگیانی باوەشی پێمدا کرد و ماچی کردم. لەسەر کورسییەکەی خۆی دای نیشاندم، جگەرەیەکی بۆ داگیراندم و گوتی: داوای لێ بووردنت لێدەکەم نەمناسیتەوە.

گوتم: یانی چی... هەفتەی پێشوو، دوای چاردە ساڵ دووری ناسیتمەوە، لە باوەشت کردم، ماچت کردم.. چۆن ئێستا نەت ناسیمەوە؟

– بابە ئەمە بەرنامەیەکی گشتییە... ئێمە لەگەڵ هەموو کەسێك دا بەم جۆرە رەفتار دەکەین.

ئەمجا زانیم کە دەرگاوانەکە هەقی بوو، تومەز کردەوەکەی ئەو رۆژەی بەرجەستەش لەبەر سەرنج راکێشانی کرێکارەکان بووە. خۆش ئەوە بوو کە سکرتێر و دەرگاوانەکە چوونە دەرێ، شێوەی قسەکردنەکەشی گۆڕا.. پرسی:

– باشە کوڕی باش چی دەکەی؟ بە چییەوە خەریکی؟

– هیچ.. بێکارم.. بۆیە هاتووم بۆ لای تۆ تا کارێکم بۆ پەیدا بکەیت.

پرسی:– بڕوانامەت هەیە؟

– نەء.. بڕۆا نامەم لە کوێ بوو.. نەمتوانی بچمە قوتابخانە.

بە زەردە خەنەیەکی پر ماناوە گوتی:– باشتر.. دەتوانی کاری چاکتر پەیدا بکەی.

زۆرم سەر سورما!.. یانی چی؟! یەکێك بروانامەی نەبێ و بتوانێ کاری چاکتر پەیدا بکات؟! حەزم دەکرد نهێنی ئەمەی لێ بپرسم، بەلأم ئەو بواری نەدام. ناوی چەند دایەرەو کۆمپانیایەکی برد و پرسی:

– سەرۆکایەتی کامیانت دەوێ؟

وام بە خەیاڵدا هات کە دیسان دەیەوێ دەستم پێوە بنێ. بۆیە گوتم:– کاك بەرجەستە عەزیەتم مەدە. ئەم کارانە بە کەڵکی من نایەت.. زۆر بە هێمنی و خۆمانەو پرسی:– دەتەوێ ببی بە پارێزگار یان باڵێوز؟

خەریك بوو تورە ببم.. گوتم: کاکە گیان شۆخیان مەکە... پێم گوتیت خوێنەوارییەکی ئەوتۆم نییە، ئیدی بۆ عەزیەتم دەدەی؟

بەرجەستە بە روویەکی خۆشەوە گوتی:– وەڵلا عەزیەتت نادەم. ئەگەر بتەوێ ببی بە کوچەماڵ یان پاسەوان، پێویستە بڕوانامەت هەبێ.. بەلأم پارێزگاری، بەڕێوەبەری شارەوانی و باڵێوزی بروانامەی ناوێ!

– چاوەکەم... ئەمانە شۆخین.. ئیشێکی بچکۆلەم بۆ بدوزەوە کە پاروە نانێك پەیدا بکەم و تا ماوم هەر دەستە ودوعابم.

– ئەمەیان زۆر زەحمەتە! ئیشی بچووك دەبێ لە تاقیکردنەوەو تەراتێن دا بەشداری بکەیت.. چەند رۆژێ لەمەو بەر کە دادگا ویستی چەند سکرتێرێ دابمەزرێنێ، نزیکەی چوار سەد کەس داواکاریان پێشکەش کرد بوو، بە هەزار حاڵ توانیم کوڕی کابرایەکی ئاشنام داخڵ بکەم.

بەبێ سەبرییەوە گوتم: بابە تۆ دەرگاوانییەك، نامەبەرییەك، شتێ لەم بابەتە کارانەم بۆ بدۆزەوە من بەسمە.

– زۆرچاکە، کارتێکت بۆ دەنووسم.

– زۆر سوپاس... بەرخوردار بی.

کارتەکەی نووسی و دایە دەستم.. خوا حافیزیم لێکرد و رۆیشتم.. لە دەرەوە کارتەکەم خوێندەوە، نووسرا بوو:

(هەڵگری کارت کاك زیندەم ناردە خزمەتت، تکایە کارێکی گونجاوی بدەیێ. بەرجەستە).

یەك ڕێ چووم بۆ لای هاوشارییەکەم، کارتەکەم نیشانی دا. کە چاوی پێ کەوت ئەبڵەق بوو، وەك بڵێی ئەم کارتە بارتەقای گەنجینە گەوهەرێك بێ، پرسی: ئێستا دەتەوێ چی بکەی؟

چونکە لە منداڵیدا جارێك لەگەڵ بابم دا چوو بوومە موزەخانەو وێنەی پەیکەر و شتە گران بە هاکانی موزەخانەکەم هێشتا لەبەر چاو بوو گوتم: حەز دەکەم بکرێم بە دەرگاوانی موزەخانە.

هاوشارییەکەم بە پێکەنینەوە گوتی: شێتە ئەم کارتە بخەیتە سەر ئاسن دەتوێتەوە. تۆش هەر بە دەرگاوانییەوە گرتووتە؟

– ئەی چی بکەم؟

– کە ئەم کارتەت هەبێ، داوای بەڕێوەبەری گشتیش بکەی هەر کەمە... بەڕای من ئەم کارتە بفرۆشین و بە پارەکەی کاسبییەکی چاك پەیدا بکەین...

هەستم کرد دەیەوێ دەستم بڕێ، بۆیە نەچوومە ژێر بار.. بە تایبەتی هەستم کرد بوو کە هاوشارییەکەم لەم ماوەیەدا کارێکی دیاری نییە...ژنەکەی لە گوندەوە بۆ ئەستەمولْ هێنابوو، لە ماڵە دەوڵەمەندێکدا کارەکەری دەکرد و چ پارە وپولێکی دەست دەکەوت دەیدا بە مێردەکەی.

بۆیە رقم لێی هەستاو دەمزانی کە جێی متمانە نییە..

بەهەر حاڵێ بوو، بە پرسیار موزەخانەی ئەستەمولْم دۆزییەوە... هەواڵی سەرۆکم پرسی، گوتیان کۆ بوونەوەی هەیە، سبەی وەرەوە... سبەینێ چوومەوە، گوتیان: ئەمرۆش کۆنفراسی هەیە و رۆژێکی دی وەرەوە... دوای دوو رۆژان چوومەوە، گوتیان لە مادونییە و هەفتەی داهاتوو وەرەوە... بەم حاڵە دوو مانگان سەر گەردان و بێ پارە هەموو کارێکم ئەوە بوو کە سەرۆکی مۆزەخانە ببینم و... هیچ.. چونکە هاوشارییەکەم نرخی کارتەکەی دەزانی، هەمیشە دەیگوت ئەم کارتە لە زێر بەنرخترە.. چونکە دڵنیاش بوو کە من کارێك پەیدا دەکەم و چاکەی دەدەمەوە هەموو رۆژێ سێ چوار لیرەی دەدا مێ و پارەی ئوتیلەکەی بۆ دەدام، بەڵام تاکەی هەر چاوم لە دەستی مەردم بێ... بە کورتی سەرۆك لە مادونی گەڕایەوە، نەخۆش کەوت! چاوەڕوان بووم تا چاك ببیتەوە، رۆژێکیان بەیانی زوو هاوشارییەکەم گوتی:

– وەعزەکە بۆنی خراپی لێ دێت، هەر چۆنێ بووە بچو سەرۆکی موزەخانە ببینە.

لە قسەکانی حاڵی نەبووم.. نەمزانی خراپ بوونی وەعز یانی چی و چ پێوەندییەکی بەکاری منەوە هەیە. هاوشارییەکەم ئاشکراتر گوتی:

– لەوانەیە بەم زووانە کاك بەرجەستە لە کار بخرێ، حیزبی خەنیم بێتە سەر کار.. ئەگەر ئەمە ببێ کارتەکەی تۆ تاقە دینارێك ناکات و بە پاڵ لە دایەرەکان وەدەرت دەنێن.. ڕۆژنامەکان نووسیانە بەرجەستە ڕۆییوە بۆ هەندەران.

دەست بە جێ چووم بۆ لای سەرۆکی نووسینگەی مۆزەخانە و گوتم:

– تا سەرۆك نەبینم لێرە ناڕۆم.. کە سەرۆکی نووسینگە بەو حاڵەوە دیتمی پرسی:

– چیت دەوێ؟

گوتم: کارتێکم بۆی هێناوە...

سەرۆکی نووسینگەکە، دڵی پێم سوتا و گوتی: کوا کارتەکەت بزانم.. دەستم بە گیرفانم دا کرد، سەیرم کرد کارتەکە نەماوە.. گیرفانەکانی دیم گەڕام، چ هەواڵێك لە کارتەکەوە نەبوو.. ئارەقم کردەوە، بە دەم بۆڵە بۆڵەوە گیرفانەکانم دەگەڕام: نازانم لە کوێم داناوە.

سەرۆك نووسینگە گوتی: ناکا گیرفانیان بڕی بیت؟

– خوا نەکات، بەکەڵکی کەس نایەت..

جانتاکەم، ئەستەری شەپقەکەم و هەر جێیەك کە گومانم لێ دەکرد گەڕام. لە پڕ لە نێو کەل پەلەکانما دۆزیمەوە.. کارتەکەم دەرهێناو دامە دەستی کابرا... یارۆ عەینەکەکەی کردە چاوی، چەند جارێ عەینەکەکەی بەرز و نزم کردەوە و گوتی: چییان لەسەر ئەم کارتە نووسیوە؟

– یانی چی، چییان نووسیوە؟.. نووسراوە کارێکی گونجاو بە هەلگری کارت بدەن..

– نە.. بابە گیان.. هێندە دەستت پێدا هێناوە نووسینەکانی کوێر بوونەتەوە.. سەیر کە ووشەی" هەڵگری کارت" سڕاوەتەوە. ماوەتەوە کاك زیندەم ناردە خزمەتان.. دوای ئەوەش، سڕاوەتەوە.. و ماوەتەوە" پێ بدە..

زۆرم ئارەقە دەکردەوە، دیار بوو ئەنجامی ئارەقەی لەشم هەنێ لە نووسینەکان کوێر بوو بوونەوە! سەرۆکی نووسینگە کارتەکەی لە چاوی نزیك کردەوە و ورتە ورتێکی کرد:" مەخابن کە ئەم کارتە وای لێهاتوە.. پرسیم: ئەی چارە؟...

سەرۆك نووسینگە کە پیاوێکی چاك بوو گوتی: بەداخەوەم ئەوڕۆ سەرۆك لێرە نییە.. بڕۆ دوو ڕۆژی دی وەرەوە، دەت نێرمـــــــــە ژوورەوە.. و کـــــــــارت رایـــــــــی دەبـــــــــێ..

خۆشحاڵ و دڵخۆش گەڕامەوە و چووم بۆ ئەو چاخانەیەی کە هاوشارییەکانم لێی دادەنیشتن، حاڵ و حەکایەتەکەم بۆ گێڕانەوە.. خەڵکی نێو چاخانەکە کە مەسەلەکەیان زانی ماوەیەك پێکەنین و شۆخیان کرد، ئەوجا چەند کەسێکیان پێیان لێ داگرتم کە کارتەکەیان نیشان بدەم.. منیش حەزم نەدەکرد ئەم تەلیسمە گران بەهایە بە کەس نیشان بدەم، بەڵام زۆریان پێ داگرت، ناچار بووم، کارتەکەم لە گیرفانم دەرهێنا، هەر بە دەستی خۆمەوە نیشانم دان، یەکێك لە پشتمەوە دەستی هێناو ویستی کارتەکە بفڕێنێ، منیش دەستم کێشاوەو گوتم: توخوا مەکە. بەڵام دوای چی! کارتەکە بوو بە دوو لەتەوە... بەشە گەورەکەی بە دەستی منەوە مایەوەو بەشەکەی تری بە دەستی ئەوەوە... لە نیگەرانیدا کەوتمە گریان... چ جنێوێکم بە دەمدا هات پێم دا، خەڵکەکە دڵیان دەدامەوە.

یەکێکیان گوتی: هەرچییەك بڵێی هەقتە.. من وەستای پارە پینەکردنم... کارتەکەت بێنە لە جاران بۆتی چاکتر دەکەمەوە...

هەردوو پارچەکەی وەرگرت، لە پشت مێزێکەوە دانیشت... بە وردی هەردوو پارچەکەی خستنە دەم یەکەوەو چەسپی لێدان. ئەوجا بە مشت کوتایەوە تاکو چاکتر پێکەوەی بچەسپێنێ دەستی هەڵبڕی کە مشتی دووەمی پێدا بکێشێت، وای خوایە گیان چیم بینی! پارچەیەك لە کارتەکە بە دەستییەوە لکاو چەند وشەیەکی دی سڕابوونەوە!...

ئەمجارەیان بە زەحمەت ئەم رستەیە دەخوێنرایەوە: کاك... نارد.. پێ بدە!...

یارۆ لە من پتر خەمبار بوو، گوتی: بەختێکی رەشت هەیە.. تا ئێستا سەدان هەزار دینارم چاك کردوەتەوەو هیچیان خراپ نەبوون. بەختی تۆ بوو کە ئەمە وای لێهات!.. بێدەنگ بووم، ئەگەر خوا حەز بکات بەمەش کارم رایی دەبێ... دوای دوو رۆژەکە چوومەوە بۆ لای سەرۆکی نووسینگە، لە بەدبەختی مندا ئەمجا ئەو چوو بووە مادونی... بڕیارم دا بە هەر نرخێ بووە ئەو رۆژە سەرۆك ببینم و کارەکەم یەك لایی بکەمەوە...

هێندە لەبەر دەرگا وێستام، دەوام تەواو بوو... کە سەرۆك هاتە دەرێ تا بۆ ماڵ بڕواتەوە پێشم لێ گرت. سەرۆك کە ئاگای لە هیچ نەبوو، زۆر ترساو هاواری کرد: کۆمەك... بیگرن. پیاو خراپە.. فەڕاش و فەرمانبەرانی مۆزەخانەکە پەلاماریان دام و قۆڵیان گرتم.. منیش هاوارم دەکرد: بەرم بدەن کارم بە جەنابی سەرۆك هەیە... سەرۆکیش هاواری دەکرد: بیگرن، پیاو خراپە!.

ئەنجام یەکێکیان پرسی: چ کارێکت بە سەرۆك هەیە؟

کارتەکەم دەرهێناو گوتم: کارتم لە کاك بەرجەستەوە هێناوە.

کە نێوی کاك بەرجەستەم برد، هەموو کشانەوەو لە جێی خۆیاندا وێستان.. ماوەیەك بە بێدەنگی سەیرم کردن.. جەنابی سەرۆك دڕی بە بێدەنگییەکە داو لێم هاتە پێشەوەو پرسی: وتت کارتی کاك بەرجەستەت هێناوە؟

– بەڵێ قوربان.

سەرۆك رووی کردە فەرمانبەرەکان و گوتی: ئێوە بڕۆن.

ئەوجا دەستی دا بە پشتم داو گوتی: رۆڵە گیان.. کەسێ کە کارتی کاك بەرجەستەی پێ بێ، یەك راست دێتە لام.

گوتم:_ قوربان ماوەیەکە موارجەعە دەکەم، و دەستم پێوە دەنێن.

– ئەستەغفروڵلا.. بێگومان نەت گوتووە لە کێوە کارتت هێناوە؟ ئەگینا ناشێت.

جەنابی سەرۆك هێشتا هەر دەستی لەسەر شانم بوو، بردمییە ژوورەکەی خۆی. کورسییەکی نیشاندام: دانیشە رۆڵە گیان.. ئەوجا پرسی: چا دەخۆیتەوە یان قاوە، یان ساردییەکی تەزی بێنێ؟

– زۆر سوپاس... حەزم لە هیچیان نییە..

بۆ دۆزینەوەی کارتەکەی کاك بەرجەستە کەوتمە پشکنینی گیرفانەکانم. بەڵام دیسان غەیب بوو بوو. بە جۆرێ شلەژا بووم، سەرۆك دڵی پێم سووتا.

– مەشڵەژێ ڕۆڵە.. هێدی و لەسەر خۆبە. گیرفانی پانتۆڵەکەشت بگەڕێ.

گوتم: قوربان چما دەشێت کارتی کاك بەجەستە لە گیرفانی پانتۆڵ دا دابنەم؟!

– کەواتە هێدی هێدی بۆی بگەڕێ هەر دەیدۆزیتەوە..

جەنابی سەرۆك هەقی بوو بەزەیی پێم دا بێتەوە... هێندە پەشۆکا بووم لە کاتێکا کارتەکە لە نێو دەستم دا بوو، من گیرفانەکانمی بۆ دەگەڕام...

کارەتەکەم دایە دەستی جەنابی سەرۆك. عەینەکەکەی لە چاو کرد، کارتەکەی خوێندەوەو پێکەنی.. منیش پێکەنیم.

سەرۆك گوتی: یانی چی؟... نووسراوە ئەو برادەرەم ناردووە پێی بدە!. بێگومان مەبەستیان ئەوە بووە کە مۆزەخانەکەت پێ نیشان بدەم. زۆر چاکە.. حەز دەکەی سەیری کام بەشەی بکەیت؟

بە توندی وەڵامم دایەوە: – قوربان من هاتووم لێرەدا کارێکم پێ بدەن...

– وەڵڵا لەم کارتەدا شتی وا نەنووسراوە..ئەگەر نووسیبای بە بان چاو دەم دایتێ.

گەڕامەوە بۆ چاخانەکە.. هێندە نیگەران و پەست بووم، خەنجەرت لێ بدامایە خوێنم لێ نەدەهات.. هاوشارییەکەم لەوێ بوو، بەر لەوەی چ قسەیەك بکەم گوتی: زیندە مژدەم بدەرێ نامەت بۆ هاتووە...

دڵم داخورپاو دەردی بێکاری و برسێتیم فەرامۆش کرد. زانیم کە ئەقدەس نامەی نووسیوە. جگە لەو کەسی دیم نییە نامەم بۆ بنێرێ... ئەمە چوارەمین نامە بوو کە ئەقدەس بۆی نارد بووم. بێ وچان تکای دەکرد، بیهێنم بۆ ئەستەموڵ بۆ لای خۆم. منیش وەڵامم دایەوە کە تۆزێ سەبر بکات تا کارەکەم رایی ببێ‌و بەم بیانووەوە دەم خلافاند..

ئەقدەس نووسیبووی: چیدی تاقەتم نییە لە تۆ دووربم، ئەگەر دەتوانی تا زووە بم بە بۆ لای خۆت، ئەگینا ناچارم خۆم بکوژم.. دایك‌و بابم هەڵیان پێچاوم کە بمدەن بە کابرایەکی دەوڵەمەند. تەواو تەنگیان پێ هەڵچنیوم و نازانم چی بکەم..

زیندە بێدەنگ بوو. فرمێسك زایینە چاوەکانی. بەندییەکان بە یەك دەنگ گوتیان: دە وەرە ئەم بارە راست بکەوە...

زیندە نەیتوانی پاشماوەی حەکەیاتەکە تەواو بکات، تکای کرد کە پاشماوەکەی بۆ سبەی شەو دابنەن. بەندییەکان بە نابە دڵییەوە رازی بوون.

(١٠)

کاسب خۆشەویستی خوایە!

ئەو شەوە زیندە سەرمای بوو، سبەی بەیانی کە چوو بۆ نەخۆشخانەی زیندان پزیشکەکە گوتی: پێویستە چەند ڕۆژێك پشوو بدەیت... زیندەش قەبوڵی کرد، لە نەخۆشخانەی زیندانەکەدا نووست هەر چەند گەورەترین ئارەزووی بەندییەکان ئەوە بوو ئەگەر بۆ شەوێکیش بووە، لە زیندان بچنە دەرەوەو لە نەخۆشخانەدا بمێننەوە، کەچی زیندە ئەم حاڵەی زۆر بە دڵ نەبوو... لە لایەکەوە بۆنی لێفە ورایەخی نەخۆشخانەکە نارەحەتی دەکرد، لە لایەکی ترەوە ئەو دەرمانانەی

کـە خـوارد بـوونی تێکـی دابـوو.. لەمانـەش گـرنگتر شـەیدای گێڕانـەوەی سـەر بـوردەو بەسـەر هاتەکەی خۆی بوو، بۆیە ناچار بوو چاوپۆشی لە پشووی نێو نەخۆشخانەکە بکات وبگەڕێتەوە لای برادەرەکانی... کە سەرگوزشتەکەی دەگێڕایەوە غەم وپەژارەی کەمتر دەبوەوە...

لەو دەمەدا کە هاوبەندییەکانی نانی ئێوارەیان خوارد بوو، و بە خەمباری و پەستییەوە لە سەر جێگاکانیان راکشا بوون، زیندە خۆی بەقاوشەکەدا کرد...

ردێن سپی قاوشەکە لە هەموویان پتر خۆشحاڵ بوو، و هاواری کرد:

– کوڕینە مژدەم بدەنێ وا زیندە هاتەوە...

یەکێکیان گوتی: رەنگە درۆی کرد بێ و نەخۆش نەبووبێ..

تەواوی بەندییەکان راست بوونەوە. بەندییەکی پیر کە لە سەروی ژوورەکە دانیشتبوو گوتی:

– برادەران، خەریکە دنیا سارد دەبێ.. کە ئەوەندە عاشقی حەکایەتەکەی بوون، بەلای کەمەوە مشورێکی بخۆن.

زیندە گەییە بەر دەرگا.. رەنگ و رووی تێك چوو بوو.. یەکێك لە بەندییەکان لە قاقای پێکەنینی داوگوتی: ناشێ پشیلە سوورە پێی لێ نابیت، ئەوە چ خێرتە؟

– تۆزێ سەرمان بووە.

یەکێك لە بەندییەکان بە دەنگێکی گڕ گوتی: خۆتـۆ زینـدوو نیت تا سـەرمات ببـێ.. خۆ مردوش نەخۆش ناکەوێ..

زیندە هاتە ژوورەوە، لە پاڵ دیوارەکەدا دانیشت. هەناسەیەکی قوڵی هەڵکێشاو گوتی:

– برام راستە زیندوونیم و ناژیم، بەلاّم لەهەر جییەك قازانجی دەوڵەت لە ئارادا بێ بە تۆبزی زیندوو دەکرێمەوە..

ردێن سپی قاوشەکە گوتی: بابە گیان ئەگەر تاقەتی حەکایەت کردنت هەیە کاتەکە بە فیڕۆ مەدە.

زیندە دەستی رەزامەندی خستە سەرچاوی و پرسی:

– گەیی بووینە کوێ؟

دووسێ کەس وەڵامیان دایەوە:– گەرایتەوە چاخانەکە وکاغەزی ئەقدەسیان دایتێ.

– ئـەها.. راسـتە.. بـەڵێ، دوای ئـەوەی بەسـەرهاتی موزەخانەکـەم بـو هاوشـارییەکەم گێڕایـەوە، کاغەزەکەی ئەقدەسیان دامێ، خویندمەوەو ماتەمی دایگرتم، هاوشارییەکەم گوتی:

– بە راستی تۆ بنیادەمێکی گەوجی.. تۆش وەکو من ئەقدەس بێنە بۆ ئەستەموڵ و با بۆخۆی لە مالە دەڵەمەندێکا کار بکات.. هـەم هەفتـەی دووسـێ جار یەکدی دەبینـن و هـەم لـە گونـد رزگـاری دەبێ. لەم قسانە توڕە بووم، دەمویست بڵێم: "کەرپیاو مـن وەکـو تـۆ بـێ ئابروونیم کە بە پارەی ژنەکەم بژیم و لە بەیانییەوە تا ئێوارێ لە چاخانەکەدا خەریکی قومار بم: "بەلاّم بەهەر حاڵێ بوو زمـانی خـۆم گـرت.. هـەر چییەك بـێ خـەرجی کێشـاوم زۆری قـەزاربارم. گـەر قسـەیەکم کردبـا لـێم دەڕەنجاو ئەوسا ناچار بووم شەو لە کۆڵانان بنووم.. هاوشارییەکەم کە هەستی بە نیگەرانیم کرد بوو گوتی:

– مەرج نییە پارە لە کچەکە وەربگری.. با ئەو بۆ خۆی کار بکات و پارەکەی پاشە کەوت بکا.. تۆش بۆ خۆت کاربکە.. هەر کاتێ ویستت بیگوازیتەوە ئەوا بۆ خۆتان پارەی خانوویەکتان کۆ کردوەتەوە..

سەیرم کرد راست دەکات.. ئەگەر هەروا دەستەوئەژنۆ دانیشم لەوانەیە ئەقدەسم لە دەست بچێ.. کە من هیچ تەماحێکم بە پارەی ئەو نەبێ بۆ کار نەکات؟ لە هاوشارییەکەم پرسی:

– گریمان ئەقدەس هات بۆ ئەستەموڵ، ئیش کوا!

پێکەنی و وەڵامی دایەوە:

– دەوڵەمەندەکان کچێکی وەها لە ئاسمان دەقوزنەوە! تۆ بۆی بنووسە با بێت، کار دۆزینەوە لەسەر من.

گوتم: بەڵام من نایەڵم لە ماڵێکا کار بکات کە کوڕی گەنجیان هەبێ. هاوشارییەکەم گوتی: بابە من ماڵێك دەدۆزمەوە کە خاوەنەکەی ژن بێ و پیاویان هەر نەبێ.

هەر ئەو شەوە نامەیەکم بۆ ئەقدەس نووسی کە زوو بکەوە خۆت و بێ بۆ ئەستومولْ.

ئەقدەس وای زانی بوو من کارێکی چاکم دۆزیوەتەوە، بە تەلەگراف وەڵامی دامەوە فلاّن رۆژ لەوێم.. بەشەمەندەفەردێم..

سبەی بەیانی کاکی هاوشاریم بردمی بۆ باخچەیەك.. گۆشەیەکی باخچەکە تایبەت بوو بۆ ئەو کارە.. کۆمەڵێك ژن و پیاوی گەنج و پیر تەنانەت کوریژگە و کچۆڵە لەسەر کورسی دانیشتبوون. ئەو کابرایەی کە ئەو کارەی دەکرد، لە بری دوکان و موغازە ئەو باخچەیەی کرد بوو بە جێی کارەکەی و بە بەلاش رۆژی سێچوار هەزار لیرەی دەست دەکەوت. دوای ئەوەی باسی ئەقدەسی ژنەوت و زانی چ کارگەلێك بەڵەدە گوتی:– ژنێکی پیرودەوڵەمەند هەیە بە گوێرەی دڵی ئێوەیە... لە کۆنە شازادەکانی تورکە و نێوی ئیحسان خانمە و بە تاقی تەنیا لە کۆشکێکی گەورەدا دەژی و پێویستی بە پەرستارێکی واهی هەیە. هەم پارەی چاك دەدات و هەم کارەکەشی هاسان و رەحەتە. و هەم ئێوەش دڵنیان و هیچ پیاوێك لە کۆشکەکەیدا نییە. کچ و کوڕەکانی ئیحسان خانم هەموو شوویان کردووە و ژنیان هێناوە وجیا بوونەتەوە. ئەو پیرێژنە بە تاقی تەنیایە.. ئەگەر کچەکە ئاقڵ و ژیر بێ و بتوانێ دڵی پیرێژنەکە رابگرێ ئەوا غەرقی ناز و نیعمەت دەبێ، بۆ خۆی دەخواو دەشوات.. و دوور نییە رۆژێ بێت ببێ بە میراتگری ئەو.

زۆر خۆشحاڵ بووم.. دەربارەی رۆژانە وهەموو مەرجەکانی دی دواین، خاوەن کارەکە ئەدرەسی ئیحسان خانمی داینێ کە ئەقدەس هات یەك ڕێ بیبەمە لای ئیحسان خانم.

ئەو شەوەی کە بریار بوو سبەینێ ئەقدەس بۆ ئەستەموڵ بێت تا بەیانی خەو نەچووە چاوم. سبەیش هەر چەند دەمزانی قیتار بۆ نزیکی ئێوارە دەگاتە ئەستەموڵ، لە بەیانی زووەوە چووم بۆ ویستگای شەمەندەفەر.. هەر چەند کاتی هاتنی شەمەندەفەر نزیکتر دەبوو، ترپەی دڵ و هەڵچوونی دەروونم پتر دەبوو.

ئاخری کاتی هاتنی قیتار گەیی، بەڵام چ هەواڵێك لە شەمەنەفەرەوە نەبوو. لە بڵندگوێ وێستگاکەوە راگەیەندرا: شەمەندەفەرەکە یەك سەعات دوا دەکەوێ! یەکێك لە پێشوازی کەران

کە وەکو من بەبێ قەراری چاوەڕێی میوانەکەی دەکرد، کەوتە بۆڵە بۆڵ و دایك و باوکی بەر پرسیارانی دەزگاکەی لە گۆڕدا هەژاند وگوتی:

– وا.. وا.. لێکراوان، تا ئێستا کێ دیوییە کە شەمەندەفەرەکانتان لە کاتی خۆی دا بگەنە جێ. کە کارەکانتان بەڕێك و پێکی بۆ ئەنجام نادرێ بۆ ئەم هەموو جارە دەدەن؟

دووسێ کەسی دی کەوتنە بۆڵە بۆڵ. هێندەی نەما بوو کار بگاتە شەڕ وفەرتەنە، باش بوو هاتنی شەمەندەفەرەکە کۆتایی بە مشت و مڕەکە هێنا...

پێشوازی کەران بەرەو شەمەندەفەرەکە غاریان دا.. منیش وەکو شێت خۆم گەیاندە پەنجەرەکان، دەمویست هەرچی زووترە ئەقدەس ببینم...

لەم کاتەدا دەستێك خرایە سەرشانم و دەنگی ناسکی ئەقدەسم بەر گوێ کەوت:

– زیندە.. ئەی کۆڵەکەی ژیانی من...

پێشوازی کەران لەگەڵ میوانەکانیاندا کەوتنە ماچ و موچ، بەڵام ئێمە شەرممان کرد یەکدی لە ئامێز بگرین.. ماوەیەك بێدەنگ و بێ جوڵە بەرانبەر بە یەکدی وەستاین. ئەم روانین و نیگایەمان لە هەزاران ماچ بە لەزەت تر بوو..

هەردوو جانتا و بوخچەکەم لە دەستی ئەقدەس وەرگرت، ئەم جانتایانە ئەو جیازیانەی تێدا بوو کە ئەقدەس لە ماوەی چەند ساڵدا بۆ خۆی کڕی بوونی، گوتم:

– ئەقدەس گیان بە خێرهاتی. زۆرم بیر دەکردیت.. جێیەکم بۆ پەیدا کردووی ئێژی بە هەشتە.. ئیش و کارت خواردن و خەوتنە! کارێکی ئاسان وکرێیەکی چاك.. خەیاڵت ئاسوودە بێ... پیرێژنێکی بە تەمەن نێوی ئیحسان خانمە، کۆشکەکەی لە دەردەنیلدا تاکە. تۆ دەبیت بە خاتونی کۆشکەکە.

ئەقدەس گوتی: ئەی تۆ.. کارێکت بۆ خۆت دوزیوەتەوە یان نا؟

– هێشتا نەء..

– ئەی کارتەکەی بەرجەستە بوو بە چی؟ بە کەڵك نەهات؟

– چیرۆکێکی درێژە.. کارتەکە خراپ بوو، خۆشی لە دەسەڵات کەوت. بە کرێ چووین بۆ کۆشکەکەی ئیحسان خانم، کۆشکەکە بەڵەد بووم وەلێ ئیحسان خانم نەبینی بوو. ژنێك ها و دەرگای کردەوە. پێم گوت: بە خانم بڵێ ئەو کارەکەرەی کە داوای کرد بوو هاتووە، بە ئەقدەسیشم گوت: هەمیشە سەرت لێ دەدەم.. دوو دڵۆپە فرمێسکی درشت لە چاوە رەشەکانییەوە بەسەر گونا ئاڵەکانیا هاتنە خوارێ.. بۆ ئەوەی من نەی بینم رووی وەر چەرخاند.

حاڵی منیش ئەوا هەر مەپرسە.. ئەگەر لەوە پتر ماتەڵ بوایەم جڵەوم لە دەست بەر دەبوو، ئەقدەس ئەشکەکانی دەدیم و ئابڕووم دەچوو!... بەپێ بەرەو ئوتیلەکە گەڕامەوە... چونکە درەنگ گەییمەوە ئوتێلەکە رووم نەهات لە دەرگا بدەم و فەڕاشەکە بێدار بکەمەوە. ئەوشەوە لە کۆڵان نووستم و تاکو بەیانی خەونی زێڕینم بە ئەقدەسەوە بینی.. بەیانی سوورتر لە جاران کەوتمە هەڵپەی کار دۆزینەوە.. هەر ئەوەندە بم بیستایە لە شوێنێکدا کرێکاریان دەوێ بە ڕاکردن خۆم دەگەیاندە ئەوێ. هەر کەس رۆژنامەی بخوێندایەتەوە دەچوومە تەکییەوە و لاپەڕەی

کاری بە تاڵم دەبینی و تەماشام دەکرد، بەڵام بێ سوود بوو. دەچوومە هەر شوێنێ خێرا ناسنامەیان دەویست..

هاتنی ئەقدەسیش خەمێکی تازەی بۆ پەیدا کرد بووم.. جاران دەمگوت ئەگەر ئەقدەس بێ بۆئەستەموڵ، ئەوا نزیکی خۆمەو خەیاڵم ئاسوودە دەبێ. کە چی زۆر نارەحەت تر بوو بووم. دڵم هەر لە لای ئەو بوو. هۆشم لە لای خۆ نەبوو. کۆشکەکەی ئیحسان خانم لە گەڕەکی خانەدانانی شارا بوو، لە چاخانەکەوە زۆر دوور بوو. گەر بمویستایە بچمە دیدەنی ئەقدەس کرێ ئوتومبێلکی زۆرم پێویست دەبوو منیش ئەو پارەیەم نەبوو...

رۆژێ لە بەیانی زووەوە کەوتمە ڕێ.. ها بڕۆ.. ها بڕۆ تا گەییشتم.. کە گەییمە بەر دەرگای کۆشکەکەی ئیحسان خانم نیوەرۆ تێ پەڕی بوو. لە برسانا و لە شەکەتیدا پەکەم کەوتبوو. ماوەیەك بە دەوری کۆشکەکەدا سوڕامەوە. شەرمم دەکرد لە دەرگا بدەم و ئەقدەس گاز بکەم. ماوەیەك چاوەڕێم کرد بەڵکو ئەمە خوایە ئەقدەس بێتە دەرێ. لە پڕ لە پشت پەنجەرەیەکی نهۆمی خوارەوە ئەقدەسم بینی.. لە شوێنێکدا بوو پتر لە ئاشخانە دەچوو. ئەقدەسی شۆخ و شەنگم سەر گەرمی کارکردن بوو. هێندە سەر گەرم بوو تفەنگت لە پەنا گوێی دا بتەقاندبا وە ئاگا نەدەهاتەوە.. ڕواڵەتی زۆر گۆڕا بوو، جل و بەرگی لادێیی فڕێ دابوو، کراسێکی گوڵ گوڵی قۆڵ کورتی لە بەرکرد بوو. سەر پۆشەکەی فڕێ دابوو، قژە ئاوڕیشمیەکی شانە کرد بوو، و بە سەرشان و ملیدا هاتبووە خوارێ. کە ئەم دیمەنەم بینی هۆشم لە لای خۆم نەما. عەینی ئەو برسییەی کە کۆمەڵە خواردنێکی جۆراو جۆری گەرم و بە لەزەت ببینێ. ئاو زاییە دەمم! لە دڵی خۆمدا گوتم"چ زوو فێربوو.. مردوو مراوە وەك لە جوانی دا بێ وێنەیە وا دیارە لە کابانیش دا هەر بێ وێنەیە خوایە گیان پارەی شاییمان بۆ بڕەخسێنی..

ئەقدەس هەر سەرگەرمی کارکردن بوو. چوومە ژێر پەنجەرەکە بە ئەسپایی لە شووشەکەم دا. بەڵام ئەقدەس وە ئاگا نەهات. خەریکی کەباب برژاندن بوو. لەم کاتەدا تەلەفون لێی دا، شیشە کەبابەکانی لەسەر زوخاڵەکە بەجێ هێشت و بەغاردان چوو بە لای تەلەفۆنەکەوە. هێندە بە ناز قسانی دەکرد، پیاو خۆزیای پێ دەخواست!..

هەستی حەسوودیم جوڵا.. ئەگەر لە تەنیشت ئەقدەسەوە بام. لەگەڵ هەموو خۆشەویستییەکدا، تەلەفۆنەکەم لە دەستی وەردەگرت و بە عەردیم دا دەدا.. ئەقدەس تەلەفۆنەکەی دانایەوە، بە توندی لە شووشەی پەنجەرەکەم دا، ئەقدەس ڕاچڵەکی و بە ترسەوە ڕوانییە پەنجەرەکە، هەر کە بینیمی هاواری کرد:

– زیندە هەی کۆڵەکەکەی ژیانم ئەوە لە کوێی؟

بە پەلە دەستی بە بەر هەڵبێنەکەی سڕی و هاتە لای پەنجەرەکەوە و گوتی: چۆنی حەیاتم.. زۆرم بیر دەکردیت.

منیش بە ڕادەیەك شڵەژا بووم، زمانم چووە کلیلە. ئەقدەسپرسی: بۆ داماویت؟ وەرە ژوورەوە. وەرە ژیان و خۆشی من.

بە ئیشارەی دەست دەرگای چوونە ژوورەوەی نیشاندام و خۆشی بە ڕاکردن هات کە دەرگاکە بکاتەوە. بە نابەدڵی بەرەو دەرگاکە چووم. کە چوومە ژوورەوە پرسیم: خانم پێی ناخۆش نییە؟

– نەء.. هێشتا لە جێگادایە.. جگە لەوەیش کەس لە ژووریٚ نییە!

چووینە ئاشخانەکەوە، ئەقدەس دەستی بە کارکردن کردەوە، وەکو مەکینە ئیشی دەکرد.. لە لایەك فشەی مەنجەڵی هەڵم بوو، لە لایەکی دی چزە چزی کەباب بوو، لە لایەکی دییەوە دەنگی ماشینی جل شۆری بوو، ئیدی هەر مەپرسە. گوتم:

– روحە گیان دەیقەیەك ئەم دەنگە دەنگانە خامۆش بکە، چەند قسەیەك بکەین.

گوتی: ئاخر دەبیٚ فراڤینیان بۆ ساز بکەم.. تۆ قسە بکە من گوێم لێتە..

– ئاخر گیانەکەم چما دەکریٚ چاوت لە کار وگوێت لە یار بیٚ؟!

ئەقدەس بزەیەکی عاشق کوژانەی بۆ کرد وگوتی: بۆنابیٚ؟! قسە بکە حەیاتم تامەزرۆی ژنەوتنی دەنگتم..

پرسیم: لە ئیشەکەت رازیت؟

– زۆر ئاسودەم.. چ خەمێکم نییە تەنیا دووری تۆ نەبیٚ.. تەنیا خەمی من جودایی تۆیە.

سەری داخست. لەو دەمەدا کە دڵۆپە ئەشکێك لە چاوە جوانەکانی دەچۆڕا گوتی: حەیاتەکەم!

– بڵیٚ گیانەکەم.. چیت دەویٚ؟

– دەمەویٚ شتێکت پیٚ بڵێم..

– هەر یەك شت... دەبڵیٚ.. بڕبڕەی پشتم..

– دەترسم بابم بە شوێنەکەم بزانیٚ.. بێن و بمبەنەوە بۆ گوند.. توبی خوا زوو بمبە لای قازی و مارەم بکە...

جا من چیم پیٚ دەگوتریٚ؟.. قسەی ماقوڵی دەکرد، قژە ئاوریشمینەکەیم لادایە لاوەو گوتم: رۆحەکەم.. هەموو هەوڵ و رەنجێکی من هەر بۆ ئەمەیە.. بەڵام تا ناسنامە وەرنەگرم قازی مارەت ناکات..

ئەقدەس هەر بەو دەقەوە کە سەرگەرمی کارکردن بوو، چ وەڵامێکی نەدایەوەو کەوتە گریان..

زۆری نەما بوو دڵم پڕ بیٚ و فرمێسك بە چاوانمدا بێتە خواریٚ. بە تۆبزی جڵەوی خۆم گرت و گوتم: زۆری نەماوە.. لەم رۆژانەدا دەم دەنیٚ. بۆنی خواردنەکان بە سەرما هات.. لە برسانا دڵم زەحفی دەکرد. ئەقدەس وەك بڵێی هەستی کرد کە لە دوێنێوە نانم نەخواردوە، گوتی:

– با تۆزیٚ خواردنت بۆ دابنەم و بیخۆ.

– ناخۆم.. تێرم.. کە بۆ ئێرە هاتم نانم خوارد.

چونکە نەمدەتوانی لەوەی پتر خۆم بگرم، هەستام و گوتم:

من دەڕوم.. ئیشەڵڵا چەند رۆژێکی دی هەواڵی خۆشت بۆ دێنم. جاری سێیەم کە چوومە دیدەنی ئەقدەس، ویستی پارەم بداتیٚ.. بە دڵسۆزییەوە گوتی: من پارە چی لیٚ بکەم.. وەرە پارەکانمت دەدەمیٚ بۆم هەڵگرە..

بەڵام لێم وەرنەگرت. بەو هەموو بیٚ پارەییەوە دڵم نە دەهات دەست بۆ پارەی ئەو بەرم.

پێنج–شەش مانگێك بەسەر كاركردنی ئەقدەس دا تێ پەڕی. هاوشارییەكەم كە لە ژوورەكەی ئەو دا دەنووستم دەستی بەپرتە و بۆڵە كرد. هەمیشە دەیگوت بۆچ پارە لە ئەقدەس وەرناگری كە قەرزەكانتی پێ بدەیتەوە؟.. هەقیشی بوو زۆری قەرزار بوو بووم، بەڵێنم بە هاوشارییەكەم دا كە لە ماوەی چەند رۆژێكا قەرزەكانی بدەمەوە.

عەسرانێك بێ تاقەت و بێزار لە چاخانەكەدا دانیشتبووم و بیرم لە ئاقیبەت و ئەنجامی خۆم دەكردەوەوە. یەكێك لە مشتەرییە هەمیشەییەكانی چاخانەكە كە ئاشنایەتیم لە گەڵیدا پەیدا كرد بوو هات لە تەكمەوە دانیشت و دەستی بە شۆخیان كرد: ئەوە چیتە؟.. فلآنی دەڵێی گەمی یەكەت غەرق بووە؟!

گوتم بریا سەدان گەمیم دەبوو، و غەرق دەبوون. كلۆڵی من گەلێك لەوە گەورەترە!

بێ ئەوەی ئەو پرسیار بكات، هەموو شتێكم لە نووكەوە بۆ گێرایەوە. كە تەواو بووم، گوتی: برا گیان وەك هەست دەكەم تۆ پیاوێكی ئابڕومەند وچاكیت.. دەمەوێ خزمەتێكی وەهات بكەم كە تا ماوی هەر دوعای خێرم بۆ بكەیت..

گوتم: نۆكەرتم.. هەر كارێ بڵێی من حازرم.. تەنیا لەم بەد بەختییە قوتار بم چیدیم ناوێ.

– من دەمەوێ كارێكی هاوبەشت لەگەڵدا بكەم، كارێكی واكە لە ماوەیەكی كەمدا حسێبی پارەی خۆت نەزانیت.

گوتم: چ كارێ؟

– لە گەڕەكێكی قەرەباڵغ دا دوكانێكی میوە فرۆشی دەكەینەوە. من وەستای ئەم كارەم. كەسێ نەمرێ دەی بینی.. بەردی شەقامەكان دەكەمە سەبەتە میوە و لە بری كاڵەك و شوتی بە خەڵكی دەفرۆشم! ئەم كارە بەر لە هەموو شتێك زمانی لووسی دەوێ.. باوەڕناكەم لەم رووەوەو كەس گرە و لە من بەرێتەوە. هیچم لە تۆ ناوێ، هەموو كارەكان خۆم دەیكەم.. رێزو پارەش بۆ تۆ، وەك گوتویانە كاسبكار خۆشەویستی خوایە.. قسەكەیم بڕی و گوتم: كاكە گیان من چەند جاری تریشم پێ گوتوویت كە ناسنامەم نییە...

– قەیدی نییە، تۆ نیتە خۆ من هەمە! كرێی دوكانەكە بە ناوی منەوە دەنووسین! مۆڵەتی كاسبی كردنەكەش بە نێوی خۆمەوە دەردەكەم.. ئەمە گرنگ نییە.. تۆ كاری ژمێر یاری ئەنجام بدە.. پارەكان وەربگرە.. لە دڵی خۆمدا گوتم: كە من پارە وەربگرم ئیدی یارۆ ناتوانێ فێڵم لێ بكات..

گوتم: زۆرباشە.. حازرم.

یارۆ هەڵوەستەیەكی كرد و گوتی: بەڵام سووكە دەستمایەیەكمان دەوێ.

كە ئەمەم ژنەوت داچڵەكیم و گوتم: چەندێ

زۆرمان ناوێ سێ هەزار لیرەیەك بەسە.. بەم سێ هەزار لیرەیە سی هەزار لیرە وەدەست دەخەین. لەم رۆژەدا سێ هەزار لیرە هەر پارە نییە.. هەر كە دوكانەكەمان كردەوە ئەوسا بە چاوی خۆت دەبینی كە چۆن پارە پەیدا دەكەم. تۆ لە سەر دەغیلەكە دانیشە و پارە بژمێرە. كارەكانی دی هەمووی لە ئەستۆی من..

بیرم لەوە کردەوە کە هەندێ پارە لە ئەقدەس وەربگرم.. چەندم لێ پاڕایەوە کە پارەکەی بۆ هەڵگرم، کە چی قەبوڵم نەکرد. بەڵام خۆ ئەگەر کاسبی پێوە بکرێ چ عەیبێکی هەیە.. بە قەرز لێی وەردەگرم. کوڕە هەر دەیکەم بە شەریك.. لە شەریکەکەمم پرسی: دەتوانم ناسنامەش وەربگرم؟

– بەڵێ.. کە بوویت بە خاوەن پارە، ناسنامە زۆر ئاسانە.. لە بری ناسنامەیەك دەتوانی سییان وەربگری!

لە خۆشیاندا ئۆقرەم نەبوو.. دەمویست باڵ بگرم و بفڕم. ڕێگای کۆشکەکەی ئیحسان خانم چوار سەعاتە، من بە سێ سەعاتان تەقەم لێ هەستاند. سەیرم کرد ئەقدەس دیسان لە ئاشخانەکەدا خەریکە.. کە بینیمی بەرەو پیرم هات، دەستی لە ملم کرد، ماچی کردم وگوتی: حەیاتەکەم.. ڕۆحەکەم.. چ خێرە؟ زۆر شادیت؟ ناشێ مژدەی خۆشت پێ بێ.

– هەر مەپرسە ئەقدەس گیان.. بە ساقە.. نازانی چ مژدەیەکی خۆشم پێیە.

– خێراکە قسان بکە، دڵم بوو بە ئاو..

قسەکانی شەریکەکەم بۆی گێڕایەوە.. کە گەیمە سەرپارە و دەست مایە زمانم بەسترا، بە دەمە لاڵکێوە گوتم: تەنیا.. تەنیا..

کە من بێدەنگ بووم، ئەقدەس پرسی: تەنیا چی؟ بڵێ...

بێ ئەوەی سەر بەرز بکەمەوە گوتم: تەنیا سووکە دەست مایەیەکم دەوێ...

ئەقدەس نەیهێشت قسەکانم تەواو بکەم.. بەڕاکردن ڕۆیی و گەڕایەوە.. کیسەیەك پارەی هێناو لە بەر دەستم هەڵی ڕشت، پارەکەم ژمارد ٤/٥٠٠ هەزار لیرە بوو گوتم:

– ئەو پەڕی دوو هەفتەی دییە، ئەم پارەیەت دەدەمەوە.

ئەقدەسی خۆشەویست گوتی: بیدەیتەوە یان نا گرنگ نییە.. تەنیا مارەکردنەکەم بە لاوە گرنگ و مەبەستە. دەترسم بابم شوێنەکەم بدۆزێتەوە و بێ بە تۆبزی بمباتەوە.

– نیگەران مەبە حەیاتەکەم.. زۆری نەماوە دوکانەکە بکەوێتە ئیش. هەر کە بووم بە خاوەن پارە ناسنامە وەردەگرم و دەست بەجێ دەچین بۆ لای قازی...

ئەقدەس بە چاوی پڕ لە گریانەوە گوتی: بە تەمای خوا..

یەکسەر گەڕامەوە بۆ لای شەریکەکەم، سێ هەزار لیرەم دایە ئەو، و باقییەکەیم لە لای خۆم هەڵگرت. سێ هەزار لیرەکە بەشی نەکرد، دوای چەند ڕۆژێکی دی پارەکەی تریشم دایێ. کە دوکانەکە تەواو بوو شەریکەکەم گوتی: چاکتر وایە لە پێشا کارتی شەریکایەتی بنووسین. گوتم: برادەر بەڵێن و نووسینی من یەکە.. بەڵێن لە لای ئێمە هی پیاوانە و لە ئابڕوو ناموس بە نرخترە. من تۆم قەبوڵە و پێویست بە کارتی شەریکایەتی ناکات.

بۆیە ئەمەشم دەووت، چونکە تاقە دینارێکمان بۆ نەما بووەوە. بەڵام شەریکەکەم نەهاتە ژێر بارو گوتی:

– نا.. دۆستی ئازیز.. دنیا مان و نەمانە.. نابێ پشت بە هیچ شتێکی ئەم دنیا دونە ببەسترێ. مرۆڤ نازانێ تا سەعاتێکی دی دەمێنێ یان نا. من نامەوێ گوناح بارببم و هەقی خەڵکیم بکەوێتە

ئەستۆ.. تا کارتی شەریکایەتی نەنووسین من دەست بە کارەوە نادەم. سەیرم کرد نە ئەو دەست بەردار دەبێت و نە پارەشمان هەیە. ناچار چوومەوە بۆ لای ئەقدەس و مەسەلەکەم بۆی گێڕایەوە. هەندێکی دی پارەم لێ وەرگرت.. چووینە لای عەقد نووسێك و قەرارێکی چاکی بۆ نووسین، هێشتا دەقی کارتی شەریکایەتی یەکەم لە یاد ماوە:

بەم شێوەیەی خوارەوە قەراری نێوان زیندە وسالم رێك خراو هاتە مۆرکردن.. مۆڵەت نامەی موغازەکە و مۆڵەتی کاسبی بە نێوی کاك سالم دەبێ بە شایەتی فلان.. و فلان. دەرامەت و داهات لە نێوانیاندا برابەش دەبێت بە شایەتی فلان و.. فلان.

هەردووکمان پاییینی عەقدەکەمان ئیمزا کرد.. شەریکەکەم وێنەیەکی لێ هەڵگرت و منیش وێنەیەك. دەستمان خستە نێو دەستی یەکدی و عەقد نووسەکە گوتی:

– خوا خێرو فەڕتان بە سەردا ببارێنێ.

بۆ سبەینێ دەستمان بە کارکرد.. میوە و سەوزەمان خستە دوکانەوە.. بەو شێوەیەی کە شەریکەکەم گوتبووی کەوتینە کار، شەوانە دوای داخستنی دوکانەکە تا ماوەیەك پارەمان دەژمارد. بە راستی پارە ژماردنیش خۆشە، هەمیشە شوکرانەی خوام دەکرد. و لە بیری ئەوەدا بووم زووتر هەندێ پارە پێکەوە بنێم و بە بەرتیل ناسنامەیەك دەربێنم. بەڵام شەریکەکەم رازی نەبوو دەست لە پارەکان بدەین. دەیگوت: پێویستە پتر پەرە بە دوکانەکەمان بدەین تا سوودمان پتر بێ، هەقی بوو کاسبکار تا دەست مایەکەی زۆرتر بێ قازانجی پتر دەبێ.

بنی پێڵاوەکەم کون بوو بوو، کراسەکەم پارچە پارچە بوو بوو، و خەریك بوو بکەوێتە خوارەوە. بەڵام لە بەر کاسبی ئاگام لێ نەبوو، شەوو رۆژ کارم دەکرد، بە ئومێدی رۆژێکی خۆشتر، هێندە سەرم قاڵ بوو تەنانەت ماوەی سەردانی ئەقدەسیشم نەبوو. ئەقدەسی خۆشەویست خەمی منیشی هەڵدەگرت، هەفتەی سێ جاران مۆڵەتی لە خاوەنماڵەکەی وەردەگرت و دەهات بۆ دوکان و بە دڵسۆزییەوە پێی دەگوتم:

– خوا قوەتت بدا.

بە قسەکانی ئەو هێندەی دی گەرم دەبووم. هەمیشە لە کاتی خوا حافیزیدا بە چاوی پڕ لە گریانەوە دەیگوت:

– مارە بڕینەکە فەرامۆش مەکە، بابم کۆمەڵێکی بۆ ئەستەموڵ ناردووەو کون بە کون بە شوێنم دا دەگەڕێن.

دەمگوت:– ئازیزەکەم خۆ خۆت دەبینی کە کارەکەمان خەریکە دەق دەگرێ.. کەمێکی دی سەبرم لێ بگرە و دان بە خۆتا بگرە.

چەند مانگێکی دی تێ پەڕین.. ئەقدەس خەریك بوو سەبری نەمێنێ.. خۆشم وردە وردە نیگەران دەبووم. دوو سێ جار بە شەریکەکەم گوت: با دانیشین حیسابێك بکەین و هەندێ پارە لا دەینە لاوە... دەمویست جل و پێڵاو بکڕم و تەگبیرێکی ناسنامەکەم بکەم.... بەڵام شەریکەکەم هەمیشە ئەمڕۆی بە سبەینێ دەسپارد. تا رۆژێ بەیانی زوو چووم بۆ دوکان، قفڵەکانم کردەوە، دەڕابەکەم

هەڵدایەوە. وای خوایە چیم بینی! دوکانی رووت و قووت، هەموو شتەکان برابوو، وەکو شێت دەستم بە داد و بێداد کرد: موسڵمانان فریام بکەون دوکانەکەیان بڕیوین.
دراوسێ دوکانەکان کە گوێیان لە داد و هاوارم بوو بە راکردن بەرەو دوکانەکە هاتن، قەسابێك کە دوکانەکەی بە دەستە راستی دوکانەکەی ئێمەوە بوو گوتی: برادەر بە خۆڕایی دادو بێداد مەکە، مەسەلەکە نە دزەو نە فلان و نە فیسارە بە تووڕەییەوە پرسیم: ئەی کەرەستەو تفاقی دوکانەکە چی لێهاتووە؟
چایچییەك کە بە دەستە راستی دوکانەکەمانەوە بوو گوتی:
- بەیانی زوو... هێشتا دنیا تاریك بوو، شەریکەکەت هات و هەرچییەك لە دوکانەکەدا بوو، پێچایەوەو خستییە دوو گالیسکەوەو بردی..
کابرایەکی دەلاك کە دوکانەکەی بەرانبەرمان بوو گوتی:
- من لێم پرسی: مەسەلە چییە؟ گوتی: لە شوێنێکی دیدا دوکانمان کردۆتەوە...
ئەژنۆم شکا، پشتم چەمی... دوای ئەم هەموو رەنج و کۆششە شەریکەکەم تالانی کردم و هەر چیم هەبوو بردی... لەو کاتەدا کە دەم بۆڵاند و بە داخەوە دەتلامەوە، پۆستە چییەك هات و پرسی:
- ئەمە دوکانی سالم پاك نیازە؟
گوتم: خۆی لێرە نییە، من شەریکیم.. فەرموو چیت دەوێ؟
دەفتەرێکی هێنایە پێشەوەو گوتی: ئێرە ئیمزا بکە.
پرسیم: ئەمە چییە؟
- نامەیەکی گرنگە..
نامەکەم وەرگرت و ئیمزام کرد. کە پۆستە چییەکە رۆیی زەرفەکەم هەڵپچڕی، سەیرم کرد کاغەزی راگەیاندنی داراییە دەربارەی دەرامەت "دخل" ٢,٥٠٠ لیرەمان باج هاتبووە سەر.. ئەگەر لە ماوەی ١٥ رۆژدا نەدرێ ئەوا دەوڵەت دوکانەکەمان هەراج دەکات!
بەندییەکان تێکڕا گوتیان: نۆبەتی ئەم قەوانەیە.
ردێن سپی قاوشەکە گوتی: بێگومان تۆی گەوجیش چوویت و باجەکەت دا؟
یەکێك لە بەندییەکان لە بری زیندە وەڵامی دایەوە: نا، چ پەیوەندییەکی بە مەوە هەیە تاکو باج بدات... مۆڵەت نامەی دوکانەکە بە ناوی شەریکەکەیەوە بوو، خۆ کەر نەبووە باجەکەش بدات...
زیندە وەڵامی دایەوە: نەخێر وانییە، ئەگەر باجەکەم نەدابا دوکانەکەم لە کیس دەچوو. چونکە کەم دابێژێك کاسبی فێر بوو بووم بڕیارمدا بە خۆم دوکانەکە بکەمەوە. دیسانەوە چووم بۆ لای ئەقدەس هەرچی پارەیەکی هەبوو لێم وەرگرت، لە پێشا باجەکەی دەوڵەتم دا. ئەوجا شتومەکم بۆ دوکانەکە کڕی و بۆ جاری دووەم بە دەهۆڵ و زوڕناوە دوکانەکەم کردەوە، کارم لە جاران گەلێ چاکتر دەڕۆیی.. خەڵکی گەڕەکەکە کە بە مەسەلەکەیان زانی بوو هەر وەکو یارمەتی هەموو شتێکیان لە من دەکرێ. هێندە سەرم قاڵ بوو نام پەرژا سەری خۆم بخورێنم. ئەگەر کار وا بڕۆیشتایە لە ماوەی دووسێ مانگ دا جێی زیانەکەم پڕ دەبوەوە، خەرجی ناسنامەکەشم

دەردەچوو. بەیانییەکی زوو پاسەوانێك لە پۆلیسخانەوە بە شوێنم دا هات و گوتی: زەلامێك شکایەتی لێ کردویت کە بە بێ پرس دوکانەکەیت بە کارهێناوە.
بەندییەکان بە یەك دەنگ گوتیان: نۆبەتی ئەم قەوانەیە!
زیندە کە ئەم بیرەوەییە تاڵانەی وە یاد هاتنەوە، ئیدی نەیتوانی درێژە بە حەکایەتەکەی بدات، چونکە کات لە نیوە شەویش تێ پەڕی بوو، بڕیاریان دا سبەی شەو پاشماوەکەیان بۆ تەوا بکات.

(۱۱)

ناسنامەکەت نیشان بدە و کلاوەکەت وەربگرەوە.

لە کارخانە جۆرا وجۆرەکانی زینداندا ئیش هەبوو بۆ هەموو ئەوانەی دەیانویست کار بکەن، تەنیا زیندە نەبێ. ئەم نەگبەتە تەنانەت بۆی نەبوو بایی خەرجی خۆشی کار بکات، چییە ناسنامەی نەبوو! نەیان دەتوانی نێوی لە لیستەکاندا بنووسن و ڕۆژانەی بدەنێ. زیندە زۆر بەمە سەخڵەت بوو، پێوەی دەتلایەوە. یەکێك لە بەندییەکان کە نانە ڕەقی دەخوساند و دەیکرد بە هەویر وپەیکەری لێ دروست دەکرد گوتی: برام خەم مەخۆ، لە سبەیەوە وەرە لای خۆم کار بکە و ڕۆژی سێ لیرانت دەدەمێ.
–چی بکەم؟
– نانە ڕەقم بۆ بجوەو بیکە بە هەویر.. و ڕۆژانەی خۆت وەربگرە.
زیندە تێك چوو.. بە توڕەییەوە گوتی: بچۆ ئەو پارەیە بدەت بە پورت.
بەندییەکان خۆشییان لەم حازر وەڵامییەی زیندە هات و دەستیان بە پێکەنین کرد. ردێن سپی قاوشەکە گوتی: بابە گیان تۆ حەکایەتی خۆت بکە، ئێمە خۆمان مشورت دەخوێن.
دەنگی شاوری مامورە کورتە بنەکە بەرز بووەوە.. دەی کوڕینە بۆ ژوورەوە. زیندە بەر لە هەموویان چووە ژوورەوە.. لە سەر جێگاکەی ڕاکشا ئەو شەوە نانیشی نەخوارد. بەندییەکان کە هەستیان بە نیگەرانی ئەو کرد بوو زۆریان لێ نەکرد کە حەکایەتیان بۆ بکات. هەر کەسەو خەریکی کاری خۆی بوو. یەکێك سەرگەرمی فلوت لێدان بوو، یەکێکی دی هێدی هێدی کەوتە گۆرانی چڕین. سێبەری خەم و پەژارە باڵی بە سەر ژوورەکەدا کێشا بوو.. ردێن سپی قاوشەکە گوتی:– زیندە، زۆر بیرمەکەوە، خوا یەکە ودەرگای هەزار.
زیندە هەناسەیەکی هەڵکێشاو گوتی:– هێ.. ی.. ی بابە دەرگای من هەر زیندانە.
– نە گیانی من.. نابێ پیاو لە ڕەحمەتی خوا نائومید بێ.. ئەوی لە خوا خافڵە کافرە..
بەندییەکی دی گوتی:– بەم زووانە دەرگایەکی دی لە زیندە دەکرێتەوە، ئەویش دەرگای شێت خانەیە..
هەموو بەندییەکان، تەنانەت زیندەش کەوتنە پێکەنین. خەمی ژوورەکە ڕەوییەوە. چای چییەکە، چای بە سەر بەندییەکاندا دابەش کرد.. جگەرە پێکرا و زیندە دەستی بە حەکایەتەکەی کرد: بەڵێ برادەران، شەریکە نامەردەکەم، چونکە دەیزانی من ناسنامەم نییە شکایەتی لێکردم کە گوایە من کابرایەکی ساختە چیم و سوودم لە ناوی شەهێدێکی مەزنی جەنگ وەرگرتووە.. بۆ

خۆی دوکان و موغازەکەی لێ ستاندمەوە. هێندە پەریشان بووم، لە داخانا لە جێدا کەوتمو دوو- سێ هەفتە بێ هۆش بووم.. کە هاتمەوە هۆش و دەستم بە سەرما هێنا، سەیرم کرد قژم وەکو گەڵای خەزان دەوەرێ و دەکەوێ! دیار بوو نەخۆشییەکە کاری کرد بووە سەر قژم! بەو پێیە بڕۆیشتایە لە ماوەیەکی کەمدا کەچەڵ دەبووم. بەد بەختییەکی دی یەخەی گرتم، ئەویش پژمین بوو، هەر کە بە ئاستەم سەرما لێی بدامایە دەپژمیم.. خوایە تووشی دوژمنیش نەبێت. هێندە بە توندی دەپژمیم ئازای گیانم دەکەوتە لەرزین.. هیچ دکتۆرێ پەی بەم دەردەم نەبرد. خوایە زۆر شوکر کە هێشتا لەم وڵاتەدا پیاو چاك هەن. یەکێك لە مشتەرییەکانی چاخانەکە لە گیا کێویلە دەرمانێکی بۆ دروست کردم کە قژ رووتانەوە و پژمینەکەمی پەڕاند.. و ئاموژگاری کردم: دەبێ لەمەو دوا کڵاو لەسەر بکەیت و ئاگادار بی کە هەرگیز سەرمات نەبێ..

خێرا کاسکێتێکم کڕی و لە سەرم کرد.. کە تەواو چاك بوومەوەو هەستامەوە کەوتمە گەڕان بە دوای کاردا.. بە نانە سکیش رازی بووم، ئامادە بووم هەموو جۆرە کارێك بکەم، بەڵام کوا کار؟ کرێکاریش ناسنامەی دەویست.. پەنام بردەوە بەر هاوشارییەکەم، دڵی پێم سووتاو گوتی:

– یەکێك لە هاوشارییەکانی خۆمان لە فلان دایەرەیە بچۆ کن ئەو لەوانەیە کارێکت بۆ بدۆزێتەوە.

بە نە بەدڵییەوە گوتم: ئاخر برادەر دەبێ دەرگاوانێکی دێهاتی چ کارێکی لە دەست بێ؟ چۆن دەتوانێ کار بۆ من بدۆزێتەوە؟

هاوشارییەکەم پێکەنی وگوتی: چما دەرگاوانت پێ کەمە.. نا نا گیانە تۆ ئاگادار نیت، هەندێ جار دەرگاوان لە سەرۆك دایەرەیەك پتر دەستی دەڕوات.. دەرامەتی مانگانەی هەندێکیان لە سەرۆکەکانیان پترە...

گوتم: شۆخی مەکە کاکی خۆم.. تاقەتی پێکەنینم نییە..

– شۆخی ناکەم بە خوا.. کە خانەدانێ دەچێ بۆ دایەرەیەك لە پێشا جەنابی دەرگاوان دەبینێ ئەوجا سەرۆك دایەرە!

گوتم: هەڵبەت لە پێشا دەرگاوان دەبینێ.

– کەواتە قسەکەی من راستە.. ئەدی بۆ خۆت گێل دەکەیت و مۆڕەم لێ دەکەیت؟!

– مەبەستت چییە؟ بە خۆت باسی بکە.

– ها.. ها.. ە.. ە.. فەرمانبەری دەوڵەت یان سەرۆك دایەرە بۆ ئەنجامدانی کاری مەردم هەق و حیسابێکیان دەوێ. سەرۆك دایەرە بەو هەموو کەش و فشەوە ناتوانێ راستەو خۆ بەرتیل و شت وەربگرێ.. هەرگیز خۆشی بچووك و کەم نانوێنێ.. چونکە کەسێتیی کەم دەکات.. چما پێت وایە دەوڵەت لەبەرچی دەرگاوانی لەبەر ژووری سەرۆکان داناوە؟ پێت وایە هەر لەبەر دەرگا کردنەوەو چا هێنان ئەم پارە مۆڵەیان دەداتێ؟ نەخێر.. چما سەرۆکەکان خۆیان دەستیان نییەو ناتوانن دەرگای ژوورەکانیان بکەنەوە؟.. کەواتە دیارە کە بوونی دەرگاوان لەبەر ژووری سەرۆکان دا بۆ مەبەستێکی فرەگرنگە.. گەوجە گیان هێشتا ماوەتە ماو! چیم دەووت؟ ئا دەرگاوانەکان بە ناوی سەرۆك دایەرەکانەوە بەرتیلەکە وەردەگرن وەك ئەوەی سەرۆك هەر ئاگاشی لێ نەبێ!

هەڵبەت یەکێك کارێکی گەورەی بە هەندێ پارە بۆ ڕایی ببێ بە حوسن‌و ڕەزای خۆی دەیدات‌و زۆریش منەتبار دەبێ.

کە زیندە ئەم قسانەی دەکرد، یەکێك لە بەندییەکان گوتی:

– ئای یادت بەخێر حەسەنە ڕەش.. پیشەی ئەمە بوو. کام گیروگرفت زۆر گەورە بوایە بە کەفلە کونێ چارەی دەکرد.. ئەگەر بچوویتایەتە لای ئەو لە بری ناسنامەیەك دەناسنامەی بۆ جێ بەجێ دەکردیت.

زیندە زۆری حەز دەکرد کە ئەدرەسی ئەم حەسەنە ڕەشە بزانێت تا کە لە زیندان ئازاد بوو بچێتە لای، بەڵام ئێستا وەختی ئەم کارە نەبوو، بۆیە لە سەری ڕۆیی:– بڕیارم دا بچم بۆ لای ئەو هاوشارییەم کە دەرگاوان بوو.. ئەگەر ئەوم پەیدا بکردایە دەست بەجێ کارەکەم چێ دەبوو. ئەدرەسەکەیم وەرگرت و کەوتمە ڕێ. هاوشارییەکەم لە دواوە گازی کردم: ڕاوەستە بزانم، ئەم کاسکێتە پیسە چییە لە سەرت؟ فڕێی بدە.

– بۆ؟ چ عەیبێکی هەیە؟

– ئەگەر بەمەوە بت بینن هەر لە دەرگاوە دەرت دەکەن.

گوتم: ئەگەر فڕێی بدەم پژمینەکە دەمگرێتەوە.. کە گەییمە بەر دەرگای دایەرە، دای دەکەنم.

– نابێ.

– بۆ نابێ؟!

– ئەگەر کلاوێکی پاك و پوختەت لەسەر بێ هەموو وا هەست دەکەن کە پیاوماقوڵی و... ئەی گوایە چیرۆکی کەواکەی مەلای مەزبورەت نە ژنەوتووە؟ پێشینان گوتوویانە ئەقڵی مەردم لە چاویاندایە، پێویستە کلاوێکی چاك بکڕیت و لە سەرتی بکەیت.

کە زانی پارەم نییە، هەندێکی دامێ و گوتی:

– هانێ ئەو پارەیەت بدەمێ کە کارێکت دەست کەوت بم دەرەوە. یەکسەر بچۆ کلاوێکی چاك بکڕەو ئەوجا بچۆ بۆ دایەرە.

پارەکەم وەرگرت و رووم کردە موغازەیەکی کلاوفرۆشی. کلاوی جۆراوجۆر لە پشت جامخانەکەوە دانرا بوو.. یەك لە یەك چاکتر وەڵێ هێندە گران بوون زاتم نەکرد بچمە ژوورەوە.. ئەو پارەیەی پێم بوو سێیەکی نرخی کلاوێکی نەدەکرد. ئیدی بۆ بەرۆکی خاوەن موغازەکەش بگرم؟

بەو دەقەوە لە پشت جامخانەکەوە وێستام و کەوتمە ڕوانینی کلاوەکان، بە خەیاڵ یەکە یەکە کلاوەکانم لە سەر دەکرد و لە شووشەی جامخانەکەدا سەیری خۆم دەکرد. لەم لاوە دەچوومە ئەو لا وەك ئەوەی کلاوی یەکەمم بەدڵ نەبێ و دووەم تاقی بکەمەوە.. یەکێ لە کلاوەکانم زۆر لێدەهات. هاوشارییەکەم دەیگوت: ئەگەر پیاو یەکێك لەم کلاوانەی لەسەر بێ هەموو کەس کڕنۆشی بۆ دەبەن. ئەگەر برسیم نەبوایە تا ئێوارە هەر لەوێ دا دەوێستام. زۆرم حەز لە کلاوەکە کرد بوو. لە برسانا سەری خۆم هەڵگرت، چەند شەقاوێ لەو لاترەوە زەلامێك کوببەی دەفرۆشت، گوتم:– کاکە گیان نەفەرێکم بۆ ساز بکە، با پیازیشی تێدا بێ..

لەو پارەیەی کە هاوشارییەکەم دا بوومیٚ، سکم تێرکرد.. لەسەر تێری پیاو کڵاوی چاك لە سەر بکات شەڕ دەفرۆشێت.. بە کریٚ چووم بۆ بازاڕی کۆنە فرۆشەکان. هەرچیت بویستایە لەویٚ هەبوو.. لە تەوقەی سەری ژنانەوە بیگرە تا دەگاتە ددانی دەست کرد، تەنانەت بێوەژنیش دەست دەکەوت.

کڵاوی نیوداشت یەکجار زۆر بوو.. ئەو کڵاوەی کە مەبەستم بوو دۆزیمەوە. یەك عەیبی هەبوو دووسیٚ نمرە گەورە بوو.. بەڵام چونکە کڵاوی چاك بوو گویٚم بەو عەیبەشی نەدا. بۆ ئەوەی هەرزانتر بیکڕم بە فرۆشیارەکەم گوت: کاکە بە سەرم گەورەیە!

فرۆشیارەکە سەری لە قاند و گوتی:– تەواو بە ئەندازەی سەرتە!

– بابە گیان هاتۆتە سەر ملم.. گەورەیە.

فرۆشیارەکە هەندیٚ لە هاوکارەکانی گاز کرد: توخوا تەشریف بۆ ئێرە بێنن، ئەم کڵاوە بە سەری ئەم برادەرە دەڵبە یان فیت بە ئەندازەی خۆیەتی!

هەموو وەڵامیان دایەوە:– بەخوا زۆر رێك وپێکە، هەر دەڵێی بۆ ئەو کراوە.

چاویشم کەوتبووە ژێر کڵاوەکەوە، بە چاوی بەستراوەوە گوتم:

– بۆ سوێند دەخۆن و شایەتی ناهەق دەدەن؟ ئەوەتا چاویشم کەوتۆتە ژێر کڵاوەکەوە، هیچ شوێنیٚ نابینم.

یەکێك لەوان گوتی:– کەرپیاو گریمان چاوت بە دەرەوە بوو، جا چی دەبینی؟ لەم وڵاتە وێرانەدا چی هەیە تا ببینی؟ چاکتر کە هیچ نەبینی!

فرۆشیارەکان لە قاقای پێکەنینیان دا. یەکێکیان بە چپەوە گوتی:

– برادەر کڵاوی چاکە و لە کیسی خۆتی مەدە..پەشیمان دەبییەوە..

گوتم:– من چ گلەییەکم لە چاکی نییە.. ناڵێم خراپە .. بەڵام چاوی داپۆشیوم و هیچ شوێنیٚ نابینم..

یەکێك گوتی: لە ئاستی چاوتەوە دوو کونی تیٚ بکە!

دیسان سەدای قاقا و پێکەنینی فرۆشیارەکان لە کوچەکەدا دەنگی دایەوە. دیار بوو لە بیٚ کاری خۆیاندا لە من خڕ بوو بوونەوە. کاتی خۆیان بە شۆخی دەگوزەرێنن!!

فرۆشیارەکە گوتی: لە پشتەوە تۆزیٚ دای بگرە، تا لە پێشەوە بەرز ببێتەوە.

ئەوجا هەر خۆی لە دواوە گرتی و بە توندی دای تەکاند، چاوەکانم لە ژێر کڵاوەکەوە دەرکەوتن، ئەم لاو ئەو لای خۆم بینی...

فرۆشیارەکە گوتی: مەخابن بۆ ئەو نانەی تۆ دەیخۆیت.. نازانی کڵاوش لە سەر بکەیت؟!

گوتم: دەیزانم.. وەلیٚ کڵاوەکە گەورەیە!..

– نە بابە گیان، خۆت سەرت بچووکە، ئەگینا ئەم کڵاوە چ عەیبێکی نییە، سەیری بکە ئیتاڵییە، لە دنیادا لە کڵاوی ئیتاڵی چاکتر نییە. لەم رۆژەدا کڵاوی وا بە پێنج سەد لیرەش دەست ناکەویٚ، هەڵی بگرەو دوعای خێرمان بۆ بکە.

دوای چەندو چوونێکی زۆر کڵاوەکەم کڕی، لەسەرم کردو ملی ڕێگام گرت. لە ڕێگادا هەمیشە سەیری جامخانەی موغازەکانم دەکرد. دەمویست بزانم کڵاوەکەم لێ دێت یان نا... لە پڕ گەردەلوولێك هەڵیکرد کڵاوەکەی بردم و لە ناوەندی شەقامەکەدا گیرسایەوە.. ئۆتۆمبیلیش وەکو شارە مێرووله لە هاتوچۆدا بوو لەبەر خاتری کڵاوەکەم خەریك بوو بکەومە ژێر ئۆتۆمبیلەوە.. کڵاوی ناڕەسەن وەکو فرۆکە دەخولایەوە و منیش بە دوایا غارم دەدا.. خەڵکی دەستیان لە کارو کاسبی هەڵگرت و سەیری من و کڵاوەکەمیان دەکردو قاقا پێدەکەنین.

ئاخری کڵاوە نازدارەکەم کەوتە ژێر ئۆتۆمبیلەوەو چرچ و لۆچ بوو. دەستم برد، کڵاوە پلیشاوەکەم لە ژێر تایەی تۆتۆمبیلێك دەرهێنا... زۆر لۆچ بوو بوو.. بە دەست لۆچەکانیم ساف کردەوەو لەسەرم کرد... سەیرم کرد زۆر دەڵبەو لەوانەیە با بیبات.

ڕۆژنامەیەکم پەیدا کرد.. چەند پەڕەیەکم خستە ژێر ئەستەڕی کڵاوەکەوە... چەند وێنەیەکیشم بۆ ناسنامەکەم گرتبوو، ئەوانیشم خستە ژێر ئەستەڕەکەوەو لەسەرم کرد، تەواو پڕ بە سەرم بوو!...

ئیدی دەستێکم هەر بە کڵاوەکەمەوە بوو تا جارێکی دیش با نەیباتەوە. بەپرسیار ئەو دایەرەیەم دۆزییەوە کە هاوشارییەکەم لەوێ دەرگاوان بوو.. لەبەر دەرگادا یەکێك لە سەر کورسییەك دانیشتبوو یاری بە سمێڵەکانی دەکرد. کە منی بینی بانگی کرد: بۆ کوێ کاکە؟

سەرم لەوە سوڕما. ئەو هەموو خەڵکە هاتوو چۆیان دەکرد یارۆ هیچی ناگوت. کەچی من هەر کە پێم خستە سەر پلەکە پرسیارو وەڵام دەستی پێکرد. گوتم: هاوشارییەکم لێرەیەو دەمەوێ بچم بیبینم.

بێ ئەوەی سەیرم بکات گوتی: دەزانی ئێرە کوێیە؟.. ئێرە دایەرەی دەوڵەتە دەوڵەت!

– دەزانم... مەبەستت چییە؟

دیسان بێ ئەوەی ئاوڕم لێ بداتەوە گوتی: درۆ دەکەی... نازانی.. ئەگەر بزانی کڵاوەکەت دا دەکەنی... یاڵڵا کڵاوەکەت داکەنەو ئەوجا بڕۆ ژوورەوە.

گوتم: ئاخر بە بێ کڵاو سەرم سەرمای دەبێ...

ئەمجارەیان بە توڕەییەوە هاواری کرد: کاکە چوونە ژوورەوە بە کڵاوەوە قەدەغەیە. کڵاوەکەت لە شوێنێك دا هەڵواسە... هەوای دایەرەکە گەرمە... مەترسە سەرمات نابێ...

لە دڵم چەقی بوو کە ئەگەر کڵاوەکەم لە شوێنێك دا هەڵواسم گوم دەبێ گوتم: ئاخر کاکە گیان لەوانەیە بیبەن!

یارۆ هاواری کرد: یانی چی؟ دەزانی ئێرە کوێیە... ئێرە دایەرەی دەوڵەتە دەوڵەت! ئەگەر زێڕیش لێرەدا هەڵڕێژی کەس لای لێ ناکاتەوە چ جای کڵاوێکی چڵکن.. بە نە بەدڵی کڵاوەکەم داکەندو بە عەلاگەیەکمەوە هەڵواسی.. دیدەنییەکەم زۆری نەبرد.. کە گەڕامەوە ویستم کڵاوەکەم هەڵگرم، سەیرم کرد نەماوە، دەستم درێژ کرد لە بری کڵاوەکە چزا بە قوڵاپی عەلاگەکەدا!.

دەستم بە هاوار کرد: وای کڵاوەکەم.. کڵاوەکەیان بردووم.. کڵاوە نازدارەکەم نەماوە.. یارۆ کە سەر گەرمی سمێڵ بادان بوو، بێ ئەوەی لە جێی خۆی هەستێ گوتی: کڵاوەکەت چی لێهاتووە؟

– نەماوە.. ئەی بە بەرچاوی خۆتەوە بە عەلاگەکەدا هەڵم نەواسی؟

یارۆ زۆر تەنگاو بوو، و هاواری کرد: هەتیو بۆ من پاسەوانی کڵاوی تۆم؟

– ناڵێم پاسەوانیت.. بەڵام تۆ نەتگوت بە عەلاگەکەوە هەڵیواسە.. من بە قسەی تۆم کرد.. تۆخوا نەت بینی کێ بردی؟ ناشێت گاڵتەیان لەگەڵ کرد بم؟ بە خواو بە پێغەمبەر ئەورۆ کڕیومە... بابە گاڵتان مەکەن.. کڵاوەکەم بدەنەوە با بڕۆم.. کارم هەیە.

یارۆی سمێڵ بابڕ گوتی: بە خۆڕایی هاوار مەکە. ئێرە دایەرەی دەوڵەتە. کەسیش چاوی لە کۆنە کڵاوەکەی تۆ نییە.

ئەوجا نۆرەی من بوو کە تووڕە ببم. هاوارم کرد: ئەی کڵاوەکەم چی لێهات؟ بێگومان نەفڕیوە، هەڵبەتە یەکێك بردوویەتی.

یەکێك لەوانەی کە هەمیشە لە ڕاڕەوی دایەرەکانا کەوتوون گوتی: من دیتم....

– توخوا کوانێ؟

– چەند دەیقەیەك لەمەوبەر سواری ئۆتۆمبیل بوو و ڕۆیی!

چەند کەسێك کە گوێیان لەم قسانە بوو دەستیان بە پێکەنین کرد. کابرای سمێل بابڕ گوتی: غەڵبە غەڵب مەکەن.. هیچ شتێ لێرە گوم نابێت..

یەکێك لە بێکارەکان گوتی: – ڕاستە هیچ شتێ ون نابێ.. کە ونیش بوو ئیدی نادۆزرێتەوە.

وردە وردە خەڵکی خڕ بوونەوە، مشت و مڕەکە گەرم بوو، زەلامێك کە دیار بوو دەرگاوانی دایەرەیە پرسی: کڵاوەکەت سەوزباو بوو؟

– بەڵێ برادەر.. سەوزباوێکی تووکن. فابریقەی ئیتاڵیا بوو.

پرسی: کڵاوێکی گەورە نەبوو؟

– بەڵێ.. کوانێ.؟

– پەراوێزەکەی ڕەش بوو؟

– بەڵێ... بەڵێ خۆیەتی، کوا لە کوێیە؟

کابرای سمێڵ بابڕ گوتی: نەمگوت هیچ شتێ لێرە گوم نابێت. زەلامەکە گوتی: قەراخەکەی بۆ سەرەوە هەڵ نەگەڕابووەوە؟

زۆری نەما بوو، بەر دەمدرێژی جنێوی بدەم، بەڵام لە ترساندا زمانی خۆم گرت و بەسەر وەڵامم دایەوە.

پرسی: دوو کونی هەوا کێشانی تێدا بوو؟

دەمویست بە جنێودان دایك و بابی لە گۆڕدا بهەژێنم، بەڵام خۆم گرت "لاحەولەوەلا..." خەریك بوو لە تووڕەییدا شەقم دەبرد، هاوارم کرد: – خۆیەتی برادەر، پێم بڵێ...

– وەڵڵا من وام زانی کەسێك لە بیری چووە، بردم بۆ نووسینگە...

چوومە ئەوە ژوورەی کە کابرای فەڕاش نیشانی دابووم.. چەند کچێك خەریکی تایپ کردن بوون، تەنیا یەك پیاو لە ژوورەکەدا بوو، زانیم کە مەسئولیانە.

گوتم: – یەکێك لە فەڕاشەکان کڵاوەکەی هێناوم بۆ ئێرە..

یارۆ بە توڕەییەوە هاواری کرد: ئاگاداری کڵاوی خۆشتان پێ ناکرێ؟
ویستم قسان بکەم، مۆڵەتی نەدام و بە یەکێك لە کچەکانی گوت:
– چیت لە وەرەقەی کڵاوەکە کرد؟
– ناردم بۆ ئەرشیف.
کچەکە چارەکە دینارێکی خستە بەینی کاغەزەکانی بەر دەستی، تا لە نێو فایلەکاندا وێنەی دووەمی وەرەقەکە بدۆزێتەوە. هێنای و دایە دەست کابرا: فەرموون.
کابرای مەسئوول وەرەقەکەی خوێندەوە: "باش گوێ بگرە.. کڵاوێکی سەوزباوی توکنی خارجییە.. زۆر کۆنە..دەم و دەست قسەیەکەیم بڕی": –قوربان زۆریش کۆن نییە...
مەسئولەکە بزەیەکی کردو لەسەری رۆیی: قەراخ رەش.. دوو کونی هەواکێشانی تێدا بوو... چونکە خاوەنی نەبوو، هەواڵەی ئەرشیف کراوە.
گوتم: بارەکەڵڵا لەو قەڵەم و ئینشایە.. ئێستا کوێی بۆ بگەڕێم؟
– کاغەزەکەمان بە دەرزی پێوە لکاندوەو ناردمان بۆ ئەرشیف... بڕۆ نهۆمی خوارەوە، لە ڕاڕەوەکەدا، دوا دەرگا بە دەستە چەپدا.. کڵاوەکەت وەربگرەوە
سوپاسم کردو بەپەلە کەوتمە رێ... دوو دوو پلەکانم بڕی و ژووری ئەرشیفم دۆزییەوە، بەڵام کەس لە ژوورەوە نەبوو. رۆژنامەیەکیان لەسەر یەکێك لە مێزەکان دانا بوو، ئەگەر دەنگی کۆکەم نەژنەوتبا نامزانی کەسێك لەپشت رۆژنامەکەوەیەو خەریکی خوێندنەوەیە!
گوتم: کاکە..
رۆژنامەکە جوڵاو دەنگێك بەرز بووەوەو پرسی: چیت دەوێ؟
– قوربان لە نووسینگەوە، کڵاوەکەیان بۆ ئێرە ناردووم.
پرسی: – ژمارەکەت چەندە؟
وام زانی مەبەستی ژمارەی کڵاوەکەیە. یەکسەر گوتم: شەست و یەك بە تەواوی سەری لە پشت رۆژنامەکەوە دەرهێناو بەسەر سوڕمانەوە سەیری کردم و گوتی: – خەیاڵت لە کوێیە کاکە... ژمارەی تۆ لە دە هەزاریش تێ پەڕێوە.
گوتم: قوربان ژمارەی کڵاوەکەم شەست و یەکە.
کاکی ئارشیفیست لە مەبەستم حاڵی بوو، و گوتی: – ژمارەی سەرم نەپرسیوویت... مەبەستم ژمارەی وەرەقەکەتە.
– من چوزانم ژمارەی وەرەقە چییە قوربان. وام زانی ژمارەی کڵاوەکەت گەرەکە!
قەدەرێ کاغەزو فایلەکانی گەڕا، شوکر دۆزرایەوە، بە خۆشحاڵییەوە گوتی: وا دیارە شانست هەیە.. کڵاوێکی سەوزباوی تووکنە..
بۆ ئەوەی پاشماوەکەی نەخوێنێتەوەو کاتەکەم بە فیڕۆ نەچێ گوتم:
– خۆیەتی .. کەرەمی بکە قوربان.
کابرا کەمێك پشت گوێی خوراندو گوتی: ناردمە خزمەت سەرۆك.
– بۆ؟

– عادەت وایە.. هەر چییەك بدۆزرێتەوە، ئێمە دەی نێرینە لای سەرۆك، ئەویش هەواڵەی عەماری دەكات.

مەسەلەكە وردە وردە قوڵ دەبووەوە، ئەدرەسی سەرۆكم وەرگرت، لە نهۆمی سێیەمدا بوو.. كە گەییمە نهۆمی سێیەم ماندوو بووم.. لە سەر پلەكان دانیشتم كە پشوویەك بدەم، پیرێژنێكیش لەوێ دانیشتبوو، چەند فایلێكی بە دەستەوە بوو... كە منی بەو حاڵەوە بینی گوتی:

– رۆڵە گیان.. تۆ چیتە؟

گوتم: پوریێ گیان كڵاوەكەم بە عەلاگەیەكدا كردبوو، یەكێك لە فەراشەكان وای زانی بوو بێ خاوەنە، برد بووی بۆ نووسینگە، ئەوانیش هەواڵەی ئەرشیفیان كردبوو، لەوێشەوە نارد بوویان بۆ لای سەرۆك.

پیرێژنەكە سەری لەقاندو گوتی: ماشەڵڵا. ئەم هەموو كارەت لە ماوەی چەندا ئەنجام داوە؟

– نیو سەعاتی نەبردووە.

– وای رۆڵە گیان تۆ چەند پیاوێكی بە شانسی.. من دوو دانە مانگە بەم قاڵدرمانەدا سەر دەكەوم و دادەبەزم، تەواوی ژوورەكان گەڕاوم كەچی هێشتا وەرەقەكەم نەدیوەتەوە. مرۆڤ تا كارتی راسپاردنی نەبێ ناتوانێ لە دایەرەكاندا كاری رایی بكات.

پێكەنیم و گوتم: راستییەكەی ئەگەر كارەكەی من، كارێكی پڕ دەرامەت بوایە تا بەرتیلم نەدابا، كەس وەڵامی نادامەوە. خۆش بەختانە كۆنە كڵاوێكەو بە كەڵكی كەس نایەت.

هەستام، چووم بۆ ژوورەكەی سەرۆك. دەرگام كردەوەو گوتم: قوربان كڵاوەكەم لێرەیە.

سەرۆك بە پێكەنین و تووڕەییەوە گوتی: – جا من چی بكەم.. چما ئێرە ژووری خۆ داكەندنە؟

– نەخێر قوربان.. ببوورە.. كڵاوێكی سەوزباوی تووكنە.. هێناویانەتە خزمەتی ئێوە.

پێكەنی و گوتی: ئەها.. ئەوەی لە رارەوەكەدا بەجێ مابوو؟!

– بەڵێ.. بە ئەرك نەبێ كەرەمی بكە.

– ناردم بۆ عەمار... تەشریف بەرەو لەوێ وەری بگرەوە.

– جا چ پێویست دەكات بەم پەلەیە بی نێری؟

سەرۆك زۆر تورە بوو: نازانم بە كام ئاوازی تۆ هەڵپەڕم. ئەگەر سەبر بكەین دەچیتە دەرێ و لە پاشەملە دەڵێی فەرمانبەران كار ناكەن... ئەگەر زوو بە زوویش كارەكان ئەنجام بدەین ناقایلی.

گوتم: هەر دەیقەیەك لە لای خۆت دات بنایە، فریای دەكەوتم.

قیژاندی: چما ئێرە دوكانی ئەمانەت فرۆشییە؟ بڕۆ دەرێ و قسەی زیاد مەكە..

هاتمە دەرێ، عەمارم دۆزییەوە. نیشانی كڵاوەكەم هەڵداو گوتم:

– هی منە، كەرەمی بكەن....

عەماردارەكە پرسی: بە چییا هی تۆیە؟

– كڵاوێكی سەوزباوی تووكنە...

– جا چی زۆر كڵاوی وا زۆرە..

– ژمارە شەست و یەكە!

– ها.. بۆم دەركەوت كە درۆ دەكەیت، سەرت بە ئەندازەی گوێزێكە و ژمارە شەست و یەك لە سەر دەكەیت!

– كاكە گیان تۆ هەقت چییە، سەرم بە قەد گوێزێكە یان بادەمێكە. كڵاو كڵاوی خۆمەو كەرەمی بكە.. ئیتاڵییەو ماركەكەشی كەمێك چووەتەوە!

– كارخانەكانی ئیتاڵیا تەنیا بۆ تۆ كار ناكەن..

– كڵاوەكەی من قەراخەكەی رەشە..

– زۆربەی كڵاوەكان قەراخیان رەشە...

– كڵاوەكەی من دوو كونی هەوا كێشی تێدایە..

– زۆربەی كڵاوەكان یان كوندارن یا بێ كونن.

هاوارم كرد: چەند وێنەیەكی خۆم لە توێی ئەستەرەكەیدایە، خۆ زۆربەی كڵاوەكان وێنەیان تێدا نییە.

– ئەگەر وا بێ، ئیدی چ قسەیەكم نییەو ماڵی خۆتە...

كە سەیری ئەستەرەكەی كردو وێنەكانی بینی گوتی: راستە هی تۆیە، بەڵام مەرجی تێدایە...

خەرێك بوو لە داخا شەق بەرم، پرسیم: هێشتا مەرجی تێدایە؟

لەم كاتەدا زەنگی تەواو بوونی دەوام لێیدا. عەماردارەكە گوتی:

– دەوام تەواو بوو، برۆ سبەینێ زوو وەرەوە...

تەواوی بەندییەكان گوتیان: نۆبەتی ئەم قەوانەیە!

لەم كاتەدا شاوری ماموره بستە باڵاكە كاتی خەوتنی راگەیاند. پاشماوەی حەكایەتەكەیان بۆ سبەی شەو هێشتەوە.

(١٢)

خۆشەویستم تۆ فریشتەیت

زیندە قسەی لەگەڵ هەر كەسێك دەكرد، رایان دەسپارد كە حەسەنە رەش ببینێ، رۆژی سەدان كەرەت نێوی حەسەنە رەشی لە دەمی بەندییەكان دەژنەوت. هەموو دەیانگوت ئەگەر حەسەنە رەشت دیتبا كارت نەدەگەییە ئێرە. كارە سەیروسەمەرەكانی حەسەنە رەش بوو بوو بە وێردی سەر زمانی بەندییەكان، دەیان گوت حەسەنە رەش دەرسی ئەوقاتەكانی دادەدا.. پیاوی لە قەنارە رزگار دەكرد. خدری زیندەیەك بوو بۆ خۆی...

زیندە بڕیاریدا هەر كە لە زیندان ئازاد ببێ یەك رێ بڕوات بۆ لای حەسەنە رەش و بە هۆی ئەوەوە ناسنامەكەی دەربێنێ...

بۆیە ئەو شەوە خۆشحاڵتر دەهاتە بەرچاو، هەر كە سفرەكەیان پێچاوە زیندە بێ نازونوز دەستی بە حەكایەتەكەی كرد:

– برادەران، دەزانن گەییشتینە كوێ؟!

– عەماردارەكە پولی پێوە نایت.

– بەڵێ گوتی: بڕۆ سبەینێ وەرەوە، دەستم بە پاڕانەوە کرد، بە قوربانت بم، نۆکەرتم، خۆ شتێکی زۆر زەحمەت نییە، هیچی تێ ناچێت، دەست بەرەو کڵاوەکەم بدەرێ با بڕۆم بە شوێن کارمەوە.

عەماردارەکە پێکەنی و گوتی: – لات وایە ئەوەندە ئاسانە! زۆری دەوێ. پێویستە وەڵامی نامەکە بنێرێنەوە لای سەرۆك، ئەویش هەواڵەی ئەرشیفی بکات. ئەرشیفیش فایلەکە بە تاڵ بکاتەوەو بینێرێتە لای سەرۆك نووسینگە، ئەویش ماوە بدات کە کڵاوەکەت بدەینەوە...

یەکێك لە بەندییەکان فیکەیەکی دوورو درێژی کێشاو گوتی:

– جا وەرە کەر لە قوڕ دەربێنە.

زیندە بە ئیشارەی سەر قسەی بەندییەکەی سەلماند، زۆر راستە.. هەر رێیەکم گرتە بەر دەبوایە پێیدا بگەڕێمەوە.. هیچ چارەیەکم نەما جگە لەوەی گوێ رایەڵی کابرای عەماردا ببم... بە سەری کۆت دایەرەم بەجێ هێشت. سبەینێ بەپڕمە پڕم بەرەو دایەرە گەڕامەوە... هەموو فەرمانبەرەکان کەم و زۆر دەیانناسیم.. بە یەکدییان نیشان دەدام و دەیان گوت: خاوەن کڵاوەکە هات.. ژن و پیاو پێ دەکەنین، پێم گوتن:

– پێ بکەنن، رۆژتانە.. ئەوانەی کڵاویان لێ ون دەبێ بە حاڵم دەزانن!

دەستووری وەرگرتنەوەی کڵاوەکەم لە سەرۆك نووسینگە وەرگرت. بردمە ئەو ژوورەی کە چەند کیژێك خەریکی تایپ کردن بوون. کارەکەم لە تەواو بووندا بوو، زۆری نەما بوو چاوم بە دیداری کڵاوە نازدارەکەم رۆشن ببێتەوە، لە پڕ پژمیم... هێندە بە توندی پژمیم زۆربەی کاغەزەکانی بەردەم کیژە تایپێستەکە چوون بە حەوادا ولە ژوورەکەدا پەرت بوونەوە.

یەکێك لە کیژەکان توڕە بوو، و گوتی: کابرا بەری دەمت بگرە.

گوتم: خانم گیان بە دەستی خۆم نییە.. پژمینەکەی منیش وەکو دەستووری سەرۆك دایەرەکانە. هەر کاتێ هات دەبێ جێبەجێ بکرێ...

بەرپرسی نووسینگەکە، ئەم قسەیەی منی پێ ناخۆش بوو. بە ناوی گاڵتە پێ کردن بە فەرمانبەران و بە تایبەتی لە کاتی ئەنجامدانی کارا!.. فایلێکی تێرو تەسەلی بۆ کردمەوە.

بەندییەکان تێکڕا گوتیان: نۆبەتی ئەم قەوانەیە.

– بەڵێ برادەران، دایەرەکانی ئێمە بەم جۆرەیە، هەر کە وتت پشتی چاو برۆیە، فایلێکت بۆ کراوەتەوە.

یەکێك لە بەندییەکان کە پیاوێکی قەڵەوی ورگن بوو، کەمتر قسانی دەکرد، کە ئەمەی بیست دەمی کرایەوەو گوتی: دایەرەی چی و قوڕی چی؟ تەنیا ئەوە دەزانن لە پشتی مێزی پان و پۆڕەوە دانیشن و قسەی زل بکەن و مانگەومانگ مووچەی خۆیان وەربگرن. لە پایتەختدا لە ٨٠٪ ماڵەکان بێ ئاون، کەچی دایەرەی ئاویش هەیە. هەر تەلارێ دەگری دەیان نهۆمە، هەر نهۆمێك دەیان ژوورەو هەر ژوورەی مەگەر خوا بزانێ چەند فەرمانبەری تێدایە..

دایەرەی کارەبا، ئەوە هەر باسی مەکە.. دایەرەی تەلەفۆن، هەر مەپرسە.. خۆ تەلارەکەی لە هەموو دایەرەکانی دی گەورەترە..

کابرای قەڵەو تەواوی دایەرەکانی ژمارد تاگەییە دەوڵەت.. تۆزێ بێدەنگ بوو.. و درێژەی پێدا:
– باشە با بزانین ئاخۆ دەوڵەت هەیە؟
کە بینی کەس ورتەی لێوە نایەت، بە دەنگی بەرز پێکەنی و گوتی:
– نە، نابێ نێوی دەوڵەت ببرێ! ردێن سپی قاوشەکە گوتی:
– ماوەی زیندە بدەن با پاشماوەی حەکایەتەکەی بگێڕێتەوە. باسی سیاسەت بێڵن بۆ سبەینێ. بەندییەکانی تریش کە چاوەڕێی ئەنجامی حەکایەتەکەی زیندە بوون، لایەنی ردێن سپی قاوشەکەیان گرت، زیندە لەسەری رۆیی: –کڵاوم هەر لە بیر نەما، کەوتمە سەر دەستو پێی بەرپرسی نووسینگە، هەزار پێغەمبەرو ئیمامم کرد بە گژیا تا لێم خۆش بوو. فایلەکەی دڕاندو فڕێی دا. کاغەزێکی دامێ و بردم بۆ لای ماموری عەمارو گوتم:
– فەرموو ئەمەش کاغەز، سەرۆکیش ئیمزای کردووە.
وەکو نەخوێندەوارێك کاغەزەکەی ئەم دیوو ئەو دیو کردو گوتی:
– باشە دەستووریان داوە کە کڵاوەکەت بدەینەوە.. کوا ناسنامەکەتم بدەرێ..
– قوربان کڵاو وەرگرتنەوە ناسنامەی بۆ چییە؟!
– ئەی من چۆن بزانم کە تۆ کاك زیندەیت، ئەگەر سبەی یەکێکی دی هات و گوتی: – کڵاوەکە هی من بوو!
بەڵێ برادەران، دیقەتم دا کە چاکتر وایە تا فایلێکی تریان بۆ نەکردومەتەوە بڕۆم بە شوێن کاری خۆمەوە. بەندییەکان لە قاقای پێکەنینیان دا. ردێن سپی قاوشەکە گوتی: – ئەی ئەقدەست چی لێکرد کوڕم؟ ناکا لە ئەستەموڵدا ئەویشت بەدبەخت کرد بێ؟
زیندە هەناسەیەکی قوڵی هەڵکێشاو گوتی: باش بوو پرسیت. بەڵێ،ئەقدەس لە کۆشکەکەی ئیحسان خانمدا جێی خۆی خۆش کردبوو. من ئیحسان خانم نەبینی بوو، هەر کاتێ کە دەچوومە ئەوێ دەم پرسی: خانمت لە کوێیە؟ دەیگوت لە سەرەوە نووستووە.
– بۆ نایەتە خوارەوە، ناکا دڵی لە لێدان وەستا بێ؟
– لە دڵ وەستانیش خراپترە... هێندە قەڵەوە ناتوانێ لە جێی خۆی ببزوێ!
هەموو شەوێ دەچووم بۆ لای ئەقدەس، تێرو پڕ نانم دەخواردو تاکو نیوە شەو دەمامەوە. بەڵام کە دەبوو بە سەعات دوانزە ئەقدەس پۆزشی دەهێنایەوەو دەیگوت: دەی بڕۆ.
هەر چەند لێی دەپاڕامەوە، کچی چاك بە لەم خانووەدا جگە لە من و تۆ کەسی دی نییە.. بۆ ناچارم دەکەیت بەم نیوە شەوە بۆ ئوتێل بگەڕێمەوە.. ڕێم بدە با لێرە بمێنمەوە، بەڵام نەدەچووە ژێر بارو دەیگوت تاکو مارەم نەکەیت مەحاڵە ڕێت بدەم لەگەڵمدا بخەوی!
شەوێکی گەرمی هاوین چوومە دیدەنی ئەقدەس.. خواردن و شتی خانمی گەورەی تەواو کردبوو، ئیدی هیچ کارێکی دی نەبوو، هات خواردنی بۆ منیش ئامادەکرد. چونکە هەوا زۆر گەرم بوو چووین بۆ ناو باخەکە... کۆشکەکەی ئیحسان خانم لە ناوەندی باخێکی گەورەدا بوو.. شنە بایەکی فێنکی دەهات. ئاسمان ساف و بێگەرد بوو. بۆنی گوڵان پیاوی مەست دەکرد...

وای كه شەوێكی خۆش بوو. باڵندە بەسەر چڵی درەختەكانەوە دەیان خوێند... خوێنی بنیادەم قوڵپی دەدا.
یەكێك لە بەندییەكان گوتی: – هەی غەدار دەتویست هەر هەستیت و كچەكە لە ئامێز بگری.
زیندە كەمێك بەم قسەیە پەست بوو، وگوتی: – خاڵۆ، تۆ وا دەزانی ئەقدەسی من لەوانە بوو! خراپ حاڵی بووی.. ئەقدەس لە هەوەڵەوە كچێكی پاك بوو.. لە كۆشكەكەی ئیحسان خانمیش دا بوو بە ئافرەتێكی ماقوڵ و تەواو.. ئەم جۆرە ئافرەتانە زۆریان لەگەڵدا ناكرێ... پێویستە خۆیان بڕیار بدەن.. ئەقدەسیش كە خەمی من دای گرتبوو، لە تەكمەوە دانیشت و دەستی بە قژما هێناو گوتی:
– زیندە... حەیاتەكەم.. كۆڵەكەی ژیانم بۆچی زووتر ناسنامەكەت دەرنایەنی؟
كە بینی بێدەنگمو چ وەڵامێكم پێ نییە، وەك بڵێی حاڵی بوو، پرسی: لەبەر پارە؟
دیسان بێدەنگ بووم. ئەقدەس گوتی: من پارەم زۆرە، ئامادەم چەندت بوێ بت دەمێ.
گوتم: ئەقدەس گیان، دوای ئەوەی شەریكەكەم دەستی بڕیمو هەموو پارەكانی تۆی لێ كێشامەوە، ئیدی رووم نایەت پارەت لێ وەربگرم.. زەردەخەنەیەكی عاشق كوژانەی كرد و گوتی:– ئەم قسانە چییە، بریا پارەی هەموو دنیام هەباو لە پێناوی تۆدا خەرجم كرد با..
هەوای فێنكی هاوین و ئاوازی باڵندە كاریان كرد بووە گیانی ئەقدەسیش، پتر لێم نزیك بووەوەو خۆی بە شانمەوە نووساند.. تەماسی بازووی سپی و رووتی وای جۆش دابووم ئەگەر دێو بهاتایەتە ڕێم دەم بەزاند. ئەگەر كێو بهاتایەتە ڕێم هەڵم دەكەند، گوتم:
– ئەقدەس گیان.. تۆ تەنیا خۆشت بووێم بەسە.. پێویستم بە پارەی تۆ نییە.. بەم زووانە هێندە پارە پێكەوە دەنێم هەر سەرت سور بمێنێ... برادەران وا زەن نەكەن ئەم قسانەم بۆ فریودانی كچەكە دەكرد.. نەخێر من پیاوی درۆ ودەلەسە نیم... دەتگوت سەرخۆشم.. ئەقدەس كە وەكو منداڵ پێدەكەنی، تەواو باوەڕی كرد بوو. پرسی:
– كە بوین بە خاوەن پارە چی بكەین؟
من كە لە چاوەڕەش و درشتەكانی راما بووم گوتم: یەكەمجار دەچم ناسنامە دەردێنم.
– ئەی داوی ئەوە؟
– تۆ دەگوازمەوە..
ئەقدەس گوڵێكی لە باخەكە كرد بووەوە، بۆنێكی عاشقانەی پێوە كرد و مات بوو.
گوتم: بیر لە چی دەكەیتەوە؟
– ووتم بزانم مانگی هەنگوین لە كوێ بە سەربەرین؟
تا ئێستا ئەم ناوەم نەژنەوتبوو، نەمدەزانی مانگی هەنگوین كام مانگە!..
پرسیم:– ئەمە چ مانگێكە؟..
ئەقدەس واتای مانگی هەنگوینی بۆ روون كردمەوە.. زانیم كە ئەمەش شتێكە لەو شتانەی كە لە ناو كۆشكەكەی ئیحسان خانم دا فێری بووە.. كچ و كوڕەكانی ئیحسان خانم بۆ مانگی هەنگوین چوو بوونە هەندەران، دیار بوو ئەقدەسیش لەوانەوە ژنەوتبووی.

گوتم: تۆ کوێت پێ خۆش بێ بۆ ئەوێ دەچین..

پرسی: کە شاییمان کرد، تۆش سواری شەمەندەفەر و کەشتیو فڕۆکەم دەکەی؟

بەستە زمانە، نایزانی من بە چ حاڵێك پارەی هاتوو چۆی تاکسی پەیدا دەکەم. بەڵام گوتم: هەڵبەتە سوارت دەکەم..

ئەقدەس پتر لێم هاتە پێشەوە، سەری خستە سەر شانم و گوتی:

– ئێمەش وەکو بووك و زاوەکەی ئیحسان خانم ئاهەنگی شاییەکەمان لە مەدرید و سویدا بە سەر دەبەین؟

گۆنا ئاڵەکانی ئەقدەسم ماچ کردو گوتم: کە تۆ حەز بکەیت بۆ نەء؟ لە هەر شوێنێکی ئەم دنیایەدا تۆ بتەوێ، لەوێ ئاهەنگ دەگێڕین!

ئەقدەس ئەم وەڵامەمی زۆر بە دڵ بوو.. ئەویش بۆ یەکەمجار منی ماچ کرد و گوتی: ئەقدەس بە ساقەت بێ.. چەند پیاوێکی باشیت. ئەقدەسم راکێشایە باوەشم و ئارام و هێدی لە سەر سەوزە گیایەکە راکشاین.. گوتم: ئەقدەس گیان.. من لەسەر قسەی خۆمم.. دەچینە مانگی هەنگوین و کارتی بانگ هێشتن بۆ میوانان دەنێرین... بەڵام.. کە بێدەنگ بووم ئەقدەس گوتی: بەڵام چی؟

– ئەم کارتانە بۆ کێ بنێرین؟ من کەسم نییە، تۆش لەگەڵ بابتدا زیزی..

ئەقدەس گوتی: راست دەکەی.. ئێمە بێ کەسین..

– کەواتە با بانگ هێشتنی میوانان هەڵوەشێنینەوە.. بەڵام هەر دەبێ بۆ مانگی هەنگوین بچین!

ئەقدەس گوتی: باشە بەرنامەی میوانداری هەڵدەوەشێنینەوە.. ئەی لە مانگی هەنگوین دا بۆ کوێ بچین؟

– بە دڵی تۆ دەکەین.. بەڵام پارەکەمان بە فیڕۆ دەچێ.. بۆ عاشقان ئیسراحەت کردن لە جێیەکی پەنا ولاچەپدا گەلێ چاکترە لە قەرەباڵغی شاران.. تۆ چی دەڵێی؟

– راست دەکەی.. منیش رازیم..

پتر ئەقدەسم بە خۆوە گوشی و گوتم: تۆ فریشتەیت، خۆشەویستم.. کە تۆ سەفەری مانگی هەنگوینت پێ باش نییە.. منیش چاو پۆشی لێدەکەم!

ئەقدەس گوتی: بەڵام ئەوە بزانە حەیاتەکەم، هەر دەبێ دیاری بوکێنیم بۆ بکریت..

گوتم: بەسەر چاو، چما بووك بەبێ دیاری دەبێ؟ گرانترین و چاکترین دیاریت بۆ دەکڕم.

ئەمجارەیان ئەقدەس گوشیمی بە خۆیەوەو لێوی ماچ کرد م و گوتی:

– تۆ چاکترین پیاوێکی کە تاکو ئێستا دیوومە!

منیش ماچێکی عاشقانەیم کرد و گوتم: ئەقدەس گیان دەزانی چیم کەوتەوە یاد؟

– چی؟

– دەڵێم پارەی دیارییەکان بدەین بە ناوماڵ.. باشتر نییە؟

ئەقدەس چاوە خومارەکانی هەڵبڕی و گوتی: بڵێم چی.. هەڵبەت باشترە..

دەستم لە ملی کرد، لێویم راموسی، ئازای گیانی کەوتە لەرزین، گوتم:– ئەقدەس گیان بەو خوایە تۆ فریشتەیت.. کە تۆ دیاریت نەوێ، خۆ من بە زۆر بۆت ناکڕم!..

خوایە چاوی پارە کوێر بێ، رووی نەبوونی رەش بێ، ئەگەر پارەم دەبوو، سەراپای ئەقدەسم لە زێر وزیو دەگرت.. بەڵام کە بێ پارەم ناچارم بەم قسانە تەفرەی بدەم و سەر گەرمی بکەم..
ئەقدەس زیاتر خۆی پێوەم نووساند و گوتی:– لە بری هەموو ئەمانە دەبێ شاییەکی گەورە بگێڕین.
– بێگومان ئاهەنگێکی وا دەگێڕین کە تا ئێستا وێنەی نەبوو بێ، حەوت شەو و حەوت رۆژ میوانان هەر بخۆن و بخۆنەوەو هەڵپەڕن.
ئەمجارەیان ئەقدەس ماچێکی هێندە تەڕی کردم، سەراپام سست بوو!..
وەکو سەر خۆشان گوتم: ئەقدەس گیان.. دەزانی چی؟ بۆ بە خۆڕایی ماڵی خۆمان دەرخواردی خەڵکی بدەین و دوایی چەپڵەمان بۆ لێ بدەن؟ باشتر نییە ئەگەر ئەو پارەیە لە شتێکی دیدا خەرج بکەین؟
– بۆ نەء... بە دڵی تۆ دەکەم.
دیسان ماچم کرد و گوتم: ئەقدەس گیان بە راستی تۆ فریشتەیت... منیش حەزم لێیە بە دڵی تۆ بکەم.. کە تۆ ئاهەنگ و شاییت ناوێ منیش چ قسەیەکم نییە.
ئەقدەس گوتی: پارەی شاییەکە بدەین بە خانوویەکی چاك.. دەبێ خانووکەمان دەزگای گەرم کردنەوەو فێنك کردەنەوەی هەبێ.. هۆدەکانی گەورە بێ.. موبیلەکانمان ستیل بێ..
من بە چاکی لە مانای قسەکانی حاڵی نەدەبووم.. بەڵام پێوست نەبوو بزانم.. ئەقدەس گیان دەیویستن و دەبوایە لەبەر خاتری ئەو وەدەستیان بێنم ... گوتم: خۆشەویستەکەی دڵم.. چاکترین خانووت، بە پۆشتە ترین ناو ماڵەوە بۆ ئامادە دەکەم.. بەڵام ئەوڕۆکە نرخی خانوو زۆر بەرز بۆتەوە.. باشتر نییە ئەرزەیەك بکڕین و بە دڵی خۆمان بینای بکەین؟
– بۆ نەء.. زۆرچاکترە..
دیسان ماچێکی گەرمیم کرد و گوتم: ئەقدەس گیان تۆ هاوتات نییە... لە فریشتەی ئاسمان پاکترو چاکتریت!
ئەقدەس کە دەیڕوانییە عالەمی خەیال گوتی: چاوپۆشی لە هەمووی دەکەم، بەڵام هەر دەبێ جلی بوکێنیم بۆ بکڕیت..
– گیانەکەم، بۆ چما بووك بە بێ جلی بوکێنی بووە.. ئەگەر تۆش نەتەوێ خۆم بۆت دەکرم، بەڵام...
– دیسان بەڵامە؟
– گیانەکەم تۆ جلی بوکێنی لە دوو–سێ سەعات پتر ناپۆشیت.. دوای ئەوە بە کەڵك نامێنێ.. بۆ چی بۆ دووسێ سەعات ئەم هەموو پارەیە خەرج بکەین.. ئەگەر تۆ رازیت لەسەر بێ بە کرێ دەی هێنین.
– باشە.. جلی بوکێنیم هەر ناوێ...
گوتم: ئەقدەس گیان کە دڵ بوو بە یەك ئیدی نە مانگی هەنگوین، نە ئاهەنگ و شایی.. نەخانوو.. نە جلی بووکێنی و نە شتی دی دەوێ.. بۆ عاشقان کادێن کۆشکی شاهانەیە!

ئەقدەس بە پێکەنینەوە گوتی: مێردی خۆشەویستم، بۆ سەفەری مانگی هەنگوینت نەبردم.. خانووت نەکری.. جلی بوکێنیت نەکڕی.. دڵم لە برسانا زەحف دەکات، ماوەم بدە بچم لە ئاشخانەکە دا شتێ بخۆم.
گوتم: شتێ بۆ منیش بێنە، با هێزم وە بەر بێتەوە!
ئەقدەس ڕۆیی منی لە بەحری خەیاڵاو بە گیرفانی خاڵی بەجێ هێشت.. کە گەییە بەر کۆشکەکە گوتی: درەنگە، هەستە بڕۆ سبەی شەو وەرەوە...
ئاو زایی بووە دەمی بەندییەکان، حەزیان نەدەکرد بەم زووانە حەکایەتەکە تەواو ببێ.. یەکێك لە بەندییەکان گوتی: هەتیو ئەو شەو حەشرت کرد، پشتی حەکایەتەکەت شکاند.
ردێن سپی قاوشەکە گوتی: هێشتا زۆرمان ماوە بۆ نیوە شەو. بڵێ بزانین دوایی چی بوو؟!
پیاوە قەڵەوەکە هەڵی دایە: "فلانی.. کاکم کچەکەی تەفرە داوە و دەیەوێ ئێمەش بە مەستی بەجێ بهێڵێ.. پاشماوەکەی بڵێ"..
زیندە وێڕای ئەوەی کە شەکەت بوو بوو، یادگاری ئەو شەوە تەواو تاساند بووی، بەڵام دیسان دڵی نەشکاندن و گوتی: سبەی بەیانی زانیم چ هەڵەیەکم کردووە.. کە ئەم هەموو بەڵێنەم بە کچەی بێچارە داوە... ئیدی رووم نەبوو سەیری ئەقدەس بکەم... نەفرەتم لە خۆم دەکرد.. جگە لە خۆکوژی چ چارێکی دیم نەبوو.. بەڵێ برادەران، ئەم ژیانە بە کەڵکی من نایەت... کە من نەتوانم زیندوویەتی خۆم بسەلمێنم، ئیدی ژیانم چ سوودێکی هەیە.. مردن گەلێك لەم داخ و کەسەرە چاکتر بوو... چوومە دەرمانخانەیەك، پاکەتێ مەرگەمووشم کڕی.. لەسەری نووسرا بوو کە چۆن کەڵك لەم ژەهرە کوشندەیە وەردەگیرێ، ئەوە دووپات کرا بووەوە کە نە وەك بەردەستان بکەوێ وریا بن هیچ شتێکی تێکەڵاو نەبێت، زۆر خەتەرە، بە ئەندازەی دەنکە گەنمێکی هەزاران مشك دەکوژێت! لە دڵی خۆمدا گوتم "لێی گەڕێ ئەمە ئەوەیە کە بە دوای دا دەگەڕام. چوومە قەراخ شار... جێیەکم دۆزییەوە کە هاتووچۆی تێدا کەم بوو...پاکەتە ژەهرەکەم لە دەممدا خاڵی کرد... شایەتمانێکم هێناو لە گۆشەیەکدا راکشام‌و چاوەڕێی ئیزراعیلم دەکرد. لە بیری ئەوەدا بووم کە هەر ئێستا دەست و پێم دەشکێ و دەمارەکانم سست دەبن.. زمان و دەمم وشك دەبێ و گیانم لە نووکی قامکەکانمەوە دەردەچێت... پڕ بە دڵ لەم کارەم رازی بووم. مەرگ تاقە رێگای رزگاریم بوو. چونکە لە دوێنێوە هیچم نەخوارد بوو، ریخۆڵەکانم کەوتنە قۆڕە قۆڕ! نازانم لە برسا بوو یان ماکی ژەهرەکە بوو. لە دڵی خۆمدا گوتم: "ئەی سك بە خۆڕایی قۆڕە قۆڕ مەکە.. هەتا ئێوارە هاوار بکەیت هەر ئەوەیە... پاکەتێ ژەهرم بۆ کڕیت و ئیدی تاقە پولێکم نییە کە خواردنت بۆ بکڕم!".
ماوەیەك تێپەڕی، سەیرم کرد ئەو ژەهرە چ کارێکی لێ نەکردم.. تەنیا کەمێك خەواڵو بوو بووم. گوتم: هەڵبەت مرۆڤ بەم جۆرە ژەهراوی دەبێ.. وردە وردە خەوم لێ کەوت... خەونم دەدی، لە لایەکەوە سەدای مۆسیقایەکی ئارامم دەژنەوت‌و لەلایەکی ترەوە قاقای پێکەنینی کۆمەڵێکم بەر گوێ دەکەوت. دەتگوت لە سەرانسەری شارا شاییەو تێکڕای مەردمەکە گۆرانی دەچڕن و

هەڵدەپەڕن.. سەدایەك لە گوێمدا دەزرینگایەوە: "کوڕە گیان، زۆرت رەنج کێشاوە، بەڵام ئیدی بەسەو ئەمجا نۆرەی لەزەت و خۆشیتە!".
لە دەریای ئەم بیرانەدا بووم، کە لە ناکاو لەقەیەکی توندم بە پشت دا کێشرا، بە ئەسپایی چاوم هەڵێنا، سەیرم کرد دوو کەس بە دیار سەرمەوە وێستاون... یەکێکیان گوتی: مەعلوم نییە... کە مەستە یا شێتە؟.
دووەمیان گوتی: مەست بەم شێوەیە پێ ناکەنێ... دیارە شێتە.
هەستامە سەر پێ... دنیا تاریك بوو بوو، چەند سەگ و پشیلەیەك لە دەورم خڕ بوو بوونەوە.. دوو پاسەوان هاتنە ژێر باڵم و یارمەتیان دام کە هەستم... کە زانیم نەمردووم، لەداخی ئەو پارەیەی کە بە فیڕۆ چوو بوو، گوتم: بە داخەوە کە نەمردم!
یەکێك لە پاسەوانەکان بە شانازییەوە گوتی: ئەگەر ئێمە فریات نەکەوتینایە. سەگ پارچە پارچەی دەکردیت و دەی خواردیت.
بە نا بەدڵییەوە گوتم: ئێوەی پۆلیس هەمیشە بەڵان بۆ مەردم... نایەڵن خەڵکی کاری خۆیان ئەنجام بدەن..
رووداوەکەم بۆ پاسەوانەکان گێڕایەوە. هەردووکیان کەوتنە پێکەنین..
یەکێکیان گوتی: ئەی رۆژنامە ناخوێنێتەوە... وەزارەتی تەندروستی رای گەیاندووە کە زۆربەی دەرمانەکان ساختەگییەو دەستووریان داوە کە ئەم دەرمانانە لە دەرمانخانەکاندا نەهێڵن.
دووەمیان گوتی: لە ماڵەکەماندا مشك پەیدا بوو بوو، شووشەیەکم لەم ژەهرە کڕی، کردم بەنان و پەنیرەوەو لەبەر کونەکانیاندا دامنا..
مشکەکان نەك هەر نەمردن، بەڵکو ژەهرەکەیان پێ کەوت و خێراتر نەشونمایان کرد... ئێستا ناچارین شەوی دووسێ شووشە ژەهریان بدەینێ ئەگینا ژیانمان لێ تاڵ دەکەن...
پاسەوانەکان و یستیان بم بەن بۆ پۆلیسخانە، باش بوو بە هەزار تکاو پاڕانەوە بەڕەڵڵایان کردم، بەمەرجێ لەمەودوا هەوڵی خۆ کوژی نەدەم...
منیش بەڵێنم دانێ و بۆ ئەنجامدانی بەڵێنەکەم بڕیارم دا خۆم بخەمە ژێر شەمەندەفەرەوە.. چووم بۆ وێستگای شەمەندەفەر، بەرنامەی دەرچوون و گەڕانەوەی شەمەندەفەرم وەرگرت.. چەند دەقیقەیەك بەر لە هاتنی یەکەم شەمەندەفەر، لە شوێنێکی لە باردا لەسەر رێڵەکە راکشام.. پێنج دەقیقە.. دەدەقیقە.. چارکە سەعاتێ.. نیو سەعات چاوەڕوانم کرد، هیچ هەواڵێ لە هاتنی شەمەندەفەرەوە نەبوو. هەستام و چووم بۆ وێستگاکە: لە فەرمانبەرەکەم پرسی: کەی شەمەندەفەرەکە دەگات؟.. خەڵکی کاریان هەیە، ئەمە چ گاڵتە بازاڕێکە؟
مامووری پرسگاکە پێکەنی: برادەر دەڵێی خەڵکی ئەم وڵاتە نیت و لە مەریخەوە هاتوویت؟
گوتم: مەبەستت چییە؟
– تا ئێستا کێ دیویەتی یان بیستوویەتی شەمەندەفەر بە گوێرەی بەرنامە بگاتە وێستگا؟
– ئەی ئەم بەرنامانە بۆ چاپ دەکرێن؟
– ئەگەر بەرنامەکە چاپ نەبێ، مەردم لە کوێ دەزانن شەمەندەفەرەکە چەند دوا دەکەوێ؟..

چ قسەیەکم نەما، هەقی بوو. گشت کارەکانمان لەیەك دەچن.. ژهرە ساختەگییە، شەمەندەفەرە لە کاتی خۆیدا ناگاتە جێ، چاری من چی بوو؟! سەیرم کرد گاز لە هەموو شتێ چاکترە، لەو کاتانەدا بە ڕێکەوت لەگەڵ سێ کەسی دی دا لە یەك ژووردا دەژیاین. ڕۆژێ بە بیانووی پاك کردنەوەی ژوورەکە لە ماڵ مامەوە. لە ژوورەوە دەرگاکەم لە سەرخۆم داخست. بۆری گازەکەم تا دوا پلە کردەوە. لووتم بە بۆرییەکەوە چەسپاند. چاوەڕێ بووم گازەکە کاری خۆی بکات و لە شەڕی ئەم ژیانە رزگار بم.. بایەکی فێنك لە بۆڕی گازەکەوە دەهات.. لەم کاتەدا یەکێك چەند جارێ لە دەرگای داو بە نێوی خۆمەوە گازی کردم.

بەڵام وەڵامم نەدایەوە.. کلیلەکەی خستە کونی دەرگاکەو بای دا..

هاوارم کرد: مەیە ژوورەوە خەتەرە! بەڵام ئەو هەر هاتە ژوورەوە، دەرگاوانی ئوتێلەکە بوو، کە بینی لووتم بە بۆڕی گازەکەوە ناوە پرسی: ئەوە چی دەکەیت؟

– قسە مەکە کارەکەم لە تەواو بووندایە..

دەرگاوانەکە پێکەنی:– کاکە گیان ئەوڕۆکە خانمان خەریکی چێشت لێنان بە هۆی گازەوە نییە، دەرگاوانەکە هەقی بوو، زانیم کە لە بری گاز هەوای ئازاد بە بۆرییە گازەکان دا دەڕوات.. ئاخر ئەمە چ وولاتێکە.. پیاو بە مەرگیش رازی دەبێ کەچی هۆی خۆکوژی دەست ناکەوێ!

دەرگاوانەکە، بۆڕی گازەکەی بەست و گوتی:– بەڵامان بۆ دروست مەکە.. ئەگەر دەتەوێ خۆت بکوژی پێم وایە خۆ هەڵواسین چاکترە!

سیدارەشم تاقی کردەوە، بۆ نەگبەتی پەتەکە کۆن بوو بوو و پچڕا!.

چەقۆم کڕی ورگی خۆمی پێ هەڵدڕم. لە چاخانەکەدا وەسێت نامەم دەنووسی، پۆلیس هاتن بە سەراو موشتەرییەکانیان پشکنی و چەقۆکەی منیشیان گرت.. کە بینیم لەم دنیایەدا مەحکوم بە ژیانم و هیچ شتێ ناتوانێت بۆ ئەو دنیام بنێرێ، هەندێ پارەم قەرزکرد، خۆم کرد بە خوارنگایەکدا، بۆ ئەوەی سکم تێر بکەم. دوو ڕۆژ بوو تامی زادم نەکرد بوو، هێلکەو رۆن و دۆلمەی بیبەرم خوارد، ئەوجا هەندێ ماکەڕونیم بەسەردا کرد. لە خواردنگاکە هاتمە دەرێو خۆم کرد بە کافەیەکی شیرینی دا، چەند پاقلاوەیەکم خواردو هەستام. ئەوجا رۆژنامەیەکم کڕی و بە خەیاڵی ئاسودەوە خۆم بە باخچەیەکدا کرد، لە سوچێکەوە دانیشتم و بە وردی کەوتمە خوێندنەوە. ئاسمانم بە چاتۆڵ دەزانی.. نە لە بیری پارەدا بوومو نە لە بیری کاردا.. کە ماوەیەکی کەم تێپەڕی، هەستم کرد دڵم دێشێت.. هەوەڵجار گوێم نەدایێ. بەڵام ئێشەکەی دڵم وردە وردە زیادی دەکرد.. تا وای لێهات نەمتوانی لەسەر کورسییەکە دانیشم یان راکشێم.. لە ئارەقەدا هەڵکشا بووم و دەم ناڵاند.. کۆمەڵێك بە دیارمەوە کۆبوو بوونەوەو هەر یەکەیان شتێکی دەگوت: خەریکە دەمرێ..

– دەمێکە مردووە..

– راست دەکات.. دەموچاوی شین بووەتەوە..

– بابیبەن بۆ نە خۆشخانە خێرتان دەگاتێ..

– دەستی لێ مەدەن.. دوایی دەڵێن ئێوە کوشتوتانە.

– راست دەكات، بە خۆڕایی سەریەشە بۆ خۆتان دروست مەكەن.
– لێی گەڕێن...
– ئەگەر شتێکی لێ بێ.. ئێمەش گیرۆدە دەبین و ئەوسا وەرە ئەم كەرە لەو قوڕاوە دەربێنە.
تێکڕایی بەندییەكان گوتیان: دە وەرە ئەو كەرە لەم قوڕاوە دەربكە.
– برادەران، دڵم هێندە، دەیەشا، خەریك بوو هەناوم بێتە دەرێ.. لە نێو تەماشاكەرەكانەوە یەكێك گوتی:
– باشتر وایە پۆلیس ئاگادار بكەینەوە.
بەندییەكان تێكڕا گوتیان: نۆبەتی ئەو قەوانەیە.
شاوری مامورە بستە باڵاكە كاتی خەوتنی راگەیاند.. بەندییەكان بە پەلە خزانە ژێر جێگاكانیانەوە.

(١٣)

پەیوەندی بە منەوە نییە

بەندییانی قاوشی یەك، هەموو رۆژێ بەر لەوەی شاور لێ بدرێ لە ژوورەكەی خۆیاندا كۆدەبوونەوە. بە پەلە سفرەیان رادەخست.. دەیان و یست هەرچی زووترە شیوەكەیان بخۆن و پاشماوەی حەكایەتەكەی زیندە بژنەون. مامورانی زیندان لەم عادەتە رازی بوون و حەزیان دەكرد بۆ هەر قاوشێك چیرۆك بێژێكی وەكو زیندە پەیدا ببێ و شەوانە بەندییەكان سەرگەرم بكات..
هێشتا سفرەكەیان كۆ نەكرد بووەوە، ردێن سپی قاوشەكە گوتی:
– زیندە تكایە ئەو شۆ بە بێ نازونوز دەست بە حەكایەتەكە بكە با بزانین چیت بە سەرهات؟
زیندە دەستی پێكرد:– هەر ئەوەندە ئەو كابرا شیرپاكە گوتی:
– چاكتر وایە پۆلیس ئاگادار بكەینەوە.. لە پڕ سێ چوار كەس پێكەوە هاواریان كرد: پۆلیس.. پۆلیس..
زۆر نیگەران بووم، حەزم نەدەكرد چارەی پۆلیس ببینم.. ئەگەر دەمتوانی ببزوێم هەر هەڵدەستام و ڕام دەكرد. بەڵام سكم یەكجار زۆر دەیەشا.. هەر چەندە چەند پۆلیسێك لە باخچەكەدا پیاسەیان دەكرد، بەڵام كەسیان بە دەنگ دەنگ وهاوارەكەوە نەهاتن..
یەكێك لە تەماشا كەرەكان چوو بۆ لای ئەو پۆلیسەی كە لە بەر دەرگای باخچەكەدا وێستا بوو، وگوتی: جەناب، یەكێكتان تا ئێرە وەرن...
پۆلیسەكە پرسی: چی بووە؟
– زەلامێ لەوێ كەوتووەو خەریكە دەمرێ...
– پێوەندی بە منەوە نییە!... من پۆلیسی ترافیكم ناتوانم ئیشی خۆم بەجێ بهێڵم..
یارۆ بە پەلە خۆی گەیاندە ئەو پۆلیسەی كە لەسەر شۆستەكە پیاسەی دەكردو گوتی:
– قوربان زەلامێك لە باخچەكەدا كەوتووەو خەریكە دەمرێ!
– پێوەندی بە منەوە نییە من پۆلیسی پەساپۆرتم...

ئەمەی گوت و ڕۆیی. ئازارەکەی منیش جارێ کەم دەبوو، و جارێ زیاد... کابرای خێرخوا بێ وچان هاواری دەکرد: پۆلیس...

ئەنجام پۆلیسێکی دی بینی و بەسەر هاتەکەی بۆ گێڕایەوە. ئەویش شانی هەڵتەکاندو گوتی: – من هەقم بەسەر ئەم کارانەوە نییە... من پۆلیسی ئیجرامم.

کابرای خێرخوا پۆلیسی چوارەمی دۆزییەوە. دەخیلی ئەویش کەوت. ئەویش بە ساردییەوە وەڵامی دایەوە: –من پۆلیسی شارەوانیم.. کەوتە شوێن زەلامێکی دەست گێڕ تا بیگرێ و فەرمانی یاسای بەسەردا ئەنجام بدات..

کابرای خێرخوا پۆلیسی پێنجەمی بینی و چووە لای و بەسەر هاتەکەی پێ گوت.. پۆلیسەکە گوتی: من ماموری ئاگاداریم، پێویستە بە پۆلیسی دایەرەی پۆلیسخانە بڵێی...

کابرای خێرخوا وەکو شێت هاواری دەکرد و ڕای دەکرد، کە چاوی بە پۆلیسێکی دی کەوت چوو بۆ لایو گوتی: قوربان تۆ ماموری پۆلیسخانەیت؟

– بەڵێ چیت دەوێ؟

– کابرایەك لەوێدا کەوتووەو خەریکە دەمرێ، فریای بکەوە.

– ڕاستە من ماموری پۆلیسخانەم، بەڵام ئەم ناوچەیە سەر بە پۆلیسخانەی چوارەو من ماموری پۆلیسخانەی نۆیەمم.

کابرای خێرخوا ئومێد بڕ بوو، کەوتە هەڵپەی پەیدا کردنی پۆلیسی پۆلیسخانەی چوارەم.. لە پڕ پۆلیسێك پەیدا بوو کە نیشانەی پۆلیسخانەی چوارەمی پێوە بوو. بەسەرهاتەکەی پێ گوت. پۆلیسەکە گوتی: ڕاستە کە من ماموری پۆلیسخانەی چوارم بەڵام هەقم بەسەر خەڵکییەوە نییە. من تاقیبی قاچاخ چییان دەکەم. پێویستە بە مامورانی تاوان بڵێی.. کابرای خێرخواز دیسان کەوتەوە هەڵپە، پۆلیسێکی پەیدا کرد کە نیشانەی پۆلیسخانەی چوارەمی پێوە بوو. داوای کۆمەکی لێکرد. پۆلیسەکە گوتی: من ماموری پۆلیسخانەی چوارەمم و لە بەشی تاواندا کار دەکەم.. بەڵام ئێستا هیچم پێ ناکرێ چونکە مادونییم...

کابرای خێرخوا ئومێد بڕ بوو، بە دەستی بەتاڵ گەڕایەوە لای برادەرەکانی و گوتی:

– پۆلیسم پێ پەیدا نەبوو، هەر یەکەیان بیانوویەك دێنێتەوە.

یەکێك لە تەماشاکەرەکان گوتی: – ئەگەر دەتەوێ پۆلیس پەیدا بکەی... وەرە بە قسەی من بکە.

– چی بکەم؟

– بچۆ سەر کورسییەك و هاوار بکە.. ئەمە چ وڵاتێکە، ئەمە چ وەعزێکە؟!..

کابرای خێر خواز بە قسەی برادەرەکەی کرد. چووە سەر ئەو کورسییەی کە من لە ژێریا ڕاکشا بووم و لە تاو ئازار گێنگڵم دەدا. دەستی بە هاوار کرد: ئەمە چ حاڵێکە... ئەم چ وڵاتێکە... شەرمە... داوەشێن..

لە پڕ سێ پۆلیس وەکو قارچکە سەگانە قوت بوونەوە! یەخەی کابرای خێرخوازیان گرت و هێنایانە خوارەوە، بێ پرس و وەڵام بردیان تا تەمێی بکەن!... من لە تاو ئازارو لە ترسی ئەم

هەموو پۆلیسە بورامەوە. وەختیٰ چاوم کردەوە خۆم لە نەخۆشخانەدا بینییەوە. تومەز دوو رۆژە بیٰ هۆشم.. ئەو پزیشکەی کە سەرپەرشتی دەکردم گوتی:

– رۆڵە گیان.. بۆ ویستووتە خۆت بکوژیت؟

گوتم: جەنابی دکتۆر من ئەو بەختەم نییە... زۆرم هەوڵدا لەم ژیانە رزگاربم وەلیٰ ئەفسوس. ئەم نەگبەتیەش بە هۆی خواردنی خۆراکی خواردنگاوە بوو!.

پزیشکەکە گوتی: زۆرم زەحمەت کێشا تا لە مەرگ رزگارم کردیت.

بە ناڕەزاییەوە گوتم: جەنابی دکتۆر بۆ ئەمەت کرد؟ خۆ لێت گەڕابام بابمرم..

– بۆچی... چما ژیان چ عەیبێکی هەیە؟!

لە نووکەوە بەسەرهاتی خۆم بۆی گێڕایەوەو گوتم: مەرگ گەلێك لەم ژیانە چاکترە.

پزیشکەکە پیاوێکی چاك بوو، ناردمییە لای دۆستێکی خۆی کە بەبیٰ ناسنامە کارێکم بداتیٰ... وەختیٰ کە رۆییشتم پزیشکەکە ئامۆژگاری کردم: ئاغات هەر چییەك دەڵیٰ ئەنجامی بدەو هەقت بەسەر دروستی و نادروستی ئەو کارەوە نەبیٰ...

منیش گوتم: بەسەر چاو قوربان. من هەقم چییە دەستوورەکەی دروست یا نا دروست بیٰ، گرنگ ئەوەیە ئەنجامی دەدەم.

لە بێکاریدا گەڕ بوو بووم... هەر کارێکیان پێم دابا ئەنجامم دەدا..

کارتەکەی دکتۆرم بردو چووم بۆ لای دۆستەکەی... دەرگاوانەکەی ریٰ دام و چوومە ژوورەوە. کابرایەکی زلەی قەڵەو لە سەرووی ژوورەکەوەو لە پشت مێزێکەوە دانیشتبوو.. تا ئەو رۆژە مێزی وا گەورەم نەبینی بوو.. دوو کەسیش بەرانبەری دانیشتبوون و قسانیان دەکرد. تەنانەت سەری هەڵنەبڕی کە سەیری قەدو باڵام بکات. ویٰ دەچوو گەلێك توڕەو پەست بیٰ. لەسەر کارتەکەی من کە دەرگاوانەکە لە پێش خۆمدا بۆی بردبووە ژوورەوە، شتێکی نووسی و گوتی: ببیە بۆ لای ئەندازیارەکە.. کارتەکەی دایە دەستم و گەڕایەوە سەر قسەکردنەکەی خۆی.

پاشەوپاش لە ژوورەکە هاتمە دەریٰ.. باوەڕم نەدەکرد کە بەم هاسانییە کاریان پیٰ دابم.. هیچ شتیٰ دیار نەبوو، نە کارەکەو نە کرێکەی... و نە هیچی لیٰ پرسیم... راستیان گوتووە.. واسیتەیەك لە هەزار بەڵگە چاکترە! لەبەر دەرگاکە کارتەکەم بە دەرگاوانەکە نیشانداو گوتم: – برادەر توخوا ئەمە راستە یان ویستی دەستم پێوە بنیٰ!

دەرگاوانەکە نووسینی سەر کارتەکەی خوێندەوەو گوتی: ئیتر چیت دەویٰ کاکە گیان؟... دیارە بە تەمای ژنیشت بۆ بێنیٰ...

– چی نووسیوە؟

– بۆ سەرۆك ئەندازیارانی نووسیوە کە کارت بدەنیٰ.

– کەواتە دەبیٰ بچم بۆ لای سەرۆك ئەندازیاران؟

– بەڵیٰ... بڕۆ ئەو بەری جادەکە.. ئەها ئەو کۆشکە بەرزەیە.

دەرگاوانەکە بە ئیشارەی دەست کۆشکێکی پێ نیشان دام.. منیش یەکڕاست چووم بۆ لای سەرۆك ئەندازیاران و کارتەکەم پێدا.. چاوێکی بە کارتەکەدا خشاند. تەماشایەکی قەدو باڵای کردم پرسی:

– خوێندەواریت هەیە؟

– بەڵێ خوێندن و نووسین و حیساب چاك بەڵەدم..

– زۆر چاکە.. دەفتەری هاتوو رۆیشتووی "وارده و صادره" عەمارەکە بنووسە... وریا بە هیچ شتێ نەپەڕێنی...

– بەسەر چاو قوربان...

چاوەڕێ بووم کە پێم بڵێ بۆ کوێ بچم و دەفتەرەکان لە کێ وەربگرم. سەرۆك ئەندازیاران کە خەریکی کارکردن بوو پرسی: تا ئێستا لەم کارانەت کردووە؟

- بەڵێ قوربان چەند ساڵێك عەماردار بووم!...
- زۆر چاکە، کەواتە ئەرکی خۆت دەزانی، هەر شتێ دێتە کارخانەکەوە، وە سڵێکی پێ دەنووسیت و دەی نێری بۆ لای عەماردار.
- بەڵێ قوربان دەزانم...

ئەندازیارەکە لە پڕ هاواری کرد: ئەهای وەستا، قاڵبەکەت بە هەڵە هەڵگرتووە. ئەو قاڵبە هی ئەوێ نییە...

ئەوجا بێ ئەوەی ئاوڕ لە من بداتەوە گوتی: – دەبێ لیستەی موچەی کرێکارەکانیش بنووسیت...

- بەسەر چاو قوربان.

سەرۆك ئەندازیار گوتی: بە شاوڵ ئیش بکە...

وام زانی شاوڵ ناوی یەکێك لە کرێکارەکانە، گوتم: بەسەر چاو، هەرچی ئەوان بیڵێن ئەنجامی دەدەم...

سەرۆك ئەندازیار بە نا بەدڵییەوە گوتی: لەگەڵ تۆم نییە... بەو وەستایەم گوت کە بە شاوڵ کار بکات، تۆ بچو عەمارو دەفتەرەکە وەربگرە.

سەرۆك ئەندازیاران بە دەست عەمارەکەی نیشان دام و منیش بەرەو عەمارەکە کەوتمە رێ..

کە دوو سێ هەنگاو رۆییشتم سەرۆك ئەندازیاران هاواری کرد: "لە وێوە نا.. بێ لێرەوە"..

گەڕامەوەو گوتم: قوربان خۆتان فەرمووتان بۆ ئەوێ بڕۆم...

ئەندازیارەکە ئاوڕی دایەوەو گوتی: لەگەڵ تۆم نییە.. بڕۆ گوم بە.. ئەوەندە قسە مەکە.

کەوتمە رێ کە بڕۆم، دیسان سەرۆك ئەندازیاران هاواری کرد:

– گەوجە ئەوە بۆ کوێ دەچیت؟

زانیم کە دەستوور بە کرێکارەکان دەدا. چووم بۆ عەمارەکە و خۆم بە عەمادارەکە ناساند. عەماردارەکە بە سەرسامی قەدەرێ لێم ورد بووەوەو بە پێکەنینێکی تایبەتییەوە پرسی: کێ ناردوتی؟

- ئا!...
- خزمتە؟

بریا لاڵ بوایەمو وەڵامم نەدایەتەوە. یان درۆیەکی مەسڵەحەتم کرد بایە.. زۆر سادەو رێك و رەوان گوتم: - نەخێر... کابرایەك بەزەیی پێمدا هاتەوەو داوای لە ئاغا کرد کە کارێکم بداتێ.

کە ئەمەی بیست کوتو پڕ سیمای گۆڕاو بە رقەوە گوتی: دەفتەرەکان لەو چەکمەجانەدایە بڕۆ دەریان بێنە...

پرسیم: - ئەم دەفتەرانە چین؟

بە پێکەنینێکی تەوس ئامێزەوە گوتی: دە وەرە لەگەڵ کێدا کار بکە. وا بزانم تازە لەقوتابخانەوە هاتوویت، لە ژێر لێوەوە بەر پەرچم دایەوەو گوتم: من چەندین ساڵ ژمێریار بووم و دەفتەرم نووسیووە.. مەبەستم ئەوەیە کە ئەم دەفتەرانە نوقسانن! دەفتەرەکانم خستە بن باخەڵم و لە عەمارەکە هاتمە دەرێ... خوایە تەگبیرم چییە؟ منێ کە سەرم لەم حیسابانە دەرناچێت.. نازانم چۆن بوو کاریان بە من دا؟ کارێکیش بەم زەحمەتییە؟

وەکو مەست سەرم گێژی دەخوارد... دڵم تێك هەڵدەهات. هەستم دەکرد کە ئەم ماستە بێ موو نییە! ئاخری خێر بێ خوایە.. دیسان چوومەوە بۆ لای سەرۆك ئەندازیاران، خەریك بوو دەستووری بە وەستاکان دەدا، کە ماوەیەك تێپەڕی ئاوڕی لێدامەوەو پرسی: چیت دەوێ؟

بە ترس و لەرزەوە گوتم: - قوربان دەستووریێ بدەن کە ژوورێکم بدەنێ شەوانە تێیدا بنووم..

بە ئیشارەی دەست ڕاڕەوی تەلارەکەی نیشاندام و گوتی: بڕۆ شەوانە لەلای کرێکارەکان بخەوە..

ئەو راڕەوەی کە نیشانی دا بووم شێدارو تەپ و تۆزاوی بوو. کرێکارەکان هەر یەکی دوو - سێ تەختە داریان لەسەر زەوییەکە دانا بوو،و شەوان لە سەری دەخەوتن. منیش ناچار بووم لە تەك ئەوانەوە بخەوم، بەم حاڵە رازی بووم چونکە بەلای کەمەوە کارێکم دۆزیوەتەوەو دەتوانم ئەقدەسی خۆشەویستم بگوێزمەوە.

سبەی بەیانی هیلاك و ماندوو لە خەو رابووم، دەستم بە کارکرد. بە هەر زەحمەتێ بوو حیسابێ چیمەنتۆو تەختەو گونیەکانم دەرهێناو لە عەمارەکە رێکم خستن. نزیکی نێوەڕۆ یەك ترێلەی گەورە تەختە داریان هێنا. عەمباردارەکە گازی کردم و گوتی: پسوولەی "١٢٤م٢"م بدەرێ.

چونکە بڕیارم دابوو بە دڵ کار بکەم، گوتم: ماوەم بدە با دارەکان لە مەتر بدەم، قۆنتەرات چییەکە راپەڕێ و گوتی: پێویست ناکات چما باوەڕت بە من نییە؟

گوتم: هەڵبەتە راست دەفەرمووی، بەڵام پێویستە منیش تەختە دارەکان لە مەتر بدەم...

قۆنتەراتچییەکە بە ئیشارەتی دەست کە نیشانەی هەق و حیساب بوو گوتی: زەحمەت مەکێشە.. دڵنیابە.. پسوولەکە بنووسە، ئێمەش ئیشی خۆمان دەزانین... درەنگە دەمەوێ بڕۆم..

خۆم گێل کردو گوتم: پێوانە کردنی شتێ نییە.. هەمووی دە دەیقە نابات... ئەوجا بێ ئەوەی سەیری بکەم، دەستم بە پێوانە کردنی کرد، قۆنتەراتچییەکە زۆر ناڕەحەت بوو، بە قینەوە گوتی:

– هاتووی یاسا دروست بکەی...

گوتم: دارەکانم لە مەتردا، دانەیەکیش لە ١٠٠م ٣ کەمتر بوو،

قۆنتەراتچییەکە بە ناڕەزاییەوە چوو بۆ لای عەمباردارەکە... بۆ دڵنیایی دیسان دەستم بە پێوانەی تەختەکان کردەوە.. بە دوو قۆڵی هاتن بۆ لای من. عەمباردارەکە بە شێوەیەکی دۆستانە گوتی:

– بۆ خۆت ماندوو دەکەی پسوولەکەی بدەیە با بڕوات.

سەرم هەڵبڕی و گوتم: "٢٤م٣"مان بەینە.

عەمباردارەکە پێکەنی و: بە هەڵەدا چوویت، تەواوە... پسوولەکەی بدەرێ با بڕوات، من قەبوڵمە... قۆنتەراتچییەکە پارەیەکی دە لیرەیی دەرهێناو بۆی درێژ کردم: وەرە بابە.. ها بیگرە و شتەکە گەورە مەکەرەوە.. زۆر زوو دانت دەرکرد!.

عەمباردارەکە پێکەنی و گوتی: کوڕێکی چاکە! گوێرایەڵ و پاکە!

من بە واق ورماوی راوەستام بووم و سەیرم دەکردن. قۆنتەراتچییەکەش پارەکەی هەر لە نێو دەست دا بوو.

عەمباردارەکە گوتی: وەری بگرە. دەستی مەگێڕەوە...

من کشامە دواوە گوتم: من خاوە وەرناگرم... خیانەتیش لە ئاغام ناکەم...

دیسان سەرگەرمی پێوانە کردنی تەختەکان بوومەوە... عەمباردارەکە بە گوێی قۆنتەرات چییەکەیدا چپاندو گوتی: پێ دەچێ دە لیرە کەم بێ... بۆی زیاد بکە...

قۆنتەراتچییەکە بە بۆڵە بۆڵەوە وەڵامی دایەوە: دیارە زۆر گیرە..

دە لیرەی تری خستە سەر پارەکەو بۆی درێژ کردم: وەرە.. درەنگە هانێ.. وا دیارە دەتەوێ زوو بڕۆیت!.

دەستیم دایە دواوەو: من بەرتیل ناخۆم.. هەر چیت هێناوە پسوولەی ئەوەت دەدەمێ.

ئەمجارەیان قۆنتەراتچییەکە توڕە بوو: زۆرت لەسەر دەکەوێ ها!

گوێم پێ نەداو خەریکی پێوانە کردنی تەختەکان بوومەوە... قۆنتەراتچییەکە یەکڕاست چوو بۆ لای سەرۆک ئەندازیاران و بە دەم ئیشارەکردن بۆ لای منەوە گوتی: ئەم توحفەیەت لە کوێوە هێناوە؟ دەڵێی ئاخر زەلامە!.

سەر ئەندازیار گوتی: چی کردووە؟

– نازانم مەبەستی چییە، شەڕم پێ دەفرۆشێت.

سەر ئەندازیار هەر لەوێوە بانگی لێکردم:

– بۆ دارەکان وەر ناگریت کوڕە؟

گوتم: – نوقوسانی هەیە...

سەر ئەندازیار بە دەم ڕێنمونی کردنی وەستاکانەوە گوتی:

- تۆ هەقت نییە... بیدە بە عەمارو پسووله له عەماردار وەربگرە!...

لە مەبەستی تێ نەگەییشتم.. دیارە حاڵی نەبوو، ئەگینا سەر ئەندازیارێك دز نییە! گوتم: - قوربان قۆنتەراتچییەکە دەیەوێ فێڵ بکات.

سەر ئەندازیار بە ساردییەوە گوتی: تۆ هەقت چییە..

- من بەرپرسیارم! ئامادەنیم ساختە بکەم..

سەر ئەندازیار توڕە بوو،و گوتی: هەتیو لە کەلی شەیتان وەرە خوارێ، ئەگینا دەرت دەکەم ها!

بێ ئەوەی بزانم چی دەڵێم، گوتم: دەچم لە لای ئاغا شکایەت دەکەم...

سەر ئەندازیار بە رقەوە گوتی: وەڵلا دەبێ پێت نیشان بدەم!.؟

سەر ئەندازیار و قۆنتەراتچییەکە بە پەلە چوون بۆ ژوورەکەی ئاغا.. عەمارداره‌کە وەکو یەکێك بە دیار لاشەی باوکییەوە دۆش داما بێ، سەری داخست و لەبەر دەرگای عەمارەکەدا وێستا. کە سەر ئەندازیار و قۆنتەراتچییەکە ڕۆییشتن گوتی: کارێکی باشت نەکرد.. بیست لیرەکەشت لە کیسی خۆتدا... لێرەش دەرت دەکەن پیاو نابێ زۆر گیر بێ، قۆنتەراتچی ناچارە بەرتیل بە باڵا دەستەکان بدات، ناچاریشە تۆڵەی ئەوەش بکاتەوە!

پر سیم: باشە کێ زیانی دارەکان دەبژێرێ؟!

- کەس!..

- چۆن دەبێ؟ کێ پارەی ئەم "٢٤م٣" دەدات؟

لەم کاتەدا فەڕاشەکەی ئاغا هات و گوتی: - وەرە ئاغا کاری پێتە... زۆر خۆشحاڵ بووم. هەموو شتێ ڕوون دەبێتەوە. ئاغاش لەوەی کە بەرتیلم وەرنەگرتووەو قازانجی ئەوم پاراستووە خۆشحاڵ دەبێ و کرێکەم بۆ زیاد دەکات. بەخۆشی و پێکەنینەوە چوومە ژوورەوە. قۆنتەراتچی و سەر ئەندازیارەکەش لە ژوورەوە بوون. ئاغا بە توڕەییەوە لێم ورد بووەوەو گوتی: - بۆ پسوولەی تەختەکان نابڕیت؟

- قوربان "٢٤م٣" کەمە!

ئاغا زۆر بە ساردییەوە گوتی: جا کەمە بە تۆ چی؟ تۆ پسوولەکەی ئەم بدەو پسووله لە عەمارداره‌کە وەربگرە!

لە سەرسامیدا خەریك بوو شاخم لێ بڕوێ. بە دەمی وشکەوە گوتم: - قوربان ئەم برادەرە دەیەوێ پسوولەی "٢٤م٣" زیاد وەربگرێ.

ئاغا نەڕاندنی بە سەرما: تێ دەگەم بابە... خۆ وەکو تۆ کەر نیم.. گوتم بە تۆ چی! تۆ پسوولەکەی بۆ ببڕەو بیدەرێ.

پرسیم: قوربان "٢٤م٣" کەمە، ئاخر چۆن دەبێ؟

ئاغا بە تووڕەییەوە نەڕاندی: ئەرێ تۆ کاڵەك خۆری یان بێستان ڕن.. ئەوجا ڕووی کردە سەر ئەندازیارو گوتی: کێ ئەم کەرەی دامەزراندووە؟

سەر ئەندازایاران گوتی: قوربان خۆتان نارد بووتان..

ئاغا بەسەرسامییەوە گوتی: من؟!... کەی ناردوومە؟

سەر ئەندازیار گوتی: قوربان دوێنێ شەو دەستوورتان دا کە لە جێی پسووله بڕەکەی پێشوو دای بنەین.

ئاغا بە دەست ئیشارەتی کرد من کە بچمە دەرێ و هاواری کرد:

- بڕۆ گوم بە لەبەرچاوم... شێتە..

زانیم ئیدی جێی وەستان نییە... ئەگەر قسان بکەم بە پاڵ دەمکەنە دەرەوە، چووم بۆ عەمارەکە تا بوخچەی کەلوپەلەکانم هەڵگرم و بڕۆم بە دوای بەختی رەشی خۆمدا، کە بە بەر عەمارەکەدا تێ دەپەڕیم، عەمارداراەکە پرسی: ها چی بوو؟...

- دەریان کردم..

عەماردارەکە بە پێکەنینێکی تاڵەوە گوتی: تۆ هێندە کەللە رەق بی، تا ماوی دەبێ بە دوای کارا بگەڕێی!..

لە عەماردارەکەم پرسی: باشە وەختێ کە شت دێ بۆ عەمار یان شتی لێوە دەبرێ.. حسێب و کتێبی نەبێ ئیدی بۆ سەنەد دەنووسن؟

عەماردارەکە پێکەنی و گوتی: کاکە ئەم شتانە تەنیا رواڵەتە!

پرسیم: باشە، ئەی بۆ سوورن لەسەر ئەوەی فەرمانبەرانی دەست پاك و باوەڕپێکراو رابگرن؟

عەماردارەکە گوتی: ئەوە تۆ گاڵتەم پێ دەکەی یان هەر بەراستی بێ ئاگای؟

– نە وەڵڵا دەمەوێ بزانم مەسەلە چییە؟

عەماردارەکــە گــوتی: فەرمانبــەری دەســت پــاك و بــاوەڕپێکراو ئەوەیــە بــەبێ ئاگــاداری بەرپرسیاری خۆی هیچ کارێك نەکات و هەر چییەکیش کە بەرپرسیارەکەی گوتی، بێ چەندو چون ئەنجامی بدات!...

ویستم یەك پرسیاری دی بکەم، سەر ئەندازیار هات بەسەراو هەر کە منی بینی هاواری کرد: ئەوە هێشتا لێرەیت.. یاڵلا شتەکانت هەڵگرەو گۆڕت گوم کە...

کراس و پانتۆڵێکی زیادەم هەبوو، لە رۆژنامەیەکمەوە پێچان و خستمە بن باخەڵم و هاتمە دەرێ... دیسان کەوتمە نێو کوچەو بازاڕەکان بە نیازی ئەوەی کارێك بدۆزمەوە.

دەنگی ماموره بستە باڵاکە بەرز بووەوە: "بچنە ژوورەوە.. کاتی خەوتنە". لە پڕ غەڵبە غەڵب نەماو.. بەندییەکان خزانە ژێر جێگاکانیانەوە.

(١٤)

کەسێك کە ناسنامەی نەبێ جێی متمانەوباوەڕنییە

زینـدە بەرادەیـەك ناسـرا بـوو کـە زۆربـەی بەنـدی و ماموورەکـانی زینـدان دەیانناسـی لـە هـەموو شوێنێکدا باس هەر باسی بەسەر هات و ژینی ئەو بوو. هەندێ جار مشت ومڕ دەکەوتە نێوان بەندییەکان و تەنانەت بە مامورەکانیشەوە لەسەر راستی ودرۆیی قسەکانی ئەو!

– زینده ئەم شتانە لە خۆیەوە دروست دەكات.
– بۆ راست نەبێ! بەسەر هەموومان هاتووە.
– ئاخر... یەكێ – دووانی بۆ هەموو كەس روو دەدات.
– بەڵام چۆن دەشێت ئەم هەموو كارەساتە بەسەر یەك كەسدا بێت؟
– راستە زینده برێ ترش وخوێ بە قسەكانییەوە دەكات، بەڵام لە بنچینەدا راستن!
– بەچیدا مەعلومە؟...
– من پەنجا ساڵە لە زیندان دام... زۆرم لەم شتانە دیوەو بیستووە.. كەس وەكو زینده ناتوانێ بەم شیرینییە حەكایەت بگێڕێتەوە.
– برادەران، چمان بەسەر راست و درۆوە داوە... مەبەست خۆ خلافاندن و كات بەسەر بردنەنە!
– راستە...
– كەواتە هەقت بەسەرەوە نەبێ، زوو كە با بڕۆین بۆ قاوشەكەو شیوەكەمان بخۆین. ئێستا چیرۆك گێرانەوە دەست پێدەكات.
جاران ئەگەر هەوا خۆش باو دنیا هەتاو بوایە، بەندییەكان تا بۆیان بكرایە درەنگ دەچوونە ژوورەوە. بەڵام لەم رۆژانەدا بۆ ئەوەی پاشماوەی حەكایەتەكەی زینده بژنەون، هەر كەسە هەوڵی دەدا زووتر بچێتە ژوورەوەو جێی باش بۆ خۆی بگرێ... هەواڵی حەكایەتخوانی زینده گەیی بووە قاوشەكانی تریش، شەوان لە قاوشەكانی دییەوە بۆ گوێ گرتن دەهاتن، بۆیە زینده هەوڵی دەهاتن، بۆیە زینده هەوڵی دەدا هەر شەوەی چیرۆكێكی تەواو بگێڕێتەوە تا ئەگەر مشتەری تازە هەبن لەزەت لە چیرۆكەكەی وەربگرن.
ردێن سپی قاوشەكە دەستووری دا كە چەند چایەك بۆ میوانەكان بێ و گوتی: دەی برادەران هەر كەس لە جێی خۆی دانیشێت، زینده دەیەوێ دەست بە چیرۆكەكەی بكات...
زینده دەستی پێكرد: – برادەران كەسێ خۆی ئەم كارەساتانەی نەجەڕباندبێ، ناتوانێ هەست بەوە بكات كە من چ رەنج و داخێ دەكێشم. خوا بە نسیبی دوژمنیشی نەكات. دیسان هەر شوكرم، گەلێك هەن لە منیش بەدبەخت ترو چارە رەش ترن.
بەندییەك بە دەنگی بەرز هاواری كرد: – خاڵۆ، چ حەیوانێ لە ئێمە بەدبەخت ترە؟
ردێن سپی قاوشەكە لە پێكەنینا كەوتبووە كۆكە كۆك، بە ئیشارەی دەست بەندییەكانی بێدەنگ كردوگوتی: نا شوكری مەكەن.. خوا خراپتریشی لایە... لێ گەڕێن بازینده چیرۆكەكەی بڵێ.
كە هەموو بێدەنگ بوون، زینده گوتی: لە ئێمە بەدبەخت تر ئیحسان خانمە، هەر چەندە لە نێو زێڕو زیودا دەگەوزێ، بەدبەخت ترین ئینسانی ئەم سەر زەمینەیە.
یەكێك لە بەندییەكان پرسی: ئیحسان خانم كێیە؟
زینده هەناسەیەكی قوڵی هەڵكێشاو گوتی: ئەگەر بیرتان مابێ ئەقدەسی خۆشەویستم لە ماڵی ئیحسان خانم دا كاری دەكرد، ئەو ئیحسان خانمەی كە خاوەنی كۆشكێكی شاهانەیەو

ماڵەکەی دەڵێی بەهەشتە. کە لە کاری پسووله بڕین دەریان کردم، سەیرم کرد نە شوێنێ هەیە رووی تێ بکەم و نە پارەم هەیە پارووە نانێکی بکڕم. گوتم وا چاکە بڕۆم سەردانێکی ئەقدەس بکەم... هەم نانێك بخۆم و هەم خەم و خەفەتی دڵم فەرامۆش بکەم....

ئەقدەسی خۆشەویستم... ئومێدو هیوام... لە ئاشخانەکەدا بوو.. وەکو فڕفڕۆکە دەخولایەوەو کاری دەکرد. دەك لە دەوری ئەو قەدو باڵایەی گەڕێم. جلی تازەو جوانی لەبەر کردبوو. قژەکەی کۆکردبووەوەو لە شێوەی چەپکە گوڵێك دا بە تەوقە بەستبووی. بە ئەسپایی لە شووشەی پەنجەرەکەم دا. ئەقدەسی نازەنینم زۆر ترسا. قیژەیەکی کورتی کرد، قاپەکەی دەستی کەوتە سەر عەردو شکا. کە منی بینی دەستی خستە سەر سینگی و لەسەر کورسییەك دانیشت.

چەند دەیقەیەك ماتەڵ بووم، تا هاتەوە سەر خۆی. تۆزێ ئاوی خواردەوەو پەنجەرەکەی کردەوە، وەکو قارەمانی نێو فیلم بە پەنجەرەکەدا هەڵزنام و خۆم بە ئاشخانەکەدا کردو گوتم: ئەوە چی بوو؟ ئەدی خۆت نەتگوت هەر کاتێ هاتم لە پەنجەرەکە بدەم.. بۆ ترسایت؟ بە نازو عیشوەوە خۆی هاویشتە باوەشم‌وگوتی: زۆر ترسام... هێندەی نەما بوو منداڵەکەم لە بار بچێ!

یەك – دووانێ لە بەندییەکان گوتیان: نۆبەتی ئەم قەوانەیە!..

وەك بڵێی لە پڕ کوتەکێکیان بەسەرما کێشا بێ... داچڵەکیم، خەریك بوو دڵم لە لێدان بوەستێ. گوتم: ح...و... منداڵی چی؟!.

ئەقدەس بە هەردوو دەست سەری گرتم و تۆزێ یاری بە قژەکەم کردو گوتی: ئارام بە، خانمی گەورە دەنگت دەژنەوێ!...

لە کاتێکا کە سەراپام دەلەرزی پرسیم: باشە کە تۆ سکت هەبوو، بۆ زووتر پێت نەگوتم تا پتر خۆشحاڵ ببم...

– نەمویست لەو دەمانەدا کە بێکار بویت ئەم هەواڵەت بدەمێ.. سەبرم کرد تا کارەکان رایی ببێ و کارێك بدۆزیتەوەو موچەت دیار ببێ و ئەوجا ئەم مژدەیەت بدەمێ!..

سەراپام نیشتە ئارەقە.. لە دڵی خۆمدا گوتم: "باشە ئەقدەس لە کوێ زانیویەتی کە کارم دۆزیوەتەوە. ئەی ئەگەر بزانێت دەریان کردووم، تەگبیرم چییە؟!".

تاقەتی قسە کردن‌و تەنانەت هەناسەدانم نەبوو. لەمە ناخۆشتر نەبوو کە لەم کاتەدا مژدەی بوونە باوکی پێدام، ئەقدەس کە هەستی بە حاڵم کرد، بەو خەیاڵەوە کە گوایە گەشکەدار بووم، بە نازو غەمزەوە گوتی:

– زۆرت حەز دەکرد ببی بە باوك؟!

گوتم: لە منت کەوێ ئەی چۆن! گوایە لەمە خۆشتر هەیە؟!

ئەقدەس لەسەر ئەژنۆکانم دانیشت‌و گوتی:

– دەمزانی، بەڵام نەك تا ئەم رادەیەی كە رەنگت زەرد بێ و هەناسەت سوار بێ!
ئارەقەكەی نێو چەوانم سڕی و گوتم: ئاخر بە دەستی خۆم نەبوو... ئەقدەس دەستی لە ملم كردو گوتی:
– ئێستا دەمەوێ مژدەی دووەمت بدەمێ!..
دیسان دڵم كەوتە ترپە ترپ. خوایە مژدەی دووەم چی بێ؟!
ئەقدەس نازی دەكردو بە نازەوە سەری دەخستە سەرم، بە پاڕانەوەوە گوتم:
– خێرا بڵێ بزانم مژدەی دووەم چییە؟!
بەڵام ئەقدەس دەیویست زیاتر سەر بخاتە سەرم... خۆم پەست كردو بێدەنگ بووم، ئەقدەس كە زانی بێ تاقەت بووم گوتی: لەو شەوەوە كە لە باخەكەدا بووین، بڕیارم دا كارەكەمان یەك لاییی بكەمەوە.. بیرم كردەوە. بە تاسەوە پرسیم:
– قوربانی دەمت بم، بیری چیت كردەوە؟!
– بیرم كردەوە كە بە دوو قۆڵی لە یەك شوێندا كار بكەین.
– جا كاری وا كوانێ؟
– دە... ئەمە گرنگە... من ئەم كارەم دۆزیوەتەوە..
– لە كوێ؟
– هەر لەمماڵەدا.. لەلای خانمی گەورە.. كوڕی خانمی گەورە ماوەیەك لەمەوپێش ژنی هێناو لێرە رۆیی.. ئەم خانووە بەم گەورەیەیە بۆ من و خانمی گەورە زۆرە. بە دوای یەكێكدا دەگەڕێین كە بە بەرۆژەوە كاری بازاڕمان بۆ بكات... و شەوانیش پاسەوانی بكات. من بە خانمی گەورەم گوت كە تۆ رابگرێ..
بە پەرۆشەوە پرسیم: ناسنامەی ناوێ؟
ئەقدەس پێكەنی و گوتی: چما ئێرە دایەرەی دەوڵەتییە؟
– باشە لە كەیەوە دەست بە كار بم؟
– لەمرۆوە..
لە خۆشیاندا هێندە ئەقدەسم بە توندی بە خۆمەوە گوشی خەریك بوو منداڵەكەی لە بار بچێ... هاوارێكی كورتی كردو گوتی:
– بۆ شێت بوویت؟!
– مژدەی ویساڵی تۆ شێتی كردووم.. باشە كاری من چییە؟
ئەقدەس پێكەنی: گەشكە نەتگرێ. جارێ دەبێ خانمی گەورە بت بینێ و بڕیاری خۆتان ببڕنەوە.
گوتم: باشە ... هەرچی دەكەی زووتر...
بڕیار بوو لە پەنجەرەكەوە بچمە دەرێ و دیسان وەكو ئەوەی تازە لە رێوە گەییشتبم، بچمە بەر دەرگاو لە زەنگ بدەم، لە باخەكەوە رۆییشتم، زەنگی دەرگام لێدا، ئەقدەس هات و دەرگای كردەوە... چوومە ژوورەوە.

گوتی: خانمی گەورەم لە هاتنت ئاگادار کردەوە... با بچین بۆ لای تا بت بینێ....

– با بڕۆین...

– ئاوا نابێ... راوەستە..

– چی بکەم؟!

– خانمی گەورە تۆزێ وەسواسە، دەبێ لە پێشەوە پێڵاوەکانت دابکەنی...

زینـدە هەناسـەیەکی قـوڵی هەڵکێشـاو گـوتی: فەلـەك بـۆ لـە ئاسـتی خەمـەکانی منـدا کـەڕو نابینایت!

یەکێك لە بەندییەکان پرسی: چما چی بوو؟...

زیندە، دڵۆپە فرمێسکەکەی سەر گۆنای سڕی و گوتی: کە پێڵاوەکانم داکەند، بۆنی ئارەقە خانووەکەی پڕ کرد، ئەگەر خانمی گەورە بۆنی کردبا، دڵ و دەروونی دەردەهات. ئەقدەس ئافرەتێکی فامیدە بوو، بێ ئەوەی بەسەر خۆی بێنێ، دەستی گرتم و بردمی بۆ حەمامەکەو گوتی: پێت بشۆ تا بچم جووتێ گۆرەوی پاکت بۆ بێنم..

دوای ئەوی پێم شت ودەست ودەمو چاوم شت پێکەوە چووینە نهۆمی سەرەوە... داخڵی ژوورەکەی خانمی گەورە بووین... چ ژوورێ! چ ناو ماڵ و تفاقێ! چ رایەخ و قەنەفەیەك! چ ئاوێنە بەندێك!... ژووری نووستنی پاشاش وانابێ!

عەینی ئەو کۆشکانە بوو کە لە فیلمدا بینی بوومن.. وێنە.. نەخش‌و نیگار.. ئاوێنە پیاوێان وردەکرد...

کە چاوم بە سووچ و کەلێنی ژوورەکە راهات وهەموو شوێنەکانم بە چاکی بینی.. نۆرە هاتە سەر بینینی خانمی گەورە... تەماشای هەموو لایەکم کرد کەچی چ هەوالێك لە خانمی گەورەوە نەبوو.. تەنانەت لە سەر جێگاکەشی نەبوو. ئەگەر ئەقدەس تێوەی نەدەژەندم، هەر نەمدەزنی خانمی گەورە لە کوێیە... کە سەیری ئەو شوێنەم کرد کە ئەقدەس نیشانی دام، چیم ببینم خوایە؟ کێوێکی گۆشتینم لەسەر موبیلەیەکدا بینی. قژەکەی بژ، تەنیا بە سەر لە بنیادەم دەچوو. نزیکەی هەشتا ساڵ و بگرە زۆر زیاتریش بوو!...

ئێستا بۆم دەرکەوت کە بۆچی ئەقدەس دەیگوت: خانمی گەورە ناتوانێ لە ژوورەکەی بێتە دەرێ، بەستەزمانە هێندە قەڵەو بوو نایتوانی لە جێی خۆی بجوڵێ، چ جای هەستان‌و رۆییشتن..

ئەقدەس گوتی: خانمی گەورە.. ئەگەر یادتان مابێ، پێم گوتبوویت خزمێکم هەیە ئامادەیە بێت لێرە کار بکات، ئەوا هاتۆتە خزمەتتان..

خانمی گەورە وەك ئەوەی لە ناو چاڵەوە قسان بکات: ئەها، دەزگیرانەکەتە؟ ئەرێ.

بە دەست ئیشارەتی بۆ کردم و گوتی: وەرە پێشەوە بزانم.

چوومە پێشەوە. خانمی گەورە عەینەکەکەی گۆڕی، وەك بڵێی بیەوێ شتێك بکڕێ، ماوەیەك سەیری کردم‌و پرسی: نێوت چییە؟

– زیندە...

خانمی گەورە پێکەنی و گوتی: ئەمە چۆن ناوێکە؟
گوتم: خانمی گەورە ئەمەش جۆرە ناوێکە.. چیرۆکی من زۆر درێژە، دوایی عەرزتی دەکەم...
خانمی گەورە بە دەست ئیشارەی کرد کە قسان نەکەم، و گوتی:
– من لەم خانوووە گەورەیەدا بە تەنێ دەژیم، کچەکەم و زاواکەم لە ئەمریکان.. کوڕێکم بە ماڵ و منداڵەوە لە فەڕەنسایە. کوڕە بچووکەکەم تازە ژنی هێناوەو هەفتەی جارێك سەرم لێ دەدات.. ئەقدەس ئیش و کاری ماڵەوە ئەنجام دەدات و تۆش ئیش و کاری دەرەوە بکە...
– بەسەر چاو خانمی گەورە.
– من زۆر لە ئەقدەس رازیم... تۆش کە دەزگیرانی ئەویت و مەحرەمی یەکدین.. ئیدی خەیاڵم رەحەتە!.
ئەوجا رووی کردە ئەقدەس و گوتی: ژوورەکەی پێ نیشان بدەو خۆت کارەکانی دی ساز بکە.
– بەسەر چاو خانمی گەورە..
لە ژوورەکەی خانمی گەورە هاتینە دەرێ. گوتم: کیژێ ئەم خانمی گەورەیە، کرێکەی دیاری نەکردم و نەیگوت مانگی چەندم دەداتێ...
ئەقدەس توڕە بوو، و گوتی: وس بە.. تۆ نەجیب زادەو خانەدانان ناناسیت.. بە تایبەتی خانمی گەورە... تۆ نازانی چەند دەست و دڵ کراوەو تێرە.. پارەو خۆڵی لەلا یەکە..
ئیدی لەو رۆژەوە دەست بە کار بووم... هێندە بە دڵ و بە گیان کارم دەکرد هەر مەپرسە. خانمی گەورەش وەك ئەقدەس گوتبووی ژنێکی بەرچاو تێر بوو. هیچ کاتێ حیسابی پارەی نەدەکرد.. کە بە رۆژەوە دەچوومە بازاڕو شتم دەکڕی و دەگەڕامەوە، دەمویست باقی پارەکەی بدەمەوە کە چی قەبوڵی نەدەکردو دەیگوت: هی خۆتە!.
ئیدی رۆژ، رۆژی من و ئەقدەس بوو. هەم کارەکەمان سەخت و ناخۆش نەبوو، هەم تێرمان دەخواردو دەخەوتین. رۆژ بە رۆژ پاشەکەوتمان زیاد دەبوو. ئیدی هیچ خەم و پەژارەیەکمان نەبوو، تەنیا بیرمان لەلای ئەوە بوو کە ئەگەر منداڵمان ببێ تەگبیرمان چییە..
هەموو بەیانییەك دەچووم بۆ بازاڕ، شتم دەکڕی و دەگەڕامەوە، تا دەمەو عەسر لە نێو باخەکەدا خزمەتی گوڵەکانم دەکرد یان لە پاڵ ئەقدەس دا رادەکشام و رازو نیازمان دەکرد. رۆژگارمان بە خۆشی دەگوزەراندو لە هیچمان کەم نەبوو. تا رۆژێك لە زەنگ درا...
چونکە لەو کاتانەدا شیر فرۆشەکە دەهات و منیش هەمیشە شۆخیم لەگەڵ دەکرد، بەرەو دەرگا رام کرد، بەدەم کردنەوەی دەرگاوە گوتم: شیرەکەت خراپە! وەلێ کە لە بری شیر فرۆشەکە، پاسەوانێکی توڕەی سمێڵ بابڕم بینی راچڵەکیم و ترسام.. پاسەوانەکە بە دەنگێکی گڕ گوتی: "ئیحسان لە ماڵە؟".
تێکڕای خەڵکی گەڕەك، دۆست و ئاشنا، تەنانەت بێگانەکانیش بە خاوەن خانووەکەیان دەگوت خانمی گەورە، و رێزی زۆریان لێ دەگرت. کەچی پاسەوانەکە گوتی "ئیحسان" و

وشەی خانمی نەخستە پاڵ، زۆر تووڕە بووم و منیش بە هەمان توندی ئەو وەڵامم دایەوە: ئیحسان ناومان نییە.. ئێرەماڵی خانمی گەورەیە.. خاتوو ئیحسانە...

ئەمجارەیان تووڕەتر گوتی: چەنەبازی مەکەو بە کورتی وەڵامم بدەوە، ئیحسانم گەرەکە...

منیش بە هەمان تووڕەیی گوتی: ئیحسان ناومان نییە.. خاتوو ئیحسان خانم هەیە.

– بانگی کە با بێ...

– ناتوانێ بێت..

– چۆن ناتوانێت بێت؟

– چۆن و مۆن نییە؟ ناتوانێ بێت و بڕایەوە. هەر کارێکت هەیە بە من بڵێ... و ئاگاداری دەکەمەوە.

پاسەوانەکە زۆر تووڕە بوو، وگوتی: دەبێ هاتنێکی نیشان بدەم چۆن حەز بکات.

– زۆر چاکە.. بزانم نیشانی بدە!

– کەواتە بەم شێوەیە... بەرانبەر بە یاسا دەوەستیت؟

– نە گیانە... ئێمە بەرانبەر بە یاسا ناوەستین.. چونکە خانم گەلێ قەڵەوەو ناتوانێ لە قالدرمەکان بێتە خوارەوە...

پاسەوانەکە کە ئەم قسەیەی ژنەوت کەمێ هێور بووەوە و گوتی:

– بنیادەمێکی جاحێڵ هێندە قەڵەو نابێت کە...

بە سەرسامییەوە وەڵامم دایەوە: جاحێڵی چی؟! هەشتا ساڵ پترە! کابرای پاسەوان لە سەرسامیدا دەمی داچەقی و لە ژێر لێوەوە گوتی: لا حەولە وەلا.. ئەمە چ فێڵێکە؟

پرسیم: قوربان، مەسەلە چییە؟

پاسەوانەکە کە دەستەیەك کاغەزی لە جانتاکەیدا دەرهێناو بە توندی کێشای بە نێو لەپی خۆیدا و گوتی: لەم کاغەزانەدا نووسراوە ٢٢ ساڵە. کاغەزی ڕەسمی دەوڵەت هەڵە نابێت. لە قاقای پێکەنینم داو گوتم: بە پێچەوانەوە هەرچی هەڵە هەیە وا لە نێو کاغەزی ڕەسمی دەوڵەتی دایە!

پاسەوانەکە بەم قسەیە زۆر قەڵس بوو، و گوتی: ئاگات لە دەمت بێ کوڕە.. نابێ گاڵتە بە دەوڵەت بکرێ...

زانیم قسەیەکی خراپم کرد، بەڵام نەم هێنایە سەر خۆم لە گێلی داوگوتم گوتم:

– بە ڕاستمە قوربان.. منیش لە کاغەزی ڕەسمی دەوڵەتیدا هەشتا ساڵ لەمەو پێش مردووم کەچی وا دەبینی لە بەردەمی تۆدا وێستاوم..

پاسەوانەکە لە تووڕەییدا دەلەرزی، قسەکانی منی بە تەوس و توانج دەزانی، ددانەکانی بە چیڕا بردو گوتی: زۆر چاکە، گوتت ئیحسان ٧٠- ٨٠ ساڵە؟

– بەڵێ، وەکو عەرزم کردیت لەوانەیە ٩٠ ساڵیش ببێ.

– ئەی چۆنە تا ئێستا نەچووە بۆ سەربازی؟

بە پێکەنینەوە وەڵامم دایەوە: ئاخر ژن ناچێتە سەربازی!

پاسەوانی بێچارە وڕو کاس بوو بوو، بە توڕەییەوە گوتی:
– ئەم ئیحسانەی کە دایەرەی سەرباز وەزیفە بە دوای دا دەگەڕێ پیاوەو تەمەنی ٢٢ساڵە..
خێرا بچۆ بانگی بکەو لەوە پتر سەر مەخە سەرم.
زانیم پاسەوانەکە باوەڕی بە قسەکانم نەکردووە، گوتم: بەسەر چاو، هەر ئێستا دەچم پێی دەڵێم و وەڵامت لێ دەگێڕمەوە.
– خێراکە.. ماتەڵ مەبە.
چوومە نهۆمی سەرەوەو بە خانمی گەورەم گوت: خانمی گەورە، پاسەوانێك هاتووەو دەڵێ گوایە ئێوە سەربازی فیرارن!
خانمی گەورە هەوەڵ جار حاڵی نەبوو، کە شتەکەم بۆ دووبارە کردەوە لە قاقای پێکەنینێکی ئەوتۆی دا کە تەواو ترسام... تا ئەو کاتە نەم بینی بوو خانمی گەورە بەو شێوەیە پێبکەنێ... دوای ئەوەی پێکەنینەکەی تەواو بوو، پرسی: پاسەوانەکە لە کوێیە؟
– لەبەر دەرگایەو چاوەڕێی وەڵامە...
– بڕۆ بیهێنە سەرەوە.. بەڵام وریا بە پێڵاوەکانی لە خوارەوە دابکەنێ.
گەڕامەوە بەر دەرگاو بە پاسەوانەکەم گوت: – خانمی گەورە چاوەڕوانتە.. فەرموو.
لەگەڵ پاسەوانەکەدا چووینە ژوورەوە. لە پاینی قاڵدرمەکەدا پێم گوت: – بە ئەرك نەبێ پێڵاوەکانت دابکەنە.... ئەگەر کەسێك بە پێڵاوە بچێتە ژوورەوە خانمی گەورە قیامەت رادەکات.
پاسەوانەکە لەوانە نەبوو، هەروا بە هاسانی پێڵاو دابکەنێ، بەڵام کە دیکۆری قالی و رایەخی گران بەهای بینی، ناچار دانەوییەوە، قەیتانی قۆندەرەکانی شل کردەوەو دای کەندن. بە ئەسپایی دەرگای ژوورەکەی خانمی گەورەم کردەوەو بە ئیشارەی سەر گوتم: بچۆ ژوورەوە..
پاسەوانەکە لای دەرگاکەوە سەیری کرد، کە بینی خانمی گەورە لە ژێر جێگادا راکشاوە، بە ئەسپایی گوتی: ئەمە ئیحسانە؟
سەری ئەرێم بۆ لەقاند. وەلێ پاسەوانەکە باوەڕی نەدەهات و دوو دڵ بوو لەوەی بچێتە ژوورەوە. خانمی گەورە لە ژێر لێفەکەوە بانگی لێکرد:
– کاکی پاسەوان وەرە ژووری.. بیستوومە هاتوویت بم بەیت بۆ سەربازی؟
پاسەوانەکە بە ملە جاوکێوە گوتی: و.. وا .. چ .. چی .. بڵێم.
خانمی گەورە کەمێك هەڵکشاو گوتی: – بڵێ بزانم مەسەلە چییە؟
پاسەوانەکە گوتی: بێگومان گۆڕاوە...
خانمی گەورە بە پێکەنینەوە گوتی: چی... چی گۆڕاوە؟
– راستیەکەی لە دەفتەری ئێمەدا، ئیحسان ناوێك کە ئەدرەسەکەی ئێرەیە، سەربازی فیرارە...

خانمی گەورە بە پێکەنینەوە گوتی: سەرۆکی دایەرەکەت من باش دەناسێت.. بڕۆ پێی بڵێ خوا بۆ خۆی بیباتەوە!

پاسەوانەکە کاغەزێکی لە نێو دەستە کاغەزەکانی دەرهێناو بە دەنگی بەرز خوێندییەوە: نێوتان ئیحسان نییە؟

– بۆ نە ء... ئیحسان یەکانە.

پاسەوانەکە سەلماندی: راستە.. ئەی نێوی بابت؟

– بابم لە موڵکدارە گەورەکان بوو. رەحمەتی بە ئەعزەمل سەڵتەنە مەنشوورە..

– ئەمەش دروستە... ئەی نێوی دایکت؟

– رەحمەتی، ئەشرەف سادات.

پاسەوانەکە چەند جارێك چوك.. چوکی کردو گوتی: هەموو نیشانەکانت لەگەڵ جەلبەکەدا جووتە، تەنیا تەمەنتان کارەکەی گەن کردووە.

خانمی گەورە بە تەوسەوە گوتی: ئەی ئافەرین بۆ خۆتان.

پاسەوانەکە بە نە باوەرییەوە گوتی: خانم، سبەینێ وێنەیەك لە ناسنامەکەتان بێننو وەرن بۆ دایەرە، تا فایلەکەتان رێك بخەین و رەوانەی سەرباز وەزیفەی بکەین.

خانمی گەورە بەپەستییەوە گوتی: رۆڵە گیان، بەخۆت حاڵی من دەبینی؟ من چۆن بەم کەلەشەوە بێم بۆ دایەرە؟

– قەیناکات خانم، قەڵەوی شەرم نییە.. بەڵکو تەشریف دێنن.

– مەسەلە شەرم و نا شەرم نییە... ناتوانم بەرێوە بڕۆم...

پاسەوانەکە گوتی: بە گوێرەی یاسا، پێویستە پەیرەوی جەلبی پۆلیس بکەن.. پاسەوانەکە ئەوەی گوت و بە پەلە چووە دەرێ. تا من رام کرد گازی بکەم لە دەرگای باخەکەش تێپەڕی بوو... چ چارەیەکمان نەبوو. دەبوایە هەر چۆنێ بووە خانمی گەورە بۆ دایەرە بەرین.. ژنێ بەو قەڵەوییە. چۆن لە قاڵدرمەکان هێنامانە خوارێ! چۆن سواری گالیسکەمان کردو بە چ زەحمەتێك بۆ دایەرەمان برد، چیرۆکەکەی زۆر دوورو درێژە. من باڵێکیم گرتبوو. ئەقدەسیش باڵەکەی تری. بەستەزمانە وەکو جوجکەیەك چوو بێتە ژێر باڵی مریشکێکی بێگانەوە لەقە فرتێی دەکرد. دەترسام ئەقدەسی نازەنینم دەرەقەتی نەیات و مندالەکەی لە بار بچێت. بە تەنیاش نەم دەتوانی ئەم کێوە گۆشتینەیە هەڵگرم. درۆم نەکرد بێ نزیکەی دوو سەد کیلۆ دەبوو. دەترسام لە قاڵدرمەکان بکەوم و خانمی گەورەش بەسەرم دا بڕمێ و وردو خاش ببم! ئاقیبەت بە هەر زەحمەتێ بوو، بە هانکە هانك خانمی گەورەمان بۆ دایەرە برد.. سەرۆك دایەرە لەبەر خانمی گەورە هەستا، کورسییەکی نیشان داین، بەلام ئێمە ئاقڵیمان کرد لە سەر کورسییەکە دامان نەنا، لە سەر موبیلەیەکی تەختە دامان نا.

سەرۆك دایەرە بە رێزەوە گوتی: خانمی گەورە، داوای لێبوردن دەکەم.. چەند دەیقەیەك لەمەوپێش هەواڵیان دامێ.. بەلام چ چارێکمان نەبوو. خۆت لە من باشتر یاسا دەناسیت.. ئێمە ناچارین بەپێی یاسا کار بکەین!

سەرۆك دایەرە هەوڵی دەدا هەموو گوناحەكان بخاتە ئەستۆی یاسا، خانمی گەورە بێ ئەوەی خۆی شێلو بكات گوتی:

– زۆر چاكە، منیش پەیڕەوی یاسام كرد بۆیە هاتمە خزمەتتان تا بە چاوی خۆتان ببینن كە ژنم؟! ئەمەش وێنەی ناسنامەكەمە، كە داواتان كرد بوو.

سەرۆك دایەرە، وێنەی ناسنامەكەی وەرگرت، بۆ ئەوەی دڵنەوایی خانمی گەورە بكات پرسی: حەز لە چی دەكەن؟ چای.. قاوە یان ساردییەكی فێنك؟

خانمی گەورە گوتی: هیچ ناخۆمەوە رۆڵەگیان.. زووتر كارەكەم راپەڕێنە با بڕۆم، زۆر ماندوو بووم.

سەرۆك دایەرە لەپشت مێزەكەیەوە دانیشت و گوتی: تەنیا چەند پرسیارێكمان هەیەو ئەوجا تەشریف بەرن.

خانمی گەورە بە توڕەییەوە گوتی: پرسیاری چی؟

– تا روون ببێتەوە كە پیاوی یا ژن!

– یانی چی؟ دوای ئەم هەموو تەمەنە، دوای ئەم هەموو كوڕو كچە، تازە تازە دەتەوێ تاقیبی ئەوە بكەیت كە پیاوم یان ژن!!..

– خانمی گەورە ئێمە چ تەخسیرێكمان هەیە؟ یاسا دەڵێ بۆ هەر سەربازێك فایل بكرێتەوە.

– یاسا دەڵێ: "سەرباز" ئەمە چ پێوەندییەكی بە منەوە هەیە؟

– راستە... هەڵەیەك رووی داوەو پێویستە بە گوێرەی یاسا هەڵەكە راست بكرێتەوەو فایلی پێ بكرێتەوە تا جارێكی دی یەخەتان نەگرن!.

خانمی گەورە بە نەبەدڵییەوە ملی دایە خەت.

– زۆر چاكە، مادام مەسەلەكە یاسایە، چۆنت ئارەزووە وا بكە..

سەرۆك دایەرە بە خەتی خۆی بەڵگەی ژنایەتی "ئیحسان" وەك چۆن لە خانمی گەورەدا هەبوون، تۆمار كرد، دوو پاسەوانو منو ئەقدەس بەڵگەنامەكەمان ئیمزا كردو هاتینە دەرێ، كە بە هەزار شەڕە شەق خانمی گەورەمان گەیاندەوە ژوورەكەی خۆی، هەر سێكمان لە شەكەتی دا هەناسەمان پێ نادرا! خانمی گەورە مۆڵەتی داینێ و گوتی: رۆڵە، دەزانم زۆر ماندوو بوون. ئەوشۆ هەردووكتان ئازادن. بچن بەلای كەیف و خۆشی خۆتانەوە، من هیچ كارێكم پێتان نییە..

ئەوە شەوە من و ئەقدەس تەواو پشوومان دا.. لە بەینی خۆمانا دەمانگوت: بریا فایلەكەی خانمی گەورە هەر وا زوو تەواو نەبێ و هەفتەی دوو سێ جار بانگ بكرێ..

زۆری پێ نەچوو، ئارەزووەكەمان هاتە دی.. رۆژێك دیسان پاسەوانێك هاتە بەر دەرگاو گوتی: خانمی گەورە دەبێ تەشریف بێنێ بۆ دایەرەی سەرباز وەزیفە.شتێكی گرینگ نییە..هەندێ مەسەلەی یاساییەو دەبێ ئەنجام بدرێ..

خانمی گەورە، لەسەرەتادا ئەم بەزمەی پێ ناخۆش نەبوو، بەڵام وردە وردە عادەتی پێوە گرت وگوتی:مادام شتەكە یاساییە دەبێ برۆین..

دایـەرەی سـەرباز وەزیفـە وەکـو دایـەری پـۆلیس نزیـك نـەبوو، خـانمی گـەورەمان سـواری گالیسـکە کـردو بـۆ دایـەرەی سـەرباز وەزیفـەمان بـرد. بـرادەران، وا خـەیاڵ نەکـەن ئـەم کـارە هەروا بە هاسانی بڕایەوە!.

یەکـەم، دوو سـێ جـاران خـەریك بـوو بکـەومـە ژێـر خـانمی گـەورەوەو لـە ژێـر لاشـە دوو سـەد کیلۆییەکـەی ئـەوەوە فاتیحـام بـۆ بخـوێنن.. دووەم، سـوودمان لـە چـوونە دایـەرەی پـۆلیس وەرگرتبوو، گالیسکەیەکمان بۆ خانمی گەورە بە کرێ گرت کە هەم ئەسپەکانی بەهێز بوون و هەم دەرگاکەی گەورە بوو. هەڵبەت کوڕو کچەکانی خانمی گەورە هەموویان ئوتـۆمبیلی چاك و دوا مۆدیان هەبوو، دەیان توانی بۆ کوێی بوێ بیبەن. بەڵام خانمی گەورە نەی دەویست کەس بەمە بزانێت! شەرمی لە بووك و زاواکانی دەکرد. من و ئەقدەسیشـی راسـپارد بـوو کـە بـەوان نـەڵێین.. کـە گەییشـتینە دایـەرەی سـەرباز وەزیفـە، بـوو بـە پێکـەنین و هـەراو قەرەباڵغییەکی ئەوتۆ کە سەرۆك دایەرە بە خۆی هاتە دەرێ. خانمی گـەورە بـە تووڕەییـەوە بـە سەرۆك دایەرەی گوت: قوربان، کامە یاسا دەڵێ من سەربازم؟.

سەرۆك گوتی: خانمی بەڕێز، گومانی تێدا نییە کە هەڵە بووە، بەڵام ئێمـە دەبـێ بـە گـوێرەی یاسا کار بکەین.

– چ یاسایەك کوڕم؟ من ژنێکی بەتەمەنم... کوڕ و کچم شوویان کردووەو ژنیان هەیە... وا نەوەکانم گەورە بوون.. هەر ئەمەم کەم بوو کە تازە تازە بۆ سەربازی بانگ بکرێم؟

سەرۆك گوتی: تووڕە مەبن خانمی بەڕێز.

– چۆن تووڕە نەبم؟ ئەگەر یەخەی یەکێك لە ئێوە بگیرێ و بڵێین ژنن چی دەکەن؟ منیش وام بەسەر هاتووە...

سەرۆك دایەرە یەکەمجار تووڕە بوو، ئەوجا پێکەنی و بە نەرمی گوتی:

– هەق بە تۆیە خانمی بەڕێز.

خـانمی گـەورەش هێـدی بـووەوەو گـوتی: عـەمر درێـژ بـی، ئـەوە دوو مانگـە هاتوچـۆم پـێ دەکەن.. ئەگەر شارەزا نەبام ئێستا جلی سەربازیشیان لەبەر کرد بووم!

سەرۆك دایەرە هەر چۆنێ بوو خۆی گرت و پێ نەکەنی.. گوتی:

– بەداخـەوە هەنـدێ جـار ئـەم هەڵانـە روو دەدەن، هەڵبەتـە ئـەوەی تـۆ زۆر گـرنگ نییـە، زوو جێبەجێ دەبێ... تەنیا تکایەکمان لێت هەیە..

– فەرموو رۆڵە.. چ تکایەك؟

– تۆ بەپێی یاسا پێویستە بچیتە دایەرەی ئامارو دەفتەری ئامار راست بکەیتەوە.

خـانمی گـەورە دیسـان پەسـت بـوو: وای خوایـە.. خەریکـە دڵـم دەوەسـتێ.. کوڕەکـە گیـان پەرداخێ ئاوم بدەرێ...

سەرۆك دایەرە بە گورجی لە زەنگی دا، دەستووری دا ئاو بۆ خانمی گەورە بێنن.. سـەربازی بەر دەرگاکە رای کـرد کـە ئـاو بێنـێ. ماوەیـەك تێپـەڕی و هـەر نەگەڕایـەوە. سـەرۆك دیسـان لـە

زەنگی دایەوە، ئەو سەربازەی کە چوو بوو ئاو بێنێ بە دەستی بەتاڵ گەڕایەوە... سەرۆك دایەرە پرسی: کوا ئاوەکە کوڕە. سەربازەکە بە ترس و لەرزەوە گوتی:

– قوربان ئاو بڕاوە.

سەرۆك دایەرە لە توڕەییدا تفێکی رۆ کردە عەردی و گوتی:

– بچۆ لە چایخانەکە بێنە.. وریا بە پاك بێ...

سەربازەکە چووە دەرێ.. ئەقدەس شووشە قۆڵۆنیایەکی لە جانتاکەی دەرهێنا، تۆزێکی لە نێو چەوانی خانمی گەورەدا، کە خانمی گەورە هاتەوە سەر خۆ بە سەرۆك دایەرەکەی وت: کارێکی وا بکە من نەچم بۆ دایەرەی ئامار... خۆتان بە جۆرێ فایلەکە دروست بکەن!

سەرۆك گوتی: بە گیانی منداڵەکانم ناکرێ.. ئەمە حوکمی یاسایەو چ کارێکمان لە دەست نایەت.. خۆتان تەشریف بەرنە دایەرەی ئامارو شتەکە بڕێننەوە. دوای ئەمە سەرۆك دایەرە چەند پرسیارێکی لە خانمی گەورە کردو ئیمزای پێ کردو گوتی: ئیدی چ شتێکمان نییەو دەتوانیت تەشریف بەریت.

دیسان بە هەمان زەحمەت گەڕاینەوە ماڵێ و خانمی گەورە شەوێکی دی مادونی داینێ... شتێ کە لە خوا شاراوە نییە، بۆ لە بەندییەکان شاراوە بێ... من بەم حاڵە زۆر رازی بووم... جگە لەوەی خانمی گەورە مادونی پێ دەداین، بەوەش کە دەم بینی لە دنیادا خەڵکانی لە منیش بەدبەخت تر هەیە، تەسکینیم دەهات.. بە من دەڵێن تۆ زیندوو نیت و چەند ساڵە مردوویت، و بە خانمی گەورەش کە تەمەنی ٨٥ ساڵە دەڵێن دەبێ بچی بۆ سەربازی!..

سبەی بەیانی خانمی گەورە لە ئەنجامی شەکەتیدا نەخۆش کەوت و لە جێدا کەوت، رۆژی چەند پزیشکێك دەهاتنە سەری و دەرمانی جۆراو جۆریان دەدایێ. بەڵام بێ سوود بوو. سات بە سات حاڵی خراپتر دەبوو. بۆیە نەیتوانی سەری دایەرەی ئامار بدات. لەو لاشەوە پاسەوانەکان دەست بەردار نەبوون. هەر رۆژەی چەند جارێك دەهاتن و خانمی گەورەیان دەویست و هەڕەشەیان دەکرد کە ئەگەر زووتر فایلەکە تەواو نەبێ، خانمی گەورە دەبەن بۆ سەربازی!...

خانمی گەورە خەریك بوو لە نیگەرانی و توڕەییدا شەق بەرێ هاواری دەکرد: وا.. وا لێکراوان، من دوو شەقاوان رۆییشتم ئەم دەردەم بە سەرهات، ئاخر چۆن دەتوانم بۆ سەربازی بچم؟

بەڵام تا ئێستا چ کارێك بە دادو بێداد دروست بووە تا کاری خانمی گەورە دروست ببێ. ئەم هەواڵە گەییە کوڕو کچەکانی خانمی گەورە. تەنانەت هەموو خزم و دراوسێکانیش پێیان زانی. خەریك بوو ئابڕوی بچێت، خانمی گەورە ناچار بوو بۆ دایەرەی ئامار بچێت. کە سەرۆکی دایەرە چاوی بە خانمی گەورە کەوت بە شێوەیەك سەری رێزی بۆ دانەواند خەریك بوو قەپۆزی لە قەراخی مێزەکە بکەوێ! هاتە پێشەوەو دەستی خانمی گەورەی ماچ کردو گوتی: پایە بەرز، خانم ئیحسان سەڵتەنە خانم بەخێر هاتن. پێڵاوتان بەسەر سەر.

کەس نەبوو خانمی گەورە نەناسێت. بە تایبەتی سەرۆکی دایەرەی ئامار. دەستووری دا کە چای بێنن. بەڵام خانمی گەورە قبوڵی نەکردو گوتی: – لەبری چای، زووتر کارەکەم راپەڕێنە.

سەرۆکی ئامار پرسی: چ ئەمرێکتان هەیە؟

خانمی گەورە بەسەر هاتەکەی بۆ گێڕایەوە، سەرۆکی دایەرەی ئامار کە خەریك بوو لەبەر پێکەنین ببورێتەوە گوتی: ئەم هەڵانە لە دایەرەی سەرباز وەزیفەدا زۆر روو دەدەن، نیگەران مەبە هەر ئێستا دەستوور دەدەم دەفتەری گشتی بێنن و راستی بکەنەوە.

خانمی گەورە سوپاسی کرد، بەرپرسیاری ئامار دەستووری دا کە بەرپرسی دەفتەری گشتی بە خۆی و دەفتەرەکەیەوە بێت. زۆری نەبرد مامورێك بە دەفتەرێکی ئەستوورەوە خۆی بە ژووریدا کرد. لاپەڕەی خانمی گەورەیان دۆزییەوە. چەند پەڕە کاغەزێك بە دەرزی لەو لاپەڕەیە درا بوون مامورەکە بۆ ماوەی چەند دەیقەیەك لەگەڵ سەرۆك دا بە چپە قسەی کرد.. بە دوو قۆڵی ماوەیەك پێکەنین، ئەمجا سەرۆك ئامار بە خانمی گەورەی گوت: هەموو شتێ روو بووەوە..

خانمی گەورە بە خۆشییەوە پرسی: هەموو؟... چۆن بووە؟

– هیچ، هەڵەیەکی بچووك بووە بە باعیسی ئەم هەموو دەردی سەرییە، لە بری ئەوەی ساڵی لە دایك بوونەکەتان ١٩٢٢ بنووسن، ١٩٧٢یان نووسیوە، بەم حسێبە تۆ ٧٢ ساڵانیت و لە دەفتەرەکانی ئێمەدا بە ٢٢ ساڵان قەید کراوی و بە جارێ پەنجا ساڵیان لە تەمەنت دا شکاندووە.

خانمی گەورە زۆری کەیف بەم قسەیە هات ودەستی بە پێکەنین کردو گوتی: جا لەسەر کاغەز چ سوودێکی هەیە؟.. ئەگەر بەڕاستی بتان توانیبا پەنجا ساڵ لە تەمەنم دابشکێنن، ئامادە بووم نیوەی سەروەت و سامانەکەم بدەم.

سەرۆك ئامار بۆ دڵدانەوەی خانمی گەورە گوتی: تۆ هێشتا هەر جاحێڵی! خانمی گەورە بە ئیشارەی سەر سوپاسی کردو پرسی:

– کێ ئەم هەڵەیەی کردووە؟

– مامورێکی گێژو وێژ، قەرزاروگرفتار.. بێگومان تا ئێستا یان مردووە.. یان لە شوێنێ گیری خواردووە.

– باشە ئێستا تەگبیری من چییە؟چی بکەم؟

– هیچ... گرنگ نییە، کارەکەی تۆ لەلای ئێمە وەکو رۆژ رووناکە، بەڵام دەبێ زەحمەت بکێشیت و سەرێکی دادگا بدەیت.

خانمی گەورە دیسان حاڵی خراپ بوو.. و هاواری کرد:

– ئێوە هەڵەتان کردووەو من بۆ دادگا بچم؟! چ پێویستە بۆ دادگا بڕۆم؟!

سەرۆك ئامار بە هێمنی وەڵامی دایەوە: خانمی بەڕێز هەڵەیەکەو رووی داوە. هیچ چارێ نییە جگە لەوەی دادگا ڕا بدات...

هـیچ چارەیەك نـەبوو، دووبـارە خـانمی گـەورەمان بـۆ مـاڵ بـردەوە.. دیسـان خـانمی گـەورە شەوێکی مادونی داینیٚ.

سبەی بەیانی هێشتا خانمی گەورە بە تەواوی نەهاتبووە سەرخۆ، ئەقدەسی نازەنینم بە دەستە سپی و گۆشتنەکەی خەریکی شێلانی شان وملی خانمی گەورە بوو. خانمی گەورە هەمیشە بۆڵە بۆڵی دەکردو بە تەلەفۆن دەستووری بە کوڕ وکچ و زاواکەی دەداو دەیگوت: کاریٚ بکەن دەترسم بم بەن بۆ سەربازی!

سەیرم کرد ئەمە باشترین هەلە کە دەردی خۆم بە خانمی گەورە بڵێم و داوای یارمەتی لیٚ بکەم. هەر چۆنیٚ بیٚ ئەو لە کەسانی دی پتر بە دەردم دەزانێت. قیروسیام لیٚ کردو خۆم بە ژوورەکەیدا کردو بیٚ پێشەکی گوتم: خانمی گەورە منیش وەکو تۆ گیرۆدەی دایەرەکان بووم.

خانمی گەورە مڕەیەکی کردو گوتی: تۆش کاتت دۆزییەوە؟ واز بێنە با دەردی من دەرمان ببیٚ، ئەوسا تۆ دەست پیٚ بکە!...

– ئاخر دەردەکەی منیش لەوەی تۆ دەچێت!.

– بڵیٚ بزانم دەردی تۆ چییە؟

– پێم دەڵێن تو زیندوو نیت و چەندین ساڵە مردوویت.

خانمی گەورە گوتی: ئاوها.. یانی چی؟

– چوزانم، ناسنامەشم نادەنیٚ و دەڵێن تۆ لە یەکەم جەنگی جیهاندا و لە بەرەی شەڕدا شەهید بووی.

خانمی گەورە نیگایەکی پڕ لە گومانی تیٚ بڕیم و گوتی:

– ئەوە شێت بوویت کوڕم؟ ئەم قسانە چییە؟

– بەزاتی خوا بە راستمە.. زۆریشم هەوڵدا ناسنامە دەربێنم، کەچی نەیان دامیٚ و گوتیان تۆ مردوویت!

– ئەی ئێستاکیٚ ناسنامەت نییە؟

– نەخێر.. نیمە..

وام دەزانی خانمی گەورە بەزەیی پێمدا دێتەوەو بە زەبری ئەو دەسەڵاتەی کە هەیەتی ناسنامەم بۆ دەردێنیٚ و لەسەرگەردانی قوتارم دەکات. کەچی بە پێچەوانە دەرچوو، و بە دەستی خۆم، خۆم بەدبەخت کرد...

خانمی گەورە بە کەم حەوسەڵەییەوە گوتی: ئێستا وەختی ئەم قسانە نییە. دوایی بیرێکت بۆ دەکەمەوە.

ئەوجا تەلەفۆنی بۆ کوڕەکەی کرد کە سبەینیٚ ئەوقاتی بۆ بگریٚ و لە دادگادا بەرگری لیٚ بکات!... رۆژی بردنی خانمی گەورە بۆ دادگا وەکو رۆژانی پێشوو زەحمەت نەبوو... کچەکەی، کوڕەکەی، زاواکەی، بووکەکەی و چەند خزم و کەسێکی دی هاتن، خانمی گەورەیان خستە سەر دەست و خستیانە ئوتومبیلەوەو لەبەر دەرگای دادگادا دایان گرت.

من و ئەقدەسیش چووین و وەکو تەماشاکەر دانیشتین.. کە دادگا کرایەوە، خانمی گەورە گوتی: من سەر لە یاساو ماسا دەرناکەم ئەوقاتەکەم لە بری من قسان دەکات!..
ئەوقاتەکەی زۆر بە گەرمی کەوتە بەرگری کردن و زۆری قسان کرد، بەڵام من و ئەقدەس یەك وشەی لێ حاڵی نەبووین، وا دەزانم ئەوانی دیش لێی حاڵی نەبوون.. ئەوجا نۆرە هاتە سەر حاکم، کە سوور بوو لەسەر ئەوەی بیسەلمێنێ خانمی گەورە پیاوەو تەمەنی ٢٢ ساڵەو پێویستە بۆ خزمەتی سەربازی بچێت!...
دوو سێ کەڕەت ئەم مشتومڕە دووبارە بووەوە. ئاقیبەت دادگا رای خۆی دەربڕی، کە سکرتێری دادگا ویستی دەقی رای دادگا بخوێنێتەوە، هەموو ئامادەبووان هەستانە سەرپێ.
سکرتێر دەستی بە خوێندنەوەی دەقی رایەکە کرد: "بە گوێرەی داوای جەنابی موارجیع و بۆ ئەوەی خۆی ساغ بکاتەوە کە ژنەو تەمەنی هەفتاو دوو ساڵە دەبێ بچێتە لای پزیشکێك کە جێگای متمانەی وەزارەتی تەندروستی بێ، ئەوجا پزیشکەکە بۆچوونی خۆی بە نووسین بۆ دادگا بنێرێ".
خانمی گەورە خۆی پێ نەگیراو بە پێچەوانەی یاساوە رووی دەمی کردە حاکم وگوتی:
جەنابی حاکم، من دوای ئەم تەمەنە، دەبێ بۆ سەلماندنی ژنێتیم بچمە لای پزیشك؟
حاکم زۆر بە ساردییەوە گوتی: چ قەیدییە خانم؟ یاسا بۆ هەمووان یەکسانە، ژن و پیاو، پیرو جوان لە روانگەی یاساوە جیاوازییان نییە!
بە قسەی سەرۆکی دادگاو هاوکارەکانی، بڕیاردرا چەند شایەتێکی باوەڕپێکراو، شایەتی لەسەر تەمەنی خانمی گەورە بدەن. بەڵام دۆزینەوەی ئەم بابەتە شایەتانە کە بە لای کەمەوە دەبوا تەمەنیان ٩٠ ساڵ بێ، خۆی لە خۆیدا گیرو گرفتێکی دی چێکرد. ئەوانەی کە تەمەنیان کەمتر بوو خۆیان لەم کارە نەدەدا. دەترسان گیرو گرفتەکە رووی خۆیان بگرێتەوە...
دوای سۆراخ و گەڕانێکی زۆر دوو کەسیان پەیدا کرد کە تەمەنیان دەگەییە ٩٠ ساڵ، بەڵام یەکێکیان دوو چاری نەخۆشی بیر چوونەوە بوو بوو. قسەکانی خۆی بیر نەدەما. دووەمیشیان پەکی کەوتبوو، و توانای جوڵانی نەبوو. دادگا شایەتی هیچیانی پەسەند نەکرد.. بڕیاردرا پشت بە تاقی کردنەوەکەی دکتۆر ببەستن. خانمی گەورە وەکو کچۆڵان خۆی بە ناز دەگرت و قسەی پێکەنین هێنەری دەکرد:— من دوای ئەم هەموو تەمەنە ناتوانم خۆم بۆ پزیشك رووت بکەمەوە!
کوڕ و کچ و زاوا و بووکی خانمی گەورە بێ ووچان دەپاڕانەوە:
— هیچ نییە.. موعایەنەیەکی ئاساییە..
بەڵام خانمی گەورە رازی نەدەبوو، دەیگوت:
— ئامادەم بۆ سەربازی بچم، بەڵام فەحس نەکرێم..
دایەرەی سەرباز وەزیفەش دەست بەردار نەبوو، هەمیشە ماموران لە هاتووچۆدا بوون. ئاخری بە هەر زەحمەتێ بوو خانمی گەورەیان بردە لای پزیشك.. پزیشك بەڵگەنامەکەی

کـرد، و کاغەزەکـەمان بـۆ دادگـا بـردەوە.. دوای دوو کۆبوونـەوەی دی دادگـا ڕای خـۆی بـە قازانجی خانمی گەورە دەربڕی. ئیدی خانمی گەورە لە سەربازی رزگار بوو.. ئاهەنگێکی گەورەیان بەم بۆنەیەوە گێڕا. خەڵکێکی زۆر لە دۆست و ئاشنایان بەشداریان لەم ئاهەنگە پڕ شکۆیەدا کرد..

کە خانمی گەورە، لە سەربازی رزگاری بوو، منیش ئومێدم پەیدا کرد کە ناسنامەکەم بۆ تەگبیر بکات. سبەی بەیانی بە خۆم گوت:

" وا چاکە ئەم هەلە لە دەست نەدەم و لە خانمی گەورە بپاڕێمەوە، کە بە ئەوقاتەکەی بڵـێ کارەکەی منیش رایی بکات.. خۆم گەیاندە ژوورەکەی خانمی گەورەو بێ پێشەکی گوتم: خانمی گەورە سوپاس بۆ خوا کە کارەکەت تەواو بوو.. ئەگەر بیرتان مابێ بەڵێنتدا کارەکەی منیش رایی بکەن"..

خانمی گەورە پرسی: کارەکەی تۆ چی بوو؟

– وەکو عەرزم کردیت کاری ناسنامەکەی منیش تەگەرەی تێ کەوتووە...

وەك ئەوەی بۆمبایەکیان تەقاند بێتەوە، خانمی گەورە هاواری کرد، هاوارێکی ئەوتۆ خەریك بوو گوێم کەڕ بێ.. بە جۆرێ سەیری دەکردم وەك ئەوەی دڕندە بم.. بە ترس و لەرزەوە پرسی:

– کەواتە تۆ ئێستا ناسنامەت نییە؟

– نەخێر خانمی گەورە.

– چۆن دەبێت؟! ئاخر مرۆڤ بێ ناسنامە نا بێت.. ئەوە تۆ چی دەڵێی؟ چۆن بزانم راست دەکەیت؟

لە جێی خۆم بەنج بووم.. خانمی گەورە ئەقدەسی بانگ کرد.. ئەقدەس بە راکردن هات.. بە جۆرێ هەناسە بڕکێی پی کەوتبوو، خەریك بوو دڵی لە سینگییەوە بێتە دەرێ. خانمی گەورە قیژاندی:

– بۆ پێت نە گووتووم ئەم کابرایە ناسنامەی نییە؟

ئەقدەس وەکو کۆترێ کە گیرۆدەی هەڵۆ بوو بێ مات و بێدەنگ وێستاو نەیدەزانی چ وەڵامێك بداتەوە. بە گریانەوە گوتی:

– خانم بە خوا هیچ کەم وکوڕییەکمان نییە..

خانمی گەورە قیژاندی: زوو بە ڕێی بکە، ئەگەر دەمزانی ناسنامەی نییە، رێم نەدەدا پێ بەم ماڵەدا بکات.

بە دەمی وشکەوە گوتم: خانمی گەورە مۆڵەتم بدەن.

بەڵام خانمی گەورە بە شێوەیەك هاواری کرد، دەمم بوو بە تەڵەی تەقیو. بە هاوار کردنەوە گوتی: بۆ لە یەکەم رۆژەوە نەتگوت ناسنامەی نییە؟! من لە کوێ بزانم تۆ کێیت؟ دزی؟ بێگانەی؟ قاچاخ چیت؟ پیاو کوژیت؟ چ کارەیت؟ خەتای خۆمە! دەبوو لە رۆژی هەوەڵەوە

داوای ناسنامەم لێت کردبا، ئەقدەس تەفرەی دام.. من هەرگیز ڕێ نادەم کابرایەکی بێ ناسنامە پێ بە ماڵم دا بکات...

– خانمی گەورە ماوەم بدە با عەزرت بکەم..

خانمی گەورە وەکو گورگی زامدار دەی لوراندو دەی قیژاند:

– ماوەت نادەم...

بەڵام من بە سەرخۆم نەهێنا و درێژەم پێدا: چما تۆ لات وایە من نامەوێ ناسنامەم هەبێ؟ بەخوا بێزووی پێوە دەکەم. بەڵام چی بکەم نام دەنێ. تۆ کارێکی وا بکە کە تا ماوم نۆکەر وئەڵقە لە گوێت بم.. بەڵان خانمی گەورە گوێی بە قسەو پاڕانەوەکانم نەدا، پەنجەی خستبووە گوێچکەی بۆ ئەوەی قسەکانم نەژنەوێ! ئەقدەسی نازەنینم وەکو بی نێو ئاو دەلەرزی، فرمێسك وەکو هەوری بەهار لە چاوە گەشەکانییەوە دەباری. کە سەیرم کرد، ئاگرم تێ بەر بوو.. بەرادەیەك پەست بوو بووم، دەمویست دەست بخەمە بینی خانمی گەورەو بیخنکێنم.. ئەقدەس کەوتە سەر دەست و پێی خانمی گەورە، فرمێسکی هەڵدەڕشت و دەپاڕایەوە کە یارمەتیمان بدات، بەلام دڵە رەقەکەی خانمی گەورە نەرم نەدەبوو، زۆر بە توندی قسەی دەکرد: ئەم قسانە بە گوێم دا ناچێت.. بە هیچ جۆرێ ئامادە نیم خەڵکی بێ ناسنامە لە ماڵی خۆمدا رابگرم.

خانمی گەورە تەنانەت ڕێی نەدا ئەو شەوەش لە ماڵەکەیدا بمێنم و بۆ سبەی بیرێ لە خۆ بکەمەوە.. بەڵێ برادەران هەر ئەو شەوە دەریان کردم، دیسان دەورانی بەدبەختی و سەرگەردانی و جودایی من و ئەقدەسی نازەنینم سەری هەڵدایەوە.

کە زیندە بێدەنگ بوو، هاو بەندییەکانی تێکڕاو بەیەك دەنگ گوتیان: سەیری ئەم بەدبەختییە بکە!..

(١٥)

سێ منداڵی زیادە هی کێیە

لەو کاتەوە کە زیندە حەکایەت گێڕانەوەی شەوانی دەست پێکرد بوو، هەرکە دنیا تاریك دەبوو، جموجۆڵێکی سەیر لە قاوشی دوودا دەستی پێ دەکرد... تەواو وەکو ئەوەی کۆمەڵێك بیانەوێ بۆ سینەما بچن یان بۆ شانۆگەری یا بۆ سەیران. بەندییەکان بە پەلە شیویان ئامادە دەکرد.. خێرا نانەکەیان دەخوارد، جگەرەیان پێدەکرد.. هەر بە گەرمی چایەکانیان هەڵدەقوراندو لەسەر جێگاکانیان دادەنیشتن تا زیندە دەست بە پاشماوەی چیرۆکەکەی بکات.

– باشە برادەران، گەیی بووینە کوێ؟

پەیکەر سازەکە وەڵامی دایەوە: گەیینە ئەو شوێنەی کە گوتت خانمی گەورە هەر بەو شەوە دەری کردیت..

– بەڵێ برادەران.. ئەو پیرێژنە وەکو ورچ مانی گرت و تەرەی کردم.. لەو دەمەدا کە دەمویست لە دەرگا دەربچم. ئەقدەس دامێنی گرتم و گوتی:

– بە تەنێ لێرەم جێ مەهێڵە.. من چیدی لە دووریت هەڵناکەم، لەگەڵ خۆتم بەرە.. هەر چەند گوتم: ئەقدەس گیان ئاخر تۆ بۆ کوێ بەرم؟ بە گوێیدا نەدەچوو، و وەك هەوری بەهار ئەشکی هەڵدەڕشت و دەپاڕایەوە:– ئەگەر منیش لە گەڵت بێم، خانمی گەورە بە تەنێ دەمێنێتەوە و ئەوسا ناچار دەبێ هەردووکمان رابگری.

– ئەی ئەگەر تۆشی دەکرد، ئەوسا تەگبیرمان چییە؟

ئەقدەس گوتی: کەس ئامادە نییە خزمەتی ئەم دێڵە پیرە بکات، بە بێ خزمەتچیش ناتوانێت تا تەوالێت بڕوات. ئەگەر من نەبم رۆژێ ناژی. خاترجەم بە ئەگەر بڵێم منیش دەڕۆم، هەردووکمان گل دەداتەوە، منەتیش دەبات!

گوتم: ئەقدەس گیان ئەم جارەیان قسەکەی تۆ راست نییە... ئەمانە پارەدارن... بە پارە هەموو کارێ دەکرێ.. پارە بدەی مەلا لە مزگەوت دەردەکەی.. بە خۆڕایی لەقە لە بەختی خۆت مەدە.

ئەقدەس پرسی: بە رای تۆ چی بکەم؟!..

سەیرم کرد، قسەکانم کاریان تێکردووە و ئەقدەسی نازەنینم رام بووە.. دەنگم کزتر کردو درێژەم پێدا: بە لای کەمەوە بیر لە مناڵەکەمان بکەوە. لەبەر خاتری ئەو بەستەزمانە کەمێ دان بە خۆتدا بگرە! تۆ لێرە بمێنەوە و منیش بە پشتیوانی خوا، بە زوویی کاری نان و ئاو پەیداکردن دەدۆزمەوە و دێم بە شوێنتدا.

ئەقدەس دیسان رای خۆی گۆڕی: من ناتوانم، تا تۆ کار دەدۆزیتەوە سەبر بکەم. تۆ ژوورێکم بۆ بە بکرێ بگرە، ئەوی تری خۆی چێ دەبێت، خوا رەحمی زۆرە، بە دوو قۆڵی ئیش دەکەین و پاروە نانێك پەیدا دەکەین و پێکەوە دەیخۆین. قسەکەی راست بوو، کەس لە برسانا نامرێ.. بەڵام تا دنیا دنیایە ئاغای وەکو خانمی گەورە پەیدا نابێ. لەو ماوە کەمەدا کە لە لای بووم، پارەیەکی باشم پاشە کەوت کرد بوو.. جگە لەوەی خۆی ئافرەتێکی دەست ودڵ تێر بوو، کچ و کوڕەکەی و تەنانەت بووك و زاوەکەشی بەخششییان دەدامێ. ژووری ئاسانە و دەمتوانی بە کرێی بگرم، بەڵام دەردەکە لە جێیەکی دی بوو. ئەگەر خاوەن خانووەکە لە کاتی سەند نووسینەکەدا بڵێ کوا ناسنامەکەت، چی بکەم؟

کەسیش بەبێ کرێ نامە" عقدایجار" خانوو بە کرێ نادات.

برادەران دوو دانە مانگ بە شوێن خانوودا گەڕام، بەڵام دەستم نەکەوت... لەو لاشەوە ئەقدەس پێی لێ کرد بوومە کەوشەوەو خانووی لێم دەویست... تەواو تەواو تەنگاو بوو بووم، گیانم هاتبووە سەر لێوم..

رۆژێ بەیانی لە چاخانەدا دانیشتبووم، خەریکی چا خواردنەوە بووم، زەلامێك کە دیار بوو شارستانی بوو لە تەکمەوە دانیشتبوو، رۆژنامەی دەخوێندەوە.. لە رۆژنامەکەی ئەودا چاوم بە راگەیاندنێك کەوت. نووسرابوو ژوورو هەیوانێ بۆ کرێ. بە راستی ئەوە بوو کە من بە

دوای دا دەگەڕام، هەر چەند لە بەختی خۆم ڕانەدەبینی و دڵم پێ خۆش نەبوو، ئەدرەسەکەم لە لای خۆم نووسی و کەوتمە ڕێ...

لەو دەمەدا لە ژێر لێوەوە دوعام دەکرد، غیرەتم نایە بەر خۆم و پەنجەم بە زەنگەکەوە نا، زۆری نەبرد دەرگا کرایەوە، پیرەمیردێکی کەنەفت و پەك کەوتە کە نزیکەی ٩٠ ساڵ دەبوو پرسی: کێت دەوێ؟

– هاتووم ژوورەکەی ئێوە بە کرێ بگرم.

پیرە مێردەکە قەدەرێ لێم وورد بووەوە، هەستم کرد کە خۆشی پێمدا نەهاتووە... لەگەڵ ئەوەش دا دەستی بە ڕوومەوە نەنا.. بە ئیشارەی ئەو چوومە ژوورەوە تا هۆدەکە ببینم...

پیرەمێردەکە خانووەکەی بە قەرز کڕی بوو، دەیویست بە کرێکەی هەندێ لەو قەرز بداتەوە.

بەشی خوارەوەی بریتی بوو لە ژوور و هەیوانێك، بۆ ئێمە زۆر باش بوو بەڵام کرێکەی زۆر بوو، گوتم: خاڵۆ گیان، داوای لێ بوردنت لێدەکەم، کە ئەزیەتم دایت.. بە کەڵکی ئێمە نایەت...

کابرای خاوەن خانوو، تورە بوو، گوتی:

– چ جۆرە خانوویەك بە کەڵکی ئێوە دێت؟

زۆر بە هێمنی و لەسەر خۆ گوتم: ڕاستیت دەوێ لەم دنیا بەرینەدا هێشتا ئەو خانووەی کە بە کەڵکی ئێمە بێت دروست نەکراوە!

پیرە مێردەکە زیاتر توڕە بوو: – بۆچی...؟

– چونکە من خەڵکی ئەم دنیایە نیم.

کابرای پیرەمێرد ئەبڵەق بوو، منیش بێ ئەوەی گوێی پێ بدەم لەسەری ڕۆییشتم: بەرای دەوڵەت من زیندوو نیم و سەد ساڵ لەمەوبەر شەهید بووم...

پیرەمێردەکە بە گومان و دوو دڵییەوە گوتی: دڵنیایت کە ئاگات لە خۆیە؟

– بەخوا ساغ.. ساغم... لە ژیاندا نەخۆشی یان شێتیم بە خۆمەوە نەدیوە... تەنیا دەوڵەت ئازارم دەدا.

خاوەن خانووەکە، هێور بووەوە... دەستی گرتم و بۆ ژوورەکەی خۆی بردم و گوتی: وەرە ڕۆڵە... وەرە ڕۆڵە... وەرە دانیشە، بڵێ بزانم مەسەلە چییە؟ چەند ڕۆژێ بوو بە دوای یەکێکدا دەگەڕام تا گرێی دڵمی بۆ بکەمەوە... کە لە ژوورەوە بەرانبەری یەکدی دانیشتین، چیرۆکەکەم لە نووکەوە تا دوایی بۆ گێڕایەوە.. کابرای پیرەمێرد هێندە پێکەنی چاوی ئاوی کرد.. ماوەیەك دوای چیرۆکەکەش هەر پێدەکەنی.. ئەمجا بە پێکەنینەوە گوتی: بڕۆ شوکری خوا بکە... من زۆر لە تۆ خراپترم... بۆیە پێ دەکەنیم...

بەسەرسامی پرسیم: چی لەمە خراپتر دەبێ؟

– گوێ بگرە تا پێت بێژم...

– فەرموو.

کابرای پیرەمێرد دەستی بە گێڕانەوەی کلۆڵی خۆی کرد.. ژنەکەی دوای ٥٣ ساڵ ژن و مێردایەتی، بەم ئاخری عەمرە بە تاقی تەنیا بەجێی هێشتبوو، و ڕۆیی بوو.. دوای ئەوەی ماوەیەك نەفرەتی لە ژنەکەی کرد، گوتی: لاۆو.. من ئامادەم ئەم خانوەت زۆر بە هەرزانتر لە نرخەکەی خۆی پێ بە کرێ بدەم!.

پرسیم: بەبێ ناسنامە، چۆن دەتوانین کرێنامە مۆر بکەین؟

پیرەمێردەکە ئاهێکی هەڵکێشاو گوتی: من کە خۆم ئەم هەموو دەردی سەرییەم کێشاوە.. لە حاڵی تۆ تێدەگەم.. کرێنامەم ناوێ تەنیا بەڵێنم بدەیە کە لە سەرەتای مانگدا کرێکەم بدەیتێ، تا منیش بتوانم بیدەم بە بانق و وەسڵەکانم وەربگرم.

بەڵێنی پیاوم پێداو کارەکە بڕایەوە.. بۆ یەکەمین جار بوو تووشی پیاوێکی چاك و مرۆڤێکی پیاوانە ببم.. لە خۆشی و شادیدا دەستم لە ملی کابرای پیرەمێرد کردو ئەم لاو ئەولام ماچ کرد.

پیرەمێردی خاوەن خانوو گوتی: داوایەکی تریشم لێت هەیە..

گوتم: تکایە ئەمر بکە.

- خۆت دەزانی من زۆر پیرو کەنەفتم، ناتوانم بە تەنیایی بچم بۆ دادگا.. هەر کاتێ بڕیار بوو کە بۆ دادگا بچم، دەبێ لەگەڵمدا بێیت و یارمەتیم بدەیت...

- بەسەر چاو باوکە.. ئامادەم بت خەمە سەر سەرم...

- عەمر درێژ بی کوڕم...

ئەقدەس گیان زۆری دڵ بە خانووە تازەکە کرایەوە.. هەر ئەوە بوو باڵی نەدەگرت، دەیگوت: دەڵێی هێلانەی باڵندەیە..

وەکو دوو مارەبڕ چووین بۆ بازاڕ، هەرچی پێویستی نێو ماڵ هەبوو کڕیمان.. خانووەکەمان پۆشتە کردەوە، بەڵام باش نەبوو ئەقدەس جارێ لە ماڵی خانمی گەورە بێتە دەرێ.

پێیم گوت: ماوەیەکی دی دان بە خۆت دا بگرە، تا من خۆم دەگرمەوە ئەوجا دەست لە کارەکەت هەڵبگرە.. قەبوڵی کرد.. دوورییەکەیم زۆر لە لائەستەم بوو. بەڵام دابین کردنی ئایندە، بە تایبەتی منداڵەکە کەچەند مانگێکی دی دەهاتە دنیاوە لە هەموو شتێ گرنگتر بوو.

ئەقدەس تەنیا ڕۆژانی سێ شەممە، نیوەڕۆ دەهات بۆ لام و دەمە دەمی ڕۆژئاوا دەگەڕایەوە بۆ ماڵی خانمی گەورە. خاوەن خانووەکە هەر چەند دەیزانی، چونکە ناسنامەم نییە بەڕەسمی ئەقدەسم مارە نەکردووە، بەڵام قسەی نەدەکردو هەقی بە سەرمەوە نەبوو.

چەند جارێ، بەگوێمدا دابوو تاکو بزانم کە ژنەکەی بۆ بەجێی هێشتووە، بەڵام پیرەمێردەکە وەڵامی ڕاستی نەدەدایەوەو دەیگوت:

- ئەنجامی بەدی حاڵییەك "سوتفاهم" بوو!

ڕۆژێ پیرەمێردەکە گوتی: کوڕم دوو سبەی ڕۆژی دادگامە... لە بیرتە کە بەڵێنت دامێ لەگەڵما بێی؟

گوتم: بەسەر چاو... بە سوپاسەوە ئامادەم.

ڕۆژی دادگا لەگەڵ کرێدارەکەمدا چووین بۆ دادگا. تومەز ژنەکەی تورا بوو و ڕۆیی بوو، لە پێش ئێمەدا هاتبوو و لە دادگادا ئامادە بوو بوو. لە پێش دا وام هەست دەکرد کە ژنەکەی زۆر جوان و گەنجەو بەلای کەمەوە ٢٠- ٣٠ساڵ لە مێردەکەی بچووکترە. چونکە نەی توانیوە لەگەڵ مێردەکەیدا هەڵبکات بۆیە بەجێی هێشتووە، تا دوای تەڵاق وەرگرتن مێردێکی جاحێڵ بکات. بەڵام وەختێ کە چووینە دادگا، پیرەمێردەکە ژنەکەی نیشان دام، تەزوویەکی ساردم پێدا هات. سەیریم کرد ژنەکە ١٠- ١٥ ساڵ لە مێردەکەی گەورەتر بوو، هێندە لاوازو کەم جورم بوو، دوو کەس باڵیان گرتبوو تا نەکەوێ. لەمەش خۆشتر ئەوە بوو ژنەکە شکاتی لە مێردەکەی کردبوو، داوای لە دادگا کرد بوو تەڵاقی بۆ وەرگرێ!. ژنەکە تەنانەت ئەوقاتی گرتبوو، بەڵام پیرەمێردەکە ئەوقاتی نەگرتبوو، پرسیم: باوکە ئەی تۆ بۆ ئەوقاتت نەگرتووە؟

گوتی: شەرمم کرد بچمە لای ئەوقات.. ئاخر ماقووڵ نییە بەم تەمەنەوە ڕێمان بکەوێتە دادگا، بەڵام چی بکەم پیرێژن دەست بەردار نییە، لە دادگادا شکایەتی کردووە کە گوایە من خیانەتم لێکردووە، ژنم بە سەری هێناوە، توخوا من کاری وام لە دەست دێ؟ من ناتوانم بە پێوەبوەستم، ئیدی چۆن دەتوانم...

ژنەکەی کە دوو- سێ شەقاوان لەو لاترەوە دانیشتبوو وەك بڵێی گوێی لە قسەکانی بوو، لە پڕ هاواری کرد، بەڵگەی ڕەسمیم هەیە.. بەڵێ بەڵگەم هەیە.. بەڵگەی دەوڵەتی.. ئەگەر خیانەتت لێ نەکردبم ئەی ئەو بێ باوکە نا شەرعییانە لە کوێوە هاتن؟!

پیرەمێردەکە نقەی نەکرد.. بە ئەسپایی بە منی گوت: دەترسم مەسەلەکە بگاتە دەمی ڕۆژنامەکان.. و ئابڕووی چەند ساڵەم بچێ..

خەریکی قسەکردن بوو، لە پڕ سکرتێری دادگا گازی کرد: "حەسەن نەسیحەت" ژێر باڵیم گرت و بردم بۆ جەلسەی دادگا... من لە دواوە دانیشتم و پیرەمێردەکەش لە "ڕگەی تاوانباریدا" دانیشت، دوای ئەوەی سەرۆکی دادگا پرسیاری لە پیرەمێردەکە کرد، و سکرتێرەکە وەڵامی پیرەمێردەکەی نووسی.. ئەوجا سەرۆکی دادگا پرسیاری لە پیرێژنەکە کرد.. پیرێژنەکە کە نەیدەتوانی لە جێی خۆی هەستێ، لە پڕ زیندوو بووەوەو ڕاپەڕی و گوتی:

- جەنابی سەرۆك ئێمە ٥٣ ساڵە ژن و مێردین..

سەرۆکی دادگا پرسی: هێشتاش هەر ژن و مێردن؟

پیرێژنەکە وەڵامی دایەوە: بە داخەوە بەڵێ.. سێ کیژمان هەیە.. بە ناوی "گوڵ پەری، گوڵ ئەندام، گوڵ ناز"* هەر سێکیان بە مێردن و یەکی چەند منداڵێکیان هەیە.. نەوەکانیشمان خاوەنی ماڵ و منداڵن... نامزانی دوای ئەم هەموو ساڵە مێردەکەم خیانەتم لێ دەکات...

* ئەم ناوانەم گۆڕیوەو کردومن بە کوری - وەرگێڕ-

سەرۆکی دادگا دەیویست پیرێژنەکە لە کورتی بیبڕێتەوە، بەڵام پیرێژنەکە دەست بەردار نەبوو، و بێ وچان قسەی دەکرد: دەفتەری مووچەی کارکەناری مێردەکەم گوم بوو.. دەیویست بڕوات موچەکەی وەربگرێ، چ هەواڵێ لە دەفتەرەکەی نەبوو.. ماڵەکەم لە سەنگ و سوژن دا بەڵام نەدۆزرایەوە، بۆ ئەوەی دەفتەرێکی تازە دەربێنێ، دەبوایە ناسنامەکان ببات. ناسنامەکانیش ون بوو بوون.. ناچار بووین مراجەعەتی دایەرەی ئامار بکەین. چووین بۆ گوندی "هەزار گوڵ" ئەو شوێنەی کە تێیدا لە دایك بوو بووین و ناسنامەمان لەوێ دەرکرد بوو. داوام کرد ناسنامەی نوێمان بدەنێ... دوای چەند رۆژێك ماندوویێتی پێنج ناسنامەیان دایێ.. هەوەڵ جار وامزانی تەنیا بۆ سێ کەسمان دەرچووە، سەرم سوڕما کە بینیم ناسنامەی خۆیان لەلای خۆیان بوو. کە بە چاکی سەیرم کرد بینیم ناسنامەکان، دوانیان کوڕن و یەکێکیان کچەو ناوەکان جیاوازن لە ناوی منداڵەکانی ئێمە، "کی ناز" و "بوی ناز"و "ئایتوناز". خوا دەیزانی لە پێشدا هیچ بیرێکی خراپم نەکردەوەو گوتم هەڵبەت بە هەڵە بە ئێمە دراون، سێ ناسنامەکەم بردەوە بۆ بەشی ئاماری گوندو گوتم: ئەمانە منداڵی ئێمە نین... ماموری ئامار سەیری دەفتەرەکانی کردو گوتی: "هیچ هەڵەیەکی تێدا نییە.. ئەم منداڵانە هی حەسەن نەسیحەت"ن فەرموو جەنابی سەرۆك دادگا، ئەمەش نامەی رەسمی دایەرەی ئامارە کە سەلماندوویەتی مێردەکەم سێ منداڵی دی هەیە..

پیرێژن نامەکەی بە سەرۆك دادگادا، و بە دەم جنێودانەوە لە جێی خۆی دانیشتەوە، سەرۆکی دادگا دوو سێ جار لە زەنگی دا کە پیرێژنەکە بێدەنگ ببێ، بەڵام هەر دەست بەردار نەبوو...

بە دەستووری سەرۆك دادگا، ئەوقاتی پیرێژنەکە دەستی بە بەرگری کردن کرد: "بەپێی بەڵگەی رەسمی، تاوانبار بە پێچەوانەی یاساو بە دزییەوە ژنێکی دی هێناوەو ئەنجامی ئەم خیانەت کارییە دوو کوڕو کیژێکە کە لە ناسنامەکاندا دیاری کراوە، چونکە تاوانی خیانەتەکە لەلایەن مێردەکەوە روون و ئاشکرایە.. بە نێوی ژنەکەوە، کە من ئەوقاتی ئەوم داوای تەڵاق دەکەم و داوا لە جەلسەی دادگای بەڕێز دەکەم، هەموو ئەو زیانە مادی و مەعنەویانەی کە لە ئەنجامی ئەو خیانەتەوە لە ژنەکە کەوتووە، بە مێردەکە ببژێردرێ و بکرێ بە فرمان..

سەرۆکی دادگا داوای لە پیرەمێردەکە کرد کە ئەگەر قسەیەکی هەیە بیکات.

پیرەمێردەکە بە هەزار حاڵ هەستایە سەرپێ و بە چاوی پڕ لە گریان و دەنگی لەرزۆکەوە گوتی: لام وایە هەڵەیەك روویداوە، چونکە ئەو ناسنامانەی کە لە بەشی ئاماری "هەزار گوڵ"ەوە بە نێوەی منداڵەکانی منەوە ناردویانە یەکێکیان هەشت مانگانەو یەکێکیان دوو ساڵ لە من گەورەترە! بەندە تەمەنم ٨٦ ساڵە، چۆن دەشێت منداڵی هەشت مانگانم هەبێ؟ یان چۆن دەبێ کوڕ دوو ساڵان لە بابی گەورەتر بێ؟.. جەنابی سەرۆك بە خوا من بێ تاوانم و تا ئێستا بە مووخیانەتم نەکردووە..

پیریێژنەکە بەبێ موڵە ت وەرگرتن هەستاو گوتی: جەنابی سەرۆك، مێژووی لە دایك بوونیان گۆڕاوە.

سەرۆکی دادگا دەستووری بە سکرتێر دا کە بڕیاری دادگا بنووسێت: "دەفتەری گشتی ئاماری" "هەزار گولْ"وێنەی ناسنامەی "کی ناز" و "بوی ناز" و "ئایتوناز" بۆ ئێرە بنێرن.. کۆ بوونەوەی دادگا تازە دەکرێتەوە، کۆبوونەوەی دوایی، پاش گەییشتنی وێنەی ناسنامەکان بە هەردوولا رادەگەیەنرێ.

کە لە هۆڵی دادگا هاتینە دەرێ، پیرەمێردەکە چووە لای ژنەکەی و گوتی: دەست لەم کارانە هەڵگرە... ئابڕووم مەبە.. ئێمە پێمان بە لێو قەبرەوەیەو دوای ئەم هەموو ساڵە ئەم قسانە باش نین... ئاخر من چۆن دەتوانم منداڵی هەشت مانگان دروست بکەم؟

بەڵام پیرێژنەکەی ئەم قسانەی بە گوێدا نەدەچوو، گوتی:

– تۆ هەموو شتێکت لە دەست دێ!...

کۆمەڵە خەڵکێکی بێکارەیان لە دەور خر بووەوە. دەتگوت تەماشای شانۆگەرییەکی کومیدی دەکەن. گوێیان لە قسەکانیان دەگرت و پێدەکەنین. تکاو پارانەوە لەمە پتر سوودی نەبوو.

کە پیرە مێردەکەم بۆ ماڵ بردەوە دەستم بە دڵدانەوەی کردو گوتم: نیگەران مەبە.. هەڵەیەکەو چاك دەبێتەوە.

پیرەمێردەکە گوتی: چۆن نیگەران نەبم.. چش لە تەلاق دانی ژنەکەم.. دەترسم دادگا داوای منداڵەکان بکاتو چونکە من ئاگام لەم مەسەلەیە نییە. و تاوانی کوشتنی منداڵەکانم بخەنە پاڵو حاکم بڵێ گوایە بۆ پاکانە منداڵەکانم لە نێو بردوون.

پیرەمێردەکە راستی دەکرد، بەڵام من نەم دەویست قسەکانی بسەلمێنم.. گوتم: بەو شێوەیەش نییە.. کە لەسەر هەڵەی یەکێکی دی، خەڵکی تاوانبار بکەن. حەقیقەت هەر دەردەکەوێ جا درەنگ بێ یان زوو.

کابرای پیرەمێرد بە کەسەرەوە سەری لەقاند: تا حەقیقەت دەردەکەوێ من دەمرم.. رۆڵە گیان تۆ بۆچی ئەم قسانە دەکەیت؟ ئەگەر هەڵە نەبێ بۆ تۆ دەبێ ئەم هەموو بەدبەختییە هەڵگری؟

قسەی پیرەمێردەکە، بەدبەختی خۆمی بیر خستمەوە، خەریك بوو بکەومە گریان، ئەوجا پیرەمێردەکە کەوتە دڵدانەوەی من..

– ئینشەڵلا چ گرفتارییەك نامێنن.. خەم مەخۆ..

دوای هەفتەیەك پیرەمێردەکەیان بۆ دادگا راکێشا، پێکەوە چووین.. سەرۆك تەماشای فایلەکەی کرد و گوتی: ئەدرەسی منداڵەکانت "کی ناز" و "بوی ناز" و "ئایتو ناز" بە دادگا بدە...

پیرەمێردەکە بە شێوەیەکی ئەوتۆ راچڵەکەی ترسام دڵی بوەستێت. بە زەحمەت خۆی گرت و وەڵامی دایەوە: لەمەوبەریش گوتوومە من سێ کیژم هەن بە نێو "گوڵ پەری" و "گوڵ

ئەندام" و "گوڵناز" جگە لەوانە منداڵی دیم نین. ئەوانەی کە دایەرەی ئامار ناوی داون منداڵی من نین و بە هیچ جۆرێ ئاگام لێیان نینە...

سەرۆکی دادگا گوتی: دایەرەیەکی رەسمی ئەم زانیارییەی داوە.. تۆ شەش منداڵت هەیە. چاکتر وایە جێگای سێ منداڵەکەت بڵێی و بە خۆرایی کاتی دادگا بە فیڕۆ نەدەیت...

پیرەمێردەکە گوتی: قوربان بە خوا، بە پێغەمبەر درۆیە.. من ناتوانم لەم تەمەندا منداڵی هەشت مانگان دروست بکەم.

سەرۆکی دادگا بە توڕەییەوە گوتی: ئەم مەسەلەیە پێوەندی بە دادگاوە نییە، کە تۆ دەتوانیت منداڵ دروست بکەیت یان نا. لە سایەی پێشکەوتنی زانست دا هەموو رۆژێ لە رۆژنامەکاندا دەی خوێنینەوە کە پیاوانی ٩٠ و بگرە ١٠٠ ساڵەش دەتوانن منداڵ دروست بکەن!

پیرەمێردەکە کەوتە گریان: قوربان ئەی منداڵی دووەم کە دوو ساڵان لە من گەورەترە؟

– رەنگە مێژووی لە دایك بوونەکەی بە هەڵەنووسرا بێ.. چونکە تۆ پیریت، نامەوێ هەواڵەی دایەرەی ئاگاداریت بکەم... ئەگەر لە ماوەی هەفتەیەکدا ئەدەرسی منداڵەکانت نەهێنی ناچارم بتدەمە دەست پۆلیس، ئەوان زۆر بە ئاسانی دەتوانن بت هێننە قسان.

لە کاتی گەڕانەوەدا، کابرای پیرەمێرد بە دەم رێگاوە بۆ خۆی دەدوا:

– ناشێ راست بکەن و لە راستیدا خیانەتم لە ژنەکەم کردبێ؟ بەڵام من پیاوی ئەم حاڵە نیم. ئاخر چ گلاراوێکم بوو کە چووم ناسنامەی نوێ دەربێنم.. سەریەشەیەکی سەیرم بۆ خۆم دروست کرد.. من سێ منداڵ لە کوێ بدۆزمەوە، سەرۆکی دادگا هەقیەتی.. نامەی رەسمیی دایەری ئامار درۆ نییە.. ئەوجا رووی کردە من و گوتی: – رۆڵە گیان بڕۆ شوکری خوا بکە کە ناسنامەت نادەنێ، ئەی لە جێی من بوای چیت دەکرد؟

نەمدەزانی چ وەڵامێکی بدەمەوە.. بەستەزمانە هەقی بوو، بە تۆبزی دەیانویست تاوانی پیاو کوژی بدەنە پاڵ.

گوتم: ئەم کارە بەبێ ئەوقات ناکرێ.. پێویستە تۆش ئەوقات بگری..

– راست دەکەی پێویستە ئەوقاتێکی زیرەك بدۆزمەوە.

چونکە ئەو رۆژە زۆر ماندوو بوو بوو، بڕیارماندا سبەینێ بۆ لای ئەوقات بچین..

خۆم دەردم کەم بوو، هی ئەمیشی بێتە سەر ناچار بووم هەموو رۆژێ کابرای پیرەمێرد بۆ ئێرە و ئەوێ بەرم... نەدەمتوانی بە شوێن کارێکدار بگەڕێم و نە هیچ هەواڵێکی ئەقدەسم دەزانی.. بەڵێنم بە کابرای پیرەمێرد دابوو، دەبوو بیگەیەنمە سەر. سبەینێی ئەو رۆژە لەگەڵ کابرای پیرەمێردا چووین بۆ لای ئەوقاتێکی ئاشنا... پیرەمێردەکە هەموو شتێکی بۆ روون کردەوە.

ئەوقاتەکە گوتی: هیچ خەمت نەبێ، وا بزانە کارەکەت تەواو بووە.. یاسا هەزار پێچ و پەنای تێدایە...

پیرەمێردەکە پرسی: چی بکەین؟

- پێویسته بچینه دادگاو شکایەت له سەرۆك ئامار بکەین...
کـه قـەولّ و قـەراریان بەسـت، کـابرای پیرەمێـرد هەنـدێ پـارەی کاشـی بـه ئەوقاتەکـه دا... ئەوقاتەکەش بـەڵێنی دا کـه لـه مـاوەی دو سـێ هەفتـەدا لایحەیـەکی بـه قـوەت بنووسـێت و لـه یەکەم کۆبوونەوەدا کابرای پیرەمێرد لەم تاوانه گەورەیه تەبرێ بکات. له راستیدا لایحەیـەکی زۆر چاك و جوانی نووسـی بـوو... کـه بـۆ ئێمـەی خوێنـدەوە هـۆش و گـۆشمـان لـەلای خـۆمـان نەما... به هەزار و یەك بەڵگه سەلماندبووی که منداڵەکان پێوەندییان به کابرای پیرەمێردەوە نییەو داوای له دادگای کردبوو بڕیاری بێ تاوانی پیرەمێردەکه دەربکەن.
یـەکێك لـه بەندییـەکان گـوتی: سـەیری کـاری دنیـا بکـه.. یـەکێك شـەوو رۆژ هـەولّ دەدا ناسنامەی بدەنێ.. یەکێك هەولّ دەدات ناسنامه زیادەکانی لێ وەربگرنەوە..
زینـده پێکـەنی و گـوتی: لـەو سـاوه کـه ئـەوم بـینی رۆژی هـەزاران جـار شـوکرانەی خـوام دەکرد... که پێم دەڵێن شەهید بووی.
بەڵام کابرای پیرەمێرد بەوه تاوانبار کرابوو که سێ کەسی کوشتبوو.
ردێن سپی قاوشەکه گوتی: بابه له باسەکه دەرمەچۆ.. راسته مەبەستەکه بڵێ بزانین کابرای پیرەمێردەکه به کوێ گەیی؟
زینده پێکەنی: دوای ئەوەی ئەوقاتەکەی ئێمه ماوەیەك هاتووچۆی کرد، وەڵامی دایەرەی ئاماری "هەزار گولّ" گەیی. دەزانن چی نووسیبوو؟
- ده ئازاری گیانمان مەدەو بیگێڕەوە..
- نووسرا بوو، جگه لەو سیيانه، شەش منداڵی دیش پەیدا بووه!
بەندییەکان به یەك دەنگ گوتیان: نۆبەتی ئەو قەوانەیه!
یـەکێکی دی لـه بەندییـەکان پرسـی: وەڵـلا.. بـرادەر وەکـو دەڵـێن کارێکیـان پیکـردووه بـا بـه دەواری شری نەکردبێ!..
لێرەدا بەسەرهاتی حەسەن نەسیحەت بـەجێ دەهـێڵین و دوای گێڕانـەوەی چیرۆکی "ریچارد رشاد" ئەنجامەکەیتان عەرز دەکەم..
ردێن سپی قاوشەکه پرسی: ئەویان کێیه؟
- بەسەر هاتی ئەو دوورو دێژه.. سبەی شەو بۆتانی دەگێڕمەوە.
بەندییەکان به پێکەنین و خۆشییەوه خزانه ژێر جێگاوەو به خەیاڵی ئاسوودەوه خـەویان لـێ کەوت.

(١٦)

ئەو جاسوسەی کەنێوی ریچارد "رشاد" بوو!

بەنـدییانی قاوشـی یـەك، بـه درێـژایی ئـەو رۆژه هـەر باسـی منداڵـه زیادەکـانی حەسـەن نەسیحەت-یـان دەکـرد. کۆمـەڵێك لا یـان وابـوو کـه زینـده خـۆی دروسـتی دەکـات وشـتی وا

نابێت. کۆمەڵێکی تری باوەڕیان بەم هەڵانە هەبوو. تەنانەت چەند کەسێك گریۆیان لەسەر ئەنجامی کارەکەو بڕیاری دادگا کردبوو. بە تاسەوە چاوەڕێ بوون کە کات خێرا بڕوات و زووتر ئەنجامی بەسەرهاتەکەی حەسەن نەسیحەت بزانن و گریۆوەکەیان یەك لایی ببێتەوە.
شەوێ،دوای ئەوەی سفرەیان هەڵگرت، دوو– سێ کەس داوایان لە زیندە کرد کە ئەنجامی کاری پیرەمێردەکە بڵێ. بەڵام زیندە قەبوڵی نەکردوگوتی: خۆی تام‌وچێژەکەی لەمەدایە. پێویستە لە پێشدا بەسەر هاتی ریچارد "رشاد" بژنەون ئەوجا ئەنجام و ئاقیبەتی کاری پیرەمێردەکەتان پێ بێژم...
ردێن سپی قاوشەکە لەبری هەموویان گوتی: زۆر چاکە وەستای حەکایەتی بێژ... چیت دەوێ وا بکە، تەنیا زۆر مەڕۆ، زووتر دەقی رووداوەکە بڵێ..
زیندە بە ئیشارەی سەر سوپاسی کردو کەوتە باس کردن.
– بەڵێ برادەران.. ریچارد جاسوسێکی فەڵە بوو کە دوایی موسوڵمان بوو... ئەم کابرایەش کرێچی حەسەن نەسیحەت بوو. واتە هەمان کرێداری من. من وحەسەن نەسیحەت لە نهۆمی خوارەوە دادەنیشتین‌و.. ریچاردش لە نهۆمی سەرەوە دادەنیشت. پیاوێکی خوێن گەرم و روح سووك و زمان شیرین بوو. هەر چەندە هەندەرانی بوو بەڵام تورکییەکی رەوانی دەزانی..
هەر یەکەم رۆژ داوەتی کردم بۆ ماڵەوەو پێشوازییەکی گەرمی کردم. باری ئابووری ئەو زۆر چاك بوو. جیاواز بوو لە هەموو خەڵکی گەڕەکە هەژار نشینەکەی ئەو ناوچەیە. زۆرم مەراق بوو بزانم ئەم پیاوە پارەدارە بۆ لە گەڕەکی هەژارەکاندا دەژی.. بەڵام نەگەییمە هیچ ئەنجامێ..
شەوێ کە لەلای ئەو بووم.. لێی پرسیم کە خەریکی چ کارێکم، منیش سەر گوزشتەو بەسەرهاتی خۆم بۆ گێڕایەوە. گوتم: چونکە ناسنامەم نییە کەس کارم ناداتێ..
ریچارد پێکەنی و وەڵامی دایەوە: من کارێکی چاکت دەدەمێ..
– زۆر مەمنونم.. خوا راوەستاوت بکات..
ئەوجا من لەوم پرسی: ئەی تۆ خەریکی چ کارێکی؟
زۆر بەساردییەوە گوتی: من راوێژکارێکی هەندەرانیم، چونکە بەم زووانە کارکەنار دەبم، بڕیارم داوە لە وڵاتی ئێوەدا بمێنمەوەو کارخانەیەکی گەورە دامەزرێنم..
هێندە بەجێ و رێ و بە بڕواوە قسانی دەکرد، هەموو کەسێ باوەڕی پێدەکرد. بە تایبەتی یەکێکی وەکو من کە هەموو بیروهۆشم لە لای کار پەیدا کردن و هێنانی ئەقدەس بوو بۆ لای خۆم. مژدەی لەوە خۆشتر هەر نابێت... بەجۆرێ کەوتمە سەر زەوق دەمویست بەسەر دەست و قاچی ریچاردا بکەوم. لەدڵی خۆمدا گوتم: خوا ئەم کابرایەی بۆ من رەخساندووە!
رۆژم دەژمارد کە چ وەختێ جەنابی ریچارد کارکەنار دەبێ و دەست بە پرۆژەکەی دەکات.
شەوێکی تریش کە چوو بوومە لای گوتی: – دەمەوێ موسوڵمان ببم..
کە ئەم قسەیەی کرد هێندەی دی چووە دڵمەوە.. ریچارد لە روانگەی منەوە نموونەی تەواوی ئینسانیەت و پاکی بوو. ئاخر چ پیاوێکی پارەدار رازی دەبێ لە گەڕەکی هەژاراندا

بژی و كه كاركەنار بوو، هەموو پاشەكەوتی خۆی بۆ پێشكەوتنی وولاتێكی بێگانه تەرخان بكات...

لەم هاتووچۆیەدا شەوێك ریچارد گوتی: من عاشقی كیژێكی تورك بووم.. باوك‌و دایكی پەلپیان لێ گرتووم كه دەبێ موسوڵمان ببم، بۆیه بڕیارم داوه خۆم خەتەنه بكەم.

بە پێكەنینەوه گوتم: كاك ریچارد.. ئەمه دەبێ لە منداڵی دا بكرێ، لەم تەمەنەدا زۆر زەحمەتە.

-ناچارم..

كاك ریچارد دوو هەفتە لە جێدا كەوت. ئەوجا ناوی خۆی گۆڕی و كردی به رشاد. بوو به موسوڵمانی تەواو. كه بۆ یەكەمجار ژنەكەیم بینی دڵم تێك هەڵات‌و خەریك بوو بڕشێمەوه. ئەگەر من لە جێی ئەو بام نەك خەتەنه بەڵكو نینۆكی پێم لەبەر خاتری ئەم ژنه نەدەكرد. چونكه لەگەڵ كاك رەشادا بوو بووم به ئاشناو هیچمان لە یەكدی نەدەشاردەوه، رۆژێ پێم گوت: كاك رەشاد دەمەوێ شتێ بڵێم، بەڵام تو خوا زویرنەبی...

بێ ئەوەی سەرسام ببێ گوتی: چیت لە دڵدایه بیڵێ..

– تۆ لە راسیتدا عاشقی ژنەكەت بوویت، یان ئەمه ژن هێنانی مەسڵەحەتە؟

به روویەكی خۆشەوه گوتی: لە راستیدا بۆیه ئەم ژنەم هێنا تا زمانی توركی فێر ببم...

– ئێ خۆ تۆ توركی باش دەزانیت؟

– بەڵێ دەیزانم، وەڵی فەرقم پێدەكرێ و هەموو كەسێ دەزانێ كه هەندەرانیم. دەمەوێ به جۆرێ قسان بكەم كەس پێ نەزانی كه تورك نیم..

– باشه ئەم خانمه دەرسی توركیت پێ دەڵێتەوه؟

– زمانی بێگانه به دەرس خوێندن تەواو نابێ. دوو رێگا هەیە، یەكێكیان عەشق بازییه و ئەوی تریان شەڕ كردنه.. لەم دوو بوارەدا پیاو دەتوانێ هەموو رستەیەكی پێویست به كار بێنێ! من كه دەچمه هەر وولاتێ ژنێك دێنم... ژن هێنان باشترین رێگای فێر بوونی زمانه، هەم عەشق بازی تێدایەو هەم شەڕوئاژاوه، پیاو زووتر فێری زمان دەبێ.. لە راستیدا كاك رشاد راستی دەكرد. لە ماوەیەكی كەمدا به جۆرێ توركی فێر بوو دەتگوت زمانی زكماكی خۆیەتی.. ئەوانەی كه نەیان دەناسی باوەڕیان نەدەكرد بێگانه بێ. رۆژ به رۆژ دۆستایەتیمان به هێزتر دەبوو، ورده ورده هەموو نهێنییەكیم بۆ دەردەكەوت. بیری كار دۆزینەوەم لە مێشكی خۆ دەركرد. چاوەڕوان بووم كاك رەشاد كارخانەكەی بكاتەوەو ئیدی خۆم هەموو كارەبم. ئیدی وازم لە خاوەن خانووەكەم هێناو بام دایەوه سەر كاك رشادو شەوو رۆژ خزمەتیم دەكرد.

رۆژێكیان بەیانی بوو، لە هۆڵەكەی ماڵی كاك رەشادا دانیشتبووم، چاوەڕوان بووم كاك رەشاد لە خەو رابێ‌و لە ژووری نووستن بێتە دەرەوه گوێم لێ بوو ژنەكەی پێی دەگوت: نازانم تۆ بۆ هاتوچۆی ئەم هەتیوه بێكارەو بەرەڵڵایه دەكەیت؟ چ كارێكتان به یەكدی هەیە؟ رشاد ئەم كابرایه پیاوێكی ماقوڵ نییه.. زۆر رووی مەدەرێ...

کە ئەمەم بیست زۆر نارەحەت بووم.. لەو رۆژەوە بڕیارم دا کە چیدی هاتووچۆی رەشاد نەکەم. و بە دوای کاروکاسبیدا بگەڕێم...
ماوەیەك تێپەڕی، شەوێکیان درەنگ، هیلاك و ماندوو نائومید. گەڕامەوە بۆ ماڵێ. کاك رشاد هاتە لام. دوای گلەیی و گازاندەیەکی زۆر گوتی: دەمەوێ نهێنیەکت لە لا بدرکێنم بە مەرجێ بە کەس نەڵێی..
بەڵێنم داو سوێندم خوارد کە مەگەر گڵ لە دەممی ببیستێ..
کاك رشاد گوتی: من جاسوسم.
کە ئەمەم بیست مێشکم لەقی و دڵم هەڵکەندرا.. وەك ئەوەی چەکوشێکیان بە سەرمدا کێشا بێ چاوم کەوتە رێشکەو پێشکەو وڕوکاس بووم.. دەمم کردەوە کە قسەیەك بکەم بەڵام دەنگم دەر نەهات. ویستم بڵێم: توخوا لێرە مەمێنەو تا زووە بڕۆ.
دوای ماوەیەك توانیم خۆم هێور بکەمەوە، گوتم: چاك بوو ئەمەت گوت.. دەتەوێ سەرم بە فەتارە تێکدا بدەیت؟ مەخابن کە نمەکم کردوویت، ئەگینا هەر ئێستا دەچووم خەبەرم لێدەدایت..
کاك رشاد بە پێکەنینەوە گوتی: بۆ رەنگت تێك چوو، چما جاسوس چییە؟
– من تا بەم تەمەنە گەییووم، بە سەربەرزی ژیاوم... ئێستا ئەگەر بزانن هاتووچۆم لەگەڵ جاسوسێکدا هەیە چی بکەم؟
– هیچ نا بێت...
بە پێکەنینێکی تاڵەوە گوتم: لە قەنارەم دەدەن.. پێستم دەگروون!..
کاك رشاد کە زۆر خۆشحاڵ دەهاتە بەر چاو گوتی: پیاوێ کە بەر لە دایك بوونی شەهید بوو بێ چۆن لە قەنارە دەدرێ؟!
لە کاتێکا هێشتا لە ترساندا هەڵدەلەرزیم گوتم: کاك رشاد من تاقەتی شۆخیم نییە، تۆ خۆت دەزانی هەر کاتێ کارەکان بە قازانجی دەوڵەت بێ پێم دەڵێن زیندوویت، و هەر کاتێکیش بە پێچەوانەوە بێ دەڵێن مردوویت...
کاك رشاد پێکەنی و گوتی: تۆ مەترسە.. من دەمەوێ خزمەتێکی گەورەت پێ بکەم..
بە ترس و دوو دڵییەوە گوتم: بێگومان دەتەوێ بمکەی بە دار دەست و جاسوسیت بۆ بکەم!
ئەمجارەیان رشاد لە قاقای پێکەنینی داو گوتی: بە پێچەوانەوە تۆ بە ئاشکرا کردنی من خەڵاتێکی گەورە لە دەوڵەت وەردەگری.. هەم ناسنامەت دەدەنێ و هەم پارەی زیاد...
کە ناوی ناسنامەو کارو پارەی زۆرم بیست زمانم لە گۆکەوت و وڕو کاس بووم، خۆم نەناسی.
کاك رشاد دەستی بە باسکردنی رووداوەکە کرد.. گەلێ شتی لە مەڕ جاسوسی کردن و خزمەت بە وڵاتەکەی خۆی و سەر گوزشتەی ژیانییەوە گێڕایەوەو لە ئەنجامدا گوتی: حەز دەکەم بۆ خۆم ئیدی لەم وڵاتەدا بژیم.

من که هێور بوو بوومەوەو کۆنترۆلی خۆم راگرتبوو گوتم: باشە بۆ خۆت ناڕۆیت تەسلیم ببی؟و دەتەوێ من تووش بکەی؟

گوتی: یەکەم، دەمەوێ خزمەتێ بەتۆ بگەیەنم.. دووەم، ئەگەر تۆ ئاشکرام بکەیتو بمدەیت بە دەستەوە کارەکە ئاسایی تر دەبێ. لە راستیدا بە تیرێ دوو نیشان دەشکێنین.

که سەیرم کرد قسەکەی ماقوڵە قەبوڵم کرد. وەلێ نەمدەزانی مراجەعەتی کوێ بکەمو چی بکەم. کاک رشاد گوتی: من هەموو شتێك دەزانم، تۆ هەقت نەبێ.. تەنیا لەگەڵم دا وەرەو بەسە...

دەستی بە قسان کرد:- دوایی بۆت دەردەکەوێ کە من کێمو لە سەرسامیدا دەمت دادەچەقێ، نەك هەر دەمی تۆ، بەڵکو دەمی دەوڵەتیش دادەچەقێ.. هەواڵی گرتنم لە دنیا دا دەنگ دەداتەوە. گاڵتە نییە جاسوسێکی جیهانی بە بەڵگەوە بگیرێ، بە تایبەتی بە هۆی کابرایەکی نەخوێندەوارەوە. مەسەلەیەکی گرنگە.. ئەم جانتایە دەبینی! پڕە لە بەڵگەی رەسمی و جیهانی... باشە بزانم کە چووینە ئەوێ چێ دەڵێی؟.

بەو شێوەیەی کە خۆی فێری کرد بووم گوتم: دەڵێم قوربان جاسوسێکی گەورە "سفر - ئێکس"م بۆ هێناون..

- ئافەرین.. راستە..

- بەرپرسان کە گوێیان لەم وشەیە ببێ ئەبڵەق دەبن، گرتنی جاسوسێکی "سفر- ئێکس" گاڵتە نییە..

چووینە دایەرەی ئەنتی جاسوسان.. کاک رەشاد پێی گوتم: بڕۆ لەو دەرگایەی بەرامبەرت بدە.. پیاوێکی قەڵەوی سەر رووتاوە لە ژوورەوەیە من لەپێشەوە رۆییشتم و کاک رەشاد بە دووما هات. لە دەرگام دا، هەردووکمان چووینە ژوورەوە. ئەو پیاوە قەڵەوەی کاک رەشاد گوتبووی لە پشت مێزێکی گەورەوە دانیشتبوو. سڵاوم لێکردو گوتم: قوربان جاسوسێکی "سفر-ئێکس"م بۆ هێناون.

چاوەڕێ بووم لە سەرسامیدا راپەڕێ و سەری بە بەن میچەکەدا بدات. وەلێ کابرای قەڵەوی سەر رووتاوە زۆر بەساردییەوە سەری هەڵبڕی و گوتی: ها!... گوتت چی؟

دەمم بوو بە تەڵەی تەقیو، کاک رەشاد لە بری من وەڵامی دایەوەو گوتی:

- بەندە جاسوسی "سفر- ئێکس"م....

کابرای سەر رووتاوە هەستایە سەر پێ و بە رێزەوە گوتی:

خۆشحاڵم قوربان.. فەرموو دانیشە... داوای لێبوردن دەکەم.

کاک رەشاد لەسەر کورسییەك و لە تەك مێزەکەوە دانیشت و من بە پێوە وێستام.. کاک رەشاد گوتی: من نێوم "ریچارد ویلینگ"،.. بەڵام لە وڵاتی ئێوە بە رەشاد بانگم دەکەن.

کابرای سەر رووتاوە کە لە پشت مێزەکەوە دانیشتبوو پرسی: چ ئەمرێکت هەیە؟ کاک رەشاد، لەوەی کە کابرای سەر رووتاوە هیچ شتێکی نەنواند و بە رێزەوە قسەی لەگەڵ

دەکرد. وای زانی کە بە چاکی قسەکەی نەژنەوتووە، بۆی دووبارە کردەوەو گوتی: – قوربان من جاسوسم...

کابرای سەر رووتاوە بە پێکەنینێکی دۆستانەوە گوتی: شادم بە دیدارت.. ناوم بیستوویت، زۆریش ناسراوی.

کاک رەشاد کە زانی دەی ناسن خەیاڵی ئاسوودە بوو، و گوتی:

– ئەم برادەرە ناساندوومی و هێناومی هەواڵەی ئێوەم بکات.

کابرای سەر رووتاوە بە خۆشحاڵییەوە گوتی: کەواتە تۆ جاسوسیت!.

– بەڵێ جاسوسم..

– فەرموو بچۆ نهۆمی دووەم، ژووری ژمارە "٢٣" لەوێ لە کارەکەت دەکۆڵنەوە.

بەو شێوەیەی کە کاک رەشاد گوتبووی، وامدەزانی هەر کە پێمان بگاتە دایەرە، دەست بەجێ هەردووکمان دەگرن. کەچی بە پێچەوانەوە دەرچوو، یارۆ هەر نەیگوت کەرتان بەچەند، کاک رەشادیش لە من سەرسام تر بوو بوو، خەجاڵەتی ئەو قسانە بوو کە کردبوونی. کە گەییشتینە نهۆمی دووەم گوتی: ئەو برادەرە حاڵی نەبوو، ئێستا دەبینی ئەمەیان چۆن دەشڵەژێ..

ژووری ژمارە "٢٣" مان دۆزییەوە چووینە ژوورەوە. کابرایەکی رەقەڵەی عەینەك لە چاو لە پشت مێزێکەوە دانیشتبوو. بەر لەوەی من قسە بکەم، رەشاد گوتی: من جاسوسی "سفر-ئێکس"م.

کابرای عەینەك لە چاو بێ ئەوەی سەر لەسەر فایلەکانی هەڵبڕێ گوتی:

– ئەگەر بۆ ئیش هاتوویت، بە داخەوەم شوێنی بەتاڵمان نییە!..

کاک رەشاد تۆزێ توندتر گوتی: کاکە من جاسوسم، هاتووم خۆم تەسلیم بکەم..

کابرای چاویلکە لە چاو بە هەمان ساردییەوە گوتی:کاکە گیان پێم گوتیت.شوێنی بەتاڵمان نییە

رەشاد زۆر تورە بوو بوو. گوتی: کاکە گیان من بەڵگەنامەیەکی زۆر گرنگم پێیەو بە کەڵکی ئێوە دێت..

کابرای چاویلکە لە چاو سەری هەڵبڕی، ماوەیەك بە قەدو باڵایا هەڵڕوانین وگوتی: ئێ لە هەوەڵەوە واتان گوتبا.. تەشریف بەرنە نهۆمی سێیەم، ژووری ژمارە "٦٢"..

چووینە نهۆمی سێیەم، ژووری نێو براومان دۆزییەوە، کاک رەشاد دیسان خۆی ناساند... ئەو مامورەی لەوێ بوو گوتی: کێ ناردنی بۆ ئێرە؟

– خۆم هاتوومو دەمەوێ تەسلیم ببم...

– مەبەستم ئەوەیە کێ پێی گوتی بێی بۆ ئێرە؟

رەشاد کارتەکەی نیشان دا... مامورەکە کارتەکەی خوێندەوەو گوتی:

– کەواتە تۆ پسپۆڕی کاروباری تەقاندنەوەو وێرانکاریت؟

– بەڵێ...

- چ جۆرە تەقینەوەیەك؟..
- زیاتر لە بەشی تەقاندنەوەی پردو تونێلدا کارم کردووە.
- فەرمووتان تەقاندنەوەی پرد؟
- بەڵێ...
- بە هەڵە تۆیان بۆ ئێرە ناردووە.
- ئەی بچمە لای کێ؟
- مامورەکە تۆزێ بیری کردەوە.. ماوەیەك قەڵەمەکەی خستە بەینی ددانەکانی و گوتی: "پرد.. پرد.. تەقاندنەوەی پرد.. پێم وایە لە نهۆمی چوارەم بێ.. تەشریف بەرن بۆ ئەوێ، پێتان نیشان دەدەم".

کە گەیینە نهۆمی چوارەم، رەشاد لە یەکەم کەسی نێو ڕاڕەوەکەی پرسی:

- بەشی تەقاندنەوەی پرد کامەیە؟

ئەو زەلامە ژوورێکی نیشان داین، چووینە ژوورەوە. رەشاد خۆی بە مامورەکە ناساند، گەلێکی دەربارەی تەقاندنەوەی پردو وێرانکاری و ئەو شتانەی کە بە دەستەوەیە بیکات، بۆ روون کردەوە.. مامورەکە گوتی:

- شارەزاییتان لە چ جۆرە پردێك هەیە؟
- هەر جۆرێ بێ.
- ئاخر چەند جۆرە پردێکمان هەیە.. پردی دارو تەختە؟ پردی ئاسن؟ پردی جوڵەدار؟.. من شارەزای وڵاتی ئێوە نیم. وەلێ لێرە بۆ هەر چەشنە پردێك دایەرەی تایبەتیمان هەیە!

رەشاد گوتی: زیاترلە بەشی پردی ئاسندا کارم کردووە.

- ئەها.. کە وایە تەشریف بەرنە نهۆمی پێنجەم ژووری ژمارە "١٠١" بە زمانی منەوە بە مامورەکە بڵێن کە زوو کارەکەتان رایی بکات.

کاك رەشاد تەواو ئومێد بڕ بوو، بەڵام پێی حەیف بوو بە بێ ئەنجام لە نیوەی رێدا بگەڕێتەوە. چووینە نهۆمی پێنجەم، خۆمان بە ژووری "١٠١" دا کرد، مەسەلەکەمان بۆ ئەویش باسکرد. ئەمجارەیان مامورەکە تەلەفۆنی هەڵگرت، ژمارەیەکی لێداو گوتی: کابرایەك هاتووە بۆ ئێرە، دەڵێ جاسووسەو لە تەقاندنەوەی پردی ئاسندا شارەزایە! چ دەستووری دەفەرمووی؟

دوای ئەوەی دوو سێ جار گوتی: بەسەر چاو.. بەسەرچاو.. ئەمرەکەی... بەسەرچاو.. تەلەفۆنەکەی داخستەوەو گوتی: جەنابی سەرۆك دەڵێ بێ زەحمەت تەشریف بێنێتە نهۆمی سەرەوە.

چووینە سەرەوە.. رەشاد هەموو شتەکانی بۆ سەرۆك روونکردەوە.. جەنابی سەرۆك بە وردی گوێی لە قسەکانی گرت و پرسی:

- بەچی پردی ئاسن دەتەقێنیتەوە؟
- ئەمە پێوەندی بە تۆوە نییە..

سەرۆك زۆر بە ساردی گوتی: ببورە، تورە مەبە.. خەڵكی تورە ناتوانن لە كارەكانیاندا سەركەوتووبن.. مەبەستم ئەوە بوو كە بە پڵیتە ئیش دەكەیت یان بە كێبڵی ئەلەتریك؟

رەشاد گوتی: بە هەردووكیان.

– زۆر باشە... شتەكە بڕایەوە.. كەواتەت بە ئەرك نەبێ تەشریف بەرنە نهۆمی خوارەوە لای كاك هاشم.

چووینە خوارەوە. كاك هاشم ئەو پیاوە قەڵەوە سەر رووتاوە بوو كە یەكەمجار چووینە لای. كاك هاشم هەر بیری نەما بوو كە تۆزێ لەوە پێش لەلای بووین. خەریك بوو پاڵتۆكەی لەبەر دەكردو دەیویست بڕوات..

هەر بە پێوە سەر لە نوێ مەسەلەكەمان بۆ گێڕایەوە. سەیری سەعاتەكەی كردو گوتی: تازە ئەوڕۆ كات نەماوە.. سبەینێ زوو وەرنەوە، بێ ئەوەی تۆزێكی دی چاوەڕێ بكات بەرەو دەرگا كەوتە رێ... نزیكی دەرگاكە شتێكی بیر كەوتەوە و گەڕایەوە بۆ لامان و گوتی: – سبەیش یەك شەممەیە و دەوام نییە، یەكجاری رۆژی دوو شەممە زوو وەرن.

كاك هاشم رۆیی، ئێمەش ناچار بووین بڕۆین... رەشاد خەریك بوو لە تورەییدا شەق بەرێ. بە ناڕەحەتییەوە گوتی: با بڕۆین بە شوێن كاری خۆمانا. وا دیارە لە نێو چەوانم نووسراوە كە تا مردن هەر دەبێ جاسوس بم!.

لە قاڵدرمەكان هاتینە خوارەوە. خەریك بوو لە دەرگای تەلارەكە تێ پەڕین یەكێك بە پەلە لە پشتمانەوە هات و قۆڵی رەشادی گرت و گوتی:

– بۆ كوێ دەڕۆن؟

– بە دوای كاری خۆمانا...

– دەتەوێ بەم هاسانییە لە چنگم رزگار بی؟! وەرە بزانم...

گێڕامانیانەوە بۆ نێو تەلارەكە ، بردمانییە ژێر زەمینێكی تاریكەوە چەند كەسێكی دی لەوێ بوون. یەكێكیان پرسی: چۆن هاتنە نێو ئەم تەلارەوە؟ رەشاد زۆر بە ساردییەوە گوتی: لە دەرگاوە هاتینە ژوورەوە.

رەشیاد ئەمجارە هیچی نەگوت. ئەو زەلامەی كە لەبەر دەرگاوە گلی داینەوە تەلەفۆنی هەڵگرت، نمرەیەكی لێداو دەستی بە قسان كرد:

– قوربان دوو زەلامی گومان لێكراومان دەست گیر كردووە، چییان لێ بكەین؟

رەشاد بە ئەسپایی پێی گوتم: نۆبەتی ئەم قەوانەیە!

دووان لەوانە بۆ پشكنینی ئێمە هاتنە پێشەوە بە وردی هەموو لەشمان گەڕان. سێ ناسنامەو پەساپۆڕتێكیان لە گیرفانی رەشاد دەرهێنا. ئەو زەلامەی كە منی دەپشكنی پرسی: – كوا ناسنامەكەت؟

گوتم: – ناسنامەم نییە... نامدەنێ...

– بۆ ناتدەنێ؟...

– چونكە بەر لەوەی لە دایك بم شەهید بووم..

زللەیەکی لێدام ئاگر لە چاوم بووەوە.. هەر مەپرسە چیمان بەسەر هات، بەڵایەکیان بەسەر من و ڕەشادا هێنا ئیدی دەستمان لە ژیان شۆرد. دوای چوار ڕۆژان تێ هەڵدان و ئەشکەنجەدان کە زانیان من هیچ نازانم و کابرایەکی مەیلەو شێتم ئیدی ئازادیان کردم. یارۆ چوار ناسنامەی هەیە و تۆش بۆ یەکێك بە ئاسماندا دەچیت.. هەڵبەتە هەندێك ناسنامەی زیادە وەربگرن، ئەوانی دی بێ ناسنامە دەمێننەوە.

لەو ڕۆژە بە دواوە ڕەشادم نەبینی، نازانم چ بەڵایەکی بەسەردا هات.. یان لە نێویان برد یا بۆ فێر بوونی زمانی عەرەبی چوو بۆ یەکێك لە وڵاتە عەرەبییەکان..

زیندە بێدەنگ بوو.. گریان ئەوکی گرتبوو، و نەیدەتوانی لەوە پتر قسان بکات. ردێن سپی قاوشەکە پرسی:

– باشە، ئەی کاك حەسەن نەسیحەت"ی خاوەن خانووەکەت چی لێهات.

زیندە هەناسەیەکی قوڵی هەڵکێشاو گوتی:

– باسی ئەویش دەکەم. ڕاوەستن با پشوویەك بدەم..

دەستی برد، کاغەزێکی دەق کراوی لە جانتاکەی دەرهێنا، کاغەزەکەی کردەوەو گوتی: ڕەنگە هەندێکتان وا بزانن من ئەم قسانە لە خۆمەوە هەڵدەبەستم و درۆدەکەم. بۆ ئەوەی دڵنیا بن کە هەموو قسەکانم ڕاستەو درۆ ناکەم، دەمەوێ بەڵگەنامەیەکتان نیشان بدەم.

دوای ئەوەی من ئازاد بووم و ڕەشاد لەوێ مایەوە، یەکرێ چوومەوەبۆ ماڵێ، بۆ لای حەسەن نەسیحەت.. دوای چەند ڕۆژێك ژنەکەی ڕەشاد ماڵەکەی پێچایەوەو باری کرد، خانووەکەی چۆڵ کرد.

منیش وەکو جاری جاران، هەمیشە کاك حەسەنم لەم دادگاوە بۆ ئەو دادگا دەبرد. کە لە دادگا دەهاتینە دەرێ کاك حەسەن کاغەزو بەڵگەنامەو شتەکانی دەدایە دەستی من کە بۆی هەڵبگرم و ئاگاداری ببم، دوێنێ کە جانتاکەم دەگەڕام یەکێك لەو نامانەم دۆزییەوە... فەرموو بیخوێننەوە. زیندە کاغەزەکەی دایە دەست ردێن سپی قاوشەکە، کاغەزێکی ڕەسمی بوو بە مۆری دەوڵەتییەوە. ردێن سپی قاوشەکە بە دەنگی بەرز دەقی کاغەزەکەی خوێندەوە: ئەوقاتی شکایەتی کەرومامۆری ئامار کە شکایەتیان لە دەستی ئەو هەیە لە دادگادا ئامادە بن.. ئەو نامانەی کە لە دایەرەی ئامارەوە گەییوەو دەربارەی منداڵانێکە بە نێوی "میتاز"، "بوی ناز"، "ئایتوناز" کە لە دەفتەری ڕەسمیدا بە نێوی کاك حەسەن نەسیحەت–ەوە قەید کراون بخوێنرێتەوە.. چونکە بۆ دادگا روون نییە کە کاك حەسەن نەسیحەت لە چ ڕۆژ و ساڵێك دا ژنە تازەکەی هێناوە، بڕیاردرا نامەیەك بۆ دایەرەی ئامار بنووسرێ تا بە وردی ژن هێنانەکەی بۆ دادگا بە نوسین دیاری بکرێ...

بەم جۆرە جارێکی دی دادگا تازە دەکرێتەوەو ڕۆژی جەلسەی ئایندە دوای گەییشتنی وەڵامی دایەرەی ئامار بە هەردوولا ڕادەگەیەنرێ.

هەر یەکێك لە بەندییەکان قسەیەکی کردو دەنگی پێکەنین و شۆخی ژوورەکەی پڕ کرد.. ردێن سپی قاوشەکە نامەکەی دایەوە دەست زیندە، ئیشارەتی بەندییەکانی کرد کە بێدەنگ بن تا زیندە پاشماوەی حەکایەتەکە بگێڕێتەوە...

زیندە کە لە ژێرەوە سەیری پەیکەر سازەکەی دەکرد، دوای نیشاندانی ئەم بەڵگەنامەیە لە جاران گەرمتر درێژەی بە حەکایەتەکەدا:

– بەڵێ برادەران.. حەسەن نەسیحەت هەمیشە دادو بێدادی بوو لە دەست ژنەکەی. پیرێژنەکەش دەیگوت مێردەکەم خیانەتم لێدەکات. ڕۆژێك لە دادگادا چی بەدەمدا هات بەو پیرەمێردە بێ چارەیەی گوت:

حەسەن نەسیحەت خەریك بوو دەمرد. لە پڕ لە سەر کورسیەکە کەوتە خوارەوەو ئەل فاتیحا.. پەیکەر سازەکە گوتی: – مرد؟!

– بەڵێ... مردو لە دەست ژنەکەی رزگار بوو. خۆزگە لەو کاتەدا کە لاشەکەیمان دەبرد لەوێ دەبوویت و سەیرت دەکرد. پیرێژن شین و شەپۆرێکی گەرم کرد هەر مەپرسە.. قژی دەڕنییەوەو سینگی خۆی دەکوتاو وەکو هەوری بەهار فرمێسکی بۆ مێردەکەی هەڵدەڕشت! پیرێژن هەموو جلەکانی پارچە پارچە کرد. بە جۆرێ دەگریا و دەی لاواندەوە دڵ بۆی دەبوو بە کەباب، "وای حەسەن گیان بۆ بە تەنیا جێت هێشتم؟ لە پاش تۆ دڵ بە کێ خۆش بکەم، چی قوڕێ بەسەرا بکەم...."

کە ویستیان کاك حەسەن بنێژن، بە تۆبزی پیرێژنیان لەسەر نەعشەکەی لابرد. هاواری دەکرد: منیش لەگەڵ مێردەکەمدا بنێژن.. نامەوێ دوای حەسەن بژیم! دوای چەند ڕۆژێ پیرێژنەکە هات خانووەکە وەربگرێ. بە بیانووی ئەوەی کە جێی تەنگە منیشی دەرکرد. دوایی زانیم کە پیرێژنەکە نیازی وایە شوو بکات، کە سەیری کردبوو من جێی پێ تەنگ دەکەم ئیزنی دام.

دیسان ئاوارەو سەر گەردان بوومەوە.. کە لەو خانووەدا بووم ئەقدەس هەفتەی جارێك بۆ لام دەهات.. کە ئەو دالدەیەشم بڕا ناچار بووین لەگەڵ ئەقدەس دا بە دزییەوە لە پەناو پاسارو کۆڵاناندا یەکدی ببینین.

زیندە بێدەنگ بوو، بەڵگەنامەکەی حەسەن نەسیحەت–ی دەق کردەوەو خستیەوە نێو جانتاکەی و گوتی: – با پاشماوەکەی بۆ سبەی شەو وەمێنێ. بەندییەکان خزانە ژێر جێگاکانیانەوەو دوای چەند دەیقەیەك پرخە پرخیان پێکەوت.

(١٧)

فەلەك چاوت کوێر بێ!

سبەینێ، رۆژی دیدەنی بەندییەکان بوو.. ئەوانەی کەس و کار دەهاتن بۆ لایان خۆشحاڵ بوون. ئەوانەی چاو لەڕێ بوون و کەس بۆ لایان نەدەهات، نیگەران و پەست دەبوون، خۆ ئەوانەی هەر کەس نەبوو بێ بۆ لایان... وەکو شێتیان لێ دەهات.

چونکە لە رۆژانی دیدەنی و سەرداندا خواردن و میوەی زۆریان دەهێنا، کاروباری ئاشخانە کەساد دەبوو.. هەڵبەت لەو خواردن و میوانە بەشی ئەوانەش دەدرا کە کەس بۆ لایان نەدەهات.. زیندە یەکێك بوو لەوانەی کە کەس بۆ لای نەدەهات. لەگەڵ ئەوەشا رۆژانی دیدەنی بۆ ئەو چاکتر بوو لە رۆژانی پێشوو. هەر کەسێ کە دەیویست شتێك بفرۆشێت و پارەی پێویست بوایە بە سۆراخی زیندەوە دەهات.. زیندە پارەیەکی زۆری پاشەکەوت کردبوو، خەرج و مەسرەفی لە بالآی بەندییەکان بوو. هەرچییەکی دەست کەوتبا یان برادەران پارەیەکیان دابا پێی، بۆ سەواو مامەڵە بە کاری دەهێنا. کە شەو داهات زیندە کەمێ پشووی داو بیری لە ئایندەی تاریك و ئاسمانی بێ ئەستێرەی ژیانی خۆی دەکردەوە. لە گۆشەیەکدا دانیشت. دەستی خستە ژێر چەنەی و چوو بووە ژێری.. دەنگی شاورەکەی بستەبالآو بیرو خەیالآتی پەشێوی خۆی تێکەڵ بە یەکدی بوون. دڵی گیرا بوو، حەزی نەدەکرد ماموری سەرژمێری وا زوو بێت. دوای رۆییشتنی ماموری سەرژمێری، زیندە دەبوایە چیرۆك بگێڕێتەوە، کەچی ئەوشۆ تاقەتی چیرۆك گێڕانەوەی نەبوو. بەڵام دەورانی گەردون گوێ بە خواست و ئارەزووی کەس نادات!... مامورە بستە بالآکە هاتە ژوورەوە. بەندییەکانی ژماردو گوتی: خوا هەمووتان رزگار بکات.

بەندییەکان وەڵامیان دایەوە: هەر بژی جەنابی سەرکار.

رۆژانی دیدەنی، شیو خواردنیش زۆری نەدەبرد، چونکە هەر ئەو خواردنانەی میوانەکان لەگەڵ خۆدا دەیان هێنا، لە ناوەندی سفرەکەدا دایان دەناو پێکەوە دەیان خوارد.. کە سفرەکەیان کۆکردەوە "سامی" کە جاران لەبەر سینەماکاندا جاڕی دەدا، بە دەنگێکی گڕ هاواری کرد:

– برادەران ئامادە بن زیندە دەیەوێ دەست پێ بکات.. ئەوەی نەیەت پەشیمانە! زیندە بە هێمنی و کزییەوە گوتی: برادەران ئەوشۆ بم بوورن..

ردێن سپی قاوشەکە گوتی: "قسە مەکە، نابێ... فێرکەران فێریان مەکە، فێریان دەکەی لە بیریان مەکە"!.

– نەبە گیانی ئێوە مەسەلە نازوماز نییە.. بێ تاقەتم.. دڵم تەنگە..

پیرترین بەندی کە حەپسی ئەبەدی بوو گوتی: – ناز مەکەو بە زمانی شیرین دەست پێ بکە...

زیندە نەیتوانی چ قسەیەك بکات، هەستا، هات لە ناوەندی ژوورەکەدا لەسەر کورسییەك دانیشت ودەستی پێکرد: –برادەران ئەوشۆ بەم شێوەیە دەست پێدەکەم "فەلەك دەورانت بڕوخێ، چاوانت کوێربێ." "فەلەك بە ناهەق سوتانمیت، خۆزیا هەرگیز نەدەهاتمە دنیاوە". "ئەی فەلەك، بێ وەفا.. بێ ویژدان چاوانت کوێر بێ خوایە".

بەندییەکان کە هەموویان تاسا بوون، مەحکومە پیرەکە گوتی: بۆ جنێو بە فەلەك دەدەیت؟ هەموو خەتای خۆمانە کە لە قە لە بەختی خۆ دەدەین‌و ڕێی ڕاست ناگرین، چەند جوانی گوتووە شاعیر:

تۆ کە پشت لە ئەستێرەی بەختی خۆ دەکەی

فەلەکی چی! چاوەڕوانی چی لێ دەکەی!

زیندە وەك ئەوەی شتێکی خۆشی بیر کەوتبێتەوە، بە دەنگی بەرز پێکەنی و گوتی: من لە وەستا سلێمان-ەوە فێر بووم کە جنێو بە فەلەك بدەم هەر کاتێ پیاو دڵی تەنگ بوو، وا باشترە کە یەك -دوو جنێو بە فەلەك بدات تا داخی دڵی خۆی هەڵڕێژێ! ئەوشۆ دەمەوێ سەرگوزشتەو بەسەرهاتی وەستا سلێمان-تان بۆ باس بکەم....

بەندییەکان تێکڕا گوتیان: - بیڵێ ... گوێمان لێتە..

بەڵێ برادەران، وەختێ کاك حەسەن نەسیحەت بەو دەردە چوو، ژنەکەی مێردی بە نێرە فیلێ کردو منیان لەو خانووەدا دەرپەڕاند. ماتەڵ مابووم کە ئەو شتانەی کڕی بووومن بو کوێی بەرم.. نەمدەزانی چی بکەم.. ئەقدەسی بەستەزمان، ئەقدەسی خۆشەویست تر لە گیانم، بە سکی پڕەوە زۆربەی تفاقەکانی بۆ ماڵی خانمی گەورە برد. و ئەوەکەی دیشم هەرزان فرۆش کرد.. چونکە پارەم نەبوو خانوو بەکرێ بگرم، چووم بۆ کاروانسەرایەك کە لە دەرەوەی شار بوو، و خاوەنەکەیم دەناسی تا ژوورێ بەکرێ بگرم... ژووری بەتاڵی نەبوو.. هەموو ژوورەکان پڕ بوون.. زۆر دڵتەنگ‌و نائومێد بووم...

خانچییەکە، کە زۆر خۆشی دەویستم، ڕازی نەبوو بەدەستی بەتاڵ بگەڕێمەوە. بردمییە لای یەکێك لە کرێ نشینەکانی کە نێوی وەستا سلێمان بوو، بوو بە زامنم کە لە ژوورەکەی ئەوا بژیم و بە دوو قۆڵی کرێکەی بدەین. وەستا سلێمان پیرەمێردێکی چاك بوو، حەکایەت و چیرۆکی بە لەزەتی لەلا بوو. چیرۆك و حەکایەتەکانی هێندە بە تام و چێژەوە دەگێڕایەوە کە پیاو هەر لە بیری نەچێتەوە. لە ژیانا زۆر شتی بینی بوو. ماوەیەکیش لە زیندانەکانا ژیا بوو.. ڕاست یان درۆ بە گەردنی خۆی. دەیگوت:

- بەهۆی مەسەلەی کرێکارییەوە چووەمەتە زیندان. بۆ وێنە کاتێ کە کرێکارەکان بەدەستووری سەندیکای کرێکاران مانیان گرتووە، دەوڵەت ئەمیان گرتووە. بەندییە پیرەکە گوتی: - گوتت نێوی چی بوو؟

- وەستا سلێمان...

- بابی نێوی چی بوو؟

- نازانم، بیرم نەماوە..

- سمێڵ زلێکی برۆ پڕ بوو؟ قژی درێژ بوو؟

- بەڵێ، خۆیەتی.

- ناسیمەوە، چەند ساڵێك لەم ژوورەدا لەگەڵ مندا بوو، هەندێ جاران پێکەوە قسانمان دەکرد، پیاوێکی بە هۆش و فامیدە و سەر سەخت بوو.

– بەڵێ ڕاستە، خۆیەتی.. وەستا سلێمان هەمیشە جنێوی بە فەلەك دەدا، خراپەیەکی لە هەر کەسێك دیبا دەستی بە جنێودانی فەلەك دەکرد: فەلەك ڕۆژی خۆش نەبینی، بە دەردێ موفتەلا بی کە دەرمانی نەبیّ! منیش ئەو کاتانە بەرپەرچیم دەدایەوەو دەمگوت:

– بۆ جنێو بە فەلەك و زەوی و زەمانە دەدەی؟

دەیگوت: ئەگەر جنێو بە سەبەبکارانی خەراپە بدەم پۆلیس دەست بەجێ دەمگرن و لە زیندانم توند دەکەن. بەڵام ئێستا لەگەڵ ئەوەشا کە دەزانن مەبەستم کێیە هەقیان بەسەرمەوە نییە...و منیش دەتوانم هەر چیم لە دڵدایە هەڵی ڕێژم‌و کەمێ ئاسوودە ببم.

منیش لەو ڕۆژەوە هەمان فێڵی وەستا سلێمان بەکاردێنم. هەم قسەی خۆ دەکەم و هەم جنێو دەدەم و کەسیش هەقی بەسەرمەوە نابێ. بەڵێ برادەران چاوی فەلەك کوێر بێ کە نەیتوانی ویسالی من و ئەقدەس ببینێ...

ردێن سپی قاوشەکە گوتی: – ئەرێ بەراست ئەقدەس چی لێهات؟

– من لە شەرمی خۆم و لە ترسی خانمی گەورە ناچووم بۆ لای ئەقدەس، کاغەزێکم بۆی نووسی‌و ئەدرەسی کاروانسەراکەم دایێ. بەیانییەکی زوو ئەقدەس بۆ کاروانسەراکە هات. لەبەر دەرگادا یەکمان بینی، بە کۆڵانەکانا کەوتینە ڕێ. ڕەنگی تێك چوو بوو. هەر ئەوەتا دەیتوانی بڕوات. زۆر شەکەت و ناڕەحەت بوو. گوتی: خانمی گەورە دەری کردم..وڕو کاس بووم، پرسیم: بۆچی؟!

– چونکە سکم گەورە بووە. کە زانی سکم هەیە ئیدی دەری کردم.. نازانم چی بکەم؟!

ئەو چارەی لە من دەیویست.. کەچەڵ دکتۆر بوایە سەری خۆی دەرمان دەکرد! وەلێ ناچار بووم بیرێکی لێ بکەمەوە.. خەتاباری هەوەڵ و ئاخر من بووم. باخچەیەکی بچووك لەوێ بوو. ئەقدەسم بردو لەوێ دامناو گوتم:

– لێرە دانیشە تا من بچم ژوورێکت بۆ ئامادە بکەم.

لە پشت کاروانسەراکەوە هەندێ خانووی بچکۆلەو پەرپووت هەبوون کە کۆمەڵێك بۆ خۆیان دروستیان کرد بوو، خەدیجە ناوێك بە تاقی تەنیا لە یەکێك لەم خانووانەدا دەژیا. چوومە لای خەدیجەو دەغیلی کەوتم کە بۆ ماوەیەك داڵدەی ئەقدەس بدات تا شوێنێ دەدۆزمەوە.. لەسەر کرێ و مەرجەکان ڕێك کەوتین. بەپەلە گەڕامەوە بۆ باخچەکە تا ئەقدەس بۆ لای خەدیجە خانم بەرم. ئەقدەس داوای کرد دوو– سێ سەعاتان لە باخچەکەدا پیاسە بکەین، منیش لە خوام دەویست. هەستاو کەوتینە ڕێ. لە حەوشەیەکی گەورەدا جۆرەها یاری و فرۆشگا لە گەردا بوو... لەبەردەم فرۆشیارەکان دەوەستاین و سەیری بەزم و ڕەزمی یارییەکانمان دەکرد. بەزم و هەرایەك بوو هەر تەماشای بکەیت.. خاوەن سەکۆو دوکانەکان کردبوویان بە هەرایەك سەگ خاوەنی خۆی نەناسییەوە. لە یەکێك لە کەپرەکاندا هەزاران تفاقی وازییان بە دەزوو بە بن میچەکەوە هەڵواسی بوو، خەڵکی دوو لیرەیان دەداو، بە تفەنگی یاری تەقەیان دەکرد. هەر کەس بیتوانایە لە دەزووەکان بدات، هەرچییەکی پێوە هەڵواسرابا بۆ خۆی دەبوو. لە شوێنێکی دی بلیتی دوو ریالی هەبوو هەر کەس پارەی دەدا،

سەری داوێکی لە بەختی خۆی رادەکێشاو بە گوێرەی بەختی ئەو کەسە، تفاقی یاری دەردەچوو. ئەقدەس گوتی:

– وەرە با ئێمەش بەختی خۆمان تاقی بکەینەوە.

گوتم: ئەقدەس گیان بەختی ئێمە تاقی بووەتەوە، ئیدی بۆ پارەکەمان بە فیڕۆ بدەین... قۆڵیم گرت و رۆییشتین. گەییشتینە جێیەك، یاری فوتبۆڵ بوو. خاوەن کەپرەکە هاواری دەکرد: "گوڵێ بکەو ٢/٥ لیرە وەربگرە.." خەریکی سەیر کردنی مەردم بووین، لە پڕ چاوم بە ئاگادارییەك کەوت، نووسرا بوو"پێویستمان بەگۆڵ چییەك هەیە". لە بێ کاریدا سەرم دەیەشا، شەڕیش لە دەست بە تاڵی باشترە! هێندە بێزار بووم گەر بیان گوتبا پێویستمان بە فڕۆکەوانە، دەست بە جێ خۆم دەناساند گوتم:

– ئەقدەس گیان...

– ها...؟ چییە؟

– تۆ دەیقەیەك لەسەر ئەو کورسییە دانیشە ئێستا دەگەڕێمەوە.

پرسی: – بۆ کوێ دەچیت؟

–دەچم بەختی خۆم تاقی دەکەمەوە..

– دەتەوێ بچیت گۆڵ بکەیت؟

– نەء.. گۆڵ چییەکیان دەوێ... دەمەوێ بچم ببم بە گۆڵ چی...

– چما تا ئێستا یاری فوتبۆڵت کردووە؟

– نەء...

– ئەی چۆن دەبیت بەگۆڵ چی؟...

– شتێ دەکەم، ئەم ئیشە ناسنامەی ناوێ، دەچم دەڵێم گۆڵ چیم... سا یا گاڵ دێنێ یا پەموو..

– زۆر چاکە بڕۆ بزانم چی دەکەی شێرە پیاوی من؟

ئەقدەس لە سەر کورسییەکە دانیشت و من چووم بۆ لای خاوەن کەپرەکە.. مایکرۆفۆنێکی بە دەستەوە بوو پەیتا پەیتا جاڕی دەداو بلیتی دەفرۆشت.. کە نۆرە هاتە سەر من پرسی: – چەند بلیتت گەرەکە؟

گوتم: – من گۆڵ چییەکی باشم و هاتووم کار بکەم..

– لە کام تیپ دا یاریت کردووە؟

– لە تیپی شارەکەی خۆماندا وازیم کردووە.

خاوەن کەپرەکە گوتی: با لە پێشەوە پێت بڵێم.. ئەم کارە زۆر زەحمەتە.. ئەگەر گۆڵ چی باش نیت، ئەوە بڕۆ بەرێی خۆتەوە ئەگینا هەم تۆ زەرەر دەکەیت و هەم من...

گوتم: هەوەڵ خواو دوایی لە سایەی سەری تۆوە نایەڵم یەك تۆپ بە گۆڵەکەدا رەت ببێ.

خاوەن کەپرەکە یەکێکی لە جێی خۆی داناو خۆیشی منی برد بۆ نێو چادرێك و وتی: – زووکە خۆت داکەنە و جلی گۆڵچی لەبەر بکە، دەبێ زۆر وریا بی، هەر گۆڵێکت لێ بکرێ دوو لیرانت لێ دەستێنم و هەر شوتێك بگریتەوە لیرەیەکت دەدەمێ.

گوتم: قوربان بۆچی کە گۆڵم لێ بکرێ دوو لیران بدەم و گۆڵێك بگرمەوە لیرەیەك وەربگرم؟

گوتی: ئاخر هەر کەسێك گۆڵ بکات دەبێ دوو لیرەو نیوی بدەمێ. بلیتی هاتنە ژوورەوە بە لیرەیەکە، لیرەیەکیش لە تۆ وەردەگرمو خۆشم نیو لیرە زەرەر دەکەم... گوتم: – باشە.. بە زیاد بێ..

دەست بەجێ خۆم رووت کردەوە، لەو کاتەدا خەریکی لەبەر کردنی جلی گۆڵچێتی بووم، کابرا رۆیی و زۆر بە گەرمییەوە جاڕیدا: خێراکەن.. هاووڵاتیانی ئازیز، گەورەترین گۆڵچی وڵات لە خزمەتتاندایە! "کەماڵ" بە نێو بانگترین گۆڵچی شارەکان لە نێو داری گۆڵەکەدایە چاوەڕێی ئێوەیە، خێرا کەن.. بە لیرەیەك بەخت و توانای خۆت تاقی بکەوە. هەر گۆڵەو دوو لیرەو نیو وەربگرە.. تا من جلەکانم لەبەر کرد ٢٠- ٣٠ کەس بلیتیان کڕی و ئامادەی گۆڵ کردن بوون. کە خۆم ئامادە کرد، کابرا دیسان هاتەوە نێو چادرەکەو گوتی:

– خۆت گورج بکە.. نەبادا گۆڵ بخۆیت و ئابڕوی منیش بەری..

– مەترسە قوربان.. شارەزام..

کابرا بردمی بۆ گۆڕەپانێك، دوو – سێ گۆڵی تێدا بوو. دووانیان گۆڵچیان هەبوو. وەلێ کەس ئامادە نەبوو لەو گۆڵانەدا خۆی بجەرێبێنێ. هەموو نۆرەیان گرتبوو کە لە گۆڵەکەی کەماڵی بە نێو بانگترین گۆڵچی شارەکان خۆیان تاقی بکەنەوە.. کە قەرەباڵغییەکەم بینی ترسێکی وام لێ نیشت خەریك بوو شۆرتەکەم پیس بکەم! بەخۆم گوت: "نەگبەت چیت دا بوو لە گۆڵچێتی؟" لە ترساندا هەستم بە برسێتی کرد! بیرم کەوتەوە کە لە دوێنێوە نانم نەخواردووە. رەنگە بپرسن: بۆچی؟ چونکە پارەم نەبوو.. سکم کەوتبووە قۆڕە قۆڕ. دەنگی کابراش وەکو ئاش لە سەرما دەنگی دەدایەوە: "کەس تاکو ئێستا گۆڵی لە کەماڵ نەکردووە، کەماڵ بە نێوبانگترین گۆڵچی شارەکانە.. وەرن تاقی بکەنەوە، تاقیکردنەوەی ئاسانە، لیرەیەك دەدەیت، ئەگەر گۆڵت کرد دوو لیرەو نیو وەردەگری... هەر دەڵێن لە وڵاتدا کار نییە.. چ کارێ لەمە چاکترە، تا عەسر سەد گۆڵ بکەی ٢٥٠ لیرە وەردەگری،دووسەدو پەنجا لیرە پارەیەکی کەم نییە..."

یاری دەستی پێکرد. گەنجێکی پێ خاوس تۆپەکەی لە بەرانبەر گۆڵەکە داناو وردە وردە کشایەوە.. دڵنیا بووم کە یارۆ ناتوانێت بەپێی پەتی لە تۆپەکە بدات، وەکو گۆڵچی راستەقینە لە نێو داری گۆڵەکەدا هەڵبەزو دابەزم دەکردو ئەملاو ئەولام دەکرد. سەیرم کرد یارۆ هاتە پێشەوەو پێی لە تۆپەکەدا، وەلێ تۆپەکەم هەر نەبینی، هێشتا هەر خەریکی هەڵبەزو دابەز بووم کە هاواری تەماشاکەران بەرز بووەوە:

– ترحێو جەنابی گۆڵچی!... – کوێرە،کوێر!

– کورە دەرپێکەت هەڵکێشە!

زانیم گۆڵ بووە! بەڵام هەر چەند بە دوای تۆپەکەدا دەگەڕام نەمبینی.. بە جۆرێ کاس بوو بووم گوتم: ئەم گۆڵەم قبووڵ نییە.. من هێشتا لە جێی خۆم نەوێستا بووم!..

کوڕەی گەوج گوتی: – باشە، یەکێکی دی...

دیسان تۆپەکەی دانایەوە، کشایەوە. شوتێکی وای لێدا تۆڕی پشت دار گۆڵەکەی دراند. منیش بۆ ئەوەی تۆپەکە بگرمەوە بە جۆرێ خۆم بە عەردیدا دا، ئانیشك و ئەژنۆکانم هەموو بریندار بوون. دوو – سێ کەس لە تەماشاکەران وا دیار بوو دڵیان پێ سووتام، گوێم لێ بوو دەیان گوتی: – بەستەزمانە خۆی پارچە پارچە کرد...

– کوڕەکە شووتێکی عەجایەبی لێدا!

کوڕەکەی دوای ئەو هەر لە قەڵافاتیا دیار بوو کە یارچییەکی بەنێو بانگە تۆپەکەی لەسەر خەتەکە داناو گوتی: سەیرکە خاڵۆ... پێش ئەوەی شووت لێ بدەم ئاگادارت دەکەمەوە، دوایی نەڵێی قەبوولّ نییە ها!... ئەوجا شووتێکی وای لە تۆپەکەدا هەر وەکو گوللە تۆپی جەنگی بەرەو گۆڵەکە هات، بەپەلە پرۆزێ خۆم لادایە لاوەو هاوارم کرد: – ئاوت.. ئاوت..

دەنگی پێکەنینی تەماشاکەران بەرز بووەوە.

– تۆپەکە هێشتا لە نێو گۆڵەکەدایە، چۆن دەڵێی ئاوت...

چاوم ڕێشکەوپێشکەی دەکردو ئیدی وڕو کاس بوو بووم. مشتەرییەکانیش یەك لە دوای یەك شووتیان لێدەدا. جارێکیان کە دەمویست تۆپەکە بگرمەوە، تۆپەکە بەر دەم و چاوم کەوت و لەسەر عەردەکە تەخت بووم کاتێ چاوم کردەوە سەیرم کرد ئەقدەس بەدیارمەوە دانیشتووەو خەریکە خوێنەکەی دەموچاوم دەسڕێ! هەستام کە ئەقدەس لەوێ بەرمە دەرێ، یەکێك شوتی خۆی لێدا، هاوارم کرد: بابە مۆڵەتم بدەن.. قەبولّ نییە.

چەند کەسێك لە تەماشا کەران پشتگیریان کردم و گوتیان:

– بەستەزمانە وردو خاش بووە، وازی لێ بێنن..

– بەسە ئیدی.. چما ئێوە بەشەرنین!..

یەکێك لە مشتەرییەکان بە ناڕەزاییەوە گوتی: حەز دەکات با نەچێتە نێو گۆڵەکە.. ئێمە بلیتمان کڕیوەو شووتی خۆمان لێدەدەین...

ناچار بووم بگەڕێمەوە نێو گۆڵەکە.. بێ ناموسانە گوڵی هێندە توندییان لێدەدا ناوکی دەخستم.. وورده وورده هەناسە بڕکێم پێ کەوت.. دوا تۆپ کە بە بەردەمو چاوم کەوت خوێن لە گوێچکەمەوە فوارەی کرد.. بردیانم بۆ چادرەکە کە دەرمانم بکەن.. دوای ئەوەی دەموچام شت چووم بۆ لای کابرا کە حیساب بکەین. یارۆ کاغەزێکی لە بەردەمم داناو گوتی:

– زۆر باش بوو.. ئافەرین. ٦٥ تۆپت گرتەوە، ٦٥ تۆپ لە دوو لیرە دەکاتە ۱۳۰ لیرە، واتە تۆ ۱۳۰ لیرەت لە لای منە..

کە ئەمەمم بەر گوێ کەوت ماندوێتیم لە بیر نەما، ۱۳۰ لیرە پارەیەکی چاك بوو. بە مردنیش زۆرە چ جای بریندار بوون. نازانم چۆن ئەم هەموو تۆ پەم گرتبووەوە! رەنگە ئەوانە بووبن

کە بەردەموچاوم کەوتن و چووبنە دەرێ! کابرا لە سەری رۆیی: ١٨٥ گۆڵت خواردووە، یەکی سەرو لیرەیان لە بری دەدەیت واتە دەکاتە ١٨٥ لیرە. جا ١٨٥، ١٣٠ لێ دەرچێت دەمێنێتەوە "٥٥" لیرە واتە دەبێ تۆ ٥٥ لیرە بە من بدەیت!

چ قسەیەکم نەبوو، کابرا پرسی: حیسابەکە تەواوە!..

گوتم: کە تۆ وا بڵێی هەڵبەتە تەواوە. سبەینێ باشتر هەوڵ دەدەم و قەرزەکەت دەدەمەوە، من پیاوێکی بە ویژدانم.

کابرا گوتی: منیش پیاوێکی بە ویژدانم و ئێستا داوات لێ ناکەم.. ڕازیم سبەینێ بیدەیتەوە..

کە ئەم قسەیەم بیست زاتم پەیدا کردو گوتم:

– قوربان گەر مەرحەمەت بکەیت و پێنج لیرەشم بدەیتێ بەڵکو بچم شتێ بخۆم.. کابرا چارەی گرژ کردو گوتی: دوای ئەم هەموو زیانە هێشتا پێنج لیرەشت بدەمێ؟ بەڵام وەك شتێ دڵی پێ سووتام، سێ لیرەی لە گیرفانی دەرهێناو پێی دام:– هانێ.. سبەی زووتر وەرە بزانم چی دەکەیت؟

پارەکەم وەرگرت و لەگەڵ ئەقدەس دا بەرەو ماڵی خەدیجە خانم کەوتینە ڕێ... لە شەکەتی دا پێم عەردی نەدەگرت.. لاقەکانم بە دوای خۆمدا بە کێش دەکردو بە زۆر بەدەم ئەقدەسەوە پێ دەکەنیم.. بە هەر حاڵێ بوو ئەقدەسم بە خەدیجە خانم سپاردو بۆ خۆم گەڕامەوە بۆ کاروانسەراکە. هەر کە گەییمە سەر جێگاکەم لەسەر رایەخەکەم کەوتم. وەستا سلێمان پرسی:

– ئەمە چییە؟ بۆ وات لێهاتووە؟

بە سەرهاتەکەم بۆ وەستا سلێمان گێڕایەوە. وەستا سلێمان گوتی:

– ئەی فەلەکی ناچیزە یاخوا دەوەرانت وەرگەڕێ!

سبەینێ بەیانی زوو چوومەوە بۆ باخەکە.. هێشتا مشتەرییەکان نە هاتبوون، جلی گۆڵچیم لە بەر کردو لە نێو گۆڵەکەدا وێستام! کابراش دەستی بە جاڕدان کردەوە: گۆڵچی ناسراوی ووڵات کەماڵ فیداکار ئامادەیە، خێراکەن، گۆڵێ بکەن و دوو لیرەو نیو حەلاڵ بکەن..

لە تاو ماندوویێتی و ئازاری سەرو دەست و سکم، خۆم بە پێوە نەدەگرت. لەگەڵ ئەوەشا بەسەر خۆمم نەدەهێنا.. ئەم لاو ئەو لام دەکرد بۆ ئەوەی پێمەوە دیار نەبێ، مشتەری وەکو مێروستان رژانە نێو گۆڕەپانەکەوە، هێندە قەرەباڵغ بوو، بلیت بە قاچاغ دەفرۆشرا. تەماشاکەران لە نێو خۆیاندا گرێویان لەسەر دەکردم.. چەند جارێك لە سەر من لە نێو خۆیاندا بوو بە شەڕیان.. ئەو عەسرەش کە بە سەرو گوێلاکی خۆێناوییەوە بۆ حیساب کردن دانیشتین، ٣٠ لیرە بە کابرا قەرزار مامەوە. دیسان ٥ لیرەی دامێ و ڕێك کەوتین کە سبەینێ باشتر هەوڵ بدەم و قەرزەکانم بدەمەوە.. ئەم بەزمە شەش رۆژ درێژەی کێشا، رۆژی ٣٠–٤٠ لیرە پتر قەرزار دەبووم....

رۆژی شەشەم بە ئەندازەی نووکە دەرزییەك ساغایی لە لەشما نەما بوو. بە ئاستەم هەناسەم دەردەهات، ئێسقانەکانی دەست و پێ و سینگم یەك پارچە دەیان زریکاند.. سەیرم کرد فلانی کەری ئەم بارە نیم...

گۆلچییەکانی دی چەند جاری گۆڕا بوون. منیش ئامادە بووم کابرا دەرم بکات و دەستم لە یەخە بکاتەوە! وەلێ ئەو رازی نەبوو، بەوپەڕی بێ شەرمییەوە داوای "٢٥٠" لیرەی دەکرد.. بەم هۆیەوە بیرێکی باشم بە سەردا هات و لە دڵی خۆمدا گوتم "گۆم تا قوڵ بێ مەلەی خۆشە" بڕیارم دا خۆم تێك نەدەم و هیچ تۆپێك نەگرمەوە تا کابرا خۆی ناچار بێ و دەرم بکات. مشتەرییەکان پەیتا پەیتا گۆڵیان دەکرد و پارەیان لە یارۆ وەردەگرت.

تەنانەت هەنێ لە تۆپەکان کە لە دارەکەی دابا، یا بیویستایە بۆ ئاوت بڕوا بە دەست دەم هێنایەوە نێو گۆڵەکە! تەماشاکەران چەپڵەیان لێدەدا و هورایان دەکێشا.. مشتەرییەکان لەوان بە شەوق و زەوقتر بوون. هەر کەسە شتێکی دەگوت: بابە گۆڵچییەکە گێژ بووە...

– نەبابە... بە ئانقەست وا دەکات..

کابرای خاوەن گۆڵ، گەییە تینی، لەمایکرۆفۆنەکەوە هاواری کرد:

– هاوڵاتیانی ئازیز سەبر بکەن... گۆڵ مەکەن... گۆڵەکان قەبوڵ نییە. گۆڵی ژمارە "٢" داخرا.

ئەوجا یەکێکی بە شوێنم دا نارد کە بچم بۆ نووسینگەکە.. چوومەلای یارۆ.. بردمییە ژێر چادرەکەوەو گوتی: – هەر چیم لە لاتە گەردنت ئازا بێ... و بڕۆ بەرێی خۆتەوە.. ئیدی تۆم ناوێ. خۆم گێل کردو گوتم:

– چما چی بووە قوربان؟ بۆ قاوم دەدەی؟ تازە خەریکە رادێم.

– بڕۆ یاری بۆ پورت بکە...

– قوربان ئاخر با قەرزەکانم پاك بکەمەوە.

– نامەوێ.. هیچم لێت ناوێ.. بڕۆ و یەخەم بەر بدە.

– نابێ قوربان.. ئاخر من قەبوڵ ناکەم..

– شۆخی مەکە.. باش بوو زوو پێ حەسیام.. ئەگینا ماڵ وێرانت دەکردم..

– قوربان دوای شەش رۆژان رەنج ئێستا بە دەستی بەتاڵ روو لە کوێ بکەم؟ بیست لیرەیەکی لە جانتاکەی دەرهێناو پێی دام و گوتی:

– ها، ئەم بیست لیرەیەش بۆ خەرجی دوو– سێ رۆژت، بڕۆو لە کۆڵم بەرەوە.. بەڵام ئەم فێڵە بە گۆڵچییەکانی دی نەڵێی ها!

پارەکەم لێ وەرگرت، سوپاسم کردو بەرەو کاروانسەراکە بەڕێ کەوتم..

گوێم لێ بوو کابرا هێشتا لە سەر پارە هەر مشت و مڕی بوو لەگەڵ مشتەرییەکاندا.

زیندە بێدەنگ بوو. هەناسەیەکی قوڵی هەڵکێشاو گوتی:

– بەڵێ برادەران، بەم چەشنە گۆڵچیتیەکەشم کۆتایی هات! ئیدی لەو زەمانەوە جنێوەکانی وەستا سلێمانم بۆ ماوەتەوە.

دەنگی شاوری بستە بالآ بەرز بووەوە. بەندییەکان بە یەك دەنگ گوتیان: —فەلەك کوێر بێ چاوانت.

— دەك زەلیل بی فەلەك.

— ئەی فەلەکی ناچیزە بە خۆڕایی سوتاندمت.

— ئەی فەلەك دەمەوێ لە دنیادا نەمێنی.

(١٨)

هەموو کارێ لە دنیادا بە بەختە!

بەندییەکان سەبریان سوا بوو، تاقەتیان چوو بوو، دەیقە بە دەیقەیان دەژمارد تا بزانن سەرەنجام و ئاقیبەتی زیندەو ئەقدەس و منداڵەکەیان بە کوێ گەیی و بۆچی زیندە کەوتۆتە زیندانەوە. ئامادە بوون ئەم چیرۆکە بە تامە زووتر تەواو بێ و بەس بزانن ئاقیبەتی ئەم ژن و مێردە دەگاتە کوێ؟ زیندەش کە لەو رۆژانەدا دادگای هەبوو، و بە گوێرەی قسەکانی ئەوقات بۆی دەرکەوتبوو کە دادگا تەبرێی دەکات و سبەو دوو سبەی دەقی بڕیارەکە مۆر دەکرێ و ئازادی دەکەن. بڕیاریدا پاشماوەی چیرۆکەکەیان بۆ تەواو بکات، تا نەبێ بە مەراقی دڵیان. بۆیە هەر کە سفرەکەیان کۆکردەوە، بەر لەوەی داوای لێ بکەن، یان وەکو شەوانی دی ناز بکات وخۆی گران بگرێ، بێ پێشەکی دەستی پێکرد:

— بەڵێ هاوڕێیان... کە لە گۆڵچێتی دەریان کردم، پتر لە هەوڵ و خەمی ئەقدەس دا بووم. هەستم دەکرد کە گوناحبارم بەرانبەری. دایك و باوکی هەقیان بوو نەفرەتم لێ بکەن. دەبوایە هەر ئەو رۆژەی کە دادگا لە بەشە میراتەکەم بێبەری کردم، وازم لە ئەقدەس هێنابا. بە تایبەتی کە ناسنامەم نەبوو، ئیدی ئومێدی کار پەیدا کردن و ماڵ و منداڵ بەخێو کردن مەحاڵ بوو.. ئەم بیرانە چ سوودێکیان هەیە.. هەڵەیەك بووەو کردم ئیدی ناچار بووم بە هەر نرخێ بووە ئەقدەس و منداڵەکەم رزگار بکەم.. عەسری ئەو رۆژە ئەقدەس وەکو هەمیشە هات بۆ کاروانسەراکە.. هەر چەند ماندوو بووم، بەڵام بەسەر خۆمم نەهێنا. بە هەر زەحمەتێ بوو هەستام و لەگەڵ ئەقدەس گیاندا بەرەوباخ کەوتینە رێ.

لەرێگادا ئەقدەس گوتی: مێردی خۆشەویستم چیت کرد بۆ خانووەکە؟

— وەڵڵا چیت عەرز بکەم.. سەرم قاڵە.

ئەقدەس تەماشایەکی نێو چاوەکانی کردم و گوتی: زۆر قورس بووم.. چیدی کارم پێ ناکرێ، کەسیش ئامادە نییە کارم بداتێ..

ئەقدەس راستی دەکرد. منیش کە هیچ چارەیەکم نەبوو گوتم:

— وا چاکە بگەڕێیتەوە بۆ لای دایك و بابت!.

ئەقدەس هێندە نارەحەت بوو، بینی گیراو بە زەحمەت هاتە وەڵام:

— بە چroوویەکەوە؟ بە چ مەعلوم رێگام دەدەن بچمەوە ماڵیان؟

سەیرم کرد قسەکەی زۆر راست و ماقولە.. گوتم: – گاڵتەم کرد.. ویستم بزانم تۆ چ دەڵێی.. بەڵێنت دەدەمێ تا هەفتەیەکی دی هەموو شتێك جێبەجێ بکەم.. ئەقدەسی دڵپاکم باوەڕی کردوگوتی: چەندی بڵێی سەبر دەکەم.. دەزانم خۆشت دەوێم وهەر کارێکت لە دەست بێ دریغیم بۆ ناکەیت.

ئەقدەسم گەیاندەوە ماڵی خەدیجە خانم، خۆشم چووم لە چایخانەیەك کە کونە جێگام بوو دانیشتم. هێندە پەست و غەمبارو پەشێو بووم، ئاگام لە دەوروبەری خۆم نەبوو.. وەکو ئەوانەی بە دەم خەوەوە قسان دەکەن بە دەنگی بەرز لەگەڵ خۆمدا دەدوام.. لە پڕ دەستێکیان بە شانمادا. راپەڕیم، سەیرم کرد یەکێکە لەو هاوشاریانەم کە چەند جارێ لەوە پێش بینی بووم، پرسی: ئەوە چیتە برادەر؟ لەگەڵ خۆتدا قسان دەکەی.. ناکا گەمییەکانت غەرق بوو بن؟ ماوەیەکە گازت دەکەم گوێت لێ نییە... بڵێ بزانم چیتە؟

هەر چەند گوتم هیچ نییە.. دەست بەردار نەبوو، و گوتی: پێم بڵێ بەڵکو بتوانم یارمەتیت بدەم.. ناڕەحەتی و گیروگرفت دێتە رێی هەموو کەسێك، هەموو هەر دیومانە.. شەرم مەکە بڵێ بزانم چیتە..

لە نووکەوە سەرگوزشتەکەم بۆ گێڕایەوە.. دوای ئەوەی تەواو بووم بە پێکەنینەوە گوتی: زەمانێ بوو منیش وەکو تۆ بووم، بگرە خراپتریش. ویستم خۆم بکوژم.. بەڵام ئەو پیلانی خۆ کوشتنە بووە مایەی رزگاریم.. بڕیارم دا بوو ئەم نهێنییە بە بابم نەڵێم، بەڵام چونکە دڵم بە تۆ دەسوتێ.. لەلای تۆ باسی دەکەم: چاك چاو وگوێت بکەرەوە.. ئەو قسانەی دەیکەم لە مێشکت دا هەڵی بگرەو کاری پێ بکە...

– فەرموو... گوێم لێتە..

تۆزێ بێدەنگ بوو، و گوتی: لێرە نابێت، با بچینە دەرەوە پێت دەبێژم..

لە چایخانەکە دەرچووین، چووینە سەر جادەیەکی چۆڵ، هاوشارییەکەم گوتی: – ئەم ئۆتۆمبیلانە دەبینی؟

– بەڵێ .. دەی بینم..

یەکێك لە دوا مۆدیلەکان بدۆزەوەو خۆتی بخەبەر...

سەیرێکی یارۆم کرد و لە دڵی خۆمدا گوتم: ناکا دین بووبێ، ئەوە چ دەڵێ؟ بەڵام چ ماکێکی شێتی پێوە دیار نەبوو. گوتم: ئەگەر لەبەر خاتری ئەقدەس و منداڵەکەم نەبوایە تا ئێستا سەد کەڕەتان ئەمەم کردبوو و رزگار بوو بووم...

هاوشارییەکەم پێکەنی و گوتی: – نە کەرە گیان مەبەستم ئەوە نییە خۆت بکوژیت. ئەگەر بتەوێ وەعزو حاڵت باش ببێ ئەمە نەخشەیەکی چاکە...

دەبێ باش دیقەت بدەی کە یەکەم: ئۆتومبیلەکە دوا مۆدیل بێ و دیار بێ کە خاوەنەکەی پارەدارە. دووەم: ئەگەر شۆفێرەکە پیرەمێر یان ژنێکی جاحێل یا کیژێ بێ زۆر باشترە، چونکە ئەم بابەتە کەسانە ئامادە نین کاریان بگاتە لای پۆلیس و پۆلیسخانە. سێیەم: دەبێ بە جۆرێ خۆت بخەیتە بەر ئۆتۆمبیلەکە کە تەنیا دەست و دەموچاوت بریندار بێ و ئەوجا

به ئاخ و ئۆفەوە هەستی و وەکو دەست و پیێ شکاوێك بەلەقە لەق هەنگاو بنێی و لە خۆتەوە قسەی بێ سەرو بەر بکەیت... بەم شێوەیە دەتوانی پارەیەکی باش وەربگری و لێی خۆش بیت.. بەڵام ئاگادار بە ئەم نەخشەیە لە سەری فلکەکان ئەنجام بدە چونکە خێرایی ئوتۆمبیلەکان لەسەری فلکەکاندا کەمترە. گوتم: برادەر من ناسنامەم نییە.. ناتوانم شکایەت بکەم..

گوتی: پێویست بە شکایەت ناکات.. ئەگەر لە هەڵبژاردندا هەڵە نەکەیت و بتوانی رۆڵی خۆت بە چاکی ببینی، کابرا پارەیەکی باشت دەداتێ و کارەکە تەواو دەبێ.. من بەم شێوەیە بووم بە خاوەنی هەموو شتێك، خۆت دەزانی من جگە لەمە هیچ چارەیەکی دیم نەبوو.. ئەم کارەش لە هەموو فێڵەکان باشتر بوو. ئەگەر سەرکەوتم باشتر ئەگەر ناش ئەوا ئاسوودە دەبم..

خوا حافیزیم لە کاکی هاوشاریم کردو گەڕامەوە بۆ کاروانسەراکە.. ئەو شەوە تا بەرەبەیان بیرم لەو نەخشەیە دەکردەوە.. کەخەویشم لێ کەوت خەونی ئاڵۆزم بینی... سبەینێ زوو چووم بۆ بەر پۆستەخانەکە. کاغەزێکی پڕ سۆزو گودازم بۆ بابی ئەقدەس نووسی و هەموو شتێکم روون کردەوەو نووسیم، بڕیارم داوە ئەوڕۆ خۆم بکوژمو ناونیشانی ماڵەکەی خەدیجەم بۆ نووسی و داوام لێکرد کە بێت کچەکەی بباتەوەو ئاگاداری منداڵەکەی منیش بکات.. کاغەزم خستە پۆستەوە، بۆ ئەنجام دانی نەخشەکەم خۆم گەیاندە شەقامێکی چۆڵ.

تا بە دەستووری کابرای هاوشاریم لە یەکێك لە فلکەکاندا خۆم بخەمە بەر ئۆتۆمبیلێکی دوا مۆدیل.. ترس ولەرزێکی سەیرم لێ نیشت بوو.. هەر جارێ کە ئوتۆمبیلێکی لە بار تێ دەپەڕی و دەمویست خۆمی بخەمە ژێر، هێزێکی نادیار رای دەکێشامە دواوە.. خەریك بوو کات بە سەربچێ، لە دوورەوە ئوتومبیلێکی سپۆرتی دوا مۆدێل دەهات، کە نزیکتر بووەوە، سەیرم کرد کیژێکی قژ زەردی عەینەك لە چاو لە پشت سوکان-ەوە دانیشتبوو، لەمە چاکتر دەست ناکەوێ! بڕیارم دا، لە چاو نوقاندنێکدا خۆم فڕێ دایە بەر ئوتومبیلەکەی، کچەکە بە شارەزایی و چابوکییەکی زۆرەوە ئوتومبیلەکەی لێ لادامو ڕەت بوو. منی سیاچارەو نەگبەت کەوتمە ژێر ئوتومبیلیکی کۆنەی داڕزاوەوە، دوای ئەوەی "٣٥" رۆژ لە خەستەخانەدا کەوتم، ئەوجا ڕێی ئەقدەسیان دا بێتە لام. کوڕەکەم بە باوەشییەوە بوو، بە تۆبزی بەری گریانم گرت، کوڕەکەی خستە باوەشمو گوتی:- شێرە پیاوی من سەد شوکر کە نەمردیت.. هەموو شتێ چار دەکرێ. تەنیا مەرگە کە چاری نییە..

بە پێکەنینێکی تاڵەوە گوتم: ئەقدەس گیان کە دەوڵەت پێم دەڵێن مردوویت ئیدی زیندوو بوونم چ کەڵکێکی هەیە؟ ئەقدەس بۆ ئەوەی قسەکە بگۆڕێ گوتی:- بزانە چ منداڵێکی ئێسك سووکە.. کوت و مت لە تۆ دەچێ!

- خوا بکات بەختیشی وەکو من نەبێ..

- ئیشەڵڵا بەختی تۆش چاك دەبێ..

لە ئەقدەسم پرسی:- نێوت ناوە چی؟

گوتی: یحیا.
- ماناى چییه؟
هەمان ماناى ناوەكەى خۆتە.. بە زمانى عەرەبى بە زیندە دەڵێن "یحیا" كوڕەكەم بە خۆوە گوشی و گوتم: ناو دێر بی ڕۆڵە...
ئەقدەس و كوڕەكە گەڕانەوە بۆ ماڵێ. دكتۆر قەولی دا ٢-٣ ڕۆژى دى لە خەستەخانە دەرم دەكەن.. ئەم هەواڵە لە برى ئەوەى دڵخۆشم بكات، پتر پەستى كردم.. چونكە نەمدەزانى دواى ئەوەى لە نەخۆشخانە.. دەربچم چى بكەم؟! بۆ سبەى ئەقدەس هاتەوە بۆ نەخۆشخانە.. بڕیار نەبوو ئیدى ئەوان بێن.. هەستم كرد شتێ ڕوویداوەو ڕووداوێكى گرنگ قەوماوە.. بەر لەوەى من قسان بكەم ئەقدەس بە خۆشییەوە گوتى:- بابم زەلامێكى ناردووەو كاغەزى بۆ نووسیوین بە زووترین كات بگەڕێینەوە بۆ لاى خۆمان.. پیرۆزبایى منداڵەكەشى لێكردوین.. پارەى گەڕانەوەشى بۆ ناردوین..
كە ئەمەم بیست ئیسراحەتم كرد.. لە ڕاستیدا هیچ شوێنێ بە ئەندازەى زێدى بنیادم خۆش نییە.. خوایە ئەستەموڵ وێران بێ كە ئەم هەموو خەڵكە بەرەو خۆى ڕادەكێشێت و ئاوارەیان دەكات.. دواى دوو ڕۆژان لە خەستەخانە دەرچووم، یەكڕاست گەڕاینەوە بۆ لاى خۆمان. ئەمجارەیان سێ كەس بووین. دایك و بابى ئەقدەس پێشوازییەكى گەرمیان لێ كردین...
یەكەم كارێ كە دەستم پێوەدا، دەركردنى ناسنامە بوو بۆ "یحیا"، نەم دەویست وەكو خۆم ئاوارەو سەرگەردان بێ.. دەست بە جێ عەرزوحاڵێكم نووسى بۆ دایەرەى ئامارم برد، مامورەكە گوتى:- دواى دوو ڕۆژى دى وەرەوە ناسنامەكە ئامادەیە.
دواى دوو ڕۆژان "یحیا"م خستە باوەشى دایكى و پێكەوە چووین بۆ دایەرەى ئامار.. مامورى بەر پرس كە چاوى پێمان كەوت گوتى:
- كارەكەتان گیرو گرفتى تێدایە...
سەرم گەرم داهات و بە نیگەرانییەوە پرسیم: بۆچى؟ گیرو گرفتى چى؟ مامورەكە گوتى: تۆ ناتوانى ببى بە بابى ئەم منداڵە..
- یانى چى؟ چۆن ناتوانم ببم بە باوكى؟
كابراى مامور كۆنە دەفتەرێكى قەبەى هێنا، كردییەوەو گوتى: بە گوێرەى دەفتەرى ئامار تۆ ٥٥ ساڵ لەمەو بەر شەهید بوویت.
لە پڕ كۆنترۆڵى خۆم لە دەست داو هاوارم كرد:
- من نەمردووم.. بە چاوى خۆت دەبینى كە زیندووم.. ئێوە مردوون.. ئێوەى فەرمانبەرى هیچ و پوچ و نافامیدەو ناشى مردوون...
كابراى مامور وەكو گورگى زامدار ڕاپەڕى و لە من توندتر هاوارى كرد:
- تانە لە من دەدەى؟ لە كاتى ئەنجامدانى وەزیفە شا ها.. ئێستا پێت نیشان دەدەم.
دەستى درێژ كرد كە یەخەم بگرێ. مستە كۆڵەیەكم بە نێو دەمى دا كێشا لەسەر كورسییەكەى خۆى تەختم كرد. كۆمەڵێك بە سەرماندا ڕژان و دەستیان گرتم و بێ گوێ دان

به هاوارو گریانو پاڕانەوەی ئەقدەس بۆ پۆلیسخانەیان بردم.. فایلیان بۆ کردمەوەو لەوێوە بۆ شاریان هێنامو ئەوەتام وا لەگەڵ ئێوە دام..

بەندییەکان بە یەك دەنگ هاواریان کرد.. تازە بۆیان دەرکەوت کە زیندە لەبەر چی کەوتۆتە زیندانەوە.

زیندە کەمێ بێدەنگ بوو، و درێژەی پێدا:

– بەڵێ برادەران، هەموو خەتاکەی من ئەوە بوو کە ئامۆژگارییەکەی وەستا سلێمانم فەرامۆش کرد، ئەگەر بە قسەی ئەوم کردباو لە کاتی توڕەییدا جنێوم بە ڕۆژگار بدایە حاڵم بەم حاڵە نەدەبوو. چونکە لە یاساکانی ئێمەدا جنێودان بە ڕۆژگارو فەلەکی چەپگەرد تاوان نییە.

دەنگی شاوری ماموره بستە باڵاکە کاتی خەوتنی ڕاگەیاند. بەندییەکان کە هەر یەکەیان حاڵەتێکی تایبەتی هەبوو، خزانە ژێر جێگاکانیانەوەو خەویان لێ کەوت.

سبەی بەیانی زوو، مایکرۆفۆنی زیندان "زیندە"ی داوا کرد کە بچێ بۆ نووسینگەی زیندان.. ردێن سپی قاوشەکە گوتی:

– زیندە وا بزانم بڕیاری ئازادیت دراوە.. زووکە شتەکانت بپێچەوە... پێش ئەوەی زیندە لە جێی خۆی هەستێ، ماموره بستە باڵاکە هاتە ژوورەوەو مژدەی ئازادی "زیندە"ی ڕاگەیاند.

بەندییەکان بەمە رازی بوونو ناڕازیش.. پێیان خۆش بوو کە زیندە دوای ئەم هەموو دەردی سەریو ئاوارەییە دەگەڕێتەوە نێوماڵو منداڵی خۆی... پێیان ناخۆش بوو، چونکە هیچ کاتێ حەکایەتخوانێکی وەکو زیندە شیرین زمانیان دەست ناکەوێ..

لە ماوەی ئەو چەند شەوەدا بەندییەکان نەیان دەزانی کەی شەو دێو کەی ڕۆژ دەڕوات..؟

زیندە بە پاشەکەوتی ئەو پارەیەی کە بەندییەکان پێیان دابوو، جلو بەرگی سپۆرتو چاکی کڕی بوو. لە بەری کردن، پێڵاوی تازەی لە پێ کرد، کراسی سپی پۆشی، بۆینباخی بەست. بە جۆرێ شێوەی گۆڕا بوو، کەسێ نەی ناسیبا وای دەزانی بەڕێوەبەری گشتییە...

بەندییەکان زیندەیان تاکو بەر دەرگا بەڕێ کرد، دوای ڕۆییشتنی ئەو هەموو چاویان پڕ بوو لە فرمێسك.

گوندی چۆخماخ

١٩٨٣/٥

حەمە كەریم عارف

* كەركووكییە و لە ساڵی ١٩٥١دا لەدایك بووە.

- لە ساڵی ١٩٧٥ كۆلیژی ئەدەبیاتی بەغدای تەواو كردووە.
- یەكەم بەرهەمی شیعرێكە بەناوی (هەڵبەستێكی هەتیو كەوتوو) كە لە ژمارە (١٧٠) رۆژنامەی هاوكاری لە ١٩٧٣/٦/٨ بڵاوبووەتەوە.
- لە ساڵی ١٩٧٥ەوە بە بەردەوامی نووسین و بەرهەمی ئەدەبی بڵاو دەكاتەوە.
- سەرنووسەر یان بەڕێوەبەری نووسین یان سكرتێری نووسین یان ئەندامی دەستەی نووسەرانی ئەم گۆڤار و بڵاوكراوانە بووە: گۆڤاری گزنگی نووسەرانی كەركووك، نووسەری كوردستان، كەلتوور،نووسەری كورد، گوڵانی عەرەبی، ئاڵای ئازادی تا ژمارە ٢٢٢، گۆڤاری نەوشەفەق.

* جگە لە ناوی خۆی، بە تایبەتی لە گۆڤاری گزنگی نووسەرانی كەركووك،نووسەری كوردستان، كەلتوور، رۆژنامەی ئاڵای ئازادی تا ژ: ٢٢٢ بەناوی گۆڤەند، زنار، سیپان، پاكزاد، محەمەدی حاجی، سیروان عەلی، دیدار هەمەوەندی، هێژا، ح. ع ،هامون زێباری، با زەوان عەبدولكەریم بەرهەمی بڵاو كردووەتەوە.

* جگە لە پارتی دیموكراتی كوردستان و یەكێتیی قوتابیانی كوردستان ئیدی ئەندامی هیچ حیزب و رێكخراوێكی سیاسی نەبووە، لە ساڵی ١٩٧٤ – ١٩٧٥دا پێشمەرگەی شۆڕشی ئەیلوول بووە، لە هەشتاكاندا بۆ ماوەی نۆ ساڵ، بێ وابەستەگی حیزبی پێشمەرگە بووە و وەكو بەشدارییەكی مەیدانی و ویژدانی لە خەباتی رەوای نەتەوەی كوردا شانازی پێوە دەكات و منەت بەسەر كەسدا ناكات، چونكە باوەڕی وایە كە رۆڵەی میللەتی مەزڵوم مەحكومە بە پێشمەرگایەتی.

- لە هەشتاكانەوە تا ئێستا راستەوخۆ سەرپەرشتی و سەرۆكایەتی لقی كەركووكی یەكێتیی نووسەرانی كوردی كردووە.

• زۆر بەرهەم و کتێبی چاپ و بڵاو کردووەتەوە، لێ زۆربەی هەرە زۆریان، بە تایبەتی ئەوانەی لە چیادا چاپ بوون بە نوسخەی هێندە کەم بڵاوبوونەتەوە،لە نرخی نەبوو دان و هەر ئەوەندەیە کە لە فەوتان رزگار بوون. هەندێك لە وانە:

١- تیرۆژ، کۆ چیرۆك، چاپی یەکەم ١٩٧٩
٢- کۆچی سوور، رۆمان، چاپی یەکەم،١٩٨٨،چاپی سێیەم ٢٠٠٧
٣- بەیداخ، چیرۆك، چاپی یەکەم ١٩٨٨
٤- داوەتی کۆچەرییان، کۆ چیرۆك ،چاپی دووەم ٢٠٠٥
٥- لە خۆ بێگانە بوون، کۆمەڵە چیرۆك،چاپی یەکەم (١٩٩٩) دەزگای گوڵان
٦- کوچ سرخ، کۆ چیرۆك، بە فارسی، وەرگێڕان چاپی یەکەم ١٩٨٧ شاخ
٧- نینا، رۆمان، سابت رەحمان، چاپی یەکەم،شاخ،١٩٨٥ چاپی سێیەم ٢٠٠٥
٨- نامۆ، رۆمان، ئەلبیر کامۆ، چاپی یەکەم، شاخ١٩٨٧چاپی چوارەم ٢٠٠٩ وەشانخانەی سایە،سلێمانی
٩- رێبەر، رۆمان، مەهدی حسین، چاپی یەکەم (شاخ) ١٩٨٣، چاپی دووەم، ٢٠٠٧
١٠-شکست، رۆمان، ئەلکساندەر فەدایەف، چاپی شاخ (راە کارگر)، چاپی دووەم، ٢٠٠٩ خانەی وەرگێڕان.
١١- هاوماڵەکان، رۆمان، ئەحمەد مەحمود، چاپی دووەم ٢٠٠٠ دەزگای گوڵان
١٢ – بێناسنامەکان، رۆمان، عەزیز نەسین، چاپی سێیەم ٢٠٠٦
١٣- قوربانی، رۆمان، هیرب میدۆ، چاپی یەکەم ٢٠٠٤ دەزگای شەفەق
١٤- دوورە وڵات، رۆمان ع. ڤاسموف، چاپی یەکەم٢٠٠٠ دەزگای گوڵان
١٥- ئازادی یا مەرگ، رۆمان، کازانتزاکیس، چاپی یەکەم ٢٠٠٣ کتێبخانەی سۆران، چاپی دووەم: ٢٠٠٨
١٦- چیرۆکەکانی سەمەدی بیهرەنگی، چاپی دووەم، ٢٠٠٤ کتێبخانەی سۆران هەولێر
١٧- ئامانجی ئەدەبیات. م. گۆرکی، چاپی شاخ ١٩٨٥
١٨- ئەو رۆژەی کە ونبووم (کۆمەڵە چیرۆکی بیانی) چاپی یەکەم،٢٠٠٦
١٩- جێ پێ (کۆمەڵە چیرۆکی فارسی) چاپی یەکەم ٢٠٠٦،نووسەرانی کەرکوك
٢٠- زندە خەون، کۆمەڵە چیرۆك، چیخۆف،چ١،دەزگای موکریانی

٢١- چیرۆکستان ،کۆمەڵێك دەق‌ورەخنەی جیهانی چ١ ،٢٠٠٥،نووسەرانی کەرکوك

٢٢-دیدارو دەق‌و رەخنە،چ٢٠٠٥،١

٢٣-دیداری چیرۆکڤانی، چ٢٠٠٥،١

٢٤-ئەو بەرخەی کە بوو بە گورگ ،چ٢٠٠٨،١نووسەرانی کەرکوك

٢٥- میوان، چیرۆك،ئەلبێر کامۆ

٢٦- مەسەلەی کورد لە عێراقدا،عەزیز شەریف،چاپی دووەم ٢٠٠٥

٢٧- مێژووی رەگ و رەچەڵەکی کورد، ئیحسان نوری پاشا،چ١٩٩٨١،١

٢٨- کورد گەلی لە خشتەبراوی غەدر لێکراو، د. کوینتەر دیشنەر، چاپی سێیەم ٢٠٠٤

٢٩- لە مەهابادی خوێناوییەوە بۆ کەنارێن ئاراس، نەجەف قولی پسییان، چاپی یەکەم ٢٠٠٦

٣٠- کورد لە سەدەی نۆزدەوبیستەمدا،کریس کۆچرا،چاپی چوارەم ٢٠٠٧

٣١ -کورد لە ئینسکلۆپیدیای ئیسلامدا،چاپی یەکەم ١٩٩٨

٣٢- چینی کۆن، چ١(   )دەزگای موکریانی

٣٣- دلێریی خۆراگرتن، ئەشرەفی دەهقانی

٣٤- خەباتی چەکداری هەم تاکتیکە هەم ستراتیژ، مەسعودی ئەحمەد زادە

٣٥- ڤنسنت ڤان گوگ، شانۆنامە، باول ئایز لەر

٣٦- بە دوعا شاعیرەکان، شانۆنامە، جەلیل قەیسی (گزنگ ژ:١٢)

٣٧- جولەکەکەی ماڵتا، شانۆنامە،کریستۆفەر مالرۆ.

٣٨- دادپەروەران، شانۆنامە، ئەلبیر کامۆ

٣٩- بەد حاڵی بوون، شانۆنامە، ئەلبیر کامۆ.

٤٠- چاو بە چاو، شانۆنامە، گەوهەر مراد (غولام حسەینی ساعیدی)

٤١- ریچاردی سێیەم، شانۆنامە، شەکسپیر.چاپی یەکەم ٢٠٠٩، بڵاوەخانەی سایە، سلێمانی

٤٢- گەمەی پاشا و وەزیر، شانۆنامە، عەبدوڵلائەلبوسێری..

٤٣- منداڵە دارینە، چیرۆکی درێژ بۆ منداڵان.

٤٤- فاشیزم چییە؟ کۆمەڵە چیرۆك بۆ منداڵان، یەلماز گونای

٤٥- شوانە بچکۆلەکە، چیرۆکێکی درێژی چینی یە بۆ منداڵان

٤٦- زارۆکستان (چوار شانۆنامە بۆ منالأن)

٤٧- چەند چیرۆکێك لە ئەفسانەی یونانی کۆنەوە (٢٣ئەفسانە)

٤٨- لە گەنجینەی حیکایەتی تورکمانییەوە. (ئەفسانەی ئەسپی ئاشق)چاپی یەکەم٢٠٠٨

٤٩- ئەفسانەێن گریکی و رۆمانی، چاپی یەکەم (٢٠٠٤) کتێبخانەی سۆران، هەولێر

٥٠- ئیلیادە، هۆمیرۆس، چ١،دەزگای سەردەم ٢٠٠٩

٥١- گۆڤەند و زنار (فەرهەنگی فارسی – کوردی) حەمە کەریم عارف، چ١(٢٠٠٦-٢٠٠٨)دەزگای موکریانی

٥٢-چۆنیەتی فێربوونی زمانی فارسی، چ١، ٢٠٠١

٥٣- چرنیشفسکی، فەیلەسوف و زانای گەورەی میللەتی روس

٥٤- چایکۆ فسکی، ژیان و بەرهەمی.

٥٥- ئیدگار ئالین پۆ، ژیان و بەرهەمی.

٥٦- جاك لەندەن، ژیان و بەرهەمی

٥٧- گوگول، نووسەری ریالیست

٥٨- یەڵماز گونای، ژیان و بەرهەمی

٥٩- سادقی هیدایەت، ژیان و بەرهەمی

٦٠- خافروغ لە شیعر دەدویٚ، ژیان و بەرهەمی

٦١- راگەیاندن لە پەراوێزی دەسەلاّتدا (بە شەریکی) چاپی یەکەم (٢٠٠١) دەزگای گولاّن

٦٢-راگەیاندن لە نێوان حەقیقەت بێژی و عەوام خەڵەتێنی دا، حەمە کەریم عارف،چ(١)،٢٠٠٥

٦٣- مێژووی ئەدەبیاتی جیهان (لە کۆنەوە تا سەدەکانی ناڤین).چاپی یەکەم٢٠٠٨

٦٤- مێژووی ئەدەبیاتی جیهان (لە سەردەمی رینیسانسەوە تا ئێستا).چاپی یەکەم٢٠٠٨

٦٥- مێژووی ئەدەبیاتی جیهان (ئەدەبیاتی ئینگلیزی زمان- ئەمریکاو ئینگلیستان لە سەرەتاوە تا ئێستا).چاپی یەکەم٢٠٠٨

٦٦- ریالیزمودژە ریالیزم لە ئەدەبیاتدا،سیروس پرهام،چ١،٢٠٠٤،دەزگای سپیرێز

٦٧- قوتابخانــه ئەدەبییــەکان،رەزا ســەید حســەینی، چ٢٠٠٦،١دەزگــای موکریانی
٦٨- مێژووی ئەدەبیاتی روسی، سەعیدی نەفیسی
٦٩- لێکدانەوەیەك لەمەڕ نامۆ ، لویس ریی ،چ٢، ٢٠٠٦
٧٠- هونەروژیانی کۆمەڵایەتی، بلیخانۆف، چ١(٢٠٠٥)دەزگای موکریانی
٧١- گوزارشتی مۆسیقا،د. فواد زکریا، چ١،یانەی قەڵەم ٢٠٠٦
٧٢- رێبازە هونەرییەکانی جیهان
٧٣- پێکهاتەی بەدەنی و چارەنووسی ئافرەت،(چ١) ٢٠٠٦
٧٤- دەربارەی شیعروشاعیری، حەمە کەریم عارف، چ٢٠٠٧،١
٧٥- دەربارەی رۆمان و چیرۆك، حەمەکەریم عارف،چ١، ٢٠٠٨
٧٦- مەرگی نووسەرو چەند باسێکی دیکەی ئەدبی-رۆشنبیری،حەمەکەریم عارف،چ١، ٢٠٠٥نووسەرانی کەرکوك
٧٧- ناودارانی ئەدەب، حەمە کەریم عارف، (چ١) دەزگای موکریانی،٢٠٠٩
٧٨- پەیڤستانی من، حەمە کەریم عارف،چاپی یەکەم()
٧٩- پەڵکە رەنگینە، حەمە کەریم عارف،چ١، ٢٠٠٤
٨٠- خیانەتی حەڵاڵ، حەمە کەریم عارف
٨١-بووکی هەزار زاوا،کۆ چیرۆك،بزورگی عەلەوی

* لە راپەڕینەوە تا نەوو چالاکانە بەشداری بزاڤی ئەدەبی و رۆشنبیریی کوردی دەکات وبەرهەمی هەمە جۆر (نووسین و ئامادە کردن و وەرگێڕان) بڵاودەکاتەوە..

* ئەو بەرهەمانە و زۆری دیکەی ئامادەن بۆ چاپ و چاپکردنەوە و هەر کەس و گروپ و لایەن و دەزگایەك تەماحی بڵاو کردنەوەی هەبن، دەبێ پرس بە نووسەر بکات...